تصویر ابو عبدالرحمن الکردی
دیوانی شەیدا
عابد بابان
٢٠١١

دیوانی شەیدا

عابد بابان

٢٠١١

☆ ناوی کتێب: دیوانی شەیدا

☆ هۆنراوەی: عابد بابان

☆ ساڵی نووسین: ١٩٩٧- ٢٠١١

☆ ئامادەکردن و پیت چنینی: شاعیر

☆ قەبارە: ٢٦٨ لاپەڕە

☆ چاپخانەی رۆژهەڵات- هەولێر

☆ تیراژ: ١٠٠٠ دانە

☆ چاپی یەکەم- ٢٠١١

☆ لە بەڕێوەبەرایەتیی گشتیی کتێبخانە گشتییەکان

ژمارەی سپاردنی (٩١١) ساڵی (٢٠١١)ی پێدراوە

هەتا شیعرێکی من مابێ لە ماڵی ئێوە میوانم

بەئومێدم کە سوودێ وەرگرن چێژێ لە دیوانم

لە مەکتەبخانەکەی گەل یادگاریی پاشی مەرگم بێ

ئەگەرچی هەر لە ریزی کۆمەڵی خۆشیی نەدیوانم

(شەیدا)

بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

پێشەکیی:-

پێش دەسپێکردنی هەر شتێك، سوپاس و ستایش بۆ پەروەردگاری تەوانا و دروود و رەحمەتی خوا بۆ سەر گیانی حەزرەتی پێغەمبەری خۆشەویست ﷺ.

هەرچەندە گۆڕانکارییەکانی رۆژگار، کاریگەرییان لەسەر تێکڕای لایەنەکانی نووسین دروست کردووە و چەمکی شیعریش لەو گۆڕانانە بێبەش نەبووە، بەڵام ئەوەی جێگای خۆشحاڵییە ئەوەیە کە گەوهەری شیعری کلاسیکی کوردیی، پیرۆزیی و سەنگینیی خۆی لەدەست نەداوە و رەشەبای سەختی ئەو گۆڕانکارییانە نەیتوانیوە رەگ و ریشەی شیعری کلاسیك لەبن بێنێت و سەرچاوەکەی وشك بکات.

وەك دەبینین ئەمڕۆ چەند شێوازێکی نوێ لە (شیعر) هاتۆتە کایەوە و بۆتە شیعری باوی سەردەم و بەپێی ڕاددەی باش و خراپیی بەرهەمەکەش -زۆر تا کەم- کۆمەڵە خەڵك و لایەنگرێکی لەخۆی کۆکردۆتەوە، بەڵام تەنها ئەرك و کارێك کە زۆر سەخت و گران بێت لەم بوارەدا، بڕیاردانە لەسەر شیعرییەتی ئەم جۆرە هەڵبەستانەی کە لەمڕۆدا برەویان پێدراوە و دەدرێت، کە بێگومان لەقاڵبدانی ئەم جۆرە شیعرانە، پێویستی بە کۆمەڵێك کەسی شارەزا و لێزان هەیە کە بتوانن ئەم هاوکێشەیە یەکلا بکەنەوە، کە ئەمەش دەبێ بە گەڕانەوە بۆ پێناسەی شیعر و لایەنەکانی تری وەك: زانستی رەوانبێژیی و زمانەوانیی و.. هتد، بڕیار لەسەر ئەم یەکلاکردنەوەیە بدرێت، بەبێ لەبەرچاوگرتنی لایەنی سۆزداری و دڵ راگرتن و بارودۆخ و سەردەمەکانی سەرهەڵدان و گەشەسەندنی ئەم جۆرە شیعرە، کە بێگومان ئەمە دەبێتە هۆی دان نەنان بە راستییەکان و خۆپاراستن لە نووسین و وتنی زۆر راستیی زانستیی و ئەدەبیی و وێژەیی، کە ئەمەش کاریگەریی خراپ لەسەر چەمکی ئەدەبیات بە گشتیی و شیعر بەتایبەتیی دروست دەکات.

ئەوەی جێی خۆشحاڵییە ئەوەیە کە دەبینین ناوبەناو بەرهەمی شیعری کلاسیکیی

لە هەندێك شوێن و لەسەر دەستی چەند شاعیرێك سەرهەڵدەدات و دەبێتە درێژەپێدەری کاروانی شیعری کلاسیکی کوردیی و -کەم تا زۆرێك- ئەم کانیاوە دەژیێنێتەوە و تینوێتیی دەیان و سەدان تامەزرۆی شیعر دەشکێنێت.

من لێرەدا نامەوێ هەروا بە باڵای ئەم بەرهەمە شیعرییەی خۆمدا بڵێم و تەنها بە رووکەش و رواڵەت شان و شکۆی زۆری بۆ پەیدا بکەم، بەڵکو هەڵسەنگاندنی ئەم دیوانە شیعرییە -کە بەرهەمی چواردە ساڵی تەمەنمە- دەکەوێتە ئەستۆی کەسانی خوێندەوار و شارەزایانی بواری شیعر و وێژەی کوردیی، ئەگەر ئەوان پەسەندیان کرد و بە باش لەقەڵەمیان دا، ئەوا منیش خۆشحاڵ دەبم بەوەی کە ئەم بەرهەمە لە یەکێك لە تاقەکانی کتێبخانەی ئەدەبی کوردیی، لە ریزی دیوانی شاعیرانی نەتەوەکەمدا جێگەی بکرێتەوە و شوێنێکی بۆ تەرخان بکرێت، ئەمەش نەك بۆئەوەی (من وەك شاعیرێك) دەربخات و بە خەڵك و جەماوەرم بناسێنێت، بەڵکو بۆئەوەی کەسانی تامەزرۆ بە شیعر و وێژەی کوردیی، سوود لە شیعرەکانم ببینن و تام و چێژیان لێ وەربگرن، خۆ ئەگەر تای تەرازووش بەم لایەدا نەشکایەوە و کەمی هێنا، بێگومان ئەوکاتە منیش سەنگ و هێزی بەرهەمەکەی خۆمم بۆ دەردەکەوێت و لەخزمەت خوێنەران و شاعیرانی بەرز و گەورەی نەتەوەکەمدا داوای چاوپۆشیی دەکەم و دەزانم کە دەبێ هەوڵی زیاتر لەم بوارەدا بدەم.

من لە نووسینی شیعردا رێرەوی شیعری کلاسیکی کوردیم گرتۆتەبەر و هزر و بیری ئەدەبیم لەگەڵ ئەم شێوازەدا گونجاو و تەبایە، بەبێ‌ئەوەی زۆرم بۆ خۆم هێنابێت لە نووسینی شیعرەکانمدا، ئەمەش خوێنەری هەست ناسك و بیرتیژ دەتوانێ بڕیاری لەسەر بدات و هەڵیسەنگێنێ.

شیعرەکانیشم لە بواری شیعری (ئاینیی و پاڕانەوە و عەشق و سۆز و نیشتیمان پەروەری و هتد..) خۆیان بینیوەتەوە و لەم خولگەیەدا دەسووڕێنەوە، لێرەدا دەمەوێ ئەوەش بڵێم کە من شیعرم بۆ رەگەزی بەرامبەر نەوتووە و ئەم لایەنە لە شیعرەکانمدا

ڕەنگی نەداوەتەوە و بەرجەستە نەبووە، ئەمەش بەو واتایە نایەت کە من لایەنی بەرامبەر بە ناسەنگین بزانم و لام ناشایستە بێت، وە دەبێ ئەو ڕاستییەش بزانین کە مرۆڤ ناتوانێ بە زۆرلەخۆکردن شیعر بۆ هیچ کەسێك بڵێت و بیکاتە ئامانج لە سۆزی دەروون و شیعرەکانیدا، بەڵکو ئەوە تەنها پەروەردگاری مرۆڤە کە دەتوانێ خۆشەویستیی لە دڵێکەوە بۆ دڵێکی تر بگوازێتەوە و بیانکاتە (بولبول و گوڵ، تووتیی و شەکەر، شەمع و پەروانە)و هەردوولا یاخود تەنها لایەك گیرۆدەی عەشق و ئەوینی ئەوی تر بکات و دەریای دەروونی بجۆشێنێت و لە بەرامبەردا ئەویش گەوهەری شیعر و هۆنراوەی پڕ لە سۆز و خۆشەویستیی بۆ بخاتە لاوە، ئەم دوو لایەش یان دوو هاوەڵی خۆشەویستی یەکتر دەبن، یاخود مورید و پیرێکی تەریقەت، یان هاوڵاتییەك و نیشتیمانێك دەبن و.. هتد، کە هەریەکێك لەمانە دەبێتە (عاشق)و ئەوی دیکەش دەبێتە (مەعشووق)و بەم جۆرەش گڕی دەروونی عاشق کڵپە دەکات و دێتە جۆش و خرۆش، ئیتر بێباك لەوەی کە مەعشووقەکەی بە حاڵی بزانێت یان نا؟! بەڵکو تەنها بەهۆی سۆزی دەروونی گەرمی خۆیەوە شیعری بۆ دەنووسێت و لە تاریکیی شەودا بەئاگا دێت و بە دڵ پەنا دەباتە بەر (خامە) خوێناوییەکەی و لە وەختی سەحەردا (بای بەیان) دەکاتە قاصید و پەیامی شیعر و خۆشەویستیی بۆ دڵدارەکەی پێدا دەنێرێت.. منیش لە بواری نووسینی شیعری مەحەبەت ئامێز و سۆزداریدا خامەم خستۆتەگەڕ و بەپێی پێویست و لەکاتی گوشاری دڵ و دەرووندا هۆنراوەم هۆنیوەتەوە و کوڵی دڵی خۆمم دامرکاندۆتەوە، کە لە هەندێك کات و ساتی تایبەت و تەنیاییدا شیعرم بۆ برادەر و دۆستی زۆر خۆشەویست و گیانی بە گیانیی خۆم نووسیوە و خەم و ناسۆر و نارەحەتیی دڵ و دەروونم پێ ڕەواندۆتەوە و ئەگەرچی بە تەنها دێڕە شیعرێکیش بووبێت شادیی و ئاسوودەییم پێ بەخشیوە و لە ئاکامدا زنجیرە شیعرێکی شایستە بە دیمەن و شێوەی یاریان لێ دروست بووە و ئەم دیوانەیان لێ پێکهاتووە، کە زۆرێك لە نووسینە

شیعریـــیەکانم بەرهـــەمی (قوتابخانـــەی عەشـــقی مـــەجازیی)ن و ســـەردەمێکی زۆر قوتابیی ئەم قوتابخانەیە بووم و دەرس و موتالاّم ئەنجام ئـەدا، تـا گەیشـتمە ئـەوەی چەند هەنگاوێك بەرەوپێش بچم و بگوازمەوە بۆ قوتابخانەیـەکی بـالآتر و بـە یـار و مەعشووقێکی تر ئاشنا ببم و پێنووسی شیعرم بۆ وەسف و گەورەیی ئەو بخەمە کار و گەوهەر و مرواریی هۆنراوە بهۆنمـەوە، کـە سـەدان و هـەزاران موریـد و پـەیڕەوانی تەریقەت لەخزمەت ئەم زاتەدا بەهرەمەند بوون و بوونەتە زانا و صۆفیی و شـاعیر و خواناس، کە ئەویش (حەزرەتی شێخ محەممەد عوسمان سیراجەددینی نەقشبەندی)یـە.. بۆیە لێرەدا دەڵێم:- ئەگەرچی شیعرەکانم لە ئاستی گەورەیی و شکۆی ئـەودا نـەبن، بەڵام ناتوانم ئەو راستییە بشارمەوە کە ئەم زاتـە بـەرزە بـووە ئوسـتادی عەشـقم و تێکەڵ بە کاروانییانی رێبـازی عەشـقی حـەقیقیی کـردم و خسـتمیە سـەر رێگـەی راستەقینەی خواناسیی و بە دنیای عەشـقی خـودایی ئاشـنای کـردم، کـە ئەمـەش قۆناغی دووەم و جیهانێکی تر بوو لە ئەوین و سۆز و شیعر نووسینم.

شانازیی ئەم بەرهەمە شیعریی و سەروەت و سامانە مەعنەوییەشم، دەگەڕێتەوە بۆ مەرحوومی باوکم: (جەنابی مامۆستا مەلا عبداللهی کاتب- فەنایی) کە هاندەری یەکەمم بـوو بـۆ گرتنەبـەری رێبـازی پـیرۆزی تەریقـەت و خواناسـیی راسـتەقینە، کە خۆی قوتابییەکی بالآدەست و قالّبووی بۆتەی (مـەدرەسەی عەشـقی حـەقیقیی)و خزمەت ئەم ئوستاد و پیرە رۆشن دڵە بوو، کە تا دوا ساتی ژیانی، خامـەی رەوانـی دانەنا و دەستی لەم رێبازە پیرۆزە بەرنەدا.. بۆیە مـنیش ئەگـەر سـۆزێکی قـووڵ و راستەقینە و تام و چێژێکی شیرین لـە شـیعرەکانمدا بەرجەسـتە بوویێـت، بێگومـان دەگەڕێتـەوە بـۆ ئوسـتادی قوتابخانەکـە و بـەرزیی سەرچـاوەکە و رێبـازە پـیرۆز و نەخشینەکەی تەریقەتی نەقشبەندیی، وەگەرنا منێکی ناشارەزا مەلەوانی ئەم دەریـا بێ‌بنە نیم و زووبەزوو دەخنکێم، چ جای ئەوەی بە تەنها خۆم بتوانم تاکە گەوهـەر و مرواریـیەکیش لەم دەریایە بەدەس بێنم!.

هەروەها بەهۆی سۆز و شەوقی دڵ و دەروون و لەکاتی تایبەتیدا چەند پارچە شیعرێکیشم بە هەردوو زمانی کوردیی و عەرەبیی بۆ خۆشەویستیی حەزرەتی پێغەمبەری ئازیز ﷺ نووسیوە و رازی دڵم پێشکەش بە مەقامی بەرز و باڵایان کردووە، وە بەپێی پێویست و لە کات و ساتی تایبەتیشدا چەند شیعرێکم بۆ هاوەڵ و دۆست و خۆشەویستانی خۆم نووسیوە و ناردوومە بۆیان، وە چەند شیعرێکیشم بۆ خاك و نیشتیمان هۆنیوەتەوە و لە هەندێك موناسەباتیشدا چەند شیعرێکم بە چەندین هۆی جیاجیا و هەڵوێست وەرگرتن لە بەرامبەر ناهەقیدا نووسیوە.

زمانی شیعر نووسینیشم بریتییە لە: نووسین بە زمانی شیرین و پاراوی کوردیی بە هەردوو شێوە زاری (سۆرانیی و هەورامیی)و هەروەها زمانی عەرەبیی، بەڵام ئەوەی جێگەی داخ بێت لەلام ئەوەیە کە شارەزایی تەواوم لە زمانی فارسیدا نییە تا بتوانم بەم زمانەش شیعر و هۆنراوە بهۆنمەوە.

شیعرەکانیشم بەپێی (پیتەکانی ئەبجەد) ریزبەند کردووە و دامناون، ئەوەی کە زۆریش گرنگ و جێگەی بایەخ بووە لەلام لە نووسینی شیعرەکاندا، ئەوەیە کە بە وردیی (بەروار و کات)و (شوێن)ی هەریەکێك لە شیعرەکانم دیاریی کردووە و ریزبەندیی بەروارەکانیشم لە هەریەکێك لە بەشەکانی (پیتی ئەبجەد) لەبەرچاو گرتووە و نەمهێشتووە ئەم لایەنە تیایاندا فەرامۆش بکرێت، کە بێگومان ئەم کارەش لە سوود گەیاندن بە بەرهەمی شیعر و ئەدەبی کوردیی خاڵیی نییە و سەنگینیی خۆی هەیە و ناکرێ ئاوڕی لێ نەدرێتەوە، چونکە دیاریکردنی کات و شوێن لە هەر بەرهەم و بابەتێکدا دەبێتە هۆی زیاتر دەوڵەمەندکردن و رێکوپێکیی بابەتەکە. سەرەڕای ئەوەی کە بەپێی گونجان و ناوەرۆکی شیعرەکان، ناونیشانم بۆ هەریەکێك لە شیعرەکان دەسنیشان کردووە و کردوومەتە پێناسەیەك بۆیان. بەهۆی خۆشەویستیشم بۆ هەندێك لە شاعیران و شیعرەکانیان، سێ پارچە شیعریشم لە شیعری شاعیران کردووە بە (پێنج خشتەکیی)و لەیەکم ئاڵاندوون، کە هیوادارم

لە بەرزیی و سەنگینیی شیعرەکانیانم کەم نەکردبێتەوە.. وە هەندێك شیعری چوارینە و تاکیشیان لەخۆگرتووە. لە هەمان کاتیشدا ناوبەناو هەندێك شیعرم لە چەند گۆڤار و رۆژنامە و سایتێکدا بڵاوکردۆتەوە، کە لە جێگەی خۆیاندا ئاماژەم پێکردوون.. تا ئێرە چەند دێڕێك بوو لەسەر ئەم بەرهەمە شیعرییە و شێوازی نووسینم لە شیعردا.

بێگومان ئەگەر ئەم بەرهەمەی من بکەوێتە بەردەستی خوێنەران و بڵاوبکرێتەوە، زەمەنێك لە رۆژگار و مێژوو بۆخۆی تەرخان دەکات و بۆ چەندین ساڵ دەمێنێتەوە، رەنگە کەسانێکی شیعردۆستیش هزر و بیری ئەدەبییان لەگەڵ ئەم بەرهەمەی مندا یەك بگرێتەوە و ئاوێتەی یەك بن و بیانەوێ چەند دێڕێك یان چەند لاپەڕەیەك لەسەر ئەم بەرهەمە و ژیانی من بزانن و بنووسن، جا بۆئەوەی خوێنەران و دۆستانی ئەم بەرهەمە ماندوو نەبن و بە ئاسانیی بتوانن زانیاریی لەسەر شیعرەکانم یان ژیانی خۆم بەدەست بێنن، من هەر لە ئێستاوە چەند دێڕێك لەسەر ژیانی گشتیی خۆم دەخەمە بەر دیدی خوێنەران، چونکە وەك دەزانین ئەم لایەنە (زانیاریی تەواو لەسەر ژیان و کات و سەردەم) لە هەندێك لە بەرهەمی شیعریی شاعیرانی پێشوودا فەرامۆش کراوە و بە هەر هۆیەك بووبێت پشتگوێ خراوە و وەك پێویست ئاوڕی لێ نەدراوەتەوە، کە ئەمەش ئەگەرچی وای کردووە نووسەران و لێکۆڵەرانی دوای خۆیان زیاتر بجووڵێن و هەوڵ و کۆششی فراوانتر بخەنەگەڕ بۆ ئەم مەبەستە، بەڵام لە هەمان کاتیشدا بۆشاییەکی گەورەی لە بەرهەم و دیوانە شیعر و تەنانەت ژیان و کەسایەتیی و ئاستی زانستیی و کۆمەڵایەتیی ئەو شاعیرە پێشووانە بەجێهێشتووە و -کەم تا زۆر- کاریگەریی خراپی لەسەر بەرهەمەکانیان داناوە.

جا هەرچەندە نە خۆم تەمەنێکی ئەوەندە زۆرم لەم دنیایەدا بەسەربردووە تا خوێنەر کەڵك لە ژیان و بەسەرهاتی من وەربگرێ و نە ئەم بەرهەمە شیعرییەشم لە ئاستێکی ئەوەندە باڵادا دەبینمەوە تا من بە شیعرەکانم بناسرێمەوە و ببنە

نیشانەیەك لەسەر من، بەڵام هەر لەبەرئەوەی كە زەمەنێكم لە ژیانی ئەم دنیا پڕ لە چەرمەسەری و ئاڵۆزە داگیر كردووە بۆ خۆم و دەست و پەنجەشم پێنووسیان گرتووە و بەرهەمێكیان لێ دروست بووە، بۆیە ئەگەرچی كەمیش بێ، هەر ناچارم چەند دێڕێك لەسەر ژیان و ئاستی خوێندن و خوێندەواریی خۆم لەم بەرهەمەدا بخەمە روو، چونكە ئەگەر هات و بەرهەمەكەم لای خوێنەران و ئەدەب دۆستان پەسەند كرا و وەرگیرا، ئەوكات ژیاننامە و بەسەرهاتەكانی ژیانم ئەرزشێك پەیدا دەكەن و لە سوودگەیاندن بە خوێنەر خاڵیی نابن.

كورتەیەك لە ژیاننامەی شاعیر:-

ناوی تەواوم: (عابد عبدالله مصطفى)یە و لە ساڵی (١٩٧٧) لەدایك بووم، لە (نووسین)دا ناوی خۆم لە (عابد بابان)دا كورت كردۆتەوە، نازناوی شیعریشم (شەیدا)یە، كە ئەمەش پەسەندی مەرحوومی باوكمە.

لە تەمەنی شەش حەوت ساڵیدا لەخزمەت باوكم لە (مزگەوتی شێخ بابا عەلی) لە گەڕەكی سەرچیمەن لە سلێمانی دەستم كردووە بە خوێندنی (سیپارە)و بە شێوەی (حونجە) قورئانی پیرۆزم خەتم كردووە، پاشان لە ساڵی (١٩٨٥)دا دەستم كردووە بە خوێندن و لەبەركردنی دەرسە سەرەتاییەكانی ئەو سەردەمەی زانستی فەقێیەتی و تا كتێبی (جامی)و (سیوطی)یم لەخزمەتدا خوێندووە، پاشان لەخزمەت زانایانی تریشدا خوێندوومە، كە ئەم مامۆستا بەڕێزانەن:-

١- مامۆستا مەلا خالید لە (خانەقای شێخ مەولانا) گەڕەكی هەواری تازە لە سلێمانیی، ساڵی ١٩٨٩.

٢- جەنابی مامۆستا مەلا محەممەد ئەمینی كانیسانان لە گەڕەكی (خەبات) لە سلێمانیی، ساڵی ١٩٩١.

٣- مامۆستا مەلا فەرەج لە (مزگەوتی حاجی حان) لە سلێمانیی، ساڵی ١٩٩٢.

٤- مامۆستا مـەلا ئەحمـەد لـە (مزگـەوتی بـن تەبـەقی عیرفـان) لـە سـلێمانیی، ساڵی ١٩٩٢.

٥- مامۆستا شێخ خالید لە (مزگەوتی دارۆغا) لە سلێمانیی، ساڵی ١٩٩٤.

لەپاش ئەوەی کە بەشێك لە خوێندنی فەقێیـەتیم بـەو شـێوەیە لەخزمـەت ئـەو مامۆستا بەرێـزانەدا خوێند، بۆ زیاتر درێژەدان بە فێربوونی زانسـت و هەوڵـدان بـۆ زانیاریی زیاتر لە زانستەکاندا، لە بەرواری (١٠/١١/١٩٩٠) لە مەدرەسەی دینیـی لە مزگەوتی گەورە لە سلێمانی وەرگیرام و قۆناغی ناوەندیی و بەشێکی دواناوەنـدیم لێرە تەواو کرد و پاشان بەهۆی گواستنەوەی مەدرەسـەکە بـۆ بینـای نـوێ بـەناوی (مەدرەسەی شافیعی)، لەم قوتابخانەیەدا کۆتایـیم بە خوێنـدنی دواناوەنـدیی هێنـا بۆ ساڵی (١٩٩٥- ١٩٩٦)، کە لەم مەدرەسەیەشـدا زۆرێـك لـە کتێبـەکانی تـری زانستی فەقێیەتیم لە خزمەت چـەندین مامۆسـتای بەرێـز و پایەبـەرزدا خوێنـد و لێیان سوودمەند بووم.

لەپاش ئەوەی قۆنـاغی دواناوەنـدیم تـەواو کـرد، لـە بـەرواری (١/١٢/١٩٩٦) لە (پـەیمانگای پێگەیانـدنی پێشـنوێژ و وتارخوێنـان) لـە شـاری (هـەولێر) لەگـەڵ کۆمەڵێك قوتابیی تر وەرگیراین و، بە سەرکەوتوویی کۆتایـیمان بـەم قۆناغـە هێنـا بۆ ساڵی (١٩٩٧- ١٩٩٨).. لەم قۆناغەشـدا لـە شـاری هـەولێر بـەپێی پێویسـت رۆژانە لەدوای دەوامی رەسمیی دەچوومە خزمەت هەندێك مامۆستای بەرێـز و لێیان سوودمەند دەبووم، کە ئەم مامۆستا بەرێـزانەن:-

١- مامۆستا مەلا عبداللهی قـەلات لـە (مزگـەوتی عومـەری کـوڕی خـەططـاب) لە هەولێر، ساڵی ١٩٩٨.

٢- مامۆستا مەلا محەممەدی وەرتیی لە (مزگەوتی شـەهید ئیـبراهیم) لـە هـەولێر، ساڵی ٢٠٠٢.

پاشان لە (کۆلێژی شەریعە و خوێندنی ئیسلامیی- زانکۆی صلاح الدین، هەولێر)

بەشی (بنەماکانی ئاین) وەرگیرام بۆ سالّی (۲۰۰۲- ۲۰۰۳)و، ئەم قۆناغەشم بە سەرکەوتوویی کۆتایی پێ‌هێنا بۆ سالّی (۲۰۰۵- ۲۰۰٦).
۳- لە سالّی (۲۰۰۸)یشدا بەشێکم لە کتێبی (جمع الجوامع) لە خزمەت (د. عثمان هەڵەبجەیی) لە هەولێر خوێندووە.

ئەمە کورتەیەك بوو لە ژیانی زانستیم.. لە بواری نووسین و شیعر دانانیشدا، بێگومان هۆکاری سەرەکیی سەرهەڵدانی نووسینی شیعر و هۆنراوەشم دەگەڕێتەوە بۆ سەردەمی وەرگیرانم لە (پەیمانگا) کە بەو هۆیەوە لە شاری سلێمانیی دوور کەوتمەوە و پاشانیش لە (۱۹۹۷/٤/۳) ماڵمان لە سلێمانی‌یەوە هاتە هەولێر و لێی نیشتەجێ بووین، ئیتر بەهۆی دوورکەوتنەوەم لە برادەران و لەو شارە خۆشەویستە و یادی یادگارییە خۆشەکانی سەردەمی منالّیی و گەڕەکە کۆن و دلگیرەکانی سلێمانیی، هەستی شیعر نووسینم جوولا و دەستم کرد بە نووسینی شیعر و هۆنراوە -کە بەو هۆیەشەوە چەند پارچە شیعر و (قەصیدە)یەکیشم بۆ شاری سلێمانی نووسیوە- لەگەڵ ئەوەشدا ناوبەناو شیعر و بابەتم لە گۆڤاری (پەیڕەو)دا بلاّودەکردەوە، کە لە هەمان کاتدا بووم بە (خاوەن ئیمتیاز)ی گۆڤارەکە و لەم بوارەدا کارم دەکرد و، وردە وردە هەنگاوم نا تا گەیشتمە ئەم ئاستەی ئێستا و کۆکردنەوەی ئەم بەرهەمە شیعرییەم و بلاّوکردنەوەی، کە هیوادارم جێگای ڕەزامەندیی ئەدیبان و شاعیران و خوێنەران بێت و سوودبەخش بێت.. سەرەڕای ئەو هۆکارانەی سەرەوەش کە باسمان کرد، ناوبەناو شیعری شاعیرانی بەرزی کوردم دەخوێندەوە و تام و چێژ و سوودی زۆرم لێ‌وەردەگرتن، کە ئەم لایەنەش کاریگەریی خۆی هەبوو لەسەر ئاستی شیعرەکانم.

لە بواری (خێزانیی)شدا لە بەرواری: (۲۰۰٤/۷/۲۹) ژیانی خێزانیم پێکهێناوە، کە (بینایی) هاوسەری ژیانمە و، خاوەنی دوو جگەرگۆشەین بەناوی (لانە)و (عبداللە)، کە بەهۆی سۆز و خۆشەویستیم بۆیان، ئەمانیش لە بەشێکی شیعرەکانمدا جێگای خۆیان کردۆتەوە و بەشێکیان لە شیعرەکانم داگیر کردووە.

لێرەدا تەنها ئەوەندە ماوە بە چەند دێڕێکی کورت کۆتایی بەم نووسینەم بێنم و هەرچی زووترە خوێنەرانی خۆشەویست بەم بەرهەمە ئاشنا بکەم و پێشکەشیان بکەم، ئەگەر هەر کەموکوڕی و هەڵەیەکیشی تێدابوو، داواکارم لێیان بە گەورەیی خۆیان چاوپۆشیی لێ‌بکەن و ببەخشن، چونکە تەنها خوای گەورە لە کەموکوڕی و هەڵە دوور و پارێزراوە، ئیتر بەو هیوایەی توانیبێتم بەرهەمێکی جوان و بەکەڵکم پێشکەش بە کتێبخانەی ئەدەبی کوردیی و گەل و نەتەوەکەم کردبێت.

عابد بابان (شەیدا)

هەولێر- پایتەختی هەرێمی کوردستان

٢٠١١/٧/١

بەشی سۆرانیی

هاواری رۆڵەیەك[*]

هەولێر- ١٩٩٧/٦/١

بابە وا رۆڵەی حەزینت پڕ بە دڵ هاوار ئەکا

پێت ئەڵێ تا کەی فیراقی تۆ دڵم بێزار ئەکا

بۆچی رۆڵەی بێ گوناهت خستە نێو بازاڕی غەم

چی بوو تاوانی! لەبەرچی تەرکی نێو گوڵزار ئەکا

نەتئەزانی رۆڵەکەی بێ سووچ و بێ تاوانەکەت

ناگرێ بەرگەی غەمی دڵ بۆیە شین و زار ئەکا

دڵ بە یادی شەوقی جارانی لە گوڵزاری ژیان

چاوەڕوانی تۆیە تا رۆژێ کە رۆحم بار ئەکا

ئەشکی چاوم وا لەبەر ناڵە و فوغان و دەردی دڵ

روومەتی زەردم ئەنەخشێنێ لە شێوەی نار ئەکا

رۆژ و شەو دەشت و بیابانی غەمی دڵ رێگەمە

بۆیە حاڵی بێکەسیم شێوەی لە هی (رێبوار) ئەکا

بەسیە (شەیدا) داد و بێدادی دڵەی بێ تینەکەت

دادی تۆ نادا، هەتا کەی وا بە کوڵ هاوار ئەکا!

***

[*] ئەم هۆنراوەیەم لەسەر زمانی هاوڕێی خۆشەویستم: کاك (زاهید فەقێ صالح) نووسی کە بۆ برادەرێکی خۆشەویستی خۆی نارد بەناوی (رێبوار) لە هەولێر، کە باوکی لە جەنگی ئێران و عێراقدا شەهید بووبوو.

سۆزێك بۆ گۆڤاری دەنگی زانا [*]

هەولێر- ١٩٩٧/٨/٢٠

حیبری خامەی عیلمە کاری بۆتە و ئیکسیر ئەکا
دەست و پەنجەی عالمە مالّی وەتەن تەنویر ئەکا
دەنگی زانا زیندووە بۆ ناحەزانی دینەکەم
بۆ رژانی خوێنی دوژمن کاری شیر و تیر ئەکا
هەروەکو قەڵغانە بۆ دینی موبینی (مُصطَفی)
دەفعی شمشێری عەداوەت زووبەزوو تەیسیر ئەکا
بۆ ظهوور و نەصرەتی ئەم دینە پاکە بێگومان
مەردی مەیدانە بە حەققەت دوژمنی یەخسیر ئەکا
(شارِح)ە بۆ سەر رمووز و مەنبەعی ئەحکامی دین
(فِقْه)و ئایات و ئەحادیسی (نَبِيّ) تەفسیر ئەکا
بۆ رەواجی عیلم و نەشری زانیاریی پڕ هونەر
مەدرەسەی زانستە، رۆڵەی کورد بە رۆشنبیر ئەکا
گەر لەسەر ساحەی خەباتیش بێتە نێو مەیدانەوە
بۆ نەجاتی قەومی کوردم رۆژ و شەو تەدبیر ئەکا
حەقیەتی داوای حەق و مافی گەلی کوردم بکا
چونکە دوژمن فێرە دایم کورد بە کورد تەنفیر ئەکا
من ئومێدم وایە ئەی دڵ (دەنگی زانا) کپ نەبێ
تا لە سەرچاوەی دەروونی میللەتم تەئسیر ئەکا

---

[*] ئەم هۆنراوەیە لە گۆڤاری (دەنگی زانا)ی زمانحاڵی یەکێتی زانایانی ئاینی ئیسلامیی کوردستان- ژمارە (٦٢،٦٣)ی ساڵی ٢٠٠٢ بڵاوکراوەتەوە.

بۆیــە خامــەم وا بــە کــوڵ کەوتۆتــە مــەدح و وەســفی ئــەو
چــونکە دەنگێکــی حەقــە، ناحــەق بــە حــەق تــەدمیر ئــەکا
ئــەو کەســەی (شــەیدا)یــە بــۆ تەحســینی گــوڵزاری وەتــەن
هــەر لــە ڕێــی زانســتی دینــا داری عــومری پــیر ئــەکا

***

قاصیدی دڵ

هەولێر- ٢٠٠٠/٢/٢٨

یـــاران نەویـــد و مـــوژدەی قاصـــید بـــەهاری هێنـــا
قـــووتی هـــەموو ژیـــان و لـــەیل و نـــەهاری هێنـــا
نـــوقڵ و نـــەبات و قەنـــدی لێـــوی بـــەباری هێنـــا
هـەم شـەهد و شـەکری بـاخ و گـوڵزاری یـاری هێنـا
ئـەحواڵی شـەوق و شـادیی ئـەو لـەیلی پـاری هێنـا

ئـــەمڕۆ لـــە نیـــوەڕۆدا دیـــتم کـــە قاصـــیدێ هـــات
قودوومی بوو لە خزمەت یارێ کـە وەسـڵی هـەیهات!
وەك شەوقی ماهی تابان لە نیـوە شـەو کـە هـەڵهات
بـــە شۆڕشـــی خرۆشـــا خـــاکی عێـــراق و شـــامات
مـــەیلی ویصـــاڵی دولبـــەر بـــۆ دڵ فشـــاری هێنـــا

لـەو کاتـەدا کـە لاشـەم مـوقیمی دەشـت و دەر بـوو
رەنجـی هـەموو ژیـانم بـێ‌سـوود و بـێ‌سـەمەر بـوو
لە دەشـتی بێکەسـیدا کـە غـەم ئەنیسـی سـەر بـوو
لـەو یـاری دیـدە مەسـتم، دڵ چـاوەڕێی نـەزەر بـوو
وەرزی بـــەهاری عـــومرم، مـــەیل و قـــەراری هێنـــا

ئۆخـەی کـە قاصـیدێکی دڵسـۆز و باوەفـا بـوو
نیگـاهی غـەمڕەوێنی بـۆ دەردی دڵ شـیفا بـوو
جەلسەی حوزووری بۆ دڵ، پڕ عەیش و پڕ صـەفا بـوو
خۆش ئەو دەمەی کە حاڵم بـێ مەینـەت و جـەفا بـوو
وەختـێ کـە باسـی دیـدە و چـاوی خومـاری هێنـا

بـێ ئیختیـار و بـێ دەس، دڵ کەوتـە بـەزم و شـایی
بـە ڕەمـزی نـاز و غـەمزە کـە کەوتـە خودنومـایی
تانـەی ئـەدا لـە تـەختی جەمشـید و پادشـایی
وتـی بـە قاصـیدم دڵ، مـنم بـە حـەق فیـدایی
خـۆش ئـەو دەمـەی پـەیامی نـەو گوڵعـوزاری هێنـا

لـە کـۆڕی بادەنۆشـان بـێ ئیعتیبـار و کـەم بـووم
بە زەوقی دڵ نەخۆشان مـەحرومی نێـو حـەرەم بـووم
بـە قـەولی خۆفرۆشـان زەلیلـی زیـل و بـەم بـووم
طـەریـد و دەرکـراوی بـەردەرکی زیـن و مـەم بـووم
نەویـد و مـوژدە بـۆ مـن هـات ئیعتیبـاری هێنـا

لـە فەسـڵی پـایزا بـوو کـە بـەرگی گـوڵ وەریبـوو
درەختـی بـاخی عـومرم چـون وەرزی بـێ بـەری بـوو
دڵ هەر بە ڕەنگی بولبول، مـەیلی گـوڵ ئـاوەری بـوو
سەرمەستی بۆنی میسك و هەم عوود و عەنبەری بـوو
بـۆ حـاڵی زاری (شـەیدا) مـوژدەی بـەهاری هێنـا

شەوی دەیجوور (*)

هەولێر: ١٥-١٦/٣/٢٠٠٠

عەجەب ئەمشەو کە نەیژەن هێرشی هێنا بەسەر نەی‌دا
لە موتریب دەنگ و ئاوازی تەڵەب کرد، سەربەسەر نەیدا
وتی مەجلیس بەبێ ساقیی، مەحاڵە خۆش و باقیی بێ
کە ئەو بێ، فەزڵی غەم ئەدرێ بەسەر جامی جەم و کەی‌دا
کەچی بۆ بەختی شوومی جەمعی مەجلیس دەرنەکەوت ساقیی
دەری مەیخانە شێوا، عاشقان کەوتن لە حەوشەیدا
شەوی دەیجوورە ئەمشەو ئەی فەلەك یاخود شەوی یەلدا
کە شەوقی شەمعی دڵدارم لە ساحەی دڵ نیە پەیدا
لە شەودا ماهی تابانی بە غەمزە و نازەوە دەرخست
فیراقم دی لە چاوی پڕ خومار و مەستی بێ‌مەیدا
لە بازاڕی سەخادا بۆ غەم و هەم قووتی ئەهلی دڵ
بە شێوەی فەخرەوە تانەی لە سفرەی حاتەمی تەی‌دا
سەراسەر عاشقانی روویی وا تێرکرد لە خوانی خۆی
کەچیی تەنها نەمابوو لوقمەیێ بۆ من لە سفرەیدا
دڵەی بیمار و خەستەی خستە بەردەس جەوری جەللادێ
بەبێ‌رەحمیی بە قەتڵی واجبم دولبەر شەهادەی‌دا
منی دێوانە کوشتەی دەستی جەللادێکی دڵڕەق بووم
کە رەحم و سۆزی ئینسانیی نەبوو هەرگیز لە سینەیدا

ەم هۆنراوەیە لە ژمارە (٥٥)ی (گزنگ)ی گۆڤاری یەکێتی نووسەرانی کورد، لقی کەرکووک-
وەتەوە لە کانوونی یەکەمی ساڵی ٢٠٠٧.

بەجارێ جەستەمی تێکەڵ بە خاك و خۆڵ و خوێنم کرد

بە تیری تیژی ژەهراویی لە دەشتی چۆڵ و بێ‌پەی‌دا

فیراقی کردە رێگەی عاقیبەت بۆ قەلبی بیمارم

گڕی بەردایە لاشەم، لەززەتی بینی لە کڵپەیدا

وتی وەسڵت بە گوڵ ئەمشەو نیە، بێ‌شك بە فەردایە

دەسا یارانی دڵ، حیکمەت چیە لەم صوبح و شامەیدا

ئەبێ ئاخۆ چ بێ! سوودی رەقیبی پەست و بەدکارم

لە خوێنی ئاڵی لاشەی عاشقێکی وەك منی (شەیدا)

***

بادی سەبا

هەولێر- ٢٠٠٧/٣/١٥

مەرحەبا بادی سەباکەم مەرحەبا

مەرحەبا پشت و پەناکەم مەرحەبا

گەر بەخزمەت یاری دڵ سەنگم گەیی

پێی بڵێ توخوا ئەوەندە دڵ نەبا

یا بە نازی چاوی مەستی دوور لە مەی

با نەدا خەرمانی عومری دڵ بە با

دڵ گرفتاری خەمی هیجری گوڵە

دیدە غەمازێ! عەجایب دڵڕوبا

موددەتێ بوو بەرگی گوڵ پەژموردە بوو

ئێستە وا فەسڵی بەهارە سا سەبا

فرسەتی کەم ماوە، زوو فریاکەوە

تا نەگاتە پایز و وەرزی وەبا

بەڵکو بەم دوو ڕۆژە عومرەی ماوە گوڵ

ماڵی دڵ ڕۆشن بکا وەك کارەبا

چونکە بۆ حیفظی دڵەی (شەیدا) لە غەم

بەرگی گوڵ هەر لایقە، (نِعْمَ الْعَبَا)

❊❊❊

خەیاڵی گوڵستان

هەولێر- ٢٠٠٧/٧/١

ئەمڕۆکە دڵ خەیاڵی خەوی بێ سنوور ئەکا
مەیلی وڵاتی گوڵستان و شوێنی دوور ئەکا
ئەمڕۆ چ نارێ بەربووەتە ئەو چناری دڵ
وا قەصدی وەسڵی روویی گوڵ و هەم چنوور ئەکا
گۆمێ کە ئەشکی چاوی من دروستی کردووە
شێوەی لە رەنگ و دیمەنی دەریایی سوور ئەکا
زولفێ کە بۆتە بەندی دڵ و تەوقی گەردنم
مەیلی نەمانی ئەهلی دڵ و نەفخی صوور ئەکا
نەغمە و فوغان و شیوەن و ئاواز و سۆزی دڵ
وەك دەنگی زبری زیل و بەمە، لوورەلوور ئەکا
یاران دەخیلە عەرزی گوڵ و لەیلی دڵ بکەن
بۆچی ئەوەندە لەم دەمە وا خوار و ژوور ئەکا
دایم بەداخ و دەردە لەگەڵ عەندەلیبی دڵ
تەمسیلی زوڵم و خەنجەرەکەی سەلم و توور ئەکا
بەینێکە ئاهی گەرم و مەراقی فیراقی گوڵ
دێت و بە ماڵ و مەسکەنی دڵدا عوبوور ئەکا
کەی دێ بە شەوق و زەوقەوە ئەو رۆژە وا بڵێن
ئەو یاری عیشقە ساحەیی دڵ پڕ لە نوور ئەکا
بۆ حاڵی زاری عاشقی (شەیدا) لە راهی عەشق
گوڵ کاری بۆنی خۆش و بەرامەی بوخوور ئەکا

***

گەشتی خەیاڵ

هەولێر- ٢٠٠٩/١/١٥

وا بەرەو گەشتی خەیاڵی باخی گوڵ ئەمبا سەبا

سا وەرن یاران هەموو هەر بێینە سەر ئەم باسە با

من بەدەس فیتنەی رەقیب و گێژەڵووکەی باری خەم

موددەتێکە ون بووە لێم هودهودی شاری سەبا

چاوەڕێی موژدە و نەسیمێکم کە بێ وەختی سەحەر

لەو دیاری عیشق و شاری یار و لەیلی دڵڕوبا

تا بکا سارێژی زامی کۆن و تازەم سەربەسەر

گەرد و تۆزی غەم لە ساحەی سینە و دڵ لاببا

خۆزگە صەییادی دڵەی زارم لە باخی عەشقدا

نەیئەدا خەرمانی عومری پڕ لە شەوقی دڵ بە با

رۆژی وەسڵی عاشقان و زەمزەمەی مەستانە بێ

کەس نەبینێ ئەم دڵەی (شەیدا) لەگەڵ گوڵ ناتەبا

***

گریانی دڵ

هەولێر- ١/١٠/٢٠١٠

بە گریانی دڵـەی بولبـول سـیفەت، بـاخ و چـەمەن گریـا

بە چـۆڵیی بـاخی گـوڵ بـوو، باخـەوانی یاسـەمەن گریـا

لە کۆهی بێستوونی عەشـقی ئـەو شـیرینە، وەك فـەرهاد

ئـەوەن گریـا دڵـەی میحنەتـزەدەم، دار و دەوەن گریـا

کـە گـوڵ تـیری بـە لاشـەی بولبـولی بـێ ڕۆحـەوە بینـی

وەها زامی بەسۆ بوو تیری، گوڵ خۆی چەن بەچەن گریا

محەببـەت فێـری کـردم حورمـەت و ڕێـزی تەمـەن بگـرم

بـەڵێ هـەر بۆیـە دڵ بـۆ پـایزی وەرزی تەمـەن گریـا

نەسیم ئەمڕۆ لە خەو هەستا سـەحەر، بـردی پـەیامی دڵ

وەڵامی گوڵ نـەبوو پەیدا و دڵ شـەق بـوو ئەمـەن گریـا

گەلـێ پەروانە بۆ شەوقی جەماڵ و حوسنی شـەم سـووتان

کەچیی باکی نەبوو ئـەم لـەم هـەموو گریانـە چـەن گریـا

خەڵاتی گوڵ لەبۆ ئەم عاشقەی (شەیدا)یە هـەر خـەم بـوو

کەچیی ئەم بۆ بەراتی نـوقڵ و هـەم دووڕی یەمـەن گریـا

***

رازی دڵ[*]

ئەستەمبوڵ- خانەقای حەزرەتی شێخ ٢/٨/٢٠٠٠

مەدەد پیری دڵ ئاگا، دوور لە گیانت
منم کوشتە و شەهیدی پەنجەکانت

ئەگەر جارێ لە کوشتەی خۆت بپرسی
ڕەوایە بۆ بڵندیی عیزز و شانت

بە شێوەی قەهر و طەردی دڵ مەفەرموو
نیە چارێ لەبۆ دەردی گرانت

بە سەر سەرگەردی گەرد و گەردنت بم
بە گیان و دڵ فیدای ڕۆحی ڕەوانت

هەموو عومری شەو و ڕۆژم لە دنیا
بەقوربانی سەعاتێکی شەوانت

سەرم کەوتۆتە بەرپێت و زەلیلم
وەریگێڕە بە هەردوو دەستی جوانت

بە جەزبت جازیبەی نەفسم بکێشە
کەمەندکێشیکە بۆ نێو دیوەخانت

تەوەججوهکە لە نەفسی سەر جەبینم
هەتا عالەم نەڵێ تیفلی جەبانت

زەلیلی نەفس و شەیطان و هەوایە
بەجێماوە لە جەمعی کاروانت

دەبا ساحەی دڵەی وێرانەکەی من
ببێتە جێگە دەستی میهرەبانت

بە شەرتێ تۆ قبوولم کەی، عەزیزم
بە دڵ من دێمە ڕیزی ڕێڕەوانت

ئەگەر زامی دڵم سارێژ ئەکەی تۆ
لەبەرچی داتە بەر تیری کەوانت!

مەگەر نەتزانی من عاشق بە رووتم
بەجارێ بوومە شێت و ڕەوزەخوانت

ئەگەر هیممەت بفەرمووی، من یەقینم
لەبۆ تۆ وەك یەکە مان و نەمانت

لە بابی لوطفی پیرانەت لەگەڵ دڵ
دەلیلی بەسطە تێری کەی لە خوانت

بجووڵێنە بە لوطفت دەستی هیممەت
لەسەر لەوحەی دڵەی تێکەڵ بە ژانت

دەخیلت بم بە جورمی من نەگۆڕی
گوڵاڵەی سوور و ڕەنگی ئەرخەوانت

بە یادی تۆوە دڵ هەر چاوەڕێیە
لەبۆ سروە و نەسیمی دەم بەیانت

بە دڵ عەرزت ئەکا (شەیدا): عەزیزم
ئەتۆ باخی گوڵ و من باخەوانت

---

[*] ئەم هۆنراوەیە لە ژمارە (٢٣)ی گۆڤاری (پەیڕەو) ساڵی ٢٠٠٠ بڵاوکراوەتەوە.

شێوانی بەزمی دڵ[*]

هەولێر ١-٢/٩/٢٠٠٢

ئەمشەو کە لەپڕ ساغیر و پەیمانە پەکی کەوت

زەوقی دڵی پیری مەی و مەیخانە پەکی کەوت

تیری غەمی گوڵ بوو کە نیشانەی دڵی پێکا

بەم داخەوە ماڵی دڵی وێرانە پەکی کەوت

گوڵ پاکی وەریی، ڕەنگی نەما دیمەنی گوڵزار

شێوا چەمەن و بولبولی تاقانە پەکی کەوت

شەم شەوقی نەما، ماهی موبارەك گوزەری کرد

دوو باڵی شکا بەم شەوە پەروانە پەکی کەوت

دولبەر کە نیقابی روخی کێشا بە سەریدا

بەزمی طەرەب و جیلوەیی جانانە پەکی کەوت

وا دەستی بەسەر عەقڵ و دڵی ئەهلی غەما گرت

سەرمایەیی سەد عاقڵ و فەرزانە پەکی کەوت

دوو زولفی ڕەشی یارم ئەوەن تێکەڵ و پڕ بوو

نەیتوانی کە صاف و صەفی کا شانە پەکی کەوت

شیرین کە بەدەس عەشقەوە تاڵیی غەمی نۆشی

لەم بەردەرەدا کۆکەنی دێوانە پەکی کەوت

خوێنی دڵی من تێکەڵی نێو کووپەیی خوم بوو

هەر بۆیە کە وا صەنعەتی خومخانە پەکی کەوت

(*) ئەم هۆنراوەیە لە گۆڤاری (شارەزوور) ژمارە (١٧)ی ئازاری ٢٠٠٧ بڵاوکراوەتەوە.

ئـەی دڵ وەرە گـوێ بگـرە لـە نـەی، چـەندە حەزینـە
بڕوانــە کــە چـۆن شۆڕشــی مەســتانە پــەکی کــەوت
بـەم هیجرەتـی پـڕ میحنەتـە ئـەم لەیلـە کـە کـردی
میهــری دڵ و گــوڵ، ئولفــەتی رەندانــە پــەکی کــەوت
هــەر وازی نــەهێنا دڵــی (شــەیدا) لــە رەهــی عەشـق
تا خەســتە بـو وەك مــورغی ســبەینانە پــەکی کــەوت

***

داوی محەببەت

هەولێر- ۱۰/۱۰/۲۰۰۳

دڵــم کەیلــە لــە خوێنــاوی محەببــەت
عـــــەزابم دی لــــەپێناوی محەببـــــەت
خــەیاڵی مــن ویصــالی دولبــەرم بــوو
کەچیی لــێم بــوو بــە تــاڵاوی محەببــەت
لــەلایێ جــەرگ و دڵ ئــەبڕێ بــەجارێ
بــە تیغــی پــڕ لــە زاخــاوی محەببــەت
لەلایێ تــر ئەگــەر مــەیلی ببــێ لــەیل
غــەمیشی خۆشــە هــەر داوی محەببــەت
گەلــێ تاڵیی غــەمم نۆشــیی لــە ژینــا
بە ڕەنگــێ کەوتمــە نێــو راوی محەببــەت
کە بوومــە عاشقێکی شــێت و (شــەیدا)
ژیـــام و بوومـــە فـــەوتاوی محەببـــەت

❊❊❊

تالاوی جەفا

هەولێر- ١٣/٢/٢٠٠٤

ئـەی دڵ چـیـه ئـەم بـاری غـەم و شـیوەن و زارت
بۆچ دەرد و غەمە قووتی هەموو لەیل و نـەهارت
کوانــێ فــەرەح و شـــەوقی دڵ و وەرزی بـــەهارت
کوا هودهودەکەی شاری سـەبا وەك دەمــی پــارت
تا کەی لە چەمەن شین و لە جێگەی گوڵە خـارت!

ئەمڕۆکـــە ســـەبا مـــەیلی نیـــە، پـــەرش و بـــڵاوە
چـــون ڕەونـــەقی بـــازاڕی چـــەمەن پـــاکی شـــکاوە
بولبـــول نیـــە شـــەوقی، کـــەڕ و کـــاس و حەپەســـاوە
پەروانە لە دووریی مــەهی شــەم، ڕەنگــی نــەماوە
ئـەی دڵ وەرە ســەیریکە کـە چـۆن عـاجزە یـارت

ســـا بەســـیە ئـــیتر شـــین و گـــرین، ناڵـــە و ڕۆڕۆ
سوودی چیە ئـەم حاڵـەتی غـەمباری‌یـە بـۆ تـۆ
گەر گوێ لە فوغانت نەگرێ لەم دەمــە گــوڵ، خــۆ
وا چاکە نەکەی دەنــگ و هــەرا، چــون نیــەتی بــۆ
میهری لــەگــەڵــتــدا نیە ئــەو لــەیــلــی عــەیــارت

چەندساڵە کە گیرۆدەیی عیشق و غـەمی لـەیلی
عومرێکـە لـە تـاڵاوی جـەفا دڵ پـڕ و کـەیلی
لـەم عالەمـە تـۆراو و بـەبێ ئولفـەت و مـەیلی
دایـم وەکـو ئەسـتێرەیی پـڕ وەیلـی سـیوەیلی
هەر کۆڵی غـەم و تـیری گـوڵ و میحنەتـە بـارت

کەی لایقە ئەم جەور و جـەفا و میحنـەت و دەردە
لەو یـاری وەفـادار و دەروون بـێ غـەش و گـەردە
ئەو ئاهی دڵی گـەرم و هەناسـەی غـەم و سـەردە
بۆ عاشق و (شـەیدا)یـەکی وەك تـۆ کـە نـەوەردە
لـەو دەشـت و بیابانـە، کـە فـەوتاوی بـە زارت

***

هەنگامی سەفەر

هەولێر ٢-٣/١١/٢٠٠٨

ئەمڕۆ لە خەوی غەفڵەتی گوڵ، دڵ بەخەبەر هات
بولبول لە چەمەن وا بە خەم و شین و چەمەر هات
پێی زانی کە شێوانی چەمەن کاری ڕەقیبە
بۆ زامی دڵی، نەشتەری موژگان و سوپەر هات
پەژموردەیە وەك بولبولی دێوانە، دڵی من
هەر بۆیە بە داخ و غەمە، خوێنی لە جگەر هات
لەکوێیە سەبا هودهودەکەی شاری سەباکەم
وا عومری عەزیزم چووە، هەنگامی سەفەر هات
تا کەی بە غەمی لەیلەوە من سەرفی تەمەن کەم
وا وادەیی ڕۆیشتنە هەم کاتی حەزەر هات
عومرێ بو کە من مونتەزیری پەیکی سەبا بووم
ئەمڕۆکە شوکور طەلعەتی بوو وەختی سەحەر هات
هەر لەو دەمەدا پیری مەی و نەشئەگەری دڵ
وەك ماهی موبارەك بە مەهی شەوق و نەزەر هات
یەك یەك هەموو مەستانی حەرەم پاکی لەخۆ چوون
ساقیی کە لە سووچی دەری مەیخانەوە دەرهات
ئۆخەی دڵی (شەیدا)یی منیش کامی بەدیی بوو
باخی ئەمەل و عەشقی گوڵ و لەیلی وەبەر هات

***

نەسیمی پار

هەولێر- ٢٠٠٩/٥/١

ئەی گوڵ دەسا نەسیمێ با بێ بە نەزمی پارت
بۆ حاڵی بولبولی دڵ، سووتاوی نوور و نارت
با بەزمی غەم نەمێنێ بۆ مەست و دڵفگارت
پڕ شەوق و باصەفا بێ، هەم لەیل و هەم نەهارت
ئامادە بێ چەمەن با بۆ فەسڵی نەوبەهارت

ئەی دولبەری دڵارا، عەشقت کە قووتی ژینە
بۆ حاڵی عاشقی رووت، هۆی ئافەت و برینە
بەزم و بیساتی نازت، ئەسبابی شۆر و شینە
مەیلێ بفەرمو جارێ، ئەحواڵی دڵ ببینە
تاوێ لە دڵ نەزەرکە بەو چاوی پڕ خومارت

عومرێکە من کە وێڵی عەشقم لە دەشت و سارا
غەم قووتی رۆژ و شەومە، ژینم نەما لە شارا
بێبەش لە شەوق و شادیی لەم فەسڵی نەوبەهارا
رەحمێ بە دڵ بفەرموو، لوتفێ بە من نیگارا
یەك لەحزە دەرخە ماهی حوسن و قەدی نیگارت

من عاشقی جەماڵ و ئەو حوسنی ماهی تـۆ بـووم

بەند و ئەسیری تـەوقی زولفـی سـیاهی تـۆ بـووم

بۆ تیری میحنەت و غـەم، پشت و پەناهی تۆ بـووم

بۆ رۆژی مـەقدەمی تۆ، پـەرژینی راهـی تـۆ بـووم

(شـەیدا)ی ویصالی رووتم بـەو چـینی گوڵعـوزارت

***

بارانی خەم[*]

هەولێر- ٢٠٠١/١٠/٢٥

فەلـەك ئەمڕۆکـە بـارانی خـەم و شـینی بەسـەرما کـرد
بـە بـێ‌بـاکیی چـها تـیری بـەنێو بەنـدی جگـەرما کـرد
عەزیزم، گـەر بـە دیققـەت تـێ‌بفکـری تـۆ لـە ئـەحواڵم
ئەزانی دەردی غەم چۆن بەرهەمی عـومری بـە ئـاوا کـرد
لە ڕێبازی فنوونی بـەزمی عەشـقا بـێ‌خەبـەر بـووم مـن
کەچیی مەعشووقەیێ هات و لە من وا خۆی بە لەیلا کرد
لە مەکتەبخانەیی دڵ، ئەلف و بێ یـەك فێـر نـەبووبوم مـن
کـە فکـر و هـۆشی گیرۆدەیـی دەرس و موتـاڵا کـرد
منـی کێشـایە نێـو بـازاڕی عەشـق و بـەزمی دڵـداریی
بە ناهەق بێکەسێکی وەك منـی بـێ‌مـاڵ و مـەئوا کـرد
وتی لـەم بـەحرە هـەر ژیـرێ نەچێـژێ قـەترەیێ، شـێتە
دڵەی دێوانەمی بـەم دەنگوباسـە شـێت و (شـەیدا) کـرد

***

[*] ئەم هۆنراوەیەم لە وەڵامی نامەیەکی برای بەڕێـز: کاك (عەدنان سەیوانیی) لە سلێمانیی نووسی.

مەزهەری دنیا

هەولێر- ٢٠٠٨/٦/١٢

چ سەیرە مەزهەری دنیا کە مەنصووری بەدارا کرد
چها بێ ئەسڵ و فەسڵیشی بە جەمشید و بە دارا کرد
لە ساحەی گوڵشەنی حوسنی وەفادا بێ وەفایێکە
حەبیب و عاشقێکی بەو شکەوتی ژەهری مارا کرد
لەگەڵ پیرێکی صیددیقا غەم و ناسۆری پێ نۆشیی
کە خۆی و هاوەڵی گیانیی بە ناچاریی بە غارا کرد
ئەگەر دنیا لە دینا بایەخێکی زۆری ببوایە
نە لایق بوو کە ئەو کارەی لەگەڵ صیددیق و یارا کرد
بە زاهیر گوڵشەنێکی پڕ لە رەنگ و دیمەنە، ئەمما
لە باطیندا ببینە چی لەگەڵ لەیل و نەهارا کرد
ئەوەی رۆژ و شەوێ تووشی نەهات و دەرد و میحنەت بوو
لەلای وایە کە رۆژ و شەو ستارەی نەحسی کارا کرد
لە کۆڕی ئەهلی دنیادا مەساری سەیری وا گۆڕیی
کە وا لوتفی لەگەڵ جەمعێکی پەست و بێ شومارا کرد
ئەوەی ژیرە لە ژینا هەروەکو ئەم عاشقەی (شەیدا)
بە دڵ ئەم ماڵی دنیایەی بە ناخی ئەرزی تارا کرد

***

مەشقی عەشق

هەولێر- ٢٠٠٨/٧/٧

عەزیزم دڵ بە شەوقی مەشقی عەشقی تۆ بووە موعتاد
لە مەیخانەی غەمی تۆدا وەها خستوویە تۆشە و زاد
ئەگەر وەسفت لە من پرسن، ئەڵێم زاتێکە شاهی من
کە ئوستادی ئەزەل بەخشیوییە پێی خەرقەیی ئیرشاد
وتم یاران مەکەن لۆمەم کە تەرکی بەزمی دنیا کەم
ئەسیری عەشقی شیرینێکی بێوێنەم، وەکو فەرهاد
جەوانمەردێکی خاوەن هیممەت و بازوو لە مەعنادا
بە زاهیر گەرچی پیرێکە سەر و سیما سپیی، ئوفتاد
وتم قوربانە دیدەم نابەڵەد بووم تازە من فەوتام
دەسا لەو وەختە بۆلای من کەسێکت بۆچی رانەسپارد
لە وادەی هاتن و شێوەی رەقیبم بێخەبەر بووم من
هەتا من ئاورِم دا، ئەو بەهاری عومری کرد بەرباد
بە ئاسانیی کە خۆم تەسلیمی شمشێری برِندەی کرد
وەهام زانی کە تۆ بۆ من رەوانەت کردووە جەللاد
کە دیتم حازرە بۆ قەتڵی دڵ، جانا وتم تازە
لە تۆڵەی خوێنی من هیچ رامەوەستە و گەردنت ئازاد
لە دنیادا چ تاوان و خەتایێکی هەیە خورشید
بە رووناکیی کە شەوقی رووی نەبینێ کوێری مادەرزاد
کە شەمسی رووی درەخشانت نەبینم، کەی خەتابارم
منی (شەیدا)ی جەماڵی تۆ، وەکو پەروانە بێفەریاد

***

زامی کۆن و نوێ

هەولێر- ١٩٩٩/٣/٥

ئەی دڵەی تێکەڵ بە زامی کۆن و ئازارێکی تر

تۆ بڵێی یاری عەزیزم بێتەوە جارێکی تر

یا جەماڵ و حوسنی رووی دەرخا وەکو نووری قەمەر

لابدا پەردەی رەشی پڕ ئێشی شەوگارێکی تر

یا ئەبێ هەردەم وەکو دێوانە بم، سەحرا نوشین

بێجگە خاری غەم نەبینم رەنگی گوڵزارێکی تر

من لەگەڵ دڵداری دڵدا وەك شەم و پەروانە بووین

ئێستە وا کەوتوومە نێو گێژاوی رووبارێکی تر

بۆ بەتەنها من لەچاو یارانی نێو صەحنی حەرەم

پێم رەوا هەرگیز نەبینن غەیری غەم کارێکی تر

بۆ دڵم پۆلایە من! سەرباری ئەشکەنجەی رەقیب

وا بە رۆژ و شەو بچێژم زوڵمی غەددارێکی تر

بۆ وەڵامێ رووم لە قاصید کرد، وتی سەرباری غەم

تازە لەم دنیا مەحاڵە وەسڵی تۆ جارێکی تر

گەر تەماداری نەجاتت بێ لە شین و زاری دڵ

بۆ عیلاجی زامی سەختی تۆ نیە چارێکی تر

هەر ئەبێ قووتی شەو و رۆژت غەمی جانانە بێ

بێجگە شیوەن قەت نەکەی تۆ دەنگ و هاوارێکی تر

دەی ئەبێ چی بێ گوناهم، داستانی عەشقی من

بۆ بگاتە مەجلیسی نامەحرەم و شارێکی تر

پێـی وتم قاصـید ئـەبێ دڵ دەیـت و بسـپێری سـەرت
ئێرە ڕێگـەی عەشـقە نـەك دووكـان و بـازاڕێكی تـر
مـن ئەوەنـدەم خـاری غـەم لـەم ڕێ بـە دڵـدا ڕۆیـوە
تـازە بـێ بـاكم لـە نـووكی تیـژی دەم خـاڕێكی تـر
دەی كە وابێ شەرتە دوو دیـدەم هـەتا بـازاڕی حەشـر
قەت نەكا سەیری جـەماڵی وەجـه و ڕوخسـاڕێكی تـر
گەرچـی ئێسـتا نیشـتەجێی مـاڵ و دیـاری غوربـەتم
ڕۆح و دڵ بەنـدن بـە ڕەنـگ و دیـمەنی شـارێكی تـر
شاری یار و موڵـكی بابـان و وڵاتـی ئـەهلی عەشـق
بۆیە ئەم (شەیدا) شەهیدی عەشـقە نـەك بـارێكی تـر

****

بولبولی دڵ

هەولێر ٩-٢٠٠١/٨/١٠

سەردەمێ بوو بولبولی سەرمەستی ئاوازی سەحەر
هەر لە دووریی رەنگی گوڵ عومری عەزیزی بردە سەر
بۆ کڵۆڵی و حاڵی شێواوی بەدەس فەوتانی گوڵ
خاك و خۆڵی هیچ دەر و دەشتێ نەما نەیکا بەسەر
وا دڵەی زاری منیش ئەمرۆ لە دووریی مەیلی لەیل
بولبول ئاسا شین ئەکا، لەیلیش لە حاڵی بێخەبەر
هەروەکو مەجنون بە یادی وەسڵی لەیلا رۆژ و شەو
دەشت و هەرد و کۆ ئەپێوێ، وێڵ و تەنها دەربەدەر
هەر تەماداری نەسیمێکە لەخزمەت گوڵ کە بێ
پڕ بکا سینە و دەماغی، عەتر و عەنبەر سەربەسەر
بۆ سەرا سەرچاوەیی ئاوی حەیات و وەسڵی گوڵ
عاشقی دێوانە هەر ناچارە رێ بگرێتە بەر
لازمە رۆح و سەر و ماڵی فیداکا عاقیبەت
ئەم دیاری عیشقە رێگایێکی دوورە و پڕ خەتەر
هەرکەسێ رێبازی عەشقی دڵبەری کرد ئیختیار
تازە تا ماوە ئەبێ خۆشیی لە دڵ دەرکاتە دەر
مەرحەلەی عەشقی مەجازیی طەی بووە، قوربانتم
با نەمامی گوڵشەنی عەشقی حەقیقیی بێتە بەر
ئەم دڵەی (شەیدا) سیفەت وادەی بە دڵبەر داوە خۆ
تا بمێنێ لەم جیهانە بەرنەدا رێگەی سەفەر

***

کوورەی دەروون

هەولێر- ٢٠٠٣/١١/٨

فیراقی تۆ غەمە دیدەم، ویصالت هەر لە غەم غەمتر
نسیبی نەگبەتیی حاڵی منە میهرت بە دڵ کەمتر
هەتاکو زەڕڕەیێ شادیی لە دڵدا جێگەیێ ئەگرێ
کەچیی لەملا هوجوومی غەم لە دەوری حازرە و جەمتر
ئەگەرچی من دەمێ بوو مەحرەمی ئەسراری عەشقت بووم
بەڵام ئەمڕۆ رەقیب لێت بۆتە ئەهلی راز و مەحرەمتر
ئەوانەی قەدری تۆ قەت وەك منی دێوانە نازانن
ئەبینم هەر ئەوانن وا لەپێش و خاص و ئەقدەمتر
دەسا توخوا سەبا با بێ لە تۆوە نەشئەیێ بۆ دڵ
لە سروەی پڕ لە شەوقی صوبحدەم بێ‌ترس و ئەسلەمتر
لە میحنەتخانەکەی شێواوی بەزمی مەجلیسی یارم
مەگەر هەر کوورەیی دڵ بێ لە کووپەی خوم جەهەننەمتر
شەهیدی عەشقم و خوێنی جگەرمە شاهیدی دەعوا
وەها بۆیە بووە خوێنم لە رەنگی سووری خوم خومتر
عەجەب ئاهوو میسالێکە! ئەوەن غەممازە یاری من
لە ئاهووی چین ئەچێ، بەڵکو لەویش ئازاتر و رەمتر
منیش ئەمڕۆ کە (شەیدا)ی حوسن و شێوەی ئەو پەریزادەم
چ باکم قەتڵی دڵ! یا هیجری گوڵ، زۆرە وەیا کەمتر

***

قەصیدەیەك بۆ شاری سلێمانیی(*)

هەولێر- ٢٠١٠/٣/٢١

دەستم بە چاکی دامەنت ئەی بادی نەوبەهار

ئەی پەیکی عاشقانی هەموو دێ و دەشت و شار

ئەمڕۆکە رۆژی تازەیی نەورۆزە، شاخ و کێو

رەنگاوە پاکی سەوزە هەموو قەددی دار و بار

بۆ جەمعی عاشقانی چەمەن، صوبحی صادیقە

بەو خەندە لەسەر لێوی گوڵ و بەرگی لالەزار

بەو تەرزی جوان و لەنجە و بەو راز و نازەوە

رۆژێکی خۆشە، هەستە بڕۆ بۆ هەواری یار

یەك لەحزە رامەوەستە لە رێگا دەخیلتم

نەك پەیکی کەس نەناسی ئەجەل بێت و بێتە خوار

تەقدیمی عەرزی من بکە وەختی گەیشتنت

بەو شارە دڵڕفێنە و جێ نەقشی کردگار

دەمدەم بە سۆز و نەغمەوە یادێکی من بکە

تا بێتەوە یادم زەمەنی کۆن و یادگار

بەو شاری عەشق و میهرە بڵێ عاشقێکی خۆت

تیفلێکی شیرەخۆرەیی تۆ، دوور و نادیار

(*) لەبەرئەوەی کە هەموو تەمەنی منالّیم لە شاری (سلێمانیی) بەسەربرد و چەندین یادگاریی جوان و رەنگینم و گەرەکە کۆنانەی ئەو شارە خۆشەویستە هەیە لەگەڵ دۆست و برادەرانم، لە هەمان کاتیشدا زەمەنێکە ی دوورکەوتوومەتەوە، بە ئەرکی سەرشانی خۆم و وەفای ئەزانم کە بەتایبەتیی (قەصیدە)یەکی بۆ بنووسم و پێشکەشی بکەم، چونکە ئەم شارە خۆشەویستە بۆتە بەشێکی گرنگ لە ژیانم و ئاوێتەی یەکتر بووین.

ئـەمڕۆ لـە شـاری پایەتـەختی قـەومی کـوردەوە
نامـەی بـە شـان و کـۆڵی منـا داوە، ئەشـکبار
تـا بـەم بەیانـە بیگەیـەنم مـن بـە بارەگـات
بەشکو ببێ کـە خـۆری ئەمـەل شـەوقی ئاشـکار
وەك پەیکی صوبحی حەزرەتی (نالیی) لە شـامەوە
بێ بـۆ حـوزووری (سـالم)ی غەمدیـدە بـۆ هـەوار
لـەو شـاری عیشـقە، داخـی گـرانم کـە (سـالم)ێ
بـۆ مـن نـەماوە تـاکو بـدا جـوابی پرسـیار
ئەم جۆرە تەبعی شیعرە کە وا ئێمـە فێـری بـووین
بـاوی نـەماوە لـەم دەمـە، کردوویـە کـۆچ و بـار
نەزمێکی باوی تر لـە ئـەدەب زاوە، کـرچ و کـاڵ
لـەم باخی شیعر و وێـژەیـە وا بـۆتـە دڕك و خـار
بـەزمێکی سـەیر و تازەیـە هاتۆتـە کایـەوە
ئەم جۆرە خـەوش و خالـە کـە کەوتۆتـە لا کـەنار
جێگەی لـە کـۆڕ و مـەجلیس و دیـوانی وێـژەیا
نابـێ، بـە داخ و دەردەوە! ناڕێـك و لـەنگ و لار
ئەو شـاری پـڕ لـە عیلمـە کـە وەك مۆزەخانەیـە
بۆ بەزمی شیعر و نەزمی ئـەدەب بۆتـە نـەونیگار
یـا بـۆ خـەلاتی دیـدە، کتێبخانەیـێکە هـەر
هەم بۆ رەواجی سەنعەت و فـەن، پـڕ لـە ئاسـەوار
دیسـان دەخیلـە دەسـتی مـن و چـاکی دامـەنت
هەسـتە بـە لار و لەنجـە بـڕۆ ئـەی نەسـیمی پـار
بۆ شـاری پایەتـەختی ئـەدەب، سینە پـڕ هونـەر
یارانی دووری، دڵ بـە غـەمن پـڕ لـە ئـاه و نـار

یــانی وڵاتــی ســەردەمی (بابــان)ی هۆزەکــەم
بــاپیرە گــەورەکانی مــن و ئــەهلی شــوێنەوار
هەروەك رەئیسی تایفە بــوون، پــاکی یــەك بەیــەك
پشــت و پــەنایی بێنــەوا و میللــەتی هــەژار
ئــەهلی وەفــا و دۆســی قەڵــەم بــوون بــە راســتیی
خــاوەن مــەقام و خــادیمی زانســت و دەس بــەکار
هەرگا کە چوویتە باوەشــی ئــەو شــاری عیشــقەوە
یــەك یــەك بپرســە حــاڵی قــەدیمانی دۆس و یــار
ئینجــا بــە یــادی کۆنــەوە گەشــتێکی دڵ بکــە
ساتێ بە سووچی کووچــەیی (سەرچــیمەن)ی دیــار
هــەروا لــە بــیری ســەردەمی تــافی منالّییــا
بــەزم و هــەرایی تیپــی منــاڵانی شــێت و هــار
مزگەوت و حوجرەخانەیی (شێخ بابە عەلی)یەکــەم
جارێ سەرێکی لــێ بــدە بــۆ کــەیف و دەفعــی زار
هــەروا مەوەســتە تــاکو ئەگەیتــە (قــەزازەکان)
لــەولاوە جــادەیی (صــابونکەران)ی ئــەهلی کــار
دیســان بــڕۆ بــەدەم خــەیاڵی رێــوە بــۆ (ســەرا)
هەم جــادەیی (ئەســحابە ســپیی) ببڕە بــێ قــەرار
ئینجا بە قەصــدی دیتنــی (مزگــەوتی گــەورە)وە
هەم یادی کۆنی مەدرەسەکەی حەوشی، وەك هەوار
ســاڵانی کــۆنی مــن لــە قوتابخانەکــەی لەگــەڵ
جەمعی کوڕانی، ســاڵی نــەوەد، کــۆڕی خوێنــەوار
یا شوێنی (کاکــە ئەحمــەدی شــێخ) پــیری قــادریی
جێگەی فەقیر و حافظ و، مزگەوت و هــەم مــەزار

هەروا بە یادی دیـەنی (مزگـەوتی حـاجی حـان)

بـۆ مـن کـە بۆتـە مەرکـەزی زانسـت و یادگـار

دوایی بـڕۆرە حەوشـەیی (مزگـەوتی مەلکـەنیی)

بـەڵکو نـەمامی عـومری عـەزیزم نـەبێ خەسـار

نابـێ نەچـیتە گوڵشـەنی (مزگـەوتی خانـەقا)

جێگـە و مـەقامی حـەزرەتی مـەولایی نامـدار

نەققاشی رەنگ و نەقشی طەریقەت لە خاکی کورد

بەو بوو کە جەمعی رۆڵەیی کورد بوون بـە تاجـدار

ئێستەش کە ئێمە هەر لەسەر ئەو نەهج و رێگەیەین

تـاکو سـەدایی پـەیکی ئەجـەل دێ بـەرەو خـوار

دیسـان بپێـوە جـادە و کـۆڵانی (سەرشـەقام)

ئەمما دەروونی خاکی وەتـەن قـەت نەکـەی شـەقار

بازاڕی کۆن و پڕ لـە رەنگـی (حـەوزە وشـکەکە)

هەروا لە چـینی سادە و دەسـگێڕ و هـەم عـەتار

پاشان بڕۆرە قیسمەتی نـاو (قەیسـەریی نـەقیب)

مەڵبەندی چینی کاسب و توججـاری ئـەهلی شـار

هەرچـەندە ئێسـتە رۆشـنە، ئـەمما لـە کۆنـەوە

دووکان و بەینی رێگەیی، باریـك و تـەنگ و تـار

دیـوار و سـەقف و بـانی کـە سـووتا لەبیرمـە

ئەو دەم کە شەوقی نووری کەمی پاکی بوو بە نـار

هەروا شەقامی (مەولـەوی)یـو، (بەربەلەدیەکـە)

مەڵبەنـدی میوەهـاتی هـەموو وەرزی دەم بـەهار

پاشـان بـە شـانی جـادە و بـازاڕی (ئـۆرزیی)

سووکێ بە لەنجە سەرکەوە بەو تـەرزی جـوان و لار

تاكو ئەگەیتە جادەیی دڵگیری (تووی مەلیك)
ڕێگەی گەڕانی گەنج و هەموو چینی هەرزەكار
كاتێ ئەچووینە ئەم گەڕەك و دەوری جادەیە
جەمعی كوڕانی جادەگەڕ و پاسكیل سوار
پیاسە و گەڕانی ڕۆژ و شەوی (كانی ئاسكان)
تێیدا كە ماهی دیدە ئەبوو شەوقی ئاشكار
یا بۆ هەوایی پاك و شنە و شەوق و زەوقی دڵ
سارێژی زامی كۆمەڵی یارانی دەردەدار
وەك ئێمە داخی ناخی دەروونت بە با بدە
ساتێ بڕۆرە مەخزەنی گوڵ، باخی (سەرچنار)
چەن خۆشە بەزمی كۆنی منالێی بخەیتەوە
یادم، لە گردی دڵكەشی (سەیوان)و (مامە یار)
وەرزی بەهار و ئاگری نەورۆزی دەشت و كێو
شاخ و چیایی (گۆیژە)و (ئەزمڕ)ی دیار
یاخود شەوانی خۆشی بەرات و بەراتیكە
یادی زەمان و دەوری منالێی بە چەن هەزار
چاكم لەبیرە، لەو دەمە تیفلێكی سادە بووم
لاوێكی جوان و بێغەم و دڵخۆش و لێو بەبار
ئێستاكە داخ و دەردی گرانم، دەمێكە من
دوورم لە شاری یاری دڵ و لەیلی نازدار
تا هەم بە یادی دیمەنی، (شەیدا)م و عاشقم
دەستم بە چاكی بادی سەحەر، لەیل و هەم نەهار

***

تامی ویصال

هەولێر- ٢٠٠٨/٢/١٠

من وەها مەستم بە بادەی دەستی پیری مەیفرۆش
بۆیە بێباکم لە غەم بەم حاڵە ساغم یا نەخۆش
گەر وەفاکا لەم دەمە ساقیی لەگەڵ ئەهلی غەما
کۆڕی عەشق و بەزمی ئەهلی دڵ بەجارێ دێتە جۆش
من نیازم وایە ئەمڕۆ بچمە خزمەت یاری خۆم
مەرحەمەت کە بەستەیێ قوربانتم ئەی گوڵفرۆش
سا دەخیلت بم وەرە ساقیی بە هاواری دڵم
تووخودا رەحمێ بە حاڵی من بکەی ئەمجارە تۆش
تیفلی بەستەزمانی دڵ، هەوری جەفا بوو دایەنی
هەر بە شیری غەم کرا رۆژی لەدایکبوونی، گۆش
من کە بێبەش بم لە رەنگی گوڵ بە وێنەی عەندەلیب
سا ئەبێ چی بێ گوناهم گەر نەمێنێ عەقڵ و هۆش
تا بەکەی هەر مات و، بەرگی غەم لەبەرکەم رۆژ و شەو
بێکەس و داماو و بێدەر، دەربەدەر وەك کۆنەپۆش
خۆ منیش هەقمە لە دنیادا وەکو یارانی تر
بۆ جەمێکیش بێ بکەم تامی ویصال و عەیش و نۆش
عالەمێ گیرۆدەیی داوی بەڵاتە، دیدەکەم
با نەبێ بازاڕی عەشقت هەرگیزا مات و خەمۆش
دەی ئەگەر ئەمڕۆکە تۆ رەحمێ بە حاڵی دڵ نەکەی
کەی ئەبێ بۆ حاڵی زاری عاشقی (شەیدا)، پەرۆش

***

قووتی غەم[*]

هەولێر- ٢٠٠٢/٢/١

عـــەزیزم دیدەکـــەم، مـــاڵی دەروون وێرانـــە بـــۆ عاشـــق
جیهـــانی بـــێ محەببـــەت، کولبـــەیی ئەحزانـــە بـــۆ عاشـــق
ئەگـــەر سـەیرێکی حـــاڵی ئـــەهلی ئـــەم دنیایەکـــەی جانـــا
ئەبینی عەیش و نۆشی بـێ مـــەزەی دڵ، ژانـــە بـــۆ عاشـــق
ئەگـــەر دەســـتی رەقیبـــی بـــێ مـــرووەت لێـــی نەشـــێوێنێ
بە شەوقی مەیلی لەیلا، کونجی غەم سـەیرانە بـــۆ عاشـــق
لە گۆشەی مەدرەسەی عەشـقی حـەقیقیی یـا مەجازیـدا
فیـــداکردن بـــە مـــاڵ و رۆح و ســـەر، ئاســـانە بـــۆ عاشـــق
لە دووری رەنگی گوڵ هەم دەوری شوعلەی شەمعە شایانە
بەتـــەنها هـــەر مـــەقامی بولبـــول و پەروانـــە بـــۆ عاشـــق
بە عیشوە و نازی دڵبەر، وەسڵی گوڵ گەر رێکەوێ خۆشـــە
بە دەستی ئەو، شەهادەت خەرمەنی ئیحسانە بـــۆ عاشـــق
ســـەر و مـــاڵی فیـــداکا بـــۆ ویصالـــــی یـــار و لەیلاکـــەی
بە شەرتێ ئەم قبووڵی کا، بـــە حـــەق هەرزانـــە بـــۆ عاشـــق
هـــەتا رۆژی قیامـــەت عـــادەتی ئـــەم بەزمـــە هـــەر وایـــە
لە رێگەی عەشـقی دڵ، فـەوتان و سـەردانانە بـــۆ عاشـــق
خەیاڵی خاوە (شەیدا) گەر تەمای خۆشـیی لـە دڵـدا بـێ
ئەزانێ چونکە قووتی غـەم لـە جێگـەی نانـە بـــۆ عاشـــق

❊❊❊

---

[*] ئەم هۆنراوەیەم بۆ هاورێی خۆشەویستم: کاك (عەدنان سەیوانیی) لە سلێمانیی نووسی.

کەرکووک (*)

هەولێر- ٢٠٠٨/١/١

ئەسەف ئەمڕۆکە ساڵێ پڕ غەمی لێ رابرا کەرکووك
کە وادەی چارەنووسی نادیاری دواخرا کەرکووك
هەموو کورد چاوەڕێ بوو سەردەمێ بێت و بڵێن ئەمڕۆ
(سەد و چل) مۆمی (دەسکردی گەل)ی لێ هەڵکرا کەرکووك
کەچیی تازە بەتازە ئەچنەوە سەر ئەلفوبێی ئەووەڵ
ئەمێستا وەك هەتیو بێنازە، بێ باب و برا کەرکووك
دەمێکە هەولی فەوتانی لەئارادایە ئەم خاکە
کە چەن وادەی درۆ و قەول و بەڵێنی پێدرا کەرکووك
ئەوا ئەمڕۆ بە پیلانی گەلانی دژ بە مافی کورد
بە تیری دەستی دوژمن جەرگ و سینەی کون کرا کەرکووك
بە فێڵی دوژمنانی قەومی کورد و خاکی، ئەمجارەش
عەجایب زوڵم و غەدرێکی بەناهەق لێکرا کەرکووك
لە دڵ سافیی گەل و، کینەی دڵ و سینەی رەقیبی گەل
بەبێئاگا پەتی سێدارەیی بۆ هەڵخرا کەرکووك
دەمێکە خوێنی لێئەڕژێت و لاشەی زار و زامارە
دەسا هاکا کە وتیان خەستە بوو هەڵواسرا کەرکووك
بەڵام حەیف و خەسارە، چاوی ئەم حاڵە ببینێ گەل
بڵێن وا گیانی شیرین و سەری لێسەندرا کەرکووك

(*) ئەم هۆنراوەیە لە سایتی (کوردستان نێت) رۆژی ٢٠٠٨/١/٢٢ لەژێر ناونیشانی (چارەنووسی کەرکووك و ماددەی سەدوچل) بلاوکراوەتەوە.

مەگەر رۆڵەی بەجەرگ و گیان لەسەردەستی نەمابێ کورد

ئەنا هەرگیز مەحاڵە دژ بڵێ مافی خورا کەرکووك

ئەبێ هەردەم بەگوڕ بێ بابەگوڕگوڕ، گڕ لەخۆگرتوو

بسووتێنێ ڕەقیبانی لە کڵپەی ئاگرا کەرکووك

سەراسەر خاکی کوردستانەکەم ماڵێکی خامۆشە

بە خەم گیراوە ڕۆژ و شەو وڵات و، وەك چرا کەرکووك

ئومێدێ ماوە، نیوەی ئەووەڵی ئەمساڵە ئێمەی کورد

بە ئازادیی کە ببینین لە بەرگێکی ترا کەرکووك

بەبێ کەرکووکی بووکی خێرنەدیوی خاکی کوردستان

مەحاڵە سەرکەوێ گەل تا نەڵێن وا سەرخرا کەرکووك

لە ئەووەڵ ڕۆژی دنیا و لەدایکبوونی ئەم خاکە

بە هەویە و ناسنامەی میللەتی کورد ناسرا کەرکووك

بەڵێ (شەیدا)یەکی عاشق بە ئەم خاك و وڵاتەم من

کە ئەمڕۆ بۆتە مەیدانی خەبات و چوارچرا کەرکووك

***

فەسڵی خەزان

هەولێر- ٢٥/١٠/١٩٩٩

وا دیســـان فەســـڵی خـــەزان و شـــیوەنە بـــۆ زاری دڵ
وەرزی بـــارانی غـەمـــە بـــۆ وەزعـــی ناهـــەمواری دڵ
دەشـــتی لاشـــەم پـــاکی خـــاری لـــێ رواوە داخەکـــەم
مـــن کـــە شـــك نابـــەم حـــەکیمێ تـــا بکـــا تیمـــاری دڵ
هەر لە بەختی خۆمە وا کەوتوومە بەردەســـتی رەقیـــب
زۆری دا بـــــەم داخ و دەردە، ئەزیـــــەت و ئـــــازاری دڵ
شـــەوقی مـــاهی دولبـــەرێ، خســـتمیە داوی عەشـــقەوە
بۆیـــە ئـــاوا بێکـــەس و وێرانـــە ئـــەمڕۆ شـــاری دڵ
گەر بەیانی حاڵی دڵ کەم مـــن لەخزمـــەت یـــاری خـــۆم
گـــەر مـــەدەدکا رەنگـــە لابـــا ئافـــەتی شـــەوگاری دڵ
تیری غەم بوو صەیدی پێکا، هەڵوەریی گـــوڵ بۆیـــە وا
تێکشـــکاو و پـــارە و لـــەت لـــەت بـــووە شـــاکاری دڵ
نـــوقمی هـــاژە و گێژەڵووکـــەی بـــای خەزانـــە لاشـــەکەم
سەریەســـەر پـــاکی رمـــاوە، شـــەق بـــووە دیـــواری دڵ
بولبـــولی دڵ توشـــنەیی ئـــاوی حەیاتـــە رۆژ و شـــەو
چـــونکە دایـــم بۆتـــە قـــووتی (لاَیَمُـــوت)ی، خـــاری دڵ
سا منـــی (شـــەیدا) بـــە کۆڵـــێ راز و نـــازی عەشـــقەوە
لای چ لەیلـــێ هەڵبڕێـــژم میحنـــەت و ئەســـراری دڵ

❋❋❋

بۆ جوانیی شاری سلێمانیی

سلێمانیی- ٢٠٠٢/٨/٢٨

چ خۆش و دڵکەشە ئەم شـارە ئـەی دڵ

ببینـــە چـــەندە پـــڕ گوڵـــزارە ئـــەی دڵ

بەشی تـۆ گەرچـی خـەرمانی خەمانـە

هەتا سەر خۆ نیـە ئـەم بـارە ئـەی دڵ

ئەمێســتاکە وەهــا دڵخــۆش و شــادی

بــە چەشــنی بولبــولی ئــاوارە ئـەی دڵ

لە وەختێکا بەخزمەت گـوڵ بگـا ئـەو

ئــیتر وادەی نـــەمانی خـــارە ئـــەی دڵ

ئەتۆش ئـاواتی عـومرت وەسـڵی یـارە

ئەمیش خۆ شاری لەیل و یارە ئـەی دڵ

ئەگەرچـــی مـــاهی حوســـنی نادیـــارە

بەڵام شێوەی لـە دڵـدا دیـارە ئـەی دڵ

نیشـــانەی دولبـــەری وا پێوەیـــە شـــار

سەراسەر مەخـزەنی ئەسرارە ئـەی دڵ

بڵێـی رۆژێ دڵـەی (شـەیدا) نـەمێنێ

خـەم و ناسـۆری لـەو دڵـدارە ئـەی دڵ

***

مەوجی ئەشك

هەولێر- ٢٠٠٣/١٠/١٧

ئەبێ کەی بێتەدی یارەب ویصالی گوڵ، بەهاری دڵ
ببێتە زەمزەمە و جۆش و خرۆش و شۆری شاری دڵ
وتم ئەی دڵ دەبا ئەحواڵی عەشقت بشنەون یاران
وتی ئاخر ئەترسم من لە لۆمەی غەیر و یاری دڵ
سەراسەر هەوری بێئامانی بەختم سەرمی پۆشیوە
بەدەم خوێناوی ئەشکم مەوج ئەدا ئەمڕۆ کەناری دڵ
هەتا کەی بەرهەمی عومری عەزیزم بێسەمەر بێ من
لەبەرچی بێئەمەل بم من لە ئەو راو و شکاری دڵ
لە سووچی خەستەخانەی عەشقی، ئەو لەیلی وەفادارم
بکا لوتفێ، نیگاهێکی شیفایە بۆ گوشاری دڵ
دەبا مەیلێ لەگەڵ ئەم عاشقی دێوانە بنوێنێ
کە تا سەر شەوق و شادیی بێ ئیتر لەیل و نەهاری دڵ
هەتا دولبەر نەکا رەحمێ بە حاڵی ئەم دڵەی (شەیدا)
مەحاڵە بسرەوێ تاوێ لە مەوجی غەم، بیحاری دڵ

٭٭٭

هەمدەمی گڵ

هەولێر- ٢٠٠٤/٢/١٤

فیدای خـاکی چـەمەن بم چـونکە وا بۆتـە قـەرینی گـوڵ

دڵـەی بـەردم ببێتـە هەمـدەمی گـڵ بـۆ سـەرینی گـوڵ

بـە دوو دیـدە و گلێنـەی چـاوەکانم شـەم ئەپارێـزم

بە گیـان و رۆحـی شـیرینم ئەکـەم پـەرژینی ژینـی گـوڵ

لە باسـی شۆڕشـی پڕ جۆشـی لـەیلادا سـەبا فـەرمووی

ئەگـەر ئـەمڕۆ نیـازت وایـە تـۆ سـاتێ ببینـی گـوڵ

ئـەبێ دایـم ببیتـە هەمـدەمی بولبـول، وەگـەرنا خـۆ

بە ئاسـانیی بەدەسـتت ناکـەوێ عەشـق و ئـەوینی گـوڵ

بەڵێ وەختێ ئەگاتە وەسڵی مەعشووقی دڵـی، هەرکـەس

کە لەم بتخانە دەرچـێ، بێتـە سـەر رێبـاز و دینـی گـوڵ

لـە ئەسـراری محەبـەت، بـێ دڵانـی سـادە تێناگـەن

لـە گوڵشـەن عیللـەتی نادانییـە هەڵسـانی قینـی گـوڵ

بەجارێ تێك ئەچـێ چـەرخی فەلـەك، عالـەم ئەشـێوێنێ

شکانی رەونـەقی روی مـەه میسـال و ئەختـەرینی گـوڵ

خرۆشـا بـەزمی گوڵشـەن، گوڵعـوزاران کەوتنـە شـیوەن

بـە دەنگـی دڵتـەزێن و نەغمـە و نالـەی حـەزینی گـوڵ

دەسا چیبکەم لەدەس بێدادیـو جـەوری رەقیبـی غـەم

کـە بـەم ناوەختـە ئەکولێنێتـەوە زام و برینـی گـوڵ

هـەتا وادەی حـەیات و ژینـی دڵ مـاوە لـە دنیـادا

ئیلاهـی تێـك نەچـێ روخسـار و شـێوەی نـازەنینی گـوڵ

لــه ســاحەی گیانفیــدایی دڵبــەرا، دڵ ئــارەزووی وایــە
کــە عــومری قــەت نەگاتــە پــایز و وەرزی وەرینــی گــوڵ

شوکور وا بوو بــەهۆی چــارە و شــیفای زامــی دڵــەی زارم
بەدەم ئــاواز و نەغمــەی ســازی ســینەم، پێکــەنینی گــوڵ

منی (شــەیدا) تــەمادارم لــە گۆشــەی گوڵشــەنی حوســنا
نسیبی ئەم دڵــەی بولبــول ســیفەت بــێ، ئافــەرینی گــوڵ

***

عالەمی دڵ

هەولێر- ٢٠٠٥/٤/٢٥

عەجەب بەزمێکە یاران عالەمی دڵ

دەبێ بارانی رەحمەت لێیەوە نازڵ

لە رێی ئوستادی مەکتەبخانەکەی عەشق

لەخزمەت مورشیدێکی پیری کامڵ

ژیانی بێ‌محەببەت ژانە بۆ دڵ

لەلای مەردی رەشید و رەند و عاقڵ

ئەوەندە با نەبێ گوڵ لەم زەمانە

لە حاڵی بولبولی دێوانە غافڵ

دەبا بۆ شەوق و زەوقی ئەهلی مەجلیس

بڵێن تەشریفی تاوێ بێتە مەنزڵ

لەبۆ دەردی دڵی داماوی عالەم

بکا چارێ کە نووری حەق بدا قوڵ

لە سینەی کۆڕی رەندانی حەقیقەت

بە جۆرێ بێتە جۆش و قرچە و کوڵ

بەڵێ بولبول بە ئاسانیی لە باخا

بەبێ دڕکی جەفا ناگاتە سەر چڵ

بە بێ‌باکیی لە رێی عەشقا بە شادیی

ئەبێ دانێ سەری بۆ ئارەزووی گوڵ

بە ئومێدم منیش لەو لەیلی گوڵڕەنگ

لە عەشقی ئەم دڵەی (شەیدا) نەکا سڵ

***

شووشەی شکاو

هەولێر- ٢٠٠٩/٣/١٨

لــە ئــاه و حەســرەت و گــڕی مەحببــەتا کــولاوە دڵ
لە دەرد و میحنەت و غــەمی گــولا دەمــێ ژیــاوە دڵ
بە سەیری تێمەگەن کە دڵ نــەماوە مــەیل و ئولفــەتی
فیراقــی یــاری دلبــەرە کــە ڕەونــەقی نــەماوە دڵ
ئومێد و شەوقی دڵ ئــەبێ چ بــێ لــە یــاری بــێ وەفــا
لە صەحنی نێو حەرەمسەرایی گــوڵ کــە دەرکــراوە دڵ
بە باری میحنەت و جەفا قبوولی عەیش و نۆشی غەم
لە بــاخی عەشــقی گــوڵ کــەمێ نســیبی پێــدراوە دڵ
هەتا ویصال و مەیلی گوڵ لەنێو چەمەن نەیــێتــەدیی
مەحالــە چــاببێتەوە، کــە شووشــەیێ شــکاوە دڵ
(شەیدا)ی جەماڵی دلبەرم هەتاکو ماوە عــومری مــن
بــە تــیری دەســت و پەنجــەیی وەهــا کــە پێکــراوە دڵ

***

وەرزی گوڵزار

هەولێر- ١/٥/٢٠٠٩

مــوژدەبێ ئـەی دیـدە ئـەمڕۆ مەسـتی بـێ‌ئـازارە دڵ

وەرزی گوڵـــزاری بـــەهار و گوڵشـــەنی بـــێ‌خـــارە دڵ

میحنـــەتی دڵ وا بەسەرچـوو، روئیـــەتی گـــوڵ هاتـــەوە

هـــەر تـــەماداری نەسـیمی مـــەیل و لـــوتفی یـــارە دڵ

هەر لەبۆ عاشق لە مەکتەبخانەکەی ئوسـتادی عەشـق

مەخـــزەنی راز و نیـــاز و مـــەحرەمی ئەسـراره دڵ

بولبـــولی دڵ مـــەیلی نێـــو بـــاخ و گوڵســـتانی هەیـــە

شـــەوقی ســـەیرانی بـــەهار و دیـــمەنی گوڵـــزارە دڵ

مـــن نـــەمردم وا دیســـان چـــاوم بـــە گوڵشـــەن کەوتـــەوە

لـــەم ژیانـــە گـــەر ویصـــالی گـــوڵ نـــەبێ، بێـــزارە دڵ

عاشـــقی (شـــەیدا) بەئومێـــدی نیگـــاهی دولبـــەرە

تا بمێنێ، مەیلی لـەیل و تـەرکی گشـت ئـەغیارە دڵ

***

دڵ و گوڵ

هەولێر- ٢٠٠٩/٥/٢٤

سەیری بەزمی دڵ بکەن یاران کە لەیل و یارە گوڵ
هەمدەمی راز و نیازی عاشقی بێدارە گوڵ
ئەو بە خوێنی ئەهلی دڵ ئاوی دراوە، رەنگی سوور
لەب شەکەر، تیری جگەر، مەعشووقەیی خونخوارە گوڵ
بولعەجەب بەزمێکی سەیرە سیڕڕی گەنج و رەمزی عەشق
فیتنەگەر بۆ حاڵی سەد مەجنوونی دڵ ئەفگارە گوڵ
خاری گوڵشەن ئەزیەت و ئازاری بۆ کەس خۆ نیە
لەم جیهانی عەشقەدا جێداری دڕك و خارە گوڵ
عالەمێ شێواوی حوسن و خیلقەتی ئەو دیمەنەن
یەك بەیەك ئاشفتەحاڵی عەشقن و سەردارە گوڵ
من هەتا ئێستاکە نەمدیوە عەجایبتر لەمە
هەم شیفا بۆ زامی دڵ گوڵ، هەم جەفاکردارە گوڵ
لەم گوڵستانی وەفا و پڕ صەفایی حوسنەدا
دڵ نیگاری رەمزی عەشقە و مەخزەنی ئەسرارە گوڵ
سالیکی رێ بۆ بڕینی مەرحەلەی رێبازی عەشق
رۆح و گیان و دڵ ئەبەخشێ، مەستی بێ ئازارە گوڵ
عالەمێ سەرقاڵی باسی باخ و گوڵزاری گوڵن
شایەنی وەسف و مەدیح و گوڵشەنی ئەشعارە گوڵ
عاشقی (شەیدا) وەکو بولبول ئەناڵێ رۆژ و شەو
لەم جیهانی عەشقەدا بێ باك و کەم گوفتارە گوڵ

***

لە سایەی دڵبەردا[*]

هەولێر- ١٩٩٨/٦/١١

کـە مـن مـەفتوونی چـاوی پـڕ لـە نـازم
لەسـایەی تـۆوە (خـاوەن ئیمتیـاز)م
ئەگەرچـی وەك پەپوولـەی بـەر چـرا بم
لـەژێر بـاڵی هومـادا صـەقر و بـازم
کـە من دیلـم بـە داوی خـاڵی هینـدووت
وەکـو قەقنـەس ئەسـووتێم و ئەسـازم
فـەقیرم وەك ئەسـیرم دوور لـە چـاوت
بـە غـەمزەی چـاوەکانی تـۆ ئـەنازم
کە عەشقت ئاگرە و لاشەی منیش پووش
خـەریکی مامەڵـەی بەنـزین و غـازم
لـە موڵـکی بێکەسـیدا بـێ پـەنا خـۆم
ئەسـیری ئـێش و ئـازار و گـودازم
چ موژدێکـە منـیش وەك قەیسـی عـامیر
بڵـێم مـەجنوونی لەیلاکـەی حیجـازم
رەقیـب بـا وانـەزانێ تـۆم نـەماوە
عـەلا رەغمـی عـەدوو هـەر سـەرفرازم
کـە ئـەمڕۆ غـەمڕەوێنی دڵ نـەماوە
منـیش هـەر بۆیـە نـاکۆك و نەسـازم
بـەڵام بـەم حاڵـەوەش (شـەیدا) بـە یـادت
هەمیشـە سـینە گـەنجی دەرکـی رازم

---

[*] مەرحوومی باوکم ئەم هۆنراوەیەی بە زمانی منەوە نووسی بەهۆی بوونم بە خاوەن ئیمتیازی گۆڤاری پەیڕەو.

حەیرانی شار

سلێمانیی- ١٩٩٩/٣/١٠

بزانە ئـەی دڵـەی دێوانـە مـن حـەیرانی ئـەم شـارەم
بە دایم ئارەزوومەندی سـەفا و سـەیرانی ئـەم شـارەم
منی چەند ساڵە تیفلی شیرەخۆرەی پاکی ئـەم خاکـەم
وەهـا بۆیـە خـەریکی شـیوەن و گریـانی ئـەم شـارەم
بـە یـادی سـەردەمی بـەزمی منـاڵیم و گرِوگـاڵم
ئەمێستا روو لە باخی دڵفریـب و جـوانی ئـەم شـارەم
ئەسیری عـەشقی لەیلێکم کە ئەو بێ رەحم و مـەیلێکـە
لـە یـادی یادگـاریی دڵکەشـی جـارانی ئـەم شـارەم
ئەگەرچی من غـولامی دەرکی گەنجینەی غـەمم، ئـەمما
لە رێگەی عـەشقی گوڵ سەرقافڵەی کاروانی ئەم شارەم
لـە کۆچـی دوا هەناسـەی مەرگـدا ئـاواتی دڵ وایـە
سپەردەی خاکی پاکی گردەکەی سـەیوانی ئـەم شـارەم
لە وەختێکا کە مـن پـێم ناوەتـە بـازاڕی بـەزمی دڵ
قوتابیی مـەدرەسەی عـەشقم، لە (شەیدا)یانی ئەم شارەم

***

چاری دەردی دڵ[*]

هەولێر- ١٩٩٩/٦/٤

چاری دەردی دڵ حەواڵەی دەستی دڵشادێ دەکەم
ئاهی خۆم تەقدیمی جەلسەی مەرد و شازادێ دەکەم
ناعیلاجم روو لە رێگەی خاوەن ئیرشادێ دەکەم
(بیبیێ یا نەیبیێ، من داد و بێدادێ دەکەم
گوێ بداتێ یا نەداتێ ئاه و فەریادێ دەکەم)

بۆئەوەی بگرێ دەسم دائیم لە لارێ (بِالخصُوص)
چونکە شەیتان و نەفس هاتوونە رێگەم وەك لصووص
من ئەگەر یارم نەبێ هەرگیز بە دڵ نابم خەلووص
(حەققی ئیخلاصە بەجێهێنانی ئادابی خولووص
پێ بزانێ یا نەزانێ، من بە دڵ یادێ دەکەم)

ئێستە وا کەوتوومە نێو گێژاوی جەنگ و کێشەکێش
من بەتەنهام و ژمارەی دوژمنم زۆر و لەپێش
نەفسی بەدکارم بە زۆریی پێم ئەدا ئازار و ئێش
(بێستوونی عیشقی شیرینێك ئەوا هاتۆتە پێش
گەر لە حەق بێم و نەیەم تەقلیدی فەرهادێ دەکەم)

---

[*] ئەم هۆنراوەیەم بە شێوەی پێنج خشتەکیی لەسەر پارچە شیعرێکی (مەحوی) نووسی، کە لە ژمارە (٢٠)ی ۆڤاری (پەیڕەو)ساڵی ٢٠٠٠ بڵاوکراوەتەوە.

شیر و تیری بۆچی‌یە یارم ئەگەر گەردن نەبێ
ئیختیاری چی ئەکا بۆ عاشقی، کوشتن نەبێ
گەردنم وا خستە بەرپێی تا لە دەستی ون نەبێ
(ئاوی تێغی وەقفی هەر توشنە لەبێکە من نەبێ
کارگەر بێ یا نەبێ لەم مەظلەمە دادێ دەکەم)

زۆر دەمێکە من ئەبینم ماڵی دڵ کاول بووە
تیغی ئیمانم بەجارێ خاو و خەستە و کول بووە
جازیبەی نەفسم بەهێزە، دەست و قاچم شل بووە
(دەرسی عیشقم هەر لەکن پەروانە یا بولبول بووە
بیگەمێ یا نەیگەمێ هەر مەشقی ئوستادێ دەکەم)

من بەدەس شەیطان و نەفسم کەوتە بەندی داو و گیر
شەش دەرم گیرا بەجارێ زۆر عەجیب و بێ‌نەظیر
لێرەدا بێهوودەیە هێزی مەتاڵ و شیر و تیر
(کوشتنی ئیسفەندیاری نەفسە بەستەی رایی پیر
گەر مەدەدکا یا نەکا لەو شاهە ئیمدادێ دەکەم)

من لە عومرم کردەوەی چاکم نەبوو غەیری قصوور
ئەم ژیانەم وا بەرێ‌کرد سەرکەش و دڵ پڕ غروور
جەستەکەت حازرکە (شەیدا) بۆ گەزندەی مار و موور
(بەم نزیکانە لەبەرمە (مەحوی)یا رێگێکی دوور
بێتە دەستم یا نەیێ هەر کۆششی زادێ دەکەم)

***

دڵتەنگیی

هەولێر- ٢٠٠٠/٥/٨

عـــەزیزم بۆچـــی مـــن دایـــم حـــەزین و دڵ نەخۆشـــت بم

زەلیلـــی دەســـتی جـــەللاد و رەقیبـــی خۆفرۆشـــت بم

لـــە حـــاڵی پەســـت و وێـــرانم بپرســـە بـــۆ وەفـــا جـــارێ

ئـــەزانم چـــونکە تـــا مـــاوم ئـــەبێ زار و پەرۆشـــت بم

بەتەنها من لە بازاڕی گوڵت مەحرووم و بێبـەش بـووم

وەکو بولبول دەسـا بـا تێکـەڵی جـۆش و خرۆشـت بم

ئەگەر رێم کەوتە نێو باخ و چەمەن، رەحمێ بە حاڵم کە

هەتا کەی هـەر منـی دێوانـە شـێواو و خەمۆشـت بم

لـــە مەیخانـــەی غـــەمی دایـــم ســـەراپا ئـــاوەدانی تـــۆ

منی دڵ کەیلی میهرت، چی ئەقـەومێ بادەنۆشـت بم

لە ریزی کۆمەڵی عوشاقی حوسنت با منیش رێگـەم

ببێ (شەیدا)ی جەماڵی بـێ میسـال و، کۆنەپۆشـت بم

***

هەراسانیی

هەولێر- ٢٠٠٠/٧/١٥

دەمێکــە بێخەبــەر مــاوم لــە ئــەوزاعی گــوڵ و یــارم
لــە حــاڵی خــۆم هەراســانم، بــە دەردی دڵ گرفتــارم
ئەمێســتا مــن کــە گــیرۆدەی غــەمم، شــێواوە حــاڵی دڵ
لە دەشتی بێکەسیی کەوتووم و وەك گەستەی دەمی مارم
نــەمانم چــاترە لــەم مانــە گــەر دەســتی قــەزا بیکــا
کــە دەرچــێ رۆحــی شــیرینم لــە لاشــەی زەرد و بیمــارم
وەکو مەجنوونی بێکەس، دەربەدەر کوشتەی غەمی لەیلا
بــە تــیری دەســتی دولبــەر کــەوتووم ئێســتا برینــدارم
بە بێهۆ دەربەدەر بووم، کەس نەبێ یارەب بە حــاڵی مــن
لە ساحەی غوربەتا کــەوتووم و کــەس نایــەت بــە هــاوارم
عەجەب یارێکی بێرەحم و وەفا بــوو گــوڵ لەگــەڵ منــدا
نــەبوو جــارێ بکــا رەحمــێ بــە ناڵــە و ئــێش و ئــازارم
کە من (شەیدا)ی جەماڵی یارم و بــێمیهــرە ئــەو، ئــەمما
بــە مــوژدەی وەسـڵی روخســاری، هــەتا مــاوم تــەماکارم

❊❊❊

بەختی کلۆڵ

هەولێر ۱۷-۱۸/۱۰/۲۰۰۰

کلۆڵـــە بەختەکـــەم، خۆشـــم کلـــۆڵم — لە بـەزمی بـادە دەنـگ نـادا دەهـۆڵم
بـە ڕۆژ و شـەو هـەموو گریانـە کـارم — نـەماوە هێـزی سـەدبەندیی مـژۆڵم
بـەڵێ بـێ هەمـدەمم مـن بۆیـە دایـم — گەڕیدە و وێڵی دەشت و هـەرد و چـۆڵم
وەکو دێوانـە ڕێگـەی عـەشـقە ڕێگـەم — بە مەشقی عەشقەوە کەشـکۆڵ لـەکۆڵم
ئەوا عومرێکە وەك مەجنوونی بێکەس — بەشـوێن لـەیلا سـیفاتێکا گـەڕۆڵم
لـە سـاحەی نائومێـدیی مـەیلی یـارم — لە پێ کەوتووم، شکاوە دەست و قـۆڵم
لە جێگەی بەزمی مەیخانـەی محەببـەت — موقیمی کونجی غـەم یـا شـیو و دۆڵـم
ببیـنن لاشـەکەی لـەت لـەت کـراوم — کە وا تێکەڵ بە خوێن و خـاك و خـۆڵم
بە ئەشکی گـەرمی دیـدەم دائـەمرکێ — سـەهۆڵبەندانی لاشـەی وەك سـەهۆڵم
نیـازم وایـە وەك فـەرهادی کۆکـەن — بە هـەردا دەم کەچـیی دامـاو و کـۆڵم
لە سووچی مـاڵی غـەمباریی بەتـەنها — فـەقیر و بـێ بـەها لات و کـزۆڵم
ئـەڵێ (شـەیدا) ئـەبێ خێرۆمـەنێ بـێ — بکـا ڕەحمـێ بـە ئـەم حـاڵی شـڕۆڵم

***

نەغمەخوانیی

هەولێر- ٢٠٠١/٥/٢٦

وتم ئـەی دولبـەری مـن، بۆچـی ناپرسـی لـە ئـەحواڵم!
مەگـەر تـۆ سـەرد و بـێ میهـری وەیـاخۆ مـن سیاسـاڵم
ئـەبینم سەربەسـەر یـارانی مەیخانـە دڵ ئاسـوودەن
کەچـیی رەشپۆشـە ئـەمڕۆ ئاسمـانی سـاف و سـاماڵم
لەنێو بەزمی مەحەببەتـدا هـەموو سـەرخۆش و سەرمەسـتن
بەتەنها هـەر مـنم وێـڵ و سـەرئەفگەندە و کـەڕ و لاڵـم
بە سۆزی عەشـقی تـۆوە بولبـولێکی نەغمـەخوانت بـووم
کەچـیی ئێسـتاکە گـیراوە سـتارەی سـەعدی ئیقبـاڵم
ئیشـارەی چـاوەکەی مەسـتت نیشـانەی شـیددەتی قینـە
مەفـەرموو نـازە لاریـی دوو بـرۆم و چـاوەکەی کـاڵم
شەهیدی دەستی تـۆم و دڵ فیـدای گیـان و سـەری خـۆتم
گـەواهی صـیدقی دەعوامـە لیبـاس و پەنجەکـەی ئـاڵم
ئەڵێن مـەجنوون بـە دەردی عەشـقەوە رۆیـی لـە دنیـادا
منـی دێوانـە گـیرۆدەی دو زولـف و خەرمـەنی خـاڵم
لە باخی بێ بـەری عـومری سەراسـەر شـین و زاریـی مـن
ئـەتۆ بـووی مایـەیی دەردی دڵ و پـەژموردەیی حـاڵم
وتم توخـوا دەخیلـت بم هـەتا کـەی عیشـوە ئەفرۆشـی
وتـت نـا وامـەزانـە، دولبـەرێکی خـۆش خـەت و خـاڵم
دەسا گەر خۆش خەت و خاڵیی وەها بێ، دولبـەرا شـەرتە
لە رێگەی عەشقی دڵدا هەر فیدای تـۆ بـێ سـەر و مـاڵم
دڵەی (شەیدا) بە رۆژ و شەو ئـەناڵێنێ لـە شـەوقی گـوڵ
ئـەڵێ ئۆخـەی وەکـو بولبـول، شـوکور بێهـوودە ناناڵم

مات و بێنەوا

هەولێر- ٢٠٠١/٩/١٤

ئەی دڵ ئەتۆ فەقیر و مـن مـات و بێنـەوا خـۆم
تۆ هەمدەمی غەم و من مەلوول و موبتەلا خۆم
لە خەستەخانەیی دڵ، بێ مەرهەم و شیفا خۆم
مەحروومی بادە تۆی و من بێکەس و گەدا خۆم
لەنێو حەرەمسەرادا بێ نرخ و بێ بەها خۆم

مەجنوونی دەشت و دەر بووم عالەم بە شێتی زانیم
نەمدی بە غەیری لەیلا کەسێکی تر روانیم
لە رێ بڕین قصوورم نەکرد هەتا توانیم
بە بێ سەمەر بەسەرچوو نەمامی عومری جوانیم
لە دەشتی پڕ بەلادا شەهیدی کەربەلا خۆم

من باخەوانی باخی گوڵزار و گوڵشەنێ بووم
بە مەیلی دڵ بە دایم موقیمی مەسکەنێ بووم
لە شەوقی عەشقی شیرین، فەرهادی کۆکەنێ بووم
رەفیق و هەمدەمی نەی، حەریفی نەیژەنێ بووم
ئێستاکە بێ ئەنیس و بێدەنگ و بێ سەدا خۆم

سەرمایەیی ژیانم دولبەر بو غارەتی کرد
خاڵیی لە غەم بو تێکەڵ بە دەرد و مەینەتی کرد
دڵێکی کون کونم بوو، وێران و لەت لەتی کرد
بە بێ دەلیل و مەتڵەب، بێ شان و شەوکەتی کرد
بێ هەمدەم و حەبیب و بێ یار و ئاشنا خۆم

له باخی حوسنی عەشقا، تەیرێکی بێ زەرەر بووم
بە دایم ئینتیزاری شنەی دەمی سەحەر بووم
هەمڕەنگی بولبولی گوڵ بێ ئیسم و بێ ئەسەر بووم
بە فەوتی پیری ساقیی، بێ باب و بێ پەدەر بووم
کوژراوی تیری دەستی صەیادی بێ وەفا خۆم

یاران دەخیلە توخوا رەحمێ بکەن بە حاڵم
شێواوە هەست و هۆشم، شپرزەیە خەیاڵم
بە ژان و ئێشی زامم، شەو تا سەحەر ئەناڵم
موحتاجی دەستی یار و شنەی دەمی شەماڵم
قوربانی موژدەبەخشێ، سەوداسەری سەبا خۆم

سەد شوکری بێ نیهایەت، بێ باکە دڵ لە عالەم
چون هەر هەوێنی عەشقە بۆ تیفلی دڵ دەمادەم
قەصدم وەهایە ئەمڕۆ خەرمانی خەم بە با دەم
بۆ غەیری پیری ساقیی سەر دانەخەم هەتا هەم
ئەگەرچی دڵ شکستە و زەلیل و رەنج بە با خۆم

رەقیب وەباڵی جورمت هەڵبگرە بۆ قیامەت
بێ سوودە بۆت بە بێ شك لەو رۆژەدا نەدامەت
رۆژێکە بۆ رەقیبان پڕ ترس و هەم مەلامەت
تەنها گرۆهی عەشقە دڵخۆش و سەر سەلامەت
لەو رۆژەدا ئەبینی خاوەن مەقام و جا خۆم

یـاران ببیـــنن ئــەمڕۆ گوڵشــەن کــە چــەن بــڵاوە
بە تیری غــەم کــە بــەرگی گــوڵ ڕەونــەقی نــەماوە
دەریــایی خــوێنی جــەرگی جەمعێکــە هەڵســتاوە
(شەیدا)ی جەماڵی دولبەر، خنکاوی خوێن و ئــاوە
بێ دەست و دەســتگیر و غــەوواص و نــاخودا خــۆم

***

گەشانەوەی دڵ[*]

هەولێر ٢١-٢٢/٩/٢٠٠١

بە نامەی جوان و رەنگینت موفەڕڕەح بوو دڵ و گیانم
نەما ئازاری جەستەی پەست و ژاکاوم، شکا ژانم
بە بێشك بەرهەمی خامەت نموونەی دوڕڕ و گەوهەر بوو
بە چاوی دڵ سەرنجم دا بە وێنەی نرخی مەرجانم
وەڵامی نامەکەی پڕ سۆز و میهرت واجبە بۆ من
ئەبێ ئەرکی وەفاداریی بە حەق لابەم لەسەر شانم
ئەگەر هەر لێرەوە تاکو سلێمانیی بپێوم من
بە پێ هەم پێ بەپێ، بێشك بە کەسری شەئنی نازانم
ئەزانم چونکە لانەی عاشق و ماڵی حەبیبانە
بە حەق سەرقافڵەی شارانە شار و موڵکی بابانم
منیش وەك ئەهلی دڵ ئەهلی وەفام و تەرکی غەم ناکەم
هەتا ئەو رۆژە دێ پەیکی ئەجەل، لەم شارە[1] میوانم
ئەگەرچی مات و بێدەنگم لە ماڵی غوربەتا ئەمما
بە دڵ موشتاقی شێوە و رەنگ و دیداری رەفیقانم
بە ناچاریی کە هەردەم عاشقی باخی گوڵە بولبول
منیش عاشق بە داری ئەرخەوانی گردی سەیوانم
مەکەن لۆمەی دڵی (شەیدا) کە رۆژ و شەو ئەناڵێنێ
کە دوورکەوتۆتەوە ئەمڕۆ لە یار و شاری جارانم

***

---

[*] ئەم هۆنراوەیەم لە وەڵامی نامەیەکی برای بەڕێز: کاك (عەدنان سەیوانیی) لە سلێمانیی نووسی.

[1] مەبەست شاری (هەولێر)ە.

غەزەلخوانیی

هەولێر- ٢٢/١٠/٢٠٠٣

عەزیزم دیدە بیستوومە، فیدای ئەو زەرف و نامەت بم
لە ئەحوالّی منت پرسیوە ئاخۆ من سەلامەت بم
هەتا هەم من لە سایەی میهر و سیلەی چاوەکانی تۆ
ئەبێ مەمنوونی ئەم لوتف و دەم و لەفز و کەلامەت بم
ئەتۆ گوڵ، من لە عەشقی تۆ وەکو بولبول غەزەلخوێنم
بە گیان و دڵ فیدای ئەو قەولی شیرین و بەتامەت بم
ئەگەر بێت و ویصالی من لە مالّی ئاخیرەتدا بێ
دەسا شەرتە بە شادیی چاوەڕێی ڕۆژی قیامەت بم
منی (شەیدا)ی جەمالّت چیم لە عەیش و نۆشی ژین داوە
بە سەرگەردانی گەردی مەقدەمی ئەم صوبح و شامەت بم

***

شەربەتی خوێن (*)

هەولێر- ١/٢/٢٠٠٤

گەرچی ئەمڕۆ جەژنی قوربانە لە عالەم، داخەکەم
دیمەنی خاکی وڵاتی من بەجارێ بوو بە خەم
چاوەڕێی فەسڵی بەهار و گوڵشەنێ بوو ڕۆژی عید
سەد حەیف زۆری نەبرد دەوری هەموو لێ بوو بە تەم
بولبولانی سەرچڵی گوڵشەن ئەوا شیوەن ئەکەن
مات و خامۆشن هەموو پەروانەکانی دەوری شەم
تیفلی بەستەزمان و بێتاوان و بێگەردی گەلم
بوو بە جێ پەنجە و نیشانەی دوژمنی خاکی حەرەم
وەك پەڕی ژاکاوی گوڵ، پاکی بە تیرێ هەڵوەریی
غەرقی خوێن و خاك و خۆڵی سووری گوڵشەن بوون بە جەم
سا ئەوەی زامی دڵی ئەم خاکە ئەکولێنێتەوە
ڕەببی نوقمی گۆمی خوێنی سینە بێ سەر تا قەدەم
دەی ئیتر بەس شیوەن و ڕۆڕۆکە ئەی دڵ ڕۆژ و شەو
چونکە هەرگیز بێ چەقەڵ نابێ هەتاکو ماوە چەم
خۆ شەپۆلی خوێنی جەستەی ئەم شەهیدانەی وڵات
چەن ستەم کرداری ڕامالیی لەگەڵ جەور و ستەم

(*) ئەم هۆنراوەیەم بەهۆی تەقینەوە و (کارەساتی دڵتەزێنی ١/ی شوباتی ٢٠٠٤ لە شاری هەولێر) نووسی، کە بەرامبەر بوو بە یەکەم ڕۆژی جەژنی قوربانی پیرۆز، بە داخەوە کۆمەڵێك هاوڵاتی بێلایەنی بێتاوان بوون بە قوربانیی، کە کاریگەرییەکانی جەنگی ناوخۆ ئەم کەلێنانەی لەنێو ڕیزی جەماوەردا دروست دەکرد، ئەم شیعرە لە سایتی (کوردستان نێت) ڕۆژی ١/٢/٢٠٠٨ بڵاوکراوەتەوە.

وا شەهیدانی وەتەن یەکدەنگ هەموو هاوار ئەکەن:

بەس بەفیڕۆدەن خەباتی ئێمە بۆ سوودی عەجەم

دەی ئیتر با یەکگرن ئەمڕۆ بە کوێرایی رەقیب

پایزی (زەرد)و بەهاری (سەوز)ی کوردستانەکەم

من لە (شەیدا)یانی رزگاریی وەتەنم و، میللەتم

هەر ئەبێ رۆژێ ببێتە خاوەنی ناو و عەلەم

***

سەحرای عەشق

هەولێر- ٢٠٠٩/٢/١١

چەن ساڵە کە گیرۆدەیی عیشقی نەفەرێکم
بەم دەردەوە ئوفتادەم و وێنەی فەنەرێکم
عومرێکە لە سەحرایی غەمی عیشقی گولا من
ئەخولێمەوە دایم بە مەسەل دەربەدەرێکم
بولبول سیفەتم، عاشقی دیداری گوڵم من
بەینێکە لە ئەوزاعی چەمەن بێ خەبەرێکم
دایم غەمە قووتی دڵی زارم بە شەو و ڕۆژ
سەوداسەر و دێوانەم و ئاشفتە سەرێکم
مەجنوونی دەر و دەشتم و مەهجووری زەمانم
بیماری غەمی لەیلم و کوشتەی نەزەرێکم
ئەمڕۆکە بە شەوقی چەمەن و وەسڵ و لیقای یار
موشتاق و تەماداری بەهار و سەفەرێکم
قوربانە سەبا هەستە بڕۆ بیبە پەیامم
چون کوشتەیی روخساری گوڵ و لەب شەکەرێکم
هەر دەم کە گەیشتیتە حەرەمخانەیی شیرین
عەرزیکە بڵێ لەم دەمەدا من تەتەرێکم
ئەمڕۆکە لەلای کۆکەنی دێوانەوە هاتووم
هەر بۆیە منیش بێ سەر و ئیسم و ئەسەرێکم
ئەو عەرزی دەکردی منی (شەیدا)یی جەماڵت
هەر مونتەزیری لوتف و نەسیمی سەحەرێکم

***

سەروەری عالەم ﷺ

هەولێر- ٢٠٠٩/٥/٦

سەبا دەستم بە دامێنت، بە با دە تۆز و گەرد و تەم
دەخیلم هەستە زوو حازربە، وادەی ڕۆینە بێ غەم
سەفەر هاتۆتە پێشت، رامەوەستە تووخودا ساتێ
بچۆرە خزمەتی گەورە و حەبیب و سەروەری عالەم
بە دڵ عەرزیکە ئەی فەخری جیهان و عالەمی باڵا
فەقیرێ شك ئەبەم عاشق بە رووی تۆ، بێ شیفا و مەرهەم
بە ڕۆژ و شەو هەموو گریانە کاری، دڵ بە بوریانە
لە دووریی شەوقی رووی تۆیە کە بۆتە هەمدەمی ماتەم
بە دایم شیوەن و ئاه و فوغانە کار و پیشەی ئەو
خەو و خۆراکی لەم دنیایە داخ و حەسرەتە هەردەم
هەموو دەم چاوەڕێیە بۆ نەسیمی مەیل و لوتفێکت
بە خۆشیی عەشقی تۆ قوربان لە دنیادا ئەژی دەمدەم
ئەگەر مەیلێ بفەرمووی تۆ لەگەڵ ئەو تیفلی بێچارە
ئەسووتێ عاشقی (شەیدا) وەکو پەروانە بۆ رووی شەم

***

ئاوازی دەروون

هەولێر- ٢٠٠٩/٥/١٥

دڵـە مـن عاشـقی لـەیلم، لـە چـەمەن خانـە دەکـەم
بۆیـە تەمسـیلی سـەری بولبـول و پەروانـە دەکـەم
سـەر و گیـان و دڵ و ژیـنم بـە فیـدای یـاری عـەزیز
من بە ئـاوازی دەروون پەرچـەمی گـوڵ شـانە دەکـەم
سـالیکی ڕێگـەیی عەشـقم وەکـو فـەرهادی زەمـان
ئارەزووی دەشت و دەر و ئـەو کـەژ و کێوانـە دەکـەم
سـاقییا دەسـتی مـن و دامـەنی چـاکت کـەرەمێ
مەرحەمەت فەرمو کە روو لەو دەر و هەیوانـە دەکـەم
وەی چ وێرانــە بــە دەردی غەمــەوە مــاڵی دەروون
هەقمـە گـەر ئـارەزوی ئـەو بـاخ و گوڵستانە دەکـەم
هەم لەگەڵ دەنگی مەل و بولبولی خۆش لەهجە لە باخ
غەم نـەبێ، کـەی تەڵـەبی گوڵشـەنی بێگانـە دەکـەم
حەیفە تـۆ لـەم دەمـە بـەم شـێوەیە بڕوانـی لـە مـن
مـن نـە شـێتم نـە قسـەی هـەرزە و شـێتانە دەکـەم
مــن تــەماداری نەســیمێکم و مایــل بــە گــوڵم
عومری خۆم هەر بە فیـدای دولبـەری جانانـە دەکـەم
شـەو کـە دێ تـارە بـەڵام رۆشـنە مـاڵی دڵـی مـن
سـەنگی شـەو بـەم دڵـە وێرانەیـە پێوانـە دەکـەم
هــەر شــەوە راز و نیــازی دڵ و گــوڵ هەڵـدەگرێ
بۆیـە مــن ئــارەزویی ئـەو شــەوە تارانـە دەکـەم

بۆ ئەوینی دڵ و گوڵ فەرقی نیە دوور و نزیك
ڕۆژ و شەو یادی جەماڵی شەم و پەروانە دەکەم

من کە عاشق بە گوڵم، شەرتی وەفا لازمە بۆم
هەقمە گەر مەشقی عەشق بەم دڵە حەیرانە دەکەم

بۆ ویصالی گوڵ و لوتفێکی لەگەڵ عالەمی دڵ
منی (شەیدا) گەڕی ئەو باخ و گوڵستانە دەکەم

***

شەریکی شین

هەولێر- ٢٠٠٩/٦/٥

ئـــەی دڵ رەفیقـــی ژیـــن و هـــەمڕاهی زینـــدەگانیم
ئـــەی دڵ شـــەریکی شـــین و ئـــاوازی نەغمـــەخوانیم
ئـــەی دڵ قـــەرینی دەشـــت و ســـەحرا و بـــێ‌نیشـــانیم
بـــۆ قـــــووتی رۆژ و شـــــەوم و ئێـــــوارە و بـــــەیانیم
بـــە غـــەیری غـــەم بـــە هیچـــێك ئـــەنیس و ئاشـــنا نـــیم

تـــۆ هەمـــدەم و ئەنیســـی رۆژ و شـــەوانی ئـــەی دڵ
تـــۆ کـــۆهی بێســـتوونی بـــۆ حـــاڵی عاشـــقی گـــوڵ
تۆ نەغمەخوانی بـاخی عەشـقی لـە سووچـی مەنـــزڵ
وەك بولبـــولی بـــەهاری دایـــم لەســـەر لـــق و چـــڵ
تـــۆی ئولفـــەتی ژیـــان و عـــومری هـــەموو جـــوانیم

هۆی شۆر و شـین و فیتنـە و ئـەم ناڵەناڵـە تـۆ بـووی
عاشق بە ماهی رووی ئەو مـەعشووقی حاڵە تۆ بـووی
کێوی نەزەرگـەهی ئـەو حوسـن و جەماڵـە تـۆ بـووی
ئەو پـیری مـەی حـەقیقیی، جـام و پیاڵـە تـۆ بـووی
هـــەر بۆیـــە غـــەیری رێـــی ئـــەم بـــازارە شـــارەزا نـــیم

پشـــتم بـــه شـــارەزایی تـــۆ بەســـتبوو لـــه دنیـــا
وا نوقمی بـەحری غـەم بـووم، کـەوتم وەهـا لـه بنیـا
چی‌بکەم لە دەشت و سارای عەشـقا بـه تـاقی تـەنیا
لـەو چـاڵ و چـۆڵی مـەرگ و زوڵمـاتی تـار و ونیـا
لوتفـێ ئەگـەر نـەکا گـوڵ، مـەفتوونی چـۆڵەوانیم

دەســتم بـــه دەســـتی پـیری مەیخانـــه گرتبـــوو مـــن
ئوستادی عەشـقی مـن بـوو بـۆ ژیـن و کـاتی مـردن
فیتنەی رەقیبی عـومرم لـێم بـوو بـه تـەوقی گـەردن
جـەرگ و هـەناوی کـردم بـەو تـیری ئـەنجن ئـەنجن
شـــێوا لـــه مـــن حـــەیات و ئاســـاری ئـــاوەدانیم

من عاشقێکی (شـەیدا) بـەو حوسـنی نـارەوەن بـووم
کوژراوی تیری دەستی صەیـــادی نێـو چـەمەن بـووم
سەرمەستی بۆنی لاله و هەم یـاس و یاسـەمەن بـووم
لەو باخی عەشقی گوڵـدا مایـل بـه نەسـتەرەن بـووم
وا هاتـــه بـــەر نـــەمامی گوڵـــزاری جاویـــدانیم

***

نەسیمی بەیان [*]

هەولێر- ٢٠/٧/٢٠١٠

نەسیم ئەمڕۆ سەحەر وەختی بەیانم
پەیامی دڵ ئەبا، شەرح و بەیانم

لەبۆ خزمەت نەجیب و شاهزادێ
دلارامێکی سەروەرزادەگانم

ئەکەم عەرزی سەلام و هەم تەشەککور
لە لوتفی ئەو گوڵەی شیرین دەهانم

کە دوڕڕی (خانمی خێڵان)ی کردە
دیاریی، چونکە من قەدری ئەزانم

بە لوتفێکی وەها لەو دوڕ میسالە
لەگەڵ ئەم بێنەوایەی بێ‌نیشانم

بەوەی ماوم لە خاطردا، عەجەب مام!
ڕەویی خەم، هەم وەریی بەرگی خەزانم

کە من خۆم هیچم و هیچم لەبارا
نیە، تا بیکەمە دیاریی گرانم

بە ناچاریی ئەنێرم وەك وەفایێ
بەرابەر یادگارانی شەهانم

خەلاتی دوڕڕی (دیوانی فەنایی)
لەگەڵ تەقدیر و هەم رازی نیهانم

منیش بۆیە وەها شیرینە لێوم
وەیا لەم بەزمەدا خامە ڕەوانم

بە زاهیر چون لەسەر ڕێبازی نەقشیم
قوتابیی مەدرەسەی عەشقی ئەوانم

ئەنا من چیم و شیعر و بەرهەمی من
ئەبێ چیی بێ! وەیا من چیی بزانم

منی (شەیدا) لە ڕێگەی عەشقی گوڵدا
بەسەرچوو باخی عومر و هەم ژیانم

***

[*] بەڕێز: جەنابی کاك (شێخ ئەسعەد نەقشبەندیی) لە سلێمانیی لەڕووی وەفاوە هەردوو کتێبی (خانمی خێڵان)و (دیوانی شیعری د. عابد سیراجەددین)ی بە دیاریی بۆ ناردم، منیش بەو هۆیەوە چەند نوسخەیەکی (دیوانی شیعری مەرحوومی باوکم- دیوانی فەنایی)و ئەم چەند دێڕە شیعرەم پێشکەش کرد.

غونچەی گوڵستان(*)

هەولێر- ١٩٩٧/٨/١٤

عــەزیزم بێــرە نێــو رەوزە و گوڵســتان | بە وێنەی غونچەیی نێو باغ و بوســتان
گوڵستانی چەمەن رەنگینی (ســەعدی) | کە هۆیــێکی نزیکــە بــۆ مەبەســتتان
گوڵستانێ کــە ئـاوی روونــی ئــەو بــێ | حیکایــەی زاهیــد و یەکتاپەرســتان
گوڵســتانێ کــە ئـاوا بەهرەمەنــد بــێ | نەبێ فــەرقی لــەلای، هـاوین و زســتان
ئەگەر سەرفی تەمەن کەی تـۆ لەگـەڵیا | ئەچیتە ریزی جـەمعی گـوڵ بەدەسـتان
ئومێــدم وایــە هــەردەم تــێ بکۆشــی | نــەگۆڕی دڵ بــە قەولــی خۆپەرســتان
بە رەنگێ بەهرەمەند بی لێـی عـەزیزم | ببی تێکەڵ بە رەنگ و بەزمی مەستان
لە سەرچاوەی حەقیقــەت سـەر دەرێنــە | بکۆشــە بــێ وچـان و دوور لــە وەسـتان
لەخزمــەت پـیر و ئوســتادی محەببــەت | بچــۆرە ریــزی خـاوەن بـیر و هەسـتان
عەجەب دڵــگیرە ئــەم بـازاڕە، دیـدەم | ئەکا چـاری نەخۆشـیی سـینە پەسـتان
ئەگــەر دڵ دوورە لــەو بــازاڕە ئــەما | بە دایم هەوڵ ئــەدا بــێ دەستەوەســتان
دڵەی (شەیدا) سیفەت تاکو نەگا پێـی | مەحاڵــە جــێ بهێڵــێ بـاغ و بوسـتان

❊❊❊

(*) ئەم هۆنراوەیەم لە وەڵامی نامەیێکی برای خۆشەویستم: کاك (نەبــەز غــەریب) لــە ســلێمانیی نووســی، یێك ئەیویست (گوڵستانی سەعدی) بخوێنێت.

لانەی دڵ و گوڵ(*)

سلێمانیی- ١٩٩٨/١٢/١٣

بە گەشتی گوڵشەن و سەیرانی لانەی دڵ، بزێوم من
لە خۆشیی حاڵی دڵ، کەوتۆتە بار و خەندە لێوم من
یەکەم هەنگاوی من ئێستا لە (باخی بەختیاریی)دا
لە هەنگاوی دووەمدا وا (سلێمانیی) ئەپێوم من
سەرەی هەنگاوی سێیەم هات و هەستم کرد کە دڵ یادی
سەفای جارانی کرد و پێی وتم ئێستا پەشێوم من
بەڵێ ئەم مەرحەلەش حەوشە و دەری (مزگەوتی گەورە)م بوو
کە لانەی خوێندنم بوو، ئێستە وا مەعدوومە نێوم من
ئەبینم یاری دێرینم نیە سۆراخی لەم دەورە
کەوابێ سەد هەزار حاشا لە گەنج و زێڕ و زێوم من
ئیتر بێ ئیختیاری خۆم (سلێمانیی) بەجێدێڵم
لەبەر ناسۆر و زامی سەختی دڵ وا قوڕ ئەپێوم من
کە ئاوی ساف و بێگەردی چەمی (دووکان)ی بەختم دی
دڵەی زارم وتی ئێستاکە هەروەك داری سێوم من
شەویش داهاتووە ئەی دڵ بەسەر لاشەی حەزینمدا
لە گوندی (کانی وەتمان)ا خەریکی نوێژی شێوم من

(*) لەدوای تێپەڕبوونی نزیکەی ساڵێك بەسەر هاتنماندا بۆ شاری (هەولێر) بە ماڵەوە و یەکەم سەفەر و گەڕانەوە، بە سەردان بۆ شاری (سلێمانیی)، بە یادی کۆمەڵێك یادگاریی سەردەمی منداڵیی و قۆناغی سەرەتای تەمەن لە گەڕەکی (سەرچیمەن)و (مزگەوتی شێخ بابە عەلی)و (مزگەوتی گەورە)و گەڕەکە دڵگیرەکانی تری شاری سلێمانیی، ئەم هۆنراوەیەم نووسی.

لەسەر شاخ و چیای بەرز و بڵندی (هەیبەسوڵتان)ا
خەریکی جادەپێوان و بڕینی شاخ و کێوم من
گڵۆپی شاری (کۆیە)ش وا دیارە وەك چرا دەگرێ
بەڵام خامۆشە شەوقی دڵ، لە هەوراز و نشێوم من
بە شاری کۆیەدا تێپەڕ ئەبم ئەی دڵ بە بێدەنگیی
شەویش تاریك و بێدەنگە، ڕەفیق و یاری خێوم من
لە ڕێگا گەر بپرسن لێم چیە ناو و نیشانی تۆ؟
بەشوێن لەیلا سیفاتێکا ئەڵێم مەجنوونە نێوم من
کە من (شەیدا)یی خاك و دیمەنی ئەو شارە دڵگیرەم
لە دووریی ئەو، بە دایم هەمنوشینی شکڵی دێوم من

***

ڕەنجی دڵ

هەولێر- ١٩٩٩/٢/٢٠

ئەبێ دەرچێ لە دڵ! ئازیز خەمی مـن
وەیا پەیدا ببێ قەت مـەرهـەمـی من

بکـا سارێـــژی زامـی کـۆن و تـازەم
ببێتە مـایەیـی خـاتـرجـەمـیی مـن

لـە گوڵشـەندا ببیـنم شـێوەیی یـار
هەتا سەر بێ ویصالی دەمدەمی مـن

دەمێکـە چـاوەڕێی ڕۆژێکـی خۆشـم
کە لابـا ڕەنـگـی دوود و ماتەمی من

پیالـەی ژەهـری تـاڵی دەسـتی یـارم
وەکو شەهد و عەسەل دێتە دەمی من

بـەڵام داخـی گـرانم سـەختە بـەختم
هەموودەم چـاوەڕێم بۆ مەقدەمی، من

ئەگەرچی یاری من دڵڕەق بو ئـەی دڵ
هەتا سەر نەبوە لەیل و مەحرەمی من

لە نیوەی ڕێگـەدا تـەرکی دڵـی کـرد
فیراقی گوڵ بو هۆی عومری کەمی من

دەسا تۆش ئەی دڵـەی پەروانـە ئاسـا
هـەتـا مـاوی نەڕەنجێنی شـەمـی من

ئـەزانم مـن بەشـم هـەر شینە دایـم
ئەبێ هـەر ڕەنجی دڵ بێ بەرهەمی من

دڵـەی (شـەیدا) ئومێـدی وایـە ڕۆژێ
نەوای نەی بێ لەجێی زیل و بەمی من

***

خاكى كوردستان (*)

توركيا- ماردين ١٩٩٩/٩/٢

وا لــه خــاكى توركــه‌وه رووم كــرده رێگــه‌ى مــاردين

ســا خــودا بيكــا نــه‌جاتى دا لــه ده‌ســتى (مــارِدين)

چــون ئــه‌بينم بێكــه‌س و بــێ‌نــازه كوردســتانه‌كه‌م

دڵ شكســته و عــاجزم، بێــزار و زار و دڵ حــه‌زين

ره‌ببى ئه‌م خاك و وڵات و نيشـتيمانه‌ى قـه‌ومى كـورد

هه‌ر به‌هار و سه‌وز و گه‌ش بێ، شاخ و داخى بێ بـرين

ته‌ركى توركى لـێ بكه‌ى، تا كـوردى دامـاو و هـه‌ژار

تـا ئه‌بـه‌د بخرێتـه سـه‌ر لێـوانى، خه‌نـده و پێكـه‌نين

من كه (شـه‌يدا)ى خـاكى كوردسـتانم و مـافم هه‌يـه

هــه‌ر ئــه‌بێ رۆژێ نــه‌مێنێ دوژمنــى دڵ پــڕ لــه‌قين

***

(*) له‌كاتێكدا كه له‌خزمه‌ت باوكم و مامۆستا شێخ موحسين و كاك ستاردا سه‌فه‌رى توركيامان كرد و زۆرێـك له شوێنه دێرينه‌كانى شارى ئه‌سته‌مبووڵ و چه‌ند جێگايه‌كى ترى ئه‌و وڵاته گه‌ڕاين، لـه گه‌ڕانه‌وه‌مانـدا بـه‌ناو شاره‌كانى كوردستانى توركيادا ئه‌م پارچه هۆنراوه‌يه‌م نووسى، چونكه به ئاشكرا ئـه‌مانبينى كـه ده‌سـه‌ڵاتى تورك زۆر جياوازيى له‌نێوان ميلله‌تى كورد و نه‌ته‌وه‌ى توركدا كردووه و به جيا لـه شـاره توركـه‌كان، زۆربـه‌ى زۆرى شاره كورديـيه‌كان په‌راوێـز خراون و هيچ جۆره خزمه‌تێكى به‌رچاويان پێ‌نه‌كراوه، بۆيـه منـيش زامـى نه‌ته‌وايه‌تيم كولايه‌وه و به‌ده‌م داخ و ده‌رده‌وه به‌م شيعره و چه‌ند پارچه شيعرێكى تر كوڵى دڵى خۆمم هه‌ڵڕشت.

خەمی شەوگار

هەولێر- ١٩٩٩/٩/٢٤

نەما بەزمی دڵ و دڵدارەکەی من
بەسەرچوو راز و نازی یارەکەی من

رەقیب دەستی رەشی هێنایە رێمان
بڕیی ئاوی گوڵ و گوڵزارەکەی من

بەفیڕۆ چوو هەموو عومری عەزیزم
لە دووریی دیمەنی دلّدارەکەی من

نەما وەسڵ و زەمانە فەسڵی هێنا
بەجارێ بۆ دڵەی زامارەکەی من

شکا شووشەی مەی و بادەی محەببەت
لە مەیخانەی غەمی غەمخوارەکەی من

تەماداری نەسیمی بای سەحەر بووم
لە شاری یار و یاری شارەکەی من

وەرن یاران تەماشای حاڵی دڵ کەن
ببینن دیمەنی روخسارەکەی من

کە شێوە و رەنگی جارانی نەماوە
گەلێ دوورە لە رەنگی پارەکەی من

خودا رەحمێ بکا رۆژێ بنێرێ
دەوایێ بۆ دڵەی بیمارەکەی من

نەسیمێ بێ لەلای یاری فەرەح بەخش
بماڵێ گشت خەمی شەوگارەکەی من

هەتا کەی جێ دەسی هەروا بمێنێ
رەقیبی دڵڕەق و غەددارەکەی من

لەسەر لاشەی زەعیف و زەردی (شەیدا)
بڕەنجێنێ دڵی نازارەکەی من

***

باری خەم

هەولێر- ٢٠٠٠/١/١٥

گـەر دڵــێ تێکەڵ بـە بـاری خـەم نەبێ، بۆچیمە مــن
دیدەیێ سووتاوی شوعـلـەی شـەم نـەبـێ بۆچیمە من
یا لە ڕێـی عەشـقا بـە دڵ بـۆ مـەیلی یـاری دڵـڕفێن
دوژمنی سەرسەختی جـامــی جـەم نـەبێ بۆچیمە من
گـەردنێ ملکـەچ نـەبێ بـۆ شـیری دەسـتی دڵبـەری
یـا پـەتـی سـێـدارەیـی لا کـەم نـــەبـێ بۆچیمە من
ئەشکی خوێنینی دو چاوم گەر لـە لاشـەم سـەر نـەکا
یـا وەکـو سـەرچـاوەیـی زەمـزەم نـەبـێ بۆچیمە من
پەنجەیێ نەگرێ قەڵەم بـۆ وەسـفی ڕوخسـاری حـەبیب
بـۆ شـکـانـە لێی گـەڕێ، پەند جەم نەبێ بۆچیمە من
سەرگوزەشتەم گەرچی مەسـتوورە لـە عالەمـدا بـەڵام
گـەر بـە وێـنەی داسـتانـی مـەم نـەبـێ بۆچیمە من
دەشت و سارای سینە گەرد و تـۆزی غـەم گرتوویـەتی
ئـاوی ئـەشـکـی دیـدەکـەم خوڕڕەم نەبێ بۆچیمە من
قەترە قەترەی بۆ نـەمامی بـاخی گـوڵ، سـوودی نیـە
خـوێنی جـەرگی لەت لەتم وەك چەم نەبێ بۆچیمە من
عـاشقی (شەیدا) بە ڕاسـیی عـەرزی ئـەهلی دڵ ئـەکا
کـۆڕی عـەشقێ یـەك بەیەك مەحرەم نەبێ بۆچیمە من

❊❊❊

نەقشی دڵ [*]

هەولێر- ٢٠٠٠/٢/٢٥

بای سـەحەر وا بـۆ شـیفای زامـی دەروونـی دڵبـەران
کەوتە رێ بۆ وەسـڵی ئـەو یـارانی دڵ وەك گەوهـەران
گەرچی ئێستا نیشتەجێی شـاری (دهـۆك)ی چـاوەکەم
بەس یەقینت بێ کە نەقشی، تۆ لـە ریـزی سـەروەران
شـاری (هـەولێر)و (سـلێمانیی) ئـەبینم پێکـەوە
چۆڵ و بێنـاز و کـپن، وەك مـاڵی بێـدەنگ و هـەران
بۆیە من پێنووسـی شیعرم ئێستە وا کەوتۆتـە گـەڕ
چـونکە دڵ کەوتۆتـە یـادی وەسـڵی یـار و یـاوەران
پەنجەیێ نەگرێ قەڵەم بـۆ وەسـفی گـوڵ یـا حـاڵی دڵ
هـەر ئـەبێ بشـکێ بـە دەسـتی زاڵـم و نـا داوەران
خۆ ئەگەر (شەیدا)ی جەماڵی گوڵ نەبم، چیم داوە مـن
لەم هەموو یاد و خەیاڵی شاخ و هـەم دەشـت و دەران

***

[*] ئەم پارچە هۆنراوەیەم بۆ (عەزیز)ی برام نووسیی لەکاتێکـدا لـە (کۆلێـژی شـەریعە لـە زانکـۆی دهـۆك) وەرگیرابوو و ماوەیەك بوو لەوێ مابۆوە، کە بۆ یەکەمجاری بوو لە ناز و نیعمەتی ماڵەوە دووربکەوێتەوە، وێنە و نامەکانی گوزارشتیان لە خەم و نارەحەتییەکی زۆر ئەکرد لەو شاری غوربەتەدا، بۆیـە منـیش بـە مەبەسـتی دڵدانەوەی، ئەم چەند دێڕە شیعرەم بۆ نووسی.

سەیلی سینە

هەولێر- ٢٠٠١/٧/١٥

وەرن یاران عیلاجی ئەم دڵەی مات و حەزینەم کەن
تەماشایێکی ئەم ماڵی خەراب و پڕ لە شینەم کەن
ئەڵێن بۆ ناگری! گەر عاشقی، عەشقت لە دڵدایە
ئەڵێم مەڕواننە چاوم، تەماشای سەیلی سینەم کەن
بە تیری دەستی جەللاد و رەقیبی دڵڕەقی عومرم
پەڕەی دڵ لەت بووە، سا سەیری ئەم گوڵ هەڵوەرینەم کەن
لە زامی جەستەکەی زامار و بیمارم گەڕێن یاران
برینداری غەمم، تیماری ئەم زام و برینەم کەن
گرفتارم بەدەس فیتنە و گەڕی کابووسی دڵ ئەمشەو
بە کۆمەڵ چارەیێکی ئەم شەوەی بێ ڕەحم و دینەم کەن
بەهاری عومری ژینم ئاگری میحنەت سەری پۆشیی
دەسا ڕەحمێ بە حاڵی ئەم ژیانی ئاتەشینەم کەن
منی (شەیدا)ی جەماڵی گوڵ هەتا هەم تەرکی ئەو ناکەم
دە ئەی یاران وەرن تەمسیلی ئەم عەشق و ئەوینەم کەن

***

بەرگی غەم

هەولێر- ٢٠٠١/١٢/٢٣

لە ڕێگەی عەشقی دڵدا چەندە خۆشە دەربەدەرکردن
بە مەیلی لەیلەوە شیرینە بەرگی غەم لەبەرکردن
ئەوانەی کوشتەیی عەشقی حەقیقیی یا مەجازیی بن
هەموو بەشیانە شین و ڕوو لە ڕێی بیم و خەتەرکردن
منیش هەروا لەژێر چەتری تەما تاڵیی غەمم نۆشیی
بەدەس عاشق کوژێکی دیدە غەمازی نەزەرکردن
ڕەقیب لێ ناگەڕێ عەشقی مەجازیی پێ بەپێ ببڕم
هەتا داری گوڵستانی حەقیقەت بێتە بەرکردن
گەلێ دڵخۆشە بەم بەزمەی کە گوڵ کردی لەگەڵ مندا
ئومێدی هەر جەفایە و بەرهەمی دڵ بێ سەمەرکردن
دەبا بەس بێ ئیتر، تا کەی بە تیری تیژی ژەهراویی
لە گوڵشەندا نیشانەی کون کونی سینە و جگەرکردن
لە ساحەی ئەهلی دڵدا بۆ ئەبێ بەم ڕەنگە بن یاران
لە مەجنوونێکی وەك من بێکەس و تەنها حەزەرکردن
لەلای مەجنوونی گیرۆدەی محەببەت چەندە دڵگیرە
بە خاك و خۆڵ و بەردەم دەرکی لەیلادا گوزەرکردن
لە دووریی عەشقی رووی شیرینەوە کۆکەن لە دنیادا
قوڵنگی خستە دەست و کەوتە دەشتی بێ ئەسەرکردن
ئەتۆش ئەی دڵ نەکەی کارێ کە ڕەنگی گوڵ بژاکێنی
لە ڕوویا فەخرە بۆ تۆ کاری قەڵغان و سوپەرکردن

لەگەڵ مەیل و ڕەزای یـارت چ خۆشـە بـۆ بـەقای تاسـەر
بـەرەو دوا مەنـــزڵی گـۆڕی فـەنا کـۆچ و سـەفەرکردن
دەخیل ئەی شەم خەیاڵی وا لە شەئنی شـەوقی تـۆ دووره
بـە بـێ‌بـاکیی ئەوەنـدە عاشـق و پەروانـە دەرکـردن
ئەبێ ئەم دەردمەندی بێکەسی (شـەیدا)یـە وەك بولبـول
هەتا کەی هـەر بەشـی بـێ ناڵـە و شـین و چـەمەرکردن!

***

گەنجینەی عەشق

هەولێر- ٢٠٠٢/٨/١٣

دو چاوی دولبەری خونچەدەمە خورشید و ماهی من

بە دایم سێبەری ئەبرۆی کەمانی، خەیمەگاهی من

ئەگەر لەم بەزم و رەزمی عەشقەدا تاوانە کاری دڵ

ئەبێ هەر تیری عەشقی دولبەرم بێ دادگاهی من

دەخیلم ساقیا قوربانی بادە و دەست و جامت بم

لە مەیدانی وەفادا هەر ئەتۆی پشت و پەناهی من

رەقیبی غەم حەسوودیی بردووە ئەمڕۆ بە شادیی دڵ

بە دوودی سینەکەم رەش بۆتەوە رەنگی سیاهی من

لە ساحەی عەشقی دڵبەردا گەلێ تاڵیی غەمم نۆشیی

ئیتر با بەس بسووتێ شاری ئەهلی دڵ بە ئاهی من

سەرم هەڵناگرێ هەرگیز لە ئەڵقەی گەردنم زیاتر

لە گەنجی عەشقدا باری غەمە تاج و کولاهی من

قوتابیی مەدرەسەی مەجنوونم و شاگردی فەرهادم

بەتەنها مەیلی عەشقی لەیل و شیرینە گوناهی من

سەریرم خاك و خۆڵ و گەر سەرینم کێوی کۆکەن بێ

ئیتر ئاخۆ ئەبێ چی بێ شکۆهـ و تەخت و جاهی من

جنوودی بێسنووری دڵ مەگەر هەر لەشکری غەم بێ

دەروونی پڕ فنوونی بەزمی عەشقە پادشاهی من

لە شاری گەنجی بەڵقیسی سەبا پێشەنگمە هودهود

قەتاری بولبول و پەروانەیە تیپ و سوپاهی من

شـەهیدی عەشـقم و لـەم باسـەدا شـاهیدمە خـوێنی دڵ

مەگـەر سـووراوی ئەشـکی دیـدە نابێتـە گـەواهی مـن!

خەتام کرد من لەخزمەت پیری مەی، پەروانـە فریاکـەوت

وتـی بیبەخشـە ئـەم بەدبـەختی بێچـارە لـە راهـی مـن

لە مەیخانەی غەمی لـەیلم ئەوەنـدەم شـین و زاریـی کـرد

وتـی نالایقـە ئـەم شـیوەنە بـۆ بارەگـاهی مـن

دڵەی (شەیدا) تـەماعی سیلە چـاوێ بـوو کەچی لـەیلا

بە بـێ‌بـاکیی وتـی مەڕوانـە بـۆ گۆشـەی نیگـاهی مـن

***

هەڵوەرینی گوڵ

هەولێر- ٢٠٠٣/١٠/٢٧

چەندە بێ رەحم و وەفا بوو دڵبەری عەییاری من

قەت نەبوو جارێ لە رووی رەحمەت بکا تیماری من

گوڵ کە وادەی هەڵوەرینی بوو لە باخی عەشقدا

بولبولی دڵ کەوتە نەغمە و شیوەن و هاواری من

ئێستە وەرزی پایز و گوڵ هەڵوەرینە بۆیە وا

رۆژ و شەو فریاد و ناڵەی کۆچی لەیلە کاری من

گەوهەری دڵ سەد حەیف وا کەوتە بەردەستی رەقیب

بۆیە دایم پڕ غەم و دەردە دڵەی زاماری من

گەردنی ئازا نەبێ هەرگیز لە تۆڵەی قەتڵی دڵ

ئەو جەفاکردار و دڵ ئازارەکەی خوێنخواری من

من لە (شەیدا)یانی بەزمی ئەهلی دڵم و تاکو هەم

هەر مەدیح و وەسفی لەیلە گوڵشەنی ئەشعاری من

***

تەلاری عەشق

هەولێر- ٢٠٠٧/٥/٢٢

کە ماڵی دڵ تەلاری عەشقە یاران لێم مەڕووخێنن
بە بێباکیی ئەوەن پەردەی حەیا لەم ماڵە مەدڕێنن
لە بەرچاوی رەقیب ئەحواڵی دڵ هەرگیز مەپرسن لێم
کە ئەم شێواوی بەزمی عەشقی لەیلە، وازی لێ بێنن
بەئومێدم ئەمن ببمە شەهیدی عەشق و جیلوەی گوڵ
ببینم بولبول و پەروانە وێنەی گوڵ بنەخشێنن
لە گوڵشەن شیوەنێ بەرپا بکەن بۆ ماتەم و شینم
ئەگەر هات و رەقیب ویستی نیگاکا چاوی دەربێنن
هەتا بەو چاوە نەڕوانێ بە شادیی بۆ مەلوولیی من
هەقی قەتڵی منی بێچارە لەو بەدکارە بستێنن
چ بێباکن لە قەتڵی عاشقی سەرمەستی بۆنی گوڵ
ئەوانەی جامی شووشەی ماڵی دڵ بەو تیرە ئەشکێنن
کە زاخاوی بە خوێنی دڵ دراوە بۆیە وا فێرە
بە کوشتن، تا هەموو یارانی ئەهلی دڵ بفەوتێنن
رەفیقان قەت بەکەم سەیری ئەوینی دڵ مەکەن ئێوە
نەکەن کارێ رقی ئەو لەیلی دڵ ئازارە هەستێنن
تەماعی عاشقی (شەیدا) مەتاعی گوڵشەنی حوسنە
دڵەی زارم ئەنیسی رێی سەفەرمە لێم مەڕەنجێنن

***

ئەشکی دیدە

هەولێر- ٢٠٠٨/١/٢

بۆیــە وا گوڵــزار و بــاخی عومرەکــەم ســووتاوە مــن

چون بە خوێنی جەرگ و ئەشکی دیدە ئاوم داوە مـن

هەقمــە گــەر ئــەم لالــەزارە مــن بپارێــزم بــە چـاو

ئەزیـــەتی زۆرم لـــەپێناوی گـــوڵا کێشـــاوە مـــن

پـــایزی زەردم بـــەبێ بـــارانی گوڵشـــەن بـــردە ســـەر

نم نمی ئەشکم لـە جێگـەی ئـەو، هـەموو خوێنـاوە مـن

مـــن نیـــازم بـــوو بپێـــوم پـــێ بـــەپێ ڕێبـــازی عەشـــق

داخەکـــەم فریانەکـــەوتم، دەرفـــەتم کـــەم مـــاوە مـــن

چونکە هـەرگیز لـەم جیهـانی عەشـقەدا بـەختم نـەبوو

مـــاهی روخســـاری حەبیبـــەم ڕۆژ و شـــەو گـــیراوە مـــن

قەت نـەبوو ڕۆژێ بچێـــژم تـامی عەشـق و وەسـڵی دڵ

گەنج و سـەرمایەی ژیـانم هـەر بـە غـەم فـەوتاوە مـن

هـــەرگیزا ســـاتێ لـــە ســـووتانی دەرون بـــاکم نیـــە

ئـــاگری عەشـــقم بـــە کـــوورەی ســـینە داگیرســـاوە مـــن

ســـا دەخـــیلم ســـاقیا هـــەر تـــۆی ئومێـــد و شـــەوقی دڵ

بۆیــە هــاتووم و پــەنام ئــەمڕۆ بــە تــۆ هێنــاوە مــن

تـــا لـــە ڕێبـــازی محەببەتـــدا وەکـــو یـــارانی تـــر

مەرحەمەت کەی بەم دڵـەی زارم کـە لـێم ڕەنجـاوە مـن

خۆ ئەگەر مەیلێ بەلای ئەم عاشقی (شـەیدا) نەکـەی

هــەر بــە دایــم غــەم لــە داری گــەردنم ئــاڵاوە مــن

***

نوێنەری میللەت(*)

هەولێر ١٤- ٢٠٠٩/٦/١٥

گەل ئەگەر رەخنەی هەبێ لەم پەرلەمان ... ئەو کە بۆتە نوێنەری لەمپەر لەمان
هەقیەتی دایم بپرسێ زۆر و کەم ... لەو کەسانەی وا لەنێو کاری کەمان
کەی رەوایە مووچە زۆری و کاری کەم ... هەر بلێن زیادی بفەرموون پارەمان
جەلسەیێکم دی لە وەختی ئیجتیماع ... دایە حاجی خەوتبوو وەك قارەمان!
چاوەڕێی چیی بم دەسا من لەو کەسە ... نوێنەری خەوهێنەری ئاخرزەمان
کۆمەڵێکی دیکە گۆرانیی دەڵێن ... یا خەریکی هەڵهەلە و رەقس و سەمان
ەر ئەوەندەی ماوە بێنن سەربەسەر ... تیپی مۆسیقا لەگەڵ تار و کەمان
ەمشەویش بەزمێکی سەیرم دی بە چاو ... دیمەنێکی وا عەجایبتر لەمان
ەیرئەکەم بۆتە کەسێکی وێنەکێش ... دەستە خوشکی بێ‌خەمی خاتوو خەمان
ا خەریکی وێنەکێشانە لەنێو ... هۆڵ و قاعەی پەرلەمانی لانەمان
ورِ بەسەر ئەو میللەتەی تا ئێستەکەش ... چارەنووسی وا لەژێر دەستی ئەمان
ەو گەلەی چاوی لە دەست و بەرهەمی ... کۆمەڵێکی وایە، یاخود هەر هەمان
ێگە بگرن کۆمەڵێکی تازەتر ... هەر لە هەولێ پوول و پارە و دیرهەمان
وێنەرێ گەر حاڵی ئاوابێ ئیتر ... چاوەڕێی چی بم لە موفتیی گەورەمان
چاوەڕێی وەزعێکە گەل، تا خۆری کەل ... دەرکەوێ، رۆشن بکا تا رێگەمان
ەك بەتەنها وێنەکێشان و قسە و ... گفتی مفتی سەر زمان و دەمدەمان
ا بە بینینی خەوی خۆش و خشەی ... باڵەخانەی دوور لە وێرانی زەمان
ن کە (شەیدا)ی نیشتیمانم تاکو هەم ... وا لە دڵما ئەم وڵات و خاکەمان

ەو شەوەدا لە یەکێك لە کەناڵەکانی راگەیاندن دیمەنی کۆبوونەوەیەکی پەرلەمانی کوردستانم چاوپێکەوت ەندامێك خەریکی وێنەکێشان بوو، بۆیە بە خەمی ئەو دیمەنانەوە ئەم پارچە شیعرەم نووسی.

بولبولی بێ پەڕ

هەولێر- ٢٠١٠/٩/٥

لەم باخی عەشقی لەیلەدا، ئەو بولبولانەی بێ پەڕن

گوڵ نایەڵێ هەرگیز کە وا بێ خەم بە باخا تێپەڕن

چون بولبولی بێ باڵ و پەڕ لەم بەزم و ڕەزمی عەشقەدا

باڵی وەریوە و یەك بەیەك هەر دژ بە ئاژاوە و شەڕن

جەمعی ڕەقیبانی چەمەن بۆ داخ و دەردی عاشقان

تا هەن لە ژینا هەرهەموو گورگن لەنێو پێستی مەڕن

هەرگا ڕەقیبی دڵڕەقی بێ ڕەحم و سۆز و دڵ بەقین

لەم باخەدا گەر دەرکەوت، یاران دەبێ زوو دەرپەڕن

چون هەر ئەوە خاوەن شەڕ و جەللادی نێو صەحنی چەمەن

هەر بۆیە گیرۆدەی دەسی فیتنەی ڕەقیبی بەدفەڕن

نایانەوێ گوڵ بەو هەموو بەزمەی ڕەقیب رابچڵەکێ

وەرنا هەموو مەردن بەحەق، خاوەن دەسن، شێری نەڕن

تا باخی عەشقی گوڵ هەبێ بۆ ئەهلی دڵ لەم ژینەدا

وەك بیلبیلەی دوو چاوی سەر بۆ ئەم مەقامە بێ زەڕن

ئەو وائەزانێ ئەهلی دڵ دوورن لە حاڵ و هەم مەقام

یا کۆمەڵێکی بێ دەس و بێ ماڵ و حاڵن، یا لەڕن

ئەمما بەحەققەت کۆمەڵی عوششاقی مەجلیس هەرهەموو

دایم لەبەر بارانی لوتف و میهری لەیلادا تەڕن

وەك عاشقی (شەیدا) بە ڕووی لەیلایی عیشقی عالەمێ

هەردەم لەبەردەم تیشکی ڕووی خۆری گوڵا کوێرن، کەڕن

***

ئاهی دڵ و فوغانی بولبول

هەولێر- ١٩٩٨/٤/١٠

مــن رەفیقــی بولبــولم بــۆ ئــاه و نالــەی رۆژ و شــەو
ساتێ شینی خۆم ئەگێڕم ساتێ گــوێ ئــەگرم لــە ئــەو
ئــەو فوغــان و داد و بێــدادی وەرینــی گــوڵ ئــەکا
من بــە تــیری غــەم برینــدارم بــە وێنــەی بــاڵی کــەو
ئەو ئەگەر شادبێ بە دیــدار و جــەماڵی رەنگــی گــوڵ
دەســبەجێ سارێــژ ئــەبێ زام و برینــی کــۆن و نــەو
بەس بە ناکامیی لە خاکی غوربەتا مــەجنون ســیفەت
عاقیبەت دووری ئەبینم بەختی من هەســتێ لــە خــەو
من لە گوڵشەندا دەمێ بوو چاوەڕێی یەك موژدە بــووم
باخــەوان هــات و وتــی چــاوی نســیبت چــۆتە خــەو
شەرتە بێ روخساری گوڵ من قەت نەکەم سەیرانی باخ
هەر بە خۆم و ئەم دڵەی (شەیدا) بکەم من کۆچ و رەو

***

ئەسرینی شەو

دهۆك ٢٠- ٢٠٠٠/١/٢١

بە كوڵ ئەگری دڵم شێتانە ئەمشەو
لە دووریی دولبەری جانانە ئەمشەو

فەقیر و مات و بێدەنگ و حەزینم
نەتیجەی ڕەنجی من گریانە ئەمشەو

ئەگەرچی ئەشكی چاوم نادیارە
بەڵام سینەم وەكو سیروانە ئەمشەو

بە یادی شەوقی جارانم لەگەڵ گوڵ
خەیاڵم ئولفەتی جارانە ئەمشەو

لە صەحنی گوڵشەنا دڵ بولبولێ بوو
كە بۆ ئەوكاتە وا حەیرانە ئەمشەو

بەڵێ بۆ یاری وەك شەمعی دڵارا
ئەسووتێم من وەكو پەروانە ئەمشەو

لە ساحەی نائومێدیی مەیلی دڵدا
تەپ و تۆزی غەم و زریانە ئەمشەو

جگەرسووتاوی ڕێگەی عەشقی لەیلم
گڕی ئاهم ئەڵێی بوركانە ئەمشەو

وەكو بولبول لە دووریی گوڵ ئەناڵم
كە لاشەم وێڵ و سەرگەردانە ئەمشەو

هەزاران عاشقی وەك من پەرێشان
ئەكەن شینی گوڵ و ڕەیحانە ئەمشەو

ئەگەرچی كەس نیە وەك من بچێژێ
غەمی ناسۆری ئەم هیجرانە ئەمشەو

بەڵام من هەر بەتەنها شین ئەگێڕم
كە بەم شێوە بەشم هەر ژانە ئەمشەو

مەكەن مەنعم لە غەم توخوا ڕەفیقان
غەمی لەیلم لەجێگەی نانە ئەمشەو

لەبەر ناڵەی دڵەی سەحرانوشینم
بەتەنها هەر منم دێوانە ئەمشەو

بەدەس جەوری ڕەقیبی باخی عومرم
دیار و ماڵی دڵ وێرانە ئەمشەو

فیدای ئەو پەنجەیەم ڕێگەم نیشان دا
بڵێ دڵدارەكەت میوانە ئەمشەو

خەڵاتی من لەبۆ ئەو موژدەبەخشە
سەر و سامان و ڕۆح و گیانە ئەمشەو

وەكو مەجنوونی وێڵ و شێتە (شەیدا)
كە وا كەوتۆتە ئەم كێوانە ئەمشەو

***

سۆزەی سەحەرگا

هەولێر- ٢٠٠٠/٥/١٣

نەوید ئەی یاری گوڵڕەنگم، منم کوشتەی جەماڵی تۆ
بەجارێ شێت و حەیرانم بە جەزبی چاوی کاڵی تۆ
فیراق و دوور لە دیدەی مەستی تۆ ئەی دیدە با بەس بێ
ئیتر با مەوسیمی گوڵزار و گوڵ بێت و ویساڵی تۆ
بە یادی شەوقی جارانت لەگەڵ دڵ چیی ئەقەومێ! گەر
لە رووی ناز و وەفاوە لێم بپرسی چۆنە حاڵی تۆ؟
ئەگەر مەیلت هەبوو لایێ بەلای ئەم بێنەوادا کەی
قسەی نەرمی رەقیبی دڵ نەشێوێنێ خەیاڵی تۆ
هەتا کەی مات و بێدەنگیی! مەگەر نازانی ئەی جانا
لە عومرت کەم ئەکا بۆ نەگبەتیی من ماه و ساڵی تۆ
لە سووچی خەستەخانەی عیشقدا ساتێ عیلاجم کە
نیگاهی تۆ شیفایە، خاوەنی فەزڵ و کەماڵی تۆ
هەتا من هەم لە دنیادا بە عەشقی تۆ گرفتارم
لە ئەووەڵ رۆژی وەسڵت بوومە کوشتەی زولف و خاڵی تۆ
بە رێکەوت رێم لە رێی مەیخانە کەوت ئەمما نەبوو رێگەم
بە بێباکانە پیری مەی وتی لاچۆ منداڵی تۆ
لە دەشتی بێکەسیی، کەشکۆڵ لەکۆڵێکی زەلیلم دی
وتی چارت ئەکەم بێشك، وتم بۆچی، قەڕاڵی تۆ!
کە من کەوتوومە نێو داو و کەمەندی دیدە فەتتانێ
چ سوودێکی هەیە بۆ حاڵی من هەگبەی بەتاڵی تۆ

به ناچاریی پەنام هەر بردە بەر سۆزەی سەحەرگاهم
کە بەشکو هودهودی باخی سەبا بێنێ هەواڵی تۆ
دەخیلت بم نەسیمی صوبحی دڵداران، پەیامی دڵ
ببە بۆ خزمەتی یارم، بە حەق سروەی شەماڵی تۆ
ئیتر با بەس لەوە زیاتر دڵەی دێوانە و (شەیدا)
بناڵێنێ بەدەس تیری غەم و کۆچ و زەواڵی تۆ

***

پەروانەی شەم

هەولێر ٥-٦/٦/٢٠٠٠

ئەی پەپوولەی بەر چراکەم بۆچی وا بێتینی تۆ!
خۆ لەبەرچاوم دیارە شێوەکەی رەنگینی تۆ
دیمەنی نەقش و نیگاری لاشەکەت رەنگاوە وا
بەس ئەبینم رەنگی زەردت شاهیدە بۆ قینی تۆ
رەنگ و رووت خامۆش و مات و گریەبەخشە بۆ منیش
سەرگوزەشتەی خۆم ئەبینم من لە شەونالینی تۆ
خۆزگە ئەخوازم بە حالت چون شەمێ بۆ تۆ هەیە
رووت لە شەوقیدایە، بۆ مەعشووقەکەت پەرژینی تۆ
بۆ عیلاجی دەردی غەم یا مەرهەمی زامی دەروون
نوور و شوعلەی شەمعە بۆ شەوقی دڵ و تەسکینی تۆ
بەس منی تەنها لە دەشتی بێکەسیدا دەربەدەر
رۆژ و شەو نالینمە، دووربێ لە شێوەی شینی تۆ
عاشقی (شەیدا) لە دووریی یاری جەرگی کون کونە
بۆیە وا عەودالە بۆ شەوقی شەم و ناسینی تۆ

***

دڵدانەوەی دڵ

ئەستەمبووڵ- خانەقای حەزرەتی شێخ ٢٠٠٠/٧/٢٧

وتم ئـــەی دڵ مەکـــە ڕۆڕۆ، کـــە خـــاوەن دڵبـــەرێکی تـــۆ
لە سایەی سەروەریی یـارت بـەبێ شـك ئەفسـەرێکی تـۆ
هەموو عومری عەزیزت سەرفی وەسڵی دیدە مەستێ کرد
ئیتر تا کەی ئەناڵی! هەمـدەمی لـەب شـەککەرێکی تـۆ
هەموو یارانی ئـەهلی دڵ ئەگـەر کوشـتەی ڕەقـیبن، خـۆ
بـە دەسـتی دولبـەرت کـوژراوی زامـی خەنجـەرێکی تـۆ
ئەبێ قووتی شەو و ڕۆژت بە مـەیلی دڵ هـەموو غـەم بـێ
ئەگەر تۆ ڕاس ئەکەی لەم بەزمـەدا غـەم پـەروەرێکی تـۆ
بـەڵێ لـەیلی ئـەتۆ خـاوەن مـەقام و عیـزز و جاهێکـە
وەکو مەجنوونی وێڵی دەشـت و دەر، سەوداسـەرێکی تـۆ
چیە باکت لە غەم! گەر تـا قیامـەت بـاری سـەر دڵ بـێ
لـــە بـــازاڕی مەحەببەتـــدا کـــە تـــەنها زەڕگـــەرێکی تـــۆ
لە سووچـی مۆزەخانـەی عەشـقدا قـەدرت هەیـە، ئـەمما
بـە حـاڵی خـۆت نـەزانیوە، عـەجایب گەوهـەرێکی تـۆ
کە تۆ (شەیدا)یـەکی لـەم ڕاهـی عەشـقی دولبـەرا دایـم
بە وێنەی عەندەلیبی گـوڵ، کـە ڕەحمـەت ئـاوەرێکی تـۆ

***

خوێناوی دیده

سلێمانیی- ٢٠٠٠/٨/٢٨

دڵــم هێنـــا بــە تیغــی دیــدە وردم کــرد و هــەم دەرچــوو
خەیاڵم خستە سەر بەرگ و پەڕەی گوڵ، خـاری غـەم دەرچـوو
بەتــەنها لــەم هــەموو گوڵــزارەدا مــن هــەر گــوڵێکم بــوو
لە صوبحێکا شکۆفەی کرد و شـەق بـوو گـوڵ بـەدەم دەرچـوو
لــە بــاخی عەشــقی دولبــەردا ئەوەنــدەم ئـاوی گـوڵ دا مــن
کەچیی بەم حاڵەوەش خوێناو و ئەشـکی دیـدە کـەم دەرچـوو
کە ساتێ گوێم لە سۆز و سـاز و نـەی دڵ گـرت و تـێ فکـریم
ئەمیشم هەر بە مەستیی بیست و زەنگی زیل و بەم دەرچـوو
ئومێــدێکم بــە دڵ بــەو پـیری مەیخانــەی حەقیقــەت بــوو
بــەڵام داخــی گــرانم خــاو و بــێ لوتــف و کــەرەم دەرچـوو
لــە ئاوێنــەی دڵا وێنــەی نیگــاری حــەق خــەتی کێشــا
بە تیری گوڵ کە شووشەی دڵ شـکا، حیـبر و قەڵـەم دەرچـوو
وتــی خــوێنم بــە خامــەم دیــەنی دولبــەر بنەخشــێنە
وتم ئۆخەی کـە رازیـی بـوو بـە خـوێنی دڵ لـە دەم دەرچـوو
لە مەدح و وەسفی لەیلم رۆژ و شەو هەرچـی کـە مـن کـردم
لــەلای دڵــداری بــێ رەحــم و وەفــا پــاکی بــە زەم دەرچــوو
شــوکور بــۆ حــاڵی زارم عـاقیبــەت دولبــەر دڵــی چـابوو
ئــیتر فیتنــەی رەقیبـی دڵ لــەنێو مــاڵی حــەرەم دەرچــوو
لە وەسـفی عەشـق و سـۆز و دڵ فیـداکاریی منـی (شـەیدا)
وتـی ئەلحــەق غــولامێکی نــەجیب و موحتــەرەم دەرچــوو

***

جەژنی ویصال

سلێمانیی- ٢٠٠١/٢/٩

وەرە بولبــول چــەمەن رەنگینــە ئــەمڕۆ
هــەموو ســاحەی دڵــم بــێ شــینە ئــەمڕۆ
شــوکور دوورم لــە ژێردەســتیی رەقیــبم
ئەگەرچــی ئــەو دڵــی پــڕ قینــە ئــەمڕۆ
فــیراق و دەردی غــەم بەینێکــە ئــەی دڵ
دەمــی جــەژن و ویصــاڵ و ژینــە ئــەمڕۆ
دەمێ بــوو دڵ زەلیلــی دەســتی غــەم بــوو
بــەبێ دڕکــی غــەم و ناڵینــە ئــەمڕۆ
دڵەی بولبول ســیفەت پــڕ شــەوق و زەوقــە
تــەماعی وەســڵ و گــوڵ بینینــە ئــەمڕۆ
کــە وا هاتۆتــە شــاری حــەزرەتی یــار
لــەبۆ گــوڵ هــەروەکو پەرژینــە ئــەمڕۆ
وەکــو (شــەیدا)یــەکی کۆکــەن میســالــێ
بەئومێــدی لیقــای شــیرینە ئــەمڕۆ

***

دەردی جودایی[*]

هەولێر- ٢٠٠٢/١/٧

عەزیزم بۆچی تۆ مەیلت بە دایم هەر جودایی بوو
لەبەرچی ئیختیاری ئەم دەمەت بێ ئاشنایی بوو
ئەگەر لەم وەختەدا بێ میهری یو تۆران و رەنجانت
دەلیلی دیەنی دێوانە یا دەردی گەدایی بوو
لە گەنجینەی غەمی تۆدا بە دڵ خۆ دەوڵەمەندێ بووم
سەراسەر خەزنەیی دنیا لەلام بێ نرخ و بایی بوو
لە ئەووەڵ رۆژی وەسڵی تۆوە بێ شك بووم و ئەمزانی
ویصالی من بە دیدەی مەستی تۆ، بەهرەی خودایی بوو
چ حاجەت بوو کە تۆ تەرکی دڵەی دێوانەکەی جانا
فیراقی تۆ لەداخی من، عەزیزم بێ وەفایی بوو
بەناهەق رەنجی چەن ساڵەت بە با دا دولبەرا سەد حەیف
شکاری پەنجەکەت تەمسیلی کاری ناڕەوایی بوو
چ بوو کاری رەقیبی دڵ وەها کاری لە قەلبت کرد
ئەفەرمووی گەر نەزانینم لەبەر ناشارەزایی بوو
بە تیغی دیدە لەو وەختەی کە تۆ جەرگی منت پەی کرد
بە کەیف و شەوق و زەوقی دڵ، رەقیب ئەو رۆژە شایی بوو
لە سایەی پەرچەمی شێواوی تۆدا فرسەتی هێنا
بە ئاسانیی بە خوێنی سووری من دەستی حەنایی بوو

---

[*] ئەم هۆنراوەیە لە ژمارە (٣٤، ٣٥)ی گۆڤاری (پەیڕەو) ساڵی ٢٠٠٤ بڵاوکراوەتەوە.

ئەگەرچی موددەتێکە من بە عەشقی تۆ گرفتارم

نیازم لەم هەموو گریان و شینە، دڵنەوایی بوو

ئەمن نەمویست بە رەنجانی دڵت عومرم بە کۆتا بێ

ئومێدی من لەپێناوت بە گیان و دڵ فیدایی بوو

لە شەوقی رەنگی گوڵ بوو ناڵەیی بولبول لە گوڵزارا

خەڵاتی عاشقی (شەیدا) خەم و ناڵەی جودایی بوو

***

مۆزەخانەی عەشق

هەولێر- ٢/٧/٢٠٠٢

دڵێکم بوو لە ساحەی سینەدا هەمڕەنگی مینا بوو
گوڵێکم بوو لە باخی دڵ لە وێنەی یاسەمینا بوو
جەلابەخشی مەهی تابانی شەو هەڵهات و نووری دا
لە جیلوە و شەوقی حوسنی، دڵ بە وێنەی طووری سینا بوو
لە گۆشەی مۆزەخانەی عەشقدا ڕۆژێ بە چاوی دڵ
عەجایب گەوهەرێکم دی لەنێو شووشەی ئەوینا بوو
لە وەختێکا سەبا مژدەی ویصالی دولبەری هێنا
کە تیفلی دڵ لە گەرمەی ناڵە و گریان و شینا بوو
شوکور ئەمڕۆ شیفای هات و نەویدی گەییە فریادی
وەکو بولبول لە گوڵزارا لە وادەی گوڵچنینا بوو
سەرم کێشایە نێو مەیخانە ڕۆژێ بێ خەبەر دیتم
بە بێباکانە پیری مەی لە حاڵی پێکەنینا بوو
ئەبینم خاتەم و مۆری سولەیمانی لەدەستدایە
لەسەر جێ تەختی شاهانە و لەنێو بەخت و نگینا بوو
چ باکم بوو لە غەم یا تیر و تانەی یار و بێگانە
منی مەجنوونەکەی دێوانە تا لەیلا لە ژینا بوو
لە خۆشیی وەسڵی دولبەر تا بەهار و وەرزی گوڵ ڕۆیی
دڵەی (شەیدا) سیفەت بۆ گوڵ لە بەزمی نەی ژەنینا بوو

***

مەدرەسەی تەوحید(*)

هەولێر- ٢٠٠٢/٧/٤

ئەگەرچی عاجز و نەومیدم ئیمڕۆ
بە لەرزینی دڵم وەك بیدم ئیمڕۆ
لە دولبەر ئینتیزاری عیدم ئیمڕۆ
(فەقیهی مەدرەسەی تەوحیدم ئیمڕۆ
فەریدی دائیرەی تەفریدم ئیمڕۆ)

لە حەلقەی ئەهلی دڵدا مەنعە موفلیس
بەبێ دەسمایە نابێتە موونافیس
موحەصصیل سالیکە، پیرە مودەڕڕیس
(ڕەزا نابم کە ئەغیار بێنە مەجلیس
کە چەوگانی قەزای تەبعیدم ئیمڕۆ)

کە قاپیی کۆڕی دڵ مەحکەم ببەسرێ
نیهان و رازی مەجلیس کەی ئەبیسرێ
لە مەکتەبخانەیی عیشقا ئەنوسرێ
(نیە بۆ ئەو نیشانە تا بناسرێ
بە خۆی من دافیعی تەردیدم ئیمڕۆ)

(*) ئەم هۆنراوەیەم بە شێوەی پێنج خشتەکیی لەسەر پارچە شیعرێکی حەزرەتی شێخی (ضیاء الدِّین) نووسی کە یەکێك بووە لە پێشەوایانی تەریقەتی نەقشبەندی لە کوردستاندا، وە لە ساڵی (١٣١٨ ك) وەفاتی کردووە.

شـوكور رێبـواری رێبـازی طـەریقـم
لە بـەحری میهـری دولبـەردا غـەریقم
مونـەززیهم و غـولامێکی شـەفیقم
(لە تەنـزیها نیـە هـیچ کـەس رەفـیقم
چرای کـاروانی رێـی تەجریـدم ئیمـڕۆ)

لە مەیخانەی غـەمی عیشـقی نیهـانیی
ئەمن چی بکەم کە ساقیی مەی نەهانیی
لەبـەر تەقصـیر و عـوزری ناتـەوانیی
(چلۆن کا حەمدی باقیی، عەبدی فانیی
بە عیصیان ماوە رێی تەحمیدم ئیمـڕۆ)

ئەگەر (شەیدا)ی گوڵ و گوڵزاری سەوزی
ئەبێ ئەی دڵ لە خوێنی خۆت بگـەوزی
دو دیدەت جۆگە بێت و سـینە حـەوزی
(عەلایق دەردی بێ دەرمانـە (فـەوزی)
رەئیسی عەسـکەری تەجنیـدم ئیمـڕۆ)

***

شینی فیراق

هەولێر- ٢٠٠٣/٨/٢٧

دەمێ بوو دڵ گرفتاری فیراق و شینی دولبەر بوو

گڕی ئاهی دەروونم بوو کە عومرم سووت و بێبەر بوو

هەموو گریان و شیوەن بوو بە ڕۆژ و شەو حەیاتی من

خەزانەی خوێنی دوو چاوم بە وێنەی بەحری ئەحمەر بوو

کەچیی ئەمڕۆ ئەبینم وا لە خەو هەستاوە بەختی من

شوکور ساتێ لەگەڵ ئەو شۆخە وەسڵم بۆ مویەسسەر بوو

لە خۆشیی شەوقی وەسڵی روویی گوڵ، رەحمەت دڵی داگرت

نەما ئەو سەردەمەی بۆ حاڵی زاری دڵ غەم ئاوەر بوو

گوڵاوی رەحمەتی رشت و بڵاوی کرد بە عالەمدا

بە بۆنی میسکی چاوی ئاهویی دنیا موعەططەر بوو

دڵەی (شەیدا) بە وێنەی بولبولانی نێو چەمەن ساتێ

لەخزمەت حەزرەتی گوڵدا ئەنیسی یاری دڵبەر بوو

❊❊❊

شەوی یەلدا

هەولێر ٢٠-٢١/١٢/٢٠٠٣

ئەمشەو شەوی یەلدایە سەبا فرسەتە ئەمشەو
ماڵی دڵەکەم پڕ خەم و بێتاقەتە ئەمشەو
ئەیامی گوڵ و غونچە ئەوا ڕۆیی بەسەرچوو
گوڵزاری چەمەن پاکی تەم و ئافەتە ئەمشەو
شەوقی شەمی سەر تاقی حەرەمخانەیی یارم
خامۆشە بەبێ جۆشە دەمی میحنەتە ئەمشەو
هەر جۆش و خرۆشێ کە لەنێو ماڵی دڵا بوو
مات و کپ و بێدەنگە چ پڕ حیرەتە ئەمشەو
قوربانە سەبا دەستی من و دامەنی چاکت
دڵ مونتەزیری لوتفی گوڵ و ئولفەتە ئەمشەو
زوو هەستە بڕۆ وەختی سەحەر بۆ حەرەمی گوڵ
چون وادەیی میهر و کەرەم و غیرەتە ئەمشەو
عەرزیکە بڵێ بولبولی دڵ زار و حەزینە
موشتاقی ویصالی چەمەن و شێوەتە ئەمشەو
هەر بۆیە لە دووریی مەهی رووت ڕەنگی نەماوە
جەرگی بە سەری تیری موژەت لەت لەتە ئەمشەو
پەژموردەیە حاڵی دڵی وێرانە بە تەنها
هەمرەنگی خەیاڵی خەفەت و عیبرەتە ئەمشەو
بۆ داخی دڵی ئەهلی غەم و میحنەتی، ساقیی
سەد داخی گرانم کە چ بێ مروەتە ئەمشەو

دڵخۆشه ڕەقیب، چون ئـەوە بـۆ داخـی دڵـی مـن
خاوەن عەلەم و شان و شکۆ و شـەوکەتە ئەمشـەو
هـەر عاشـقی (شـەیدا)یـە بەشـی گریـە و شـینە
بۆ خوانی لەسەر سفرەیی غەم دەعوەتـە ئەمشـەو

***

خەرمانی عومر

هەولێر- ٢٠٠٤/٢/١٩

لە ساحەی عەشقی گوڵدا دڵ بەگوڕ بوو

وەکو بولبول ئەوەندەی خوێند کە وڕ بوو

هەموو خەرمانی عومری چوو بەبادا

بە تیری ئاگری غەم پاکی گڕ بوو

خەتای فیتنەی رەقیبی بێ وەفا بوو

کە حاڵی ئەم دڵەی وێرانە شڕ بوو

لە گوڵشەندا نەما بۆ من بەراتێ

خەڵاتی عاشقی دێوانە قوڕ بوو

ئەوەن گریا قوڕی پێوا دڵەی زار

هەتا هێزی بڕا لاواز و سڕ بوو

عەجایب دڵبەرێ صەیدی دڵی کرد

کە وێنەی گەوهەرێك و میسلی دوڕ بوو

وەکو مەجنون بە یادی وەسڵی لەیلا

دڵەی (شەیدا) لە غەم بەم داخە پڕ بوو

***

یادی ویلادەتی حەزرەت ﷺ

هەولێر ٧-٨/٥/٢٠٠٤

بــە خــۆم و خامەکــەم یــادی ویــلادەت یارمــە ئەمشــەو
خــەیاڵی تــازە وەســفێکی گــوڵ و دڵدارمــە ئەمشــەو
چ حەددێکی هەیە گوڵ خۆی بـە حوسـنی ئـەو بشـوبهێنێ
لەلای من خەرمەنی گوڵ یـەك بەیـەك وەك خارمـە ئەمشـەو
لەســـەر خـــاکی بـــەری پێیـــا بەئومێـــدم ســـەرم دانـــێم
بە تەخت و بەختی کەی هەم جامی جەم من عارمە ئەمشـەو
خـەیاڵم جـەمع و شـەوقم مەشـقی عەشـقی حـەزرەتی یـارە
کە مەیلی بەزمی مەجلیس هەم نەشەی ئەشعارمە ئەمشـەو
لـە میهـر و سـۆزی ئـەو دڵـدارە مـن ئەمشـەو دڵـم خۆشـە
کـە مـەدحی حـەزرەتی فـەخری دو عالـەم کارمـە ئەمشـەو
ئەگـەر لوتفـێ بفـەرموێ ئـەو شـەهی خـاوەن مـەقام و جـا
کیفایەتمــە بــە دڵ چــون ئــارەزووی دیدارمــە ئەمشــەو
بــە یــادی نیونیگــاهێکی شیفابەخشــی لەگــەڵ دڵــدا
عەجــەب گریــان و شــین و ناڵــە و هاوارمــە ئەمشــەو
بـە دڵ مـن چـاوەڕێم سـاحەی دڵ و سینەم موعـەططەرکـا
کـە یـادی نێـوی، ویـردی سـەر زمـان و زارمـە ئەمشـەو
منـی (شـەیدا)ی جـەماڵی ئـەو، تـەماداری نەسـیمێکم
کـە بـێ شـك مەرهـەمی دەردی دڵـەی زامارمـە ئەمشـەو

***

کۆچی ئەستێرەیەك[*]

هەولێر- ٢٠٠٥/٨/٣٠

ئەمڕۆ بە قەدەر حەزرەتی حەق قـودرەتی فـەرموو

مەحتوومی ئەجەل بۆ حەرەمیٚ سـەبقەتی فـەرموو

سەد حەیف و ئەسەف ماڵی دەروون تارە کە ئەمڕۆ

دانایـەکی زانسـت و ئـەدەب ڕیحلـەتی فـەرموو

داخ و کەسـەریٚ کەوتـە دڵـی کۆمـەڵی یـاران

بەم فـەوتی لـەناکاوە کـە ئـەو نەوبـەتی فـەرموو

ویستی کـە بـەرەو مـاڵی بـەقا کـۆچ و سـەفەرکا

لـەم ئافـەتی دنیایـە بـە دڵ نـەفرەتی فـەرموو

قەصدی بو بکـا تـەرکی غـەم و عالـەمی فـانیی

مـەیلی گوڵ و گوڵـزار و صەفای جەننەتی فـەرموو

هەر ویسـتی خـودا وابـو کـە پیرێکـی وەهـا بـیٚ

لەو ڕۆژە کـە تـەرکیبی گـڵ و خیلقـەتی فـەرموو

گەنجینـەیەکی پـڕ صـەدەف و گەوهـەر و دوڕ بـوو

بۆ خەزنـەیی ئـەعلا لـە دەنـی فیرقـەتی فـەرموو

دوڕڕیٚ بـو لـە دوڕدانـەیی نێـو گـەنجی مـەعانیی

بۆ ریفعەتی ئەو، شاهی عەلا هیممەتی فـەرموو[1]

---

[*] ئەم هۆنراوەیەم بەبۆنەی وەفاتی زانای پایەبەرز و دانای زانست و ئـەدەب: مامۆسـتا (مـەلا عبـدالكريمی ...رِّس) نووسی کە لە بەرواری ٢٠٠٥/٨/٣٠ وەفاتی فەرموو، کە وەسفی بە خامە و نامە تەواو نابیٚ.

[1] مەبەست حەزرەتی (شێخ عەلائەددینی بیارە)یە، کە مەرحوومی مامۆستا خۆی لە چەند شوێندا ئاماژەی ...وە کردووە کە بەهۆی هیممەت و بەرەکەتی ئەو زاتەوە زیاتر بەهرەمەند بووە لە زانست و سوودی وەرگرتووە.

خـــاوەن قەڵـــەم و خامـــە رەوانـــێ لـــە ئەدەبـــدا

ئەلحەق کە بە زانست و ئـەدەب خزمـــەتی فـــەرموو

زاتێ بـــو کـــە وەســـفی بـــە قەڵـــەم نایەتـــە تـــەحریر

ئۆخەی کە لەگـەڵ عالـــەمی دڵ ئولفـــەتی فـــەرموو

سەد شوکری خودا کۆچ و حەیاتی وەکو یـــەك بـــوو

بۆ هەردوو کە مەیلی کـــەرەم و عیززەتـــی فـــەرموو

لـــەم عالـــەمی دنیایـــە نـــەما تاقـــەت و شـــەوقی

بێ وەقفە کە ســـەرفی تەمـــەن و قـــووەتی فـــەرموو

بۆ داخـــی دڵـــی دوژمـــن و شـــادیی دڵـــی ئـــەحباب

کۆچـێکی پـــڕ ئاســـوودە و بـــێ عیللـــەتی فـــەرموو

ئەم عـاشقی (شەیدا)یـــە لـــە وەســـف و لـــە ســـەنایا

خامەی کول و کۆڵە، کە مەهێ ڕیحلـــەتی فـــەرموو

***

وادەی وەفات

هەولێر ٢٠-٢٠٠٧/٢/٢١

عەزیزم چاوەڕێم بۆ خەرمەنی لوتف و وەفات ئەمشەو
کتوپڕ نەك بگاتە سەر سەرم وادەی وەفات ئەمشەو
دەبا ساتێ موتالأی گوڵشەن و گوڵزاری حوسنت کەم
لەبەر ڕووناکی ماهی رووت و شەوقی شەوچرات ئەمشەو
لەبەرچیی نارەوایە گەر منیش وەك جەمعی ئەهلی دڵ
تەماعم بێ لە سایەی پەرچەم و گۆشەی نیگات ئەمشەو
لە شەئنی مەجلیس و شان و شکۆی تۆ زەڕڕە ناگۆڕێ
لە میهری خۆتەوە گەر ببمە یار و ئاشنات ئەمشەو
چ کەم نابێ لە گەوهەردانی دوڕڕ و خەرمەنی خاڵت
ئەگەر بێت و بە تەنها دانەیێ بمکەی خەلأت ئەمشەو
بە شێوەم وانەزانی من کە دەسبەرداری عەشقت بم
لە بێزاریە گەر بیکەم لە حاڵی دڵ شکات ئەمشەو
لە مەیخانەی غەمی عەشقت ئەوەندەم شین و زاریی کرد
رەگ و ریشەی دڵم دەرهات و ساقیی هەر نەهات ئەمشەو
ئەبەد نابم لە ئەو پیری مەی و مەیخانە موستەغنیی
کە موحتاجم بە ساقیی بۆ قومێ ئاوی حەیات ئەمشەو
بفەرموون باخەوان لوتفێ بکا، بۆ گۆشی تیفلی دڵ
بنێرێ شەهدی لێوی گوڵ لەگەڵ نوقڵ و نەبات ئەمشەو
وەرە بولبول مەگەر هەر تۆ بزانی حاڵی زاری من
شەریکی شینمی، رۆح و دڵی من بێ فیدات ئەمشەو

بەخزمەت گوڵ گەیشتی گەر، لەسەر زار و زمانی من
بڵێ توخوا ئەوەندە ئابڕووی دڵ با نەبات ئەمشەو
دڵەی دێوانەکەی من موددەتێکە زار و بیمارە
لە سووچی خەستەخانەی تۆوە سا با بێ شیفات ئەمشەو
کە من (شەیدا)ی جەماڵی مەهـ میسالی تۆم، بەئومێدم
لەدەس جەوری رەقیب و دەردی غەم بدەی نەجات ئەمشەو

***

نەوتی خاو[*]

هەولێر- ٢٠٠٩/٦/١

سەد شوکور ئەمڕۆ نەمردم ناوی کوردیش هاتە ناو

بەرهەمی خاکی وڵات و ماڵی خۆمم دی بە چاو

بۆ یەکەمجارە لە مێژووی میللەتی کوردا کە وا

لێرەوە ئەڕواتە دەر وەك هەر وڵاتێ نەوتی خاو

بەم هەواڵە وا لەناکاوەی بە گوێی عالەم درا

دوژمنانی گەل ئەوا دڵیان ئەبێ پەرت و بڵاو

گەل بەبۆنەی سەروەت و سامان و خەزنەی خاکی خۆی

وا نەجاتی بوو لەدەس خۆراکی تەنها نان و ئاو

بەس ئەوەندەی ماوە هەروەك میللەتانی تر کە بێ

هەڵبکا ئاڵا لە ریزی ئەو هەموو ئاڵا شەکاو

بەو ئومێدەی ئەم گەلە داماو و زیللەت دیدەیە

پشکی شێری بەرکەوێ لەم نەوتی گەرمی هەڵقوڵاو

نەك بەتەنها کاکی چەکدار و مەچەکداری وڵات

قۆڵی نامەردانەیی لێ هەڵبماڵێ بەربڵاو

بێ بە تاڵانی بەرێ ئەم کەنزە بۆ خاکی عەجەم

ئەو قورمساغەش بکاتە سەر سەری کاکم کڵاو

من هەتا هەم عاشق و (شەیدا)یی ئەم خاکەم کە وا

زۆر لەمێژە عاجز و غەمبارە، دایم دڵ شکاو

---

[*] بەبۆنەی ناردنە دەرەوەی نەوت لە کوردستانی عێراقەوە بۆ یەکەمجار لە مێژووی کورددا، ئەم هۆنراوەیەم ‌ووسی، بەو هیوایەی ئەم گەلە هەژار و نەدارە سوودی لێ‌ببینێت و تەنها نەرژێتە گۆمی گیرفانی چەند ‌ەسێکی دەسەڵاتداری نادڵسۆزەوە و چەندەها ڕۆڵەی ئەم گەلەش شەوانە بە برسێتیی سەر بنێنەوە!.

وێنەی شاری سلێمانیی [*]

سلێمانیی- ١٩٩٨/١٢/١٣

ئەم وێنــە کــە وا دیــارە، (بــەردەرکی ســەرا)ی شــارە
کــام شــارە؟ ســلێمانیی، پــاکی گــوڵ و گوڵــزارە
هەرچەندە کـە پایز بـوو، دڵ مـەیلی بـە ئـازیز بـوو
نەیــدیت و ئــەوەی بینــی شــێوەی غــەم و ئــەغیارە
قووتی دڵەکـەم غـەم بـوو، هـەم گریـە و ماتـەم بـوو
دڵتــەنگ و حــەزینم مــن، بــۆ بێکەســیی ئــەم شــارە
کەس ئەو کەسە بوو من بووم، شەوقی دڵی کون کون بووم
ئێســـتاکە دڵـــەی زارم بـــێ هەمـــدەم و بـــێ یـــارە
توخــوا دە ســەبا تــا کــەی رەحمــێ بـە دڵـم ناکــەی!
پــەیغامێ لــەلای لــەیلم بــێ بــۆ منــی بێچــارە
هەرچەندە کـە ئـەو لەیلـە بـێ ئولفـەت و بـێ مەیلـە
ناپرســێ لـە حـاڵی مــن، مەشــغووڵی صــەفای شــارە
ســا ئــەی دڵــی ئــازوردە، هــەروەك گــوڵی پــەژموردە
تــا کــەی بــە لیقــا ناگــەی! پــڕ میحنــەت و بێکــارە
بۆ حــاڵی منــی (شــەیدا) کــەی حوســنی ببــێ پەیــدا
ببڕێتــــەوە غــــەمباریی ئــــەم میحنــــەت و ئــــازارە

***

(*) ئەم هۆنراوەیەم بۆ سەر یەکێك لە وێنەکانی خۆم نووسیوە کە لە (بەردەرکی سەرا)دا لـە شـاری سـلێمانیی لەو بەروارەدا گرتوومە.

سەفەری خێر[*]

هەولێر- ١٩٩٩/٨/١٩

وا بـە بێـدەنگیی لـە خـاکی پـاکی کوردسـتانەوە
ڕووم لـە ڕێگـەی شـاری یـارە بـەم کـەژ و کێوانـەوە
قەت مەکەن لۆمەم کە ڕێگەی غوربـەتم گرتۆتـە بـەر
یـا بـە بێباکیی کـە وا هاتوومـە ئـەم مەیدانـەوە
چـونکە عەشـقی دڵـڕفێنێکم کـە جـەلبی دڵ ئـەکا
بـۆ عیلاجـی زامـی ئەیکێشـێتە نێـو مەیخانـەوە
مەی لە مەیخانەی حەقیقـەت پێئەنۆشێ ڕۆژ و شـەو
خەسـتە نامێنـێ کەسـێ ببرێتـە ئـەو شـوێنانەوە
چونکە ئەم جێگایەیە هەر خەستەخانەی ئەهلی عەشق
عاشـقان مەسـتن بـە جامـێ بـادە و پەیمانـەوە
خۆ منیش هەر بەو ئومێدەم بۆیـە ڕێـم گرتۆتـە بـەر
یـا بـە کۆڵـێ بـاری خـەم کەوتوومـە ئـەم شـارانەوە
ڕووم لـە پـیرێکی وەفـاداری بەهیممـەت کـردووە
وا بـە بێبـاکیی بـە خـۆم و ئـەم دڵـەی وێرانـەوە
تا بکا چـاری دڵـەی دامـاوی دەسـتی نەفسـی شووم
تیفلـی گـیرۆدە بـەدەس ئـەم ئافـەتی دەورانـەوە
خۆ منیش (شەیدا) بە شێوەی ئـەو نیگـارەم بۆیـە وا
حـاڵی خـۆم خسـتۆتە بـەرگی بولبـول و پەروانـەوە

---

[*] لەکاتێکدا کە لەخزمەت مەرحوومی باوکم و مامۆستا شێخ موحسین و کاک ستاردا لە هـەولێرەوە بـەرەو تورکیا کەوتینە ڕێ بە مەبەستی زیارەتی مەرقەدی حەزرەتی پیر، بەو هۆیەوە ئەم شیعرەم نووسی.

سەیرانی دڵ[*]

توركیا- ئاكسەرای ١٩٩٩/٩/١

هەر بەتەنها من لـە دنیـادا بـەبێ گـوڵ مامـەوە
دوور لە شێوەی جوانی لەیل و پـیری دڵ ئارامـەوە
قیسمەتی من مەینەتی رێگـەی فـیراق و زاری‌یـە
نیسبەتی جەوری رەقیب وا هات و دەوری دامـەوە
بەند و داوی خستە سـەر رێگـەم هـەتا گـیرۆدە بم
هیچ نەبوو چاری نەجاتم من كە چـەن سـوورامەوە
من ئەگەر كوشتەی غـەمی لەیلا نەبم بـەم حاڵـەوە
چـیم لـە خـاكی تـورك داوە یـا وڵاتـی شـامەوە
عـاشقی لەیلێكی مەهـ روخسارم و (شەیدا) بە رووی
بۆیـە وا مـەفتوون و گـیرۆدەم بـە كۆڵـێ زامـەوە

***

[*] ئەم هۆنراوەیەشـم هـەر لەوكاتـەدا نووسـی كـە لـە شـاری ئەسـتەمبووڵەوە بـەناو شـارە كوردیـیەكاندا ئەگەڕاینەوە بەرەو كوردستانی عێراق.

تەمی نائومێدیی

هەولێر- ١٨/١٠/١٩٩٩

بێهوودە نیە مـن کـە دڵـم بـێ سـەر و شـوێنە
شایسـتەیە پـاکی تەمـەنم دووکـەڵ و خوێنـە
چون صەفحەیی دڵ پاکی تەم و گەرد و غوبارە
بێبەش لە ویصالی مـەهی رووی یـارم و وێنـە
کەم جەور و جەفا بێنە رەقیب وەك دەمی پـایز
خونچەی گوڵی عومرم بە هەدەر هەڵمەوەرێنـە
بۆ داخی دڵی کۆمەڵی عوششـاقی جـەفاکێش
درکـی خەفـەت و خـاری جـەفا دامەچـەقێنە
تا کەی خەم و ناسۆری خەتا هەر لە بـرەو بـێ
سـا بەسـیە ئـیتر رەحـم و وەفایـێ بنوێنـە
بێ مروەتیی تا کەی لەگەڵ ئەم کـۆڕە بەجۆشـە
خۆ مـەجلیسی عـەشقی گوڵی من دیدە رەوێنـە
ئاوێنـەیی دڵ جـێ نـەزەری یـاری عـەزیزە
بەو دەستی شەڕەنگێـزی غـەمت لێم مەشکێنە
لەو وەختە کە بولبول وەکو (شەیدا)یە لە باخـا
بـۆ زامـی دڵـی زاری، پـەڕەی گـوڵ مەدڕێنـە

***

باخی عەشقی گوڵ

هەولێر- ١٩٩٩/١٠/٢١

لە مەیخانـەی غـەمی لـەیلم پـەنام هـەر بـردە بـەر بـادە
ئەسـەف چـون رەونـەقی بـازاڕی لـەیلم مـات و بـەربادە
ئەگەرچی مـن ئومێـدم بـوو بچێـژم تـامی عەشـقی دڵ
کەچـی دەسـتی رەقیبـی خوێنمـژم وەك دەسـتی جـەللادە
سـەرم سـوڕماوە مـن ئـەمڕۆ لـە کـرداری رەقیبـی دڵ
بەعـەینی حـوکمی فیرعەونـە وەیـاخود زولمـی شـەددادە
کـە دەمـدەم روخسـەتم نـادا ببیـنم رەنگـی گولـزاریٚ
بڵـێم ئۆخـەی وەکـو یـاران دڵـەی ناشـادی مـن شـادە
دەسـا قوربـانتم سـاقیی بکـە لوتفـیٚ لەگـەڵ دڵـدا
لـەبۆ بـازاڕی عەشـقی حـەزرەتی گـوڵ بیکـە ئامـادە
هـەتا سـاتیٚ لەسـایەی مەجلیسـی تـۆ بسـرەویٚ ناڵـەم
بڵـێم شـوکری خـودا ئەمڕۆکـە وەك یـاران دڵ ئـازادە
دەخیلـت بم نەپرسـی تـۆ لـە حـاڵی بـیٚ قـەراری مـن
بڵێی شاگردی رێی مەجنوونـە یـا هـەمڕەنگی فـەرهادە
سـەبا دەستم بـە دامێنت نـەسیمیٚ هەڵکە بۆ گـوڵشەن
لەبۆ شـادیی دڵانـی بـاخی عەشـقی، زولفـی گـوڵ بـادە
لەبـەر شـەوقی جـەماڵی دڵبـەرم چـەتری صـەفا هەڵدە
هـەتا ئـەهلی دڵ و کـۆڕی مەحەببـەت بێنـە سـەر جـادە
هەموو تێکەڵ بە شەوق و زەوق و شادی و ئولفەتی دڵ بـن
ببـیٚ رازیـی لـە ئـەم (شـەیدا) دڵـەی دامـاوی ئوفتـادە

***

وەفاتی مورشید (*)

هەولێر- ٢٠٠٠/١/١٥

وەفـــاتی مورشـــیدم ئـــەمڕۆ وڵاتـــی کـــردە وێرانـــە
سەراســـەر مـــات و ڕەشپۆشـــە چ عێـــراق و چ ئێرانـــە
هەموو عالەم بەجارێ مات و هەم خامۆش و بێدەنگن
بە دڵ بۆ کۆچی ئەو شاهە کـە شـەمعی سینەسـۆزانە
فوغـــان و گریـــە و شـــینە لـــەنێو کـــۆڕی موریـــدانا
کە شێواون بە کۆچی پـڕ خـەمی ئـەو دیـدە فەتتانـە
طەبیبێکی وەهـا دڵسـۆز و حـازیق بـۆ نەخۆشـیی دڵ
کەسـێ قـەدری نـەزانیبێ، یـەقین ئێسـتا پەشـیمانە
ئەوانەی وەك دڵەی داماوی (شەیدا) عاشقی گوڵ بوون
ئەوانن قەدری گوڵ ئەگرن لـە ساحەی ئـەم گوڵسـتانە

***

(*) هەرچەندە لەو کاتەدا چەند ساڵێك بەسەر وەفاتیدا تێپەڕیبوو، بەڵام بە هۆی دڵتـەزێنیی ئـەو کارەساتەوە ئەم هۆنراوەیەم بۆ وەفاتی (حەزرەتی شێخ محەممەد عوسمان سیراجەددینی نەقشبەندیی) نووسی، کـە لـە ژمـارە (١٦)ی گۆڤاری (پەیڕەو) ساڵی ٢٠٠٠ بڵاوکراوەتەوە.

پەیامی دولبەر

هەولێر- ٢٠٠٠/٣/٢١

مـوژدەبـێ ئـەی دڵ کـە باسـی شـاهی دەوران هاتـەوە

قاصـیدی ئـەهلی وەفـا ئـەمڕۆ لـە شـاران هاتـەوە

ڕۆژی نـەورۆزە و پـەیامی دولبـەری هێنـاوە بـۆم

بـۆ شـیفای زامـم طـەبیبـی دەردەداران هاتـەوە

وەك نەویـدی هودهـودی بـاخی سـەبا بـۆ بولبـولان

سـەردەمی فەسـڵی بـەهار و وەسـڵی یـاران هاتـەوە

گەرچـی بـەینێ دڵ گرفتـاری فیراقـی لـەیلی بـوو

سەد شـوکور ئێسـتا کـە شـێوەی گوڵعـوزاران هاتـەوە

هەر بە موژدەی وەسڵی دولبەر بـوو خرۆشـا بـەزمی دڵ

تا کە شەهدی گوڵ لە جێگـەی ژەهـری مـاران هاتـەوە

قاصـیدێکی باوەفـا بـوو، خەنـدە دەم، شـیرین کـەلام

زووبـەزوو ئـەمڕۆ لـە ڕێگـەی کۆهسـاران هاتـەوە

ڕەببی تۆش لەبخەندە بی ئەی قاصیدی خۆش لەهجەکـەم

چـون بەبۆنـەی تـۆوە دەنـگ و ڕەنگـی یـاران هاتـەوە

عاشـقی (شـەیدا) دەمـێ بـوو بێکـەس و دێوانـە بـوو

موژدەبـێ ئـەمڕۆ ویصـالی جـاری جـاران هاتـەوە

***

پەرێشان حاڵیی

ئەستەمبووڵ- خانەقای حەزرەتی شێخ ٢٠٠٠/٧/٢٧

مەکەن مەنعی فوغانی دڵ کە وا زار و پەرێشانە
لەبەر حاڵی هەراسانی عەجەب ماڵێکی وێرانە
چ ماڵێ! تێکدراوی دەستی جەللاد و ڕەقیبی غەم
کە لەم ساحەی محەببەتدا نیشانەی دەردەدارانە
بە مەیلی دڵ نیە هەرچی لە دنیا روو ئەدا یاران
فیراقە، وەسڵە، یا راز و نیازی دیدە مەستانە
بەدەس جەوری ڕەقیبی ناکەس و دەوری شەڕەنگێزی
وەکو من بەند و گیرۆدەن هەموو یارانی مەیخانە
سەراسەر چاوەڕوانی شەربەتی مەرگن بە ناچاریی
ئەزانن چونکە لەم مەیدانەدا هەر مەرگە هەرزانە
لە رۆژانی شەهادەتما بە دەس چاکی ڕەقیبم گرت
وتم بەسیە دەخیلت بم، هەتا کەی کاری شێتانە!
منت کردە فیدای تیرێکی ئاواتی نەخۆشی خۆت
مەگەر ناترسی تۆ جارێ لە ئاهێکی حەزینانە
چ بوو سوودت لە سەفك و رشتنی خوێنی گرۆهی عەشق
کە وا کاسەی سەری ئەم عاشقانەت کردە پەیمانە
مەگەر نازانی ئەی عاشق کوژی تینوو بە خوێنی من
کە هۆی فەوتان و غەرقی زاڵمان خوێنی شەهیدانە
کە من ساحەی دڵم وێرانە وەك ماڵی خەراباتم
ئەبێ کێ بێ بە دڵ رازیی ببێ بەم جەنگەڵستانە

مەگـەر تـەنها حـەبیبێکی وەکـو ئـەو یـاری عەیـیارم
کە رازیی بـێ بـە دڵ، چـون ئـەو پـەنای زار و غەریبانـە
سـەرم دانایـە سـەر ئـەژنۆم و فیرقـەت کەوتـەوە یـادم
وتم ئـەی یـاری جـانیی، فرسـەتە رەحمـی حەبیبانـە
بـە لوتفێکـت لـەدەس جـەوری رەقیبـی دڵ نەجاتمـدە
فـەقیرم بـا لـەوە زیـاتر نەپـێوم قـوڕ بـە پێوانـە
دڵـەی (شـەیدا) نیشـانەی تـیری دەسـتی دڵبـەرە بۆیـە
وەکـو فـەرهادی کۆکـەن وێڵـی دەشـت و کۆهسـارانە

***

عالەمی مەعنا

ئەستەمبوڵ- خانەقای حەزرەتی شێخ ٢٠٠٠/٨/٥

مــەدەد پــیرم، زەلیلــی خــۆت بناســە

بزانـــە چـــەندە دامـــاو و کەساســـە

لە خــوانی نیعمــەتت بێبــەش نــەبم بــا

بــزانم عالـــەمی مـــەعنا چ باســـە!

لە باخی مەعریفەت تـۆزێ بکـەم مـن

لە بۆنی دڵکەشـی ئـەو عـەتر و یاسـە

بەبێشك پیری مەکتەبخانەکـەی عـەشـق

طـەبیبێکـــی حـــەکیم و دورِ شناســـە

ئـــەزانێ مەرهـــەمی دەردی دڵـــی زار

صەلاحی قەلبە یا خەمسـەی حەواسـە

منـــیش هـــەروەك نەخۆشـــێکی دڵازار

خـــەیاڵم سەربەســـەر تاســـاو و کاســـە

بە عەشقی تـۆوە گـیرۆدەم کـە هـاتووم

بڵێی (شەیدا)ی جـەماڵم حـاڵی خاسـە

***

سروەی شەماڵ

هەولێر- ٢٠٠٠/٩/١١

وەرن یـــاران تەماشـــاکەن کـــە واعیـــز چـــۆن منالێکـــە

عـــەلاوەی خەزنـــەیی سینەی، عەجـــەب کەللـــە بەتالێکـــە

ئـــەبینم شـــیری خـــاوی وا لـــە دەم ئـــەتکێ بـــە ڕۆژ و شـــەو

لـــەلای شەخصـــی موئـــەددیب شـــۆرەتی ئـــەو کۆرپەکالێکـــە

ئەگـــەر دیقـــەت لـــەحاڵی کـــەن ئـــەزانن چـــەن لـــە حـــەق دوورە

ئەســـەف! خـــۆی وائـــەزانێ فەیلەســـووفە و ئـــەهلی حالێکـــە

هـــەموو دەم فەلســـەفەی کردۆتـــە ویـــردی ســـەر زمـــانی خـــۆی

بـــەڵام بـــۆ بـــاری قورســـی جـــەهل و نـــادانیی، حەماڵێکـــە

بە بـــۆنی گـــوڵ لـــە گوڵـــزاری مەحببـــەت تێـــك ئەچـــێ زەوقـــی

کەچی خۆزگەم بەوەی لێـــی دوورە، خـــۆی چـــەن بەدفەســـاڵێکە

بـــە زاهـــیر بـــۆ طـــەریقـــی وەعـــزی دەم عەللامەیـــە، ئـــەمما

لـــە بـــەزم و ڕەزمـــی مەیخانـــەی حەقیقـــەت کـــوێر و لاڵێکـــە

ســـیەه بـــەختانی ئـــەم ڕێـــبازە پـــیرۆزەی لـــەلا شـــێتە

ســـەری ســـەودازەدەی عاشـــق لـــەلای ئـــەو زرکەتاڵێکـــە

بەبێ شەرمیی ئـــەدا تانـــە لـــە عەشـــقی دڵ کەچیی بـــۆ خـــۆی

هـــەموو فـــەخری لـــە دنیـــادا بـــە شـــانە و شـــان و باڵێکـــە

وەرە واعیـــز بـــدەم وەعزێکـــی چـــاکت گـــوێ لـــە مـــن بگـــرە

بزانـــە عاشـــقی دێوانـــە گـــیرۆدەی چ خاڵێکـــە

جیهـــانی بـــێ مەحببـــەت هـــەروەکو گـــەرماوی بـــێ ئـــاوە

کـــە تـــۆ خۆشـــۆری، ئـــەم دنیـــا بـــە نرخـــی پەشـــتەماڵێکە

دەخیل ئەی کۆمەڵی عوششاقی مەجلیس، ناهەقی مەگرن
ئەزانێ خۆی کە وا پەروەردەیی دەرسی چ ماڵێکە
بە رەغمی واعیزی بێ مەعریفەت بێ شك دڵی (شەیدا)
هەتا رۆژی قیامەت چاوەڕێی سروەی شەماڵێکە

***

نەسیمی چەمەن

هەولێر ۱۹-۲۰/۹/۲۰۰۰

لەم کاتە کـە دڵ رووی لـە شـەم و مـاهی نەوایـە
گشت نەوعی بەشەر پاکی بـەبێ دەنـگ و نەوایـە
بـێ چـرپەیە وا شـەش دەری ئـەم دەورە بـە جـارێ
لـەم نیوەشـەوی تـارە کـە عالـەم لەخەوایـە
بۆ مورغی سەحەر هەروەکو صەییادی سـەحەرگا
دڵ وا لـە خـەیاڵی چـەمەن و صـەیدی کەوایـە
بـۆ چـارەیی دڵ، عاشـقی بێچـارە بـە تـەنها
تـەبعی وەکـو خەففاشـەیە، بـەختی لـە شـەوایە
خۆ عـەشقی گوڵ و شەوقی دڵ و دیـدە نـەبێ گـەر
سەرتاسـەری ئـەم کەونـە کـە نرخـی بـە هەوایـە
نابێتـە مەحـەللی فـەرەحی دڵ لـە ژیانـا
ئـەو ژینـە کـە ژانـی دڵـە هـەم پەستیی لەوایـە
هـەر بـۆنی نەسـیمی چـەمەنی دولبـەرە بێشـك
بـۆ دەردی دەروون و دڵـی دێوانـە دەوایـە
گەر جەوری رەقیبی گـوڵی پـەژموردە نـەبێ، خـۆ
کـەی قـەطعـی سـەری بولبـول و پەروانـە رەوایـە
رێبـازی سـلووکی دڵـی (شـەیدا) غـەمی لەیلـە
ئەم بەزمـە لەگـەڵ سـەردەمی مەجنوونـەوە وایـە

***

دەردی عەشق

هەولێر- ٢٠٠٠/١٢/١٦

دولبەرا دەردی فیراقت کارییە   شەوقی دڵ بێ وەسڵی تۆ ناچارییە

دڵ نەماوە زەوقی تا شەوقی هەبێ   سەیلی خوێناوە لە جەرگم جارییە

من ژیانم ژانە بێ دیداری تۆ   تۆ بە ناز و غەمزە مەیلت لارییە

گەر بڵێم قەصدم ژیانە و عەیش و نۆش   دڵنیابە هەر قسەی سەرزارییە

لەم ژیانە من دەسم شت بۆ ئەبەد   چونکە بێ دولبەر سەراپا زارییە

تۆ ئەگەر قەصدی سەرم کەی حازرم   بەس بڵێی مەیلم ویصال و یارییە

یا بڵێی ئەمڕۆکە ناز و غەمزەکەم   هەر نیشانەی ئولفەت و بێدارییە

دڵ ئەبێتە قۆچی قوربانیی لەبۆت   چونکە کاری دولبەران عەیارییە

سا خودا چیبکەم! گوناهی من چ بێ   ئەو کە مەیلی هەر لەسەر لاسارییە

کەی ئەبێ ببڕێتەوە بۆ کامی دڵ   مەینەت و ئەم وەزعی ناهەموارییە

خۆ منی (شەیدا) بە دەردی عەشقەوە   ئەشکی خوێنینی دو چاوم نارییە

***

ئارەزووم بۆ تەماتە

هەولێر- ٢٠٠١/٦/٣

ئـــەی دڵ بـــە یـــەقین ببیـــە دەســـا وایـــە تەماتـــە
وەك مەمکەمـــژەی کـــوودەکی ســـاوایە تەماتـــە
غارەتگـــەری موڵـــکی دڵـــی جەمعێکـــە بـــە دایـم
هـــەر تـــاکو ئەبـــەد عـــادەتی ئاوایـــە تەماتـــە
حیکمەت لـــەوەدا جەمعـــە لـــە سەرتاســـەری ساڵا
هـــەردەم بـــە تەبیعـــەت لـــە رەواجایـــە تەماتـــە
رۆشـــنکەری مـــاڵی دڵـــی تاریکـــە لـــە شـــەودا
وەك لەنتـــەر و فـــانۆس و چـــرا وایـــە تەماتـــە
دیققەت لە سەر و خیلقەتی کەی گەر بـە تەئـەمول
وەك زینـــەت و تـــاجی ســـەری پاشـــایە تەماتـــە
چـوار فەسـڵە نیـە فەسـڵی لەگـەڵ سـفرەیی مـاڵا
زیـــاتر لـــەزەتی وا لـــە بەهارایـــە تەماتـــە
هەرچەندە ئەتۆ وەسفی بکەی هـەر کەمـە هێشـتا
مـــەخلووقی خـــودای بـــەرز و تەعالایـــە تەماتـــە
وەعـــدەی بـــە بـــرنج داوە هـــەتا مـــاوە لـــە دنیـــا
هـــەر هـــۆگری یـــەك بـــن، کـــە لـــەبن نایـــە تەماتـــە
من بولبول و ئەو رەونـەقی حوسـنی گـوڵی باخـە
بڕوانـــە کـــە شـــۆخێکی چ زیبایـــە تەماتـــە
سەد حەیف و ئەسـەف! داخـی گـرانم کـە ئـەبینم
لای بـــەعزە کەســـێ نرخـــی وەکـــو کایـــە تەماتـــە
پێم خۆشە هـەموو عالـەمی ئـەم عەصـرە بزانـێ
مەعشـــووقی منـــی عاشـــقی (شـــەیدا)یـــە تەماتـــە

جەنگی دەروونیی[*]

هەولێر- ٢٠٠٢/٧/١٥

وەرە بنــوارە ئــەی دڵ چــۆن هەرایــە
خـــەڵاتی میللــــەتم داوی بەڵایـــــە
ئەگەرچی جەنگی کوردکوشــتن نــەماوە
کەچــیی جــەنگێکی تــر هاتۆتــە کایــە
لــــەجیاتی ئاوپـــژێنی مـــاڵی دڵمــان
لــە خــاکی ئێمــە جــەنگی کارەبایــە
ئــەوەی جێــی داخــە ئــەم دێــوە دزێــوە
لــەنێو گشــت مــاڵی کوردێکــا پەیایــە
ئەبینم چینی میللەت بۆتە دوو بەش[1]
بەتــەنها زەنگــی خێــرە دەنگــی نایــە
لەبەر بەرزی و بڵندی و حورمەتی خۆی
بەشــێکی لات و بــێ دەســت و گەدایــە
لە سایەی وەزعــی ناهــەمواری ئەمــدا
بەشــێکی دیکــە ســەرگەرمی ســەمایە
وڵاتی ئەم گەلــەش وا بۆتــە دوو بــەش
لــەلایێ (ئــەزمر)و لایــێ (قــەڵا)یــە

[*] بەهۆی نەبوونی کارەبا لە کوردستان بۆ ماوەی چەند ساڵێك، کە گرفتێکی سەرەکیی رۆژانەی خەڵك بــوو، یێتاقەتیی زۆر رووی تێکردبوون و ئەیانناڵاند پێوەی و وەك پێویست دەسەڵات هەوڵی چارەسەرکردنی تــەواوی نەئەدا و تەنها کەسانی کاربەدەست و دەست رۆیشتوو لێی بەهرەمەند بوون، بەو هۆیەوە ئەم هۆنراوەیەم نووسی.
[1] مەبەست لەم دوو بەشە گەل و دەسەڵاتە، نەك گەل خۆیەخۆ.

شتێ شاراوەبێ ئەمڕۆ لە میللەت

نیازی بێخەمی سولتان و شایە

ئەوەی نرخی نەبێ ئەمڕۆ لەلایان

پەیامی ئاشتیی سروەی سەبایە

هەتا ئێستاکە نەمزانیی بە باشیی

چ سوودێ لەم هەموو غەوغایەدایە

بەبێ پێچ و پەنا بێشك گەلی من

گەلێکە خاوەنی شەرم و حەیایە

گەلێ خۆی کردە قوربانی وڵاتی

ئیتر جەنگی لەگەڵدا کەی رەوایە

وەیا رەنجی هەموو بدرێ بەبادا

لەبەرچیی ئەم هەموو پێچ و پەنایە!

ئەوا (شەیدا) بە خامەی هاتە گوفتار

مەڵێن بۆچی بەبێ دەنگ و سەدایە

***

پەیامی شیوەن[*]

هەولێر- ٢٠٠٢/٨/١

وەرن یـــاران ببیـــنن پـــاکی عالـــەم چـــۆن خرۆشـــاوە

ســـەبا ئەمڕۆکـــە پـــەیغامی فوغـــان و شـــینی هێنـــاوە

نەماوە شـــەوقی جـــارانی، شـــکاوە ڕەونـــەقی حوســـنی

بـــە زەنگـــی دڵتـــەزێنی ئـــەم هەواڵـــە وا پەشـــۆکاوە

کە ڕەنگ و دیمـــەنی شـــێوازی شـــین و ماتـــەم ئـــەنوێنێ

بە ناچاریی لەدەس جەوری ڕەقیـــب هاتۆتـــە ئـــەم نـــاوە

ئەڵێ ئەمڕۆ منیش وەك عالەمی دڵ مات و خامۆشـم

لە ترسی بای غەزەب هاتووم پـــەنام بـــۆ ئێـــرە هێنـــاوە

لەگـــەڵ خۆمـــا پـــەیامی شـــیوەنم هێنـــاوە بـــۆ ئێـــوەش

ســـەراپا بـــەزم و بـــازاڕی ئەمـــەل وێـــران و شـــێواوە

لە باخی پڕ لە داخی بێکەسیی، بولبول بە کوڵ ئەگریی

ئـــەڵێ داخـــی گـــرانم وا پـــەڕەی گـــوڵ ســـیس و ژاکـــاوە

دەسا ئەی کۆمـــەڵی مەردانی خاوەن هیممـــەت و بـــازوو

بـــە هـــاواری ســـەبا مـــەجلیس مەشـــێوێنن لەمـــەولاوە

لـــە کـــوردی بێنـــەوا عـــاجز مـــەبن پیرانـــی دڵ ئاگـــا

نەکەن کارێ، بڵـــێن وا پـــاك و پیســـە پـــاکی ســـووتاوە

ئەمانە زاد و پـــەروەردەی دەســـی نامـــەرد و بێگانـــەن

هەموو خۆراکی ئەم جەمعە گـــڵاو و پیســـە، خوێنـــاوە

---

[*] بەبۆنەی سەرهەڵدانی یەکێك لە دڕندانەترین کاری مرۆڤی دڕ لە مێژوودا لەلایەن کۆمەڵێکی سەرلێشێواو- ەڵدانەوەی مەزاری پیرۆزی گەورە پیرانی تەریقەتی نەقشبەندیی لە بیارە، ئەم هۆنراوەیەم نووسی.

که جوندی نەفس و شەیتانە ئەوەی ئەم کارە کاری بــێ
لــە ڕێبــازی خــودا دوورە، ئەســیری شــوهرەت و نــاوە
سەبەبکاری خەمی ئەم میللەتە یارەب خەجاڵــەت بــێ
لەگەڵ ئەو سەر سیایەی ئەم گەپەی لەو خەڵکە بەرداوە
ئەبێ هەر بێتەدەر شمشــێری حــەق ڕۆژێ لــە کێلانــەی
ببیــنن ئــەم هــەموو خــاری خەمانــەی پــاکی کــێڵاوە
چ هێزێ بێ کە بەرگەی دەست و بازووی ئەولیا بگرێ!
لە (مَنْ عَادَی لِي)یا ئەم وەسفە رەنگ و نەقشی کێشاوە
لە (شەیدا)یانی ئەهلی دڵ بپرسن ســیڕڕی ئــەم گەنجــە
ئەوەی دوژمن بە دۆسانی خودا بــێ، نــوقمی زەلکــاوە

***

هیجرەتی گوڵ

سلێمانیی- ٢٠٠٢/٨/٣٠

یـــاران دەخیلـــە بەنـــدی دڵـــم هەڵوەشـــایەوە
دووبـــارە ئـــاخ و داخـــی دەروونم گەڕایـــەوە
تیری موژەی حەبیبەیی دڵ بوو کە کەوتـە کـار
بـــەم داخـــە زامـــی کـــۆن و نـــەوم وا کولایـــەوە
ویستم بـەبا بـدەم خـەم و ناسـۆر و دەردی دڵ
لـەملاوە دولبـەری بـێ وێنـە تێکـی دایـەوە
خوێناوی جەرگی لەت لەت و سوێراوی دیدەکەم
داخـی گـرانم ئـەم سـەفەرەش رەنگـی دایـەوە
قەصدم ویصال و دیتنی گوڵ بوو کەچی ئەسەف
دیـــتم هـــەوار و مـــاڵی وەهـــا پێچـــرایەوە
شەوقی جەماڵی روویی کـە لـەم نـاوە لائـەبرد
پـــەردەی لەســـەر دڵـــی دێوانـــە دائەدایـــەوە
یاران بڵێن بـە دولبەرەکـەی بـێ میسـالی مـن
جەستەم زەلیلی دەرد و غـەمـە، بـێ بەلایـەوە
گوڵشەن نەما بە فـەوتی دڵ و باخـەوانی گـوڵ
بولبـول بـە گریـە ئـۆغری کـرد و نەمایـەوە
دولبەر کە مەیلی هیجرەت و کۆچی فیراقی کرد
شادیی لە ماڵی پڕ خـەمی (شـەیدا) رەوایـەوە

❊❊❊

هاواری دڵ

هەولێر- ٢٠٠٣/٥/٥

مەدەد پیری دڵ ئاگا سا عیلاجی زەخم و زامم کە
بە چاوی دڵ سەعاتێ روو لە گوفتار و کەلامم کە
ببینە چۆن ئەسیر و بەندی داوی نەفسی ئەمارەم
دەسا لوتفێ لەگەڵ رۆح و دڵەی بێ ناز و خامم کە
کە صەحنی سینە و دڵ خاڵییە توخوا وەرە قوربان
لە بادەی بێ غەش و سادەی دەست نەختێ لە جامم کە
ئەمن وا وێڵ و سەرگەردانی دەشت و چۆڵی زوڵماتم
بە شەوقی شەمعی رووت سەوداسەری ماهی تەمامم کە
دەمێکە دڵ لە شەهد و شیری وەسڵت صائیمە دیدەم
لە خوانت لوقمەیێ تەقدیمی ئیفطاری صیامم کە
کە من (شەیدا)ی جەماڵ و حوسنی تۆم خۆ موستەحەققم گەر
تەماعم بێ لە خەزنەی عەشقی تۆ، سا یادی نامم کە

***

شاهی حوسن

هەولێر- ٢٠٠٣/٦/٢٥

به شەوقی عەشقی لەیلێ دیدە بەندە — کە شاهی حوسنە و ئەم بێچارە بەندە
شەکەر گیراوی شەهد و ئاوی لێوە — تەبیعەت بۆیە وا مایل بە قەندە
لە باخی عەشقی گوڵدا دەم بەیانێ — بە چەهچەی بولبولێ دڵ کەوتە خەندە
بە بۆنی خونچەیێ مەستی هەوا بوو — بەڵێ هەر بۆیە سەرخۆشە ئەوەندە
قەراری پێ نەما لەوساوە زانی — کە وا زار و گرفتاری کەمەندە
وەها کەوتۆتە داوی عەشقی یارێ — کە قەتڵی عاشقی خۆی لا پەسەندە
بە بێباکیی لە رووی جەور و جەفاوە — لەگەڵ عاشق، جەفای زۆر و زەوەندە
شرووحی دڵ لەسەر زولف و روخی ئەو — نموونەی شەرحەکەی پازەندی زەندە
لە بازاڕی کڕینی مەیلی لەیلا — وتم گۆشەی نیگاهێکت بەچەندە؟
وتی بۆ شێت و مەجنوونێکی وەك تۆ — کە لەم بازاڕی عەشقی لەیلە رەندە
بەرابەر گۆشە چاوێکم بەتەنها — قبووڵی نۆشی سەد ئێش و گەزەندە
وتم رازیم و سەد میننەت لەگەڵدا — بکەی، چون دڵ سەراپا سەر بە پەندە
دڵازارێکی وەك من مەست و مەدهۆش — گەلێ دوورە لە کاری پەست و گەندە
ئەگەرچی ئێستە مەستی مەی مەجازم — ستارەی بەخت و ئیقباڵم رەوەندە
لە شەوقی ئاگری عەشقی حەقیقەت — دڵەی پڕ سۆزی (شەیدا) بەهرەمەندە

***

سروەی سەبا

هەولێر- ٢٠٠٤/٢/١٤

دەمێکـە چـاوەڕێی سـروەی سـەبام و دیـدە پـڕ خوێنـە
سـەبا دەسـتم بـە دامێنـت نەویـدی وەسـڵی گـوڵ بێنـە
لــە دەشــتی تاریکســتانی غــەم و ناڵــەی دڵــەی زارم
بەناهەق تـۆ ئەوەنـدە سـەر لـە خـۆت و مـن مەشـێوێنە
ئەوەنــدە دەســت و دامــانی ســەبا بــوم تــاکو وادەی دا
وتی ئەی گوڵ وەرە نێو بـاخ و ڕەنـگ و ڕووت بنەخشـێنە
سـەراپا عاشـقانی حوسـنی تـۆ بـۆت بوونەتـە بولبـول
بە ناز و غـەمزە تـۆش چـاوێ بـەرەو ئـەملاوە هەڵبێنـە
بەشوێن موژدەی سەبادا گوڵ شـوکور تەشـریفی پەیـدابوو
کە دیتم ڕەنگی، بـێ شـك گەوهەرێکـە تـاك و بـێ وێنـە
لە وەختێکا بەخزمەت گـوڵ گەیشـتم، دڵ وەهـا لـەرزیی
وتم توخــــوا ئەوەنــــدە قامــــەتی زەردم مەلەرزێنــــە
نە بەرگـەی قـووەتی دەردی فـیراق و فەسـڵی تـۆ دەگـرم
نە وەسڵیشت عیلاجی دڵ ئەکا، چـون بـێ سـەر و شـوێنە
لەبەر شەوقی جەماڵت گەر تەماشای ماهی حوسـنت کـەم
ئەترسم کوێر ببێ دیـدەم، کـە دیـدەت شـەوقی دڵسـێنە
شەهیدی عەشقی تۆ قوربان کە (شەیدا)یـە لـەبۆ وەسـڵت
لە میهـرت چـاوەڕێی جامێـك و بـادەی عەشـقە بیهێنـە

***

نازی شکاو

هەولێر- ٢٠٠٨/١٠/٢٥

فیداتم دولبەرا رەحمێ بە حاڵی ناتەواوم کە

بە چاوی خۆت تەماشای ئەشکی خوێنینی دو چاوم کە

ببینە رەنگی زەرد و شکڵ و شێوەی مات و شێواوم

بە دڵ دیققەت لە خوێناوی دڵ و دیدە و هەناوم کە

بە تیری غەم وەها کون کون بووە لاشەم وەکو بێژنگ

دەمادەم ژەنگی سینە و دڵ بە وێنەی ئاوی چاوم کە

بە شمشێری جەفا بوو پەیکەری دڵ ورد و لەت لەت بوو

دەسا لوتفێ لەگەڵ تیفلی دڵەی لەت لەت کراوم کە

بە دەست و سەنعەتی پڕ نیعمەت و بەهرەی خوداداد ت

وەرە تەعمیری خانەی سینەکەی رووخاو و خاوم کە

لە عالەمدا زڕا ناوم بە دڵخۆشیی رەقیبی غەم

دەخیلت بم عیلاجێکی دڵ و ناوی زڕاوم کە

دەمێکە من گرفتاری غەمی عەشقی گوڵی رووتم

دەسا رەحمێ لەگەڵ وەسڵی کەم و هەم ناتەواوم کە

منی (شەیدا) بە حوسنی بێنەزیری تۆ، بە رۆژ و شەو

ئەناڵم، سا ئەتۆش مەیلێ لەگەڵ نازی شکاوم کە

***

مەرحەلەی عەشق

هەولێر- ٢٠٠٩/٢/٢٠

بۆیە ساقیی تاکو ئێستەش بیری هەر ئێمەی بووە
چون بەتەنها ئەو لەنێو مەیخانە خاوەن مەی بووە
من کە عەشقی پیری مەیخانەم لەدڵدا بوو، ئیتر
وامئەزانی مەرحەلەی عەشقی مەجازیی طەی بووە
بەس دیارە تیفلی دڵ هێشتاکە هەر ئەووەڵیەتی
داوی عەشقی دلبەرێکە تازە وا پێوەی بووە
وا دیسان ئەمڕۆ گڕی عەشقم سەری هەڵدایەوە
دڵ بە تیری حوسنی یاری بێ وەفا پەی پەی بووە
هێند دەمێ بوو شەهد و شیری لێ بڕابوو تیفلی دڵ
ئولفەتی چەنساڵەیی گوڵ، نەیئەزانی کەی بووە
چی لە تام و چێژی وەسڵی گوڵ بزانێ تیفلی دڵ
یا لە میهر و سۆزی لەیلا، ئەو کە ساتێ نەیبووە
ئەم زەمانە عالەمێکی زۆری کرد بەرز و نەوی
یەك زەلیلی زیل و بەم، یەك مەستی سۆزی نەی بووە
چەندە خۆشە بۆ دڵەی (شەیدا) کە قاصید بێ بڵێ
لەو هەموو ئازار و دەردە، یاری تۆ بێوەی بووە

***

خەزنەی عالەمی دڵ

هەولێر- ٢٠٠٩/٥/٥

دڵـم سـووتاوی تینـی نـاری عیشـقە
جگەر کون کون کـراوی خـاری عیشـقە
سـەر و ماڵم هەموو لـەو ڕێـیـە دانـا
کە قەصـدم شـارەزایی شـاری عیشـقە
کلیلـی گـەنج و خەزنـەی عالـەمی دڵ
لەخزمەت حەزرەتی سـەرداری عیشـقە
ئەگەر لوتفێ بکا ئەو یـاری گـوڵڕەنگ
ڕەوایـە چـونکە ئـەو دڵـداری عیشـقە
لە غـەمخانەی دەروونی ئەهلی مـەجلیس
عەجەب پیری مەی و غـەمخواری عیشقە
لـەداخی هـەڵوەرینی گـوڵ لـە باخـا
وەکو مـن بولبـولیش زامـاری عیشـقە
منی (شەیدا)ی جەماڵی گوڵ هەموو دەم
ئومێدم وەسڵی لـەیل و یـاری عیشـقە

* * *

میهری دولبەر

هەولێر- ٢٠٠٩/٦/٢٠

عەزیزەکەم ئەمن دەسم لە میهری تۆ نەبۆتەوە
جەمالی گوڵ میسالی تۆ لەبیری دڵ نەچۆتەوە
دەمێکە تەیری رۆحی من بە تیری تۆ غەمیدەیە
خەیاڵی دڵ کە بەندە هەر بە قەوسی دوو برۆتەوە
لە رێی ویصال و عەشقی تۆ نەما بەهاری عومری من
بە میسلی کۆکەنی فیدا بە شاخ و هەرد و کۆتەوە
دەمێکە چاوەڕێی نەسیم و موژدەیێکی قاصیدم
کە بێ لە ئەو دیاری عیشق و شاری میهری خۆتەوە
بدە نەجاتی من لە غەم کە بەستراوە دەست و پێم
لە دەشتی چۆڵ و بێ پەیا بە دار و بەرد و کۆتەوە
تەمەن ئەوا دەچێ بەرەو خەزان و وەرزی پایزی
(شەیدا)ی بەهارە دڵ لەگەڵ جەمالی پڕ شکۆتەوە

❊❊❊

گەوهەری سینە

هەولێر- ۲۰۰۹/٦/۲۷

دەخیلم پیر و ئوستادی حەقیقەت، دڵ بلاوێنە
بە یادی دەمدەمەی وەسڵت لە خەو ئەم تیفلە هەستێنە
هەتا هەستن لە خەو باقیی لەطائیف، گەوهەری سینەم
خەزێنەی عالەمی مەعنا بە تیفلی دڵ بناسێنە
دەسا بۆ راحەتی رۆح و فتووح و شەوق و نەشئەی دڵ
لە شووشەی دەستی رەنگینت گوڵاوی لێ بپرژێنە
هەتا ببمە قوتابیی مەدرەسەی عەشقی حەقیقیی، من
ئەگەر زەحمەت نەبێ چاوێ بەرەو ئەملاوە هەڵبێنە
لەطائیف موددەتێکە چاوەڕێی ئەنواری لوتفی تۆن
بەشی شەیتان و نەفسم بۆ لە ساحەی سینە دەربێنە
تەوەججوهـ کە لە کێوی قەسوەت و بێ‌شەوقی دڵ، جانا
هەتا دەمدەم مونەووەر بێ بە وێنەی نووری ئاوێنە
لە بابی لوتفەوە ئیصلاحی ئەحواڵی لەطائیف کە
بە شەوقی رۆژی رووت قوربانتم سینەم بسووتێنە
دەمێکە مەرحەلەی عەشقی مەجازیی طەی بووە، دیدەم
وەرە قوربانە بادەی مەی حەقیقیم پێ بنۆشێنە
لە دەرسی عەشقی ئەو شۆخی دلازارە نەجاتم بوو
ئیتر وادەی وەفای تۆیە، کە جەرگ و دڵ هەموو خوێنە
کە تۆ ئوستادی عەشق و پیری مەیخانەی حەقیقەت بی
لەگەڵ دەرس و موتالادا دەمێکیش جامی مەی بێنە
منی (شەیدا) لە مەکتەبخانەکەی تۆ ساز و ئامادەم
رمووزی عەشقی گوڵ بەم تیفلە بەستەزمانە بخوێنە

زەمزەمەی چەمەن

هەولێر- ٢٠٠٩/٧/١٠

دەڵێن ئەمڕۆ چەمەن شـۆر و فوغـان و زەمزەمـەی لێیـە
شکۆهـ و دەبدەبەی سولطانی عەشقە و وا لـەسـەر ڕێـیە
ئەوانـەی عاشـقی لـەیلن، وەکـو پەروانـە سـووتاون
ئـەزانن ئـەم هـەموو شـۆر و گـرین و ڕۆیـە بـۆ کێیـە
هەموو هـەر چاوەڕێی ڕۆژی قـودوومی یـاری گـولڕەنگن
بڵێن تەشریفی گوڵ بـا بـێ، شـیفای بـۆ زامـی دڵ پێیـە
خـەڵاتی بولبـول و پەروانـە دایـم هـەر گـوڵ و شـەمعە
دەسـا یـاران بـزانـن دیمەنـی ئـەم دوانـە لـەکوێـیـە
منی (شەیدا) کە گیانی خۆم لە ڕێی ئەو یـارەدا بەخشـی
لـە سـاحەی خۆفیـداکردن، مـەڵێن کـارێکی بـێ جێیـە

***

زیارەتی حەزرەتی یار ﷺ (*)

مەدینەی مونەووەرە- ٢٠١١/٥/٢٩

دڵە سا موژدەبێ ئەمڕۆ لە تۆ، بەختت لەسەر بارە
کە وا هاتوویتە ئەم جێگە و مەقامی پڕ لە ئەنوارە
منیش وەك تۆ تەماداری نەسیمی مەیل و لوتفێکم
بەبێ شك وەك من و تۆ، عالەمێ دایم تەمادارە
دەمێ بوو هەر شنە و سروەی سەبا دەم قاصیدی من بوو
کەچیی ئێستا منم قاصید لەبۆ ئەم سروە بێچارە
شوکور ئەمجارە من پێشی نەسیمی صوبحدەم کەوتم
بە دڵ من شاد و مەسروورم کە وا هاتوومە ئەم شارە
ئەمێستا من لەخزمەت سەیید و سەرداری عالەمدام
عەجەب شاهێکی باڵادەست و خاوەن جاە و سەردارە
ئەدەب بنوێنە ئەی دڵ لەم دیارە سا دەخیلت بم
بزانە ئێرە مەنزڵگە و مەدینەی حەزرەتی یارە
لەخزمەت ئەم حەبیبی جانەدا دوو یاری جانیی هەن
یەکێ فاروقی مەردە، یەك رەفیق و هەمدەمی غارە
دەبا خاکی هەموو دنیا فیدای ئەم خاکە بێ، وەك من
چ خاکێ! عەنبەرە، میسکە، دەوای هەر ئێش و ئازارە
هەموو ئاو و هەوای عالەم فیدای ئاو و هەوای ئەم بێ
لەگەڵ عومری منی (شەیدا) لەبۆ ئەو یارە نازارە

***

(*) ئەم هۆنراوەیەم لە یەکەم سەفەری عەمرەدا نووسی، کە لەگەڵ (عەزیز)ی برام و کاك (هێمن عبدول)و هەمی حاجی رەسوول) لە بەرواری (٢٠١١/٥/٢٧)دا ئەنجامیان دا و لە (٢٠١١/٦/٦)دا گەڕاینەوە.

قافڵەی سلاو[*]

هەولێر- ١٩٩٨/٩/٤

زاهیدا هەر لێرەوە تا (بێ و ئەلف و نوون و هێ)
قافڵەی عەرز و سەلامم وا بەرەو لات کەوتەڕێ
تاکو بەزم و رەزمی جارانت بە دڵ بیرخاتەوە
خۆت بپارێزی لە فیتنەی (صاد و یێ و غەین و هێ)
گەرچی ئێستا تۆ موقیمی خاکی ئێرانی، بەلام
قەت نەبی تابیع بە رێگەی (شین و یێ و عەین و هێ)
چونکە تۆ سوننیت و رێگەی ئەهلی سوننەت بەرمەدە
با نەچیتە ریزی جەمعی (فێ و ئەلف و جیم و رێ)
باوك و باپیرت لەسەر رێبازی حەق بوون هەرهەموو
تۆ بەتەنها نەگری رێگەی (چیم و هێ و واو و تێ)
هەر منی (شەیدا) بە تۆ دڵسۆزم و بۆ سوودی تۆ
هەوڵ ئەدەم تاکو ببی تێکەڵ بە (گاف و هێ و پێ)

***

[*] کاتێك هاوڕێی خۆشەویستم: کاك (زاهید فەقێ صالح) لە سلێمانییە بە سەفەر چووبوو بۆ شاری (بانە)، ئەم هۆنراوەیەم تەنها بە مەبەستی خۆشیی و نامە گۆڕینەوە بۆ نووسی.

فیرقەتی یار

هەولێر- ١٩٩٨/٩/١٨

دڵـم ئـەمڕۆ لـە سـەختییی دەرد و بـێبـەختیی ئـەناڵێنێ

ئەڵێ کوا ئـەو کەسـەی قورمیشـی بـەختم دائەگرسـێنێ!

کەسێ بـێ شـێوەیی ڕەنگینـی وەك ئاوێنـە بـێ بـۆ مـن

ئـیتر چـۆن فیرقـەتی ئـەو یـارە جـەرگ و دڵ نـەبرژێنێ

هەتا کەی شەوق و شادیی روو لـە مـاڵی دڵ نـەکا سـاتێ

نـــەبێ یـــارێکی وا تیفلـــی دڵـــەی زارم بلاوێنـــێ

لــە شــاری دوور لــە یــار و یــاوەرانی کــۆن و دێــرینم

ئەژیم ئەمڕۆ، تەمەن ئەڕوات و هیچـە بەرهـەمی دوێنـێ

عەجەب بەحرێکە ئەم دنیایە بۆ فـەوتانی ئـەهلی عەشـق

ئەبێ هەر غـەرقی ئـەو گێـژاوە بـێ تـا ڕۆحـی دەردێنـێ

هــەتا بــێهێــز و لاوازی نــەکا وەك لاشــەیی مــردوو

مەحاڵــە دەســتی لــێبــەردا وەیــاخود وازی لــێبێنــێ

ئەگەر بێت و دڵەی (شەیدا) نەجاتی بێ لە غـەم تـا سـەر

هــەتا مــاوە بــە خامــەی دیمــەنی یــاری ئەنەخشـێنێ

***

##ناڵەی دەروون

هەولێر- ١٩٩٩/٥/٢

کە عالەم شادە ئەی یاران بە مـن چـی
جەماڵ و رەنگی گوڵزاران بـە مـن چـی
دەبا عالەم هەموو دڵخـۆش و شـا بـن
نگێن و بـەزمی دڵـداران بـە مـن چـی
کە جێگەی دڵ بەدایم دەشت و دەر بـێ
ژیان و عـەیشی نێو شاران بە مـن چـی
کە من موحتـاج و لات و بـێبـەها بم
بەهای نێو گەنجی بازاڕان بـە مـن چـی
بەجارێ کون کونـە جـەرگم وەکـو نـەی
شیفابەخشـی پەرسـتاران بـە مـن چـی
کە من ئەمڕۆ موقیمی کـونجی غـەم بم
ئیتر شەوق و صەفای جاران بە من چـی
لەجێیەك کەس نـەبێ ئاگـای لـە حـاڵم
خەم و ناڵینی غـەمخواران بـە مـن چـی
کـە دولبـەر لا نـەکا بـەملاوە جـارێ
عیلاجـی دڵ فیـداکاران بـە مـن چـی
بەڵێ دڵ شێت و (شەیدا)یە لـەبۆ گـوڵ
ئیتر مەجنوونی کۆساران بـە مـن چـی

***

ڕۆژی ویصال

هەولێر- ٢٠٠٠/٨/٢٦

فیدای پیاڵەی دەست بم ساقیا بۆم تێکە لەو جامەی
دەست، ئەمما بنۆشێنە بە من قوربانە ئەوجا مەی
ئەمن قەصدم لە مەی هەر نووری عەشق و شەربەتی وەسڵە
کە عاشق مەست ئەکا، هەم لەو حەرام و تاڵی‌یە بێوەی
ئەگەر سووچێکی مەیخانەم بەبێ خەم دەسکەوێ، جانا
بە دڵ حاشا لە جامی جەم، ئەکەم نەفرەت لە تەختی کەی
لە دنیادا هەتا دڵ ماوە بۆ راز و نیازی گوڵ
ئەبێ وەسڵی دڵ و گوڵ چۆن بەجارێ بێتەجێ یا کەی!
دڵەی دێوانە ڕۆژی جەژن و شادیی لا زەمانێکە
کە وەسڵی بۆ مویەسسەر بێ لەگەڵ ئەو یاری بێ وادەی
بە یادی لەیلەوە بۆ کامی دڵ سەرمەستە ئەمڕۆ وا
لەنێو مەیخانەکەی عەشقا بە بادەی بێ‌غەش و سادەی
ئەتۆش خۆ گەر نیازت وەسڵی یارە لەم هەموو شینە
فیدای ئەو یاری دڵبەربە دڵە گەر ساز و ئامادەی
ئەبێ ڕۆژی ویصالی تۆ بە گوڵ کەی بێ دڵەی (شەیدا)
بە شەوق و زەوقەوە جامێ لە پیری مەی تەمەنناکەی

***

نەقشی شێوەی یار[*]

هەولێر- ٦/٩/٢٠٠٠

زاهیـــدا لـــەجیاتی دەســـتم بگـــرە چـــاکی دامـــەنێ

قەت بە عیززەت پێ بـە خـاکی شـاری یـارا دامـەنێ

شـاری یـار و یـاوەرانی رێگـەیی عەشـقە بـە حـەق

ســا دەخیلــت بم وەکــیلم بــە بگێــڕە شــیوەنێ

ناحـەقم مـەگرە کـە رەنگـی ماتـەمم لـێ نیشـتووە

چـونکە تـا فیرقـەت نسـیبم بـێ، ویصـالم نادەنـێ

گـەر رەفیقـی دڵ شکسـتە و بێکەسـانی، چـاوەکەم

سەر لە قوڕ بگرە وەکو من، تاجی شاهیی سەر مـەنێ

هەردو دیـدەم کوێرە دیـدەم وا لــە دووریـی دولبـەرم

بـۆ شـیفای دەردم ئەکـەم مـن چـاوەڕێی پـیراهەنێ

خۆزگە ئەخوازم کە تـۆ بـی هـۆی شیفابەخشیی دڵـم

یـا ئەگـەر چـاری نـەبوو، تیرێکـی بـێ غـەم پێوەنـێ

نووری شوعلەی هەردو چاوی تـۆ لـە جێگـەی چـاومە

صوورەتی یارم لە خەزنەی پـاکی ئـەو دوو چـاوە نـێ

نەقشی شێوە و چاوی مەستی ئەو لە دڵتـا هەڵـکەنە

غەیری ئەو نەقشە نەکەی تۆ سەیری رەنـگ و دیـمەنێ

گەر نەبوو هێزت وەکـو فـەرهادی کۆکـەن، بـێ دریـغ

بگرە نەققاشێ کـە شـێوەی ئـەو نیگـارە هەڵـکەنێ

تــا بزانــی چــۆنە حــاڵی رێڕەوانــی رێــی فـیراق

وەك منی (شەیدا) بکەی تەرکی گوڵی گشت گوڵشەنێ

---

[*] ئەم هۆنراوەیەم بۆ هاوڕێی خۆشەویستم: کاك (زاهید فەقێ صالح) لە سلێمانیی نووسی.

یادی لەدایکبوونی حەزرەت ﷺ (*)

هەولێر- ٢٠٠١/٥/٢٨

فەلـــەك یـــادی لـــەدایکبوونی شـــیرینت موبـــارەك بـــێ
جەمالّی جیلوەبەخش و شـــەوقی ڕەنگینـــت مـوبـارەك بـێ
قدوومی فەخری عالەم، بوو بە مایەی شـەوكەت و شـانت
بە موژدەی وەسلّی دولبەر عیزز و تەمکینت موبارەك بـێ
لە سایەی نووری ئەو بوو دیمەن و شـێوەت مونـەووەر بـوو
شوعاعی خۆر و نـووری مـاە و پـەروینت موبـارەك بـێ
دەمێ بـوو چـاوەڕێی هـەڵهاتنی مـاهی موبـارەك بـووی
ئەمێسـتا جـەژنی نـەو، ئـاواتی دێرینـت موبـارەك بـێ
شـكابوو ڕەونـەقی بـازاڕی حوسـنت بـێ جـەمالّی رووی
بە حوسنی شوعلەبەخشی ئەو لە نەو ژینت مـوبـارەك بـێ
بە نەشئەی میشكی ئەو دنیـا سەراسـەر عەنبەرئەفشـانە
گوڵاڵـــە و لالـــەزار و بـــۆنی میشـــكینت موبـــارەك بـــێ
شەقایق سەربەسەر شەق بوو، شكۆفەی كرد گوڵ و غونچە
لــە بــۆنی یاســەمین و یــاس و نەســرینت موبــارەك بـێ
وەرە ئـــەی باخـــەوان، بـــازاڕی باخـــت وا خرۆشـــاوە
ئەمامی گوڵ، دو زولفی چین لەسەر چـینت موبـارەك بـێ
لـەژێر چـەتری ئـەوا عالـەم شـەرابی وەحـدەتی نۆشیی
ئەویـــد جانـــا شـــەراب و بادەنۆشـــینت مـوبـــارەك بـــێ

(*) ئەم هۆنراوەیە لە ژمارە (٢٧)ی گۆڤاری (پەیڕەو) ساڵی ٢٠٠١ بڵاوكراوەتەوە.

ڕەقیبی سوفلە و ناکەس، دڵی پڕ قینە بەم یادە
دە تۆش ئەحمەق لیباسی ماتەم و شینت موبارەك بێ
هەتا ڕۆژی قیامەت ئەشکی خوێنینت ببارێنە
لەبەر دەردی گرانت ئاه و ناڵینت موبارەك بێ
ئەمن ڕازیم بە مشتێ خاکی بەرپێی پاکی پێغەمبەر
بفەرموێ پێم خەڵاتی عیزز و تەمکینت موبارەك بێ
بە سۆز و شەوقی دولبەر، عاشقی (شەیدا) ئەڵێ ئەی دڵ
لە ڕێگەی عەشقی ئەودا بەرگی خوێنینت موبارەك بێ

***

هەمدەمی غەم

هەولێر- ٢٠٠١/٦/٢

دڵە سا بۆچی ئەتۆ هەمدەمی ناڵین و هەمی
سەبەبی شیوەن و شینت چیە! دایم بە غەمی
دڵە خۆ دولبەری تۆ میهری نەبوو قەت لەگەڵت
ئەدی تۆ چۆن بە خەیاڵت بەتەمای قەولی دەمی
نیەتی حوسنی وەفا، جەور و جەفا تەبعی ئەوە
سەیرە تۆ مونتەزیری خەرمەنی لوتف و کەرەمی
چیە باکت! کە ئەتۆ بێبەشی گوڵزاری گوڵی
لە دەری ئەهلی دڵا تۆ کە ئەمینی حەرەمی
عەمەل و صەنعەتی خوخانە بەدەس خومگەرە خۆ
دەبێ بێ ئەو بڕژێ کووپەیی رەنگینی خومی
بە شکانی قەڵەم و ریحلەتی نەققاشی صەنەم
لە صەنەمخانە ئەبێ نرخی نەمێنێ صەنەمی
بە لیقا تاکو نەگا بولبولی سەرمەستی سەحەر
نیە فەرقی گوڵ و گوڵزاری چەمەن زۆر و کەمی
وەرە بولبول چەمەر و شیوەن و زاریی کە ئەتۆش
وەکو من بێ پەڕ و باڵی، کە لەنێو دوود و تەمی
پەڕی گوڵ پاکی وەریی، رەونەقی بازاڕی نەما
لەبێ قومریی نیەتی سۆز و چریکە و نەغەمی
دڵی (شەیدا) بە مەسەل حوججەتی پەروینی ئەوێ
دڵی عاشق سەری پەروانەیە، مەعشووقە شەمی

***

زەنگی خەتەر

هەولێر- ٢٠٠١/١١/١٤

فیداتم دولبەرا تا کەی فیراقت دەردی سەر دێنێ

دو چنگاڵی رەقیبم کەی لە سینەم دەستی دەردێنێ

بە یادی وەسڵی تۆوە فەسڵی زستانم بەڕێ کرد من

کەچی تازە خەزانی عومرەکەم زەنگی خەتەر دێنێ

لە بەحری بێبنی غەمدا عەجەب غەوواصە دڵ جانا

سروشکی سووری خوێنینم لە پێ تا تەوقی سەر دێنێ

گوڵاڵەی عومری ژاکاوم لەسەر لێواری مەرگایە

درەختی بەختی ناوەختم ئەبینم تازە بەر دێنێ

لەنێو باخی تەمەنما وا ئەبینم باخەوان ئەمڕۆ

هەواڵی شینی بولبول یا نەتیجەی بێسەمەر دێنێ

ئەگەر لوتفی ببێ ساقیی لەگەڵ ئەم کۆڕی ئەهلی دڵ

بە شانازیی سوراحیی بادە، جامی مەی بە سەر دێنێ

هەموو یارانی مەیخانە بە دڵ سەرخۆش و سەرمەستن

ئەڵێن بۆ بەزمی مەجلیس باخەوان شیر و شەکەر دێنێ

بە قانوونی مەحەببەت، هودهودی باخی سەبا دایم

پەیامی عەشقی یار و یاوەران وەختی سەحەر دێنێ

بەڵام چیبکەم لەدەس جەوری رەقیبی دڵڕەقم ئەمڕۆ

بە شەوق و زەوقەوە موژدەی غەم و شین و چەمەر دێنێ

لەخزمەت پیری مەیدا دڵ عەجەب تیفلێکی ساوایە

کەچی هودهود پەیامی شیوەن و فەوتی پدەر دێنێ

بە یادی بەزمی مەیخانە و چەمەن، (شەیدا) ئەڵێ یاران

سەبا ئاخۆ بە موژدەی وەسڵی دولبەر کەی خەبەر دێنێ

مۆڵكی دڵ

هەولێر- ٢٠٠٣/٦/٢٧

چ كارێكی بە من كـرد خۆشـەویـستیی!

كە مولكی دڵ بەجارێ كەوتـە دەسـتی

بە بـۆنی گـوڵ لـە گـوڵزاری چـەمەندا

بە رەنگێ كەوتە حاڵی شەوق و مەستیی

بە سۆزی میهر و مەیلی كـەیلی لـەیلا

كە شـانی دایـە بـەر دنیـا نەویـستیی

كەچی لەملاوە پـیری مـەی وتـی پـێم

ئیتر كەم مەستی مەی‌بە وا بە خەستیی

هەتا تامێ لە عـەشق و بۆنی گوڵ كـەی

بە راسیی پێت ئەڵێم من نەك بە قەستیی

وتم پـــیرم دەخـــیلم مـــەردی چـــابە

ئەتۆ خــاوەن دڵ و هــەم بـیر و هەسـتی

كە تۆ هەم یاری دڵ هــەم پـیری بـادەی

ئەدیی بۆ تـۆ وەهـا چـالاك و چوسـتی

وتــی مـــن لـــەم مەقامـــە تێپـــەڕیوم

ئەبێ وەك من ئـەتۆش ژیرانــە هەسـتی

وتم من عاشـقێكی شـێت و (شـەیدا)م

مەگەر تۆ سەددی ئەشكی من ببەستی

***

نەغمەیەك لە دەروونەوە [*]

هەولێر- ١/١١/٢٠٠٣

لە مەکتەبخانەکەی عەشق و گەدایی
بەپێی میقداری فکر و شارەزایی

بە خامەی دەست و پەنجەی پڕ لە ڕەنجم
ئەنووسم وەسفی جوان و بێ ڕیایی

بە دڵ بۆ خونچەیێکی باخی زانست
هونەریارێکی خاوەن نرخ و بایی

پەڕاوی پڕ گوڵاوی گوڵشەنی گوڵ
عیلاج و مەرهەمی دەردی جودایی

ئومێدی وایە دڵ ئەم صەفحە پاکە
بگۆڕێ خەم لە دڵ، شیوەن بە شایی

چرایێ بێ لە ڕێگەی ڕاس و هەقدا
بەدەس مەردان و ئەهلی دڵفیدایی

لە تاریکیی شەوی جەهل و خەتادا
نەبێ باکی لە فیتنەی ناتەبایی

بلاوێنێ دەروونی هەرچی خەڵکە
نموونەی چاکە بێ بۆ دڵنەوایی

بە پرشنگی مەحەببەت ڕۆشنا بێ
بە گشت لادا ببەخشێ (ڕۆشنایی)

لە گوڵزاری چەمەندا بولبول ئاسا
چریکەی بێ بە نەغمەی خودنومایی

دڵەی (شەیدا) ئومێدی وایە یاران
بەدەس بێنێ ڕەزامەندیی خودایی

* * *

[*] لەکاتێکدا قوتابیی قۆناغی (٢)ی کۆلێژی شەریعە بووم لە (زانکۆی صلاح الدین- هەولێر) لە ڕۆژنامەی (ڕۆشنایی)دا ئەم هۆنراوەیەم بۆ وەسفی ڕۆژنامەکە بڵاوکردەوە.

دەوری ئەجەل

هەولێر- ٢٠٠٣/١١/١١

فیداتم ساقیا لوتفێ، دەخیلت بم دەبا زووبێ
نەوەك ئەمڕۆ ئەجەل دەورم بدات و لێم نزیك بووبێ
هەتا عومرم کەمێکی ماوە لەم بەزمەی خەراباتا
لە مەیخانەی غەمی عەشقت بنۆشم جورعە مەشرووبێ
ئەتۆش ئەی دولبەری شیرین لەقەب رەحمێ بە حاڵم کە
نسیبی وەسڵی ئەم غەمناکە با رەنگی گوڵ و روو بێ
کەسێ نەقش و نیگاری تۆ لە دڵیا هەڵکەنێ بێشك
ئەبێ کۆکەن میسالێ بێ کە خاوەن هێز و بازوو بێ
بە کەم مەڕوانە بۆ زوعفی دڵ و هەنگاوی بێتینم
ئەگەر مەیلت ببێ بێشك بە مەیلت هێزی زانوو بێ
بە سەیری تێ مەگەن گەر بولبولی دڵ وا ونە ئەمڕۆ
یەقینم هەر ئەبێ وا زوو بەشوێن بۆنی گوڵا چووبێ
لە گوڵزاری چەمەن خۆ دوور نیە ئەو بولبولەش وەك من
وەها گیرۆدەیی دەستی رەقیبی پەست و بەدخوو بێ
نموونەی دیەنی پیرێژنێکە مەزهەری دنیا
ئەبەد قەت ناهەقی مەگرن ئەگەر ئەو تالیبی شوو بێ
مەگەر هەر عاشقی (شەیدا) بزانێ حاڵی دڵ چۆنە
کە تەنها هەر ئەمە کوشتەی غەمی لەیلایی دڵجوو بێ

***

چاوەڕوانیی مەرگ

هەولێر- ٢٠٠٧/٢/١

عەزیزم تا بە کەی من چاوەڕێی ڕۆژی مەماتم بێ
لەبەرچی شیوەن و ماتەم لەجێی شایی و بەراتم بێ
منی بێچارە بۆچی وێڵ و شێتی دەشت و سەحرا بم
دەخیلم شوعلەبەخشێ با لە شەوقی شەوچراتم بێ
دەبا من بۆ شیفای زامی دڵەی بیمار و پەککەوتەم
بە ئاهی سەردەوە تۆزێ لە تۆز و گەردی پاتم بێ
کە تۆ بۆ خۆت ئەزانی دڵ ولاتێکی چ وێرانە
ئیتر تا کەی ئەبێ زەنگی خەتەر نەزمی ولاتم بێ
لە دەشتی چۆڵ و ساحەی نائومێدیی کەی ڕەوایە گەر
سروشکی سووری خوێنینم لەجێی ئاوی حەیاتم بێ
بە یادی بەزمی مەیخانە و ویصالی پیری مەی دیدەم
بلێی ڕۆژێ لەدەس جەوری ڕەقیبی دڵ نەجاتم بێ
منی (شەیدا) لە ڕێگەی عەشقی تۆ مەیلم لەسەر چوونە
بە شەرتێ هیممەتی تۆ حازری وەختی وەفاتم بێ

***

زوڵماتی ماتەم

هەولێر- ۲۰۰۷/۲/۱۰

گڕی عەشق و مەحەببەت کەوتە هەر ماڵی دڵی تاریێ
ئەبێ هەر ڕۆژە سەر لە نوێ بچێژێ ئێش و ئازارێ
دەلیلی ڕاهی من ئەمشەو ستارەی شوومی بەختم بوو
بەرەو زوڵماتی ماتەم بردمی نەك باخ و گوڵزارێ
نە بولبول گەییە فریام و نە پەروانەش دەسی گرتم
نە ساقیی جامی مەی گێڕا، نە لەم سەحرایەدا یارێ
هەبوو، تا شێوەیی نەقش و نیگاری گوڵ وەکو کۆکەن
لە دڵدا هەڵکەنێ گەر یا لەسەر بەردێ لەسەر دارێ
هەتا عالەم بزانێ گوڵ چ دنیایێکی ڕەنگینە
کەسێ مەحرەم نەبێ، نابێ ببێ حاڵیی لە ئەسرارێ
بەناهەق خۆ نییە جۆش و خرۆش و شۆڕشی بولبول
ئەچێژێ بۆ ویصالی گوڵ شکەنجەی هەر خەس و خارێ
وەرن یاران لەدەس دەردی فیراقی گوڵ نەجاتمدەن
بە کۆمەڵ چارەیێ بۆ حاڵی دڵ کەن سا بکەن کارێ
کە من (شەیدا)ی جەماڵی یارم و بولبول سیفەت خۆمم
بە تیغی دوو برۆی زاماری عیشقم زار و بیمارێ

***

کاشانەی دڵ

هەولێر- ٢٠٠٧/٢/١٥

گەر بدا ڕێی پەنجە گوڵ، زولفی ڕەشی کا شانەیێ
خۆشە دانێ دڵ لەژێر سایەی گوڵا کاشانەیێ
سۆز و شەوقی شەم لە دڵدا ئاگری کردۆتەوە
بۆیە بێباکم لە هەر پاڕانەوە و پاکانەیێ
عاشقی ڕێگەی محەببەت قەصدی سەر ئاسانە لای
گەنجی دنیا، تەختی کەی ناوێ بە فلس و عانەیێ
چون مەبەست لەم ژینە تەنها هەر خەڵاتی عەشقە خۆ
بۆیە هەوڵی ئەهلی دڵ بۆ بادەیە و پەیمانەیێ
تا بگا سالیك بە عەشقی حەزرەتی زاتی ئەلەست
دەس بەدەس پیرێکی مەرد و هیممەتی مەردانەیێ
موددەتێ گەر بسرەوێ چەرخی فەلەك لەم بەزمەدا
مەرگی ساقیی تێك ئەدا حاڵ و هەزاران خانەیێ
هەروەکو نابێ لە گەردوش ڕابوەستن ماه و خۆر
هەر ئەبێ بێشك ببێ بۆ سۆزی شەم پەروانەیێ
بۆ تەرازووی شۆڕشی شیرین و میهر و مەیلی لەیل
نابێ خاڵیی بێ لە عەشقی کۆکەنێ، دێوانەیێ
بۆیە دڵ شاگردی بەزمی عەشقە تا نەبڕێتەوە
هەم لە عالەمدا ببێتە گەوهەری دوڕدانەیێ
ساقیا سا دەی بفەرموو تۆ لەگەڵ ئەم جەمعەدا
مەرحەمەت، تا بەهرەمەن بن یار و هەر بێگانەیێ
خۆ ئەگەر بێت و لە کۆڕی غەم دەرکەن ئەهلی دڵ
هەروەکو مەجنوونی (شەیدا) شك ئەبەم وێرانەیێ

عەشقی گوڵ

هەولێر- ٢٠٠٨/١/٥

لە باخی عەشقدا قەت گوڵ بەماڵی دڵ نەبوو رازیی

سەحەر بوو بولبولی دڵ کەوتە نەغمە و گوڵشەنی رازی

عەجەب جۆش و خرۆش و شۆڕشێکی سەیری بەرپا کرد

لە عەشق و شەوقی وەسڵی گوڵ بە دەنگ و سۆز و ئاوازی

هەموو یارانی باخیش چاوەڕێی سروەی نەسیمێ بوون

ببینن گوڵ کە دەرخا رووی بە شێوەی ناز و فەنتازیی

کەچیی هەر گریە و داد و فوغان و شین و رۆڕۆیە

بە لاشەی بولبولی بێ مل، رەقیبی غەم ئەکا بازیی

چ لازم بوو کە کێشەی بولبول و تەیرێکی کوشتەی گوڵ

لە رۆژی دەعوییا ببرێتە خزمەت حەزرەتی قازیی

ئومێدی ژینی بولبول، وەسڵی دوو رۆژەی گوڵە دایم

لە شەوقی خەمرەوێنی شەم ئەکا پەروانە پەروازی

لە رێگەی عەشقی گوڵ ئامادەیە عاشق سەری دانێ

بە دڵ عومری عەزیز و گیانی بسپێرێ بە شانازیی

سەبا سا مەرحەمەت فەرموو نەسیمێ بۆ دەروون و دڵ

بە خاتر دیدەیی فەتتانی لەیل و غەمزە و نازی

بە وەسڵی گوڵ ئەگەر شاد و شوکور بێ عاشقی (شەیدا)

لە دنیادا هەر ئەم ئاواتەیە رۆژی سەرەفرازی

***

گوڵی عومر

هەولێر- ٢٠٠٨/١/٧

عــەزیزم تــۆ کــە وا ســەرگەرمی بــادەی
چ حاجەت بوو گوڵی عــومرم بــە بــا دەی

نــەبوو جــارێ بکــەی رەحمــێ بــە حــاڵم
وەیــا رۆژێ نەخۆشــیی دڵ شــیفا دەی

ئەگەرچــی کــون کونــە جــەرگم بــە تــیرت
بــەڵام هەقتــە کــە تــۆ صەیــیادزادەی

ئــەمن قــەت ناهــەقی تــۆ نــاگرم چــون
ئــەزانم هــەر ئــەتۆ خــاوەن ئــیرادەی

ئــەتۆ پشــت و پــەنای جــەور و جــەفایی
رەقیبــی ئــەم غــەریب و نــامورادەی

لە قەتڵی من خــەتا بــێ شــك لــە خۆمــە
ئــەتۆ ئــەهلی وەفــای گــەر دڵ پــەنا دەی

ئەمن هەروەك عەجووزەی میسرم و تــۆش
بە کاڵای دەستی مــن یــەك عانــە نــادەی

وتم بەرگــەی غــەمی تــۆ نــاگرم خــۆ
وتــت جــارێ دڵــت دەربێنــە ئــادەی

بــەڵێ عاشــق کــوژێکی دڵــڕەقم مــن
ئــەتۆش تــەیرێکی بەســتەزمان و سادەی

وەرە قوربــانتم نەیــژەن بــە ســۆزت
لە صەفحەی سینەکەم نەی لێدە سا دەی

ئەوەنــدەم مــاوە عــەرزی یــاری دڵ کــەم
بڵــێم گــەر شــاهیدی رۆژی شــەهادەی

لەگەڵ ئەم عاشقەی (شەیدا) بە رووی خۆت
لەبەرچــی تــۆ ئــەوەن بــێ قــەول و وادەی

***

بۆی نەسیم

هەولێر- ٢٠/٤/٢٠٠٨

سەبا سروەت دەبا ئازادەتر بێ

شەمیم و بۆی نەسیمت زیادەتر بێ

ئەگەر کوشتەی غەمی دلبەر نەبم من

چ باکم گەر جیهان غەمزادەتر بێ

لە گولزاری غەمی عەشقا بەدایم

ئەبێ عاشق لە گول ئوفتادەتر بێ

وەرە ساقیی بە من جامێ بفەرموو

لە خوێنی ئالی جەرگم سادەتر بێ

بکا صەیقەل دەروون و ژەنگی سینەم

لە بادەی بەزمی مەجلیس بادەتر بێ

رەقیب ئەمڕۆ خەیالی گولشەنی بوو

وەهای زانی لە دل ئیستادەتر بێ

مەگەر تەنها رەقیبی باخی عومرم

لە یاری بێ وەفا بێ وادەتر بێ

ئەبێ بۆچی کە وێرانەی دلی من

لە شاری شوومی غەم بەربادەتر بێ

بەلێ (شەیدا) ئەبێ بۆ تیری یاری

بە گیان و دل لە گشت ئامادەتر بێ

***

پیاڵەی دڵ

هەولێر- ٢٠٠٨/٤/٢٦

ئەگەر مەعشووقە هەر ئازوردەیی عاشق خەیاڵی بێ
مەگەر تا ماوە هەرگیز نەسرەوێ، هاوار بە ماڵی بێ
کەسێ پیری مەی و بادەی محەببەت بێ، خودادادە
ئیتر زەحمەت کە ئەو بەهرە و بەها وادەی زەواڵی بێ
لە بادەی دەستی ساغیر هەم لە جامی حەزرەتی ساقیی
پیاڵەی دڵ لەسەر دەریایی مەیدا حەیفە خاڵیی بێ
دەخیلم ساقیا مەیلێ بەلای ئەم بێنەواداکە
بڵێ داماوە، بادەم لێی گەڕێن نۆشی زولاڵی بێ
ئەوەندەی دەوری ئەم دنیایەدا بۆ وەسڵی لەیلاکەی
مەگەر مەجنوونی وێڵی دەشت و هەرد و کۆ بە حاڵی بێ
لە ڕێگەی وەسڵی مەعشووقی بە گیان و دڵ سەری دانا
هەتا ساتێ بە دڵ گوێبیستی ئەحواڵ و هەواڵی بێ
لە گەنجینەی جەماڵی حوسنی من هەرچی بەدەس هێنا
لە شیری مادەر و شەهد و شەکەر زیاتر حەڵاڵی بێ
بە گریە و شین و ڕۆ کێشەی دڵی دێوانە حەل نابێ
وەیا دایم بەدەس فیتنەی ڕەقیبی ناڵەناڵی بێ
ئەبێ گیان و سەر و ماڵی فیدای مەیلێکی لەیلاکا
وەگەرنا زەحمەتە دێوانە دڵ (شەیدا)ی جەماڵی بێ

***

عومری بێ سەمەر

هەولێر- ٢٠٠٨/٥/٢٥

دڵ داخـــداری حـــاڵی بـــەد و دەردی ســـەریەتی

داد و فوغـــانی عـــومری کـــەم و بـــێ ســـەمەریەتی

عـاشق لە بەحری بـێ بنـی عەشـقا کـە غەرقـە وا

خوێنی لە نـووکی پەنجـە هـەتا تـەوقی سـەریەتی

قەددی بە تیری میحنەت و غـەم وا چەماوە، چـون

زولفـــی رەشـــی حەبیبەیـــە بەنـــدی کەمەریـــەتی

لەم بـاخی عەشـقی حوسـن و جـەماڵی حەبیبـەدا

نـــووکی مـــژۆڵی دولبـــەرە تـــیری جگەریـــەتی

بەینێکی زۆرە عاشقی (شـەیدا) بـە روویـی گـوڵ

دایـم لــە بــاخی عـەشـقی گـولاٚ وا چـەمەریەتی

***

پیری ساقیی[*]

هەولێر- ٢٠٠٨/٨/١٥

له مەیخانەی غـەمی عەشـقا بدا جامـێ ئەگـەر سـاقیی

هـەزارێ چـاوەڕێیه بـۆ پیاڵـه و مونتـەظـەر سـاقیی

بەتـەنها سـاقیـیـه ئـەهلی مـەقام و خـاوەنی تـەمکین

له مەکتەبخانەکەی ئەسـراری عەشـقا موعتەبـەر سـاقیی

سەراسەر جەمعی ئەهلی دڵ، قوتابیی مەدرەسەی عەشقن

مودەڕڕیس هەم مورەببیی، خاوەنی عیلم و هونەر سـاقیی

له بۆتەی عەشـقدا بـۆ تەربیـەت هـەم گۆشـی تیفلـی دڵ

حەکیم و بەخشەری شەهدی گوڵ و شیر و شـەکەر سـاقیی

له گولزاری محەببەتدا بە حـەق هـەر خۆیـەتی مـەحبووب

لـه باخـا باخـەوانی داری عـومری پـڕ سـەمەر سـاقیی

لـــه خەلوەتخانەیـــی راز و نیـــازی بادەنۆشـــانا

گوڵاوپرژێنی سینەی ئـەهلی دڵ وەختـی سـەحەر سـاقیی

له روتبەی پیری مەی، واعیـز جـەنابت گـەر بپرسـی لـێم

بە دڵ عـەرزت ئەکەم بێ وەقفه کورت و موختەصەر ساقیی

کـه یـارم پـیری مەیخانـەی حەقیقـەت بـێ، ئـیتر بەسـمـه

له هەردوولا ئەنیس و هەمدەمی وەختـی سـەفەر ساقیی

لـه چـاڵ و چـۆڵی زولـمـات و لـه دەشـتی تاریکسـتانا

لـه وشکایـی سـەرابی دڵ، دەلیلـی رێ گـوزەر سـاقیی

---

[*] ئەم هۆنراوەیە لە ژمارە (٥١)ی گۆڤاری (پەیڕەو) ساڵی ٢٠٠٨ بڵاوکراوەتەوە.

که عالەم سەربەسەر مەشغووڵی دەرد و وەزعی بێ‌حاڵین
مــەدەدکار و وەفــاکرداری هــەنگامی خەتــەر ســاقیی
منیش هەر چونکە (شەیدا)ی پیری مەیم و یاری مەیخانەم
وەها مەستم بە بادەی دەستی، چون خاوەن نـەزەر سـاقیی

***

کۆڕی عەشق

هەولێر- ٢٠٠٩/١/٨

ساقیا دەستم بە دامێنت، شیفایێ، مەرهەمێ
مەرهەمێ سا بێ تەبیبم، زار و کوشتەی وەرهەمێ
وەرهەمێ جێ تیری دەستی حەزرەتی سولطانی عەشق
ئەم کە شاهی موڵکی حوسنە و دەستگیری عالەمێ
عالەمێ کوشتە و ئەسیری عەشقی ئەو دلدارەیە
وا منیش ئەمڕۆ ئەمادارم بە وەسڵی، بیگەمێ
بیگەمێ یا نەیگەمێ هەر مەشقی عەشقی دڵ ئەکەم
تا لە مەکتەبخانەکەی عەشقا ببینم بەرهەمێ
بەرهەمێ بۆ تیفلی بەستەزمانی دڵ چون لازمە
بۆیە موحتاجی ئەوین و عەشقی لەیلە سەردەمێ
سەردەمێ هەر لازمە بۆ دڵ لە کۆڕی عەشقدا
تا ببێ فێری قسە و راز و نیازی مەحرەمێ
مەحرەمێ بۆ حاڵی زاری عاشقی گوڵ گەر نەبێ
ناعیلاجە تەرکی عەیش و نۆشی دڵ کا هەر دەمێ
هەر دەمێ ئەو پیری مەیخانەی حەقیقەت مەیلی بوو
ئەم دڵەی (شەیدا) فیدایە بۆ نیساری مەقدەمێ

***

شکانی نازی گوڵ

هەولێر- ٢٠٠٩/٧/١٥

بە شێوانی چەمەن، نەزمی بەهار و نازی گوڵ دەشکێ
بە بێ‌نازی گوڵیش شووشەی ئەوین و عەشقی دڵ دەشکێ
کە بولبول کۆڵ و باری غەم لە باخا هەڵگرێ بێ‌شک
لە قورسیدا لەبن پێیا لق و هەم دار و چڵ دەشکێ
گڵ و گوڵ پێکەوە هەمڕازی کۆن و هەمدەمی یەکدین
کە ئاوی گوڵ درێ، یەکدەم خەم و تینوویی گڵ دەشکێ
منیش خۆ هەر لە ڕۆژی بوونەوە هەر گڵ بووم بۆ گوڵ
ئەدیی بۆچی لە بەدبەختیی منی تینوو ستڵ دەشکێ
ئەگەر دولبەر کەمێ شەهدی گوڵ و شیر و شەکەر بێنێ
لەبۆ نێو کۆڕی ئەهلی دڵ، یەقین شووشەی نوقڵ دەشکێ
بە بۆنی میسك و عەتر و عەنبەرئەفشانی خوداکردی
لە گوڵزاری چەمەن، ڕەنگی گوڵ و قەدری سمڵ دەشکێ
خوداناکەردە دولبەر گەر بڕەنجێ، مەیلی نەنوێنێ
وەها سەددی مژۆڵی چاوی ئەهلی دڵ بە کوڵ دەشکێ
کە گڕ بەربێتە جەستەی عاشقی دێوانە بەم حاڵە
لە ئاگردانی عەشقی دولبەرا جامی سکڵ دەشکێ
دڵەی (شەیدا) بە دەردی عەشقەوە دایم گرفتارە
خەزان و فیرقەتی یارە کە وا شێوە و شکڵ دەشکێ

***

غەمی عەشق

هەولێر- ٢٠٠٩/٩/١٦

لە مەیخانەی غەمی عەشقت کە من مەیلم مەیە، ساقیی
بە قەولی کەس مەکە، هەرکەس وتی جارێ مەیە ساقیی
چ مەی! بادەی محەببەت بۆ رەواجی زەوقی ئەهلی دڵ
نە ئەو بادەی کە گیراوی حەرامی میوەیە ساقیی
لە سینەی پڕ لە گەرد و تۆزی غەم برژێنە لەو بادەت
بە تیری دەستی یاری دڵ کە جەرگم پەی پەیە ساقیی
وەرە لوتفێ بفەرموو تۆ لەگەڵ ئەم عاشقەی خەستە
عیلاجی زامی سەختی پڕ لە ناسۆرم کەیە ساقیی
لە سووچی خەستەخانەی عەشقی تۆدا بێگومانم من
دەوایێ بۆ منی شێواوی حوسنت هەر هەیە ساقیی
بەبێ شک لوتفی پیرانەت لەگەڵ دڵ، گەورەیی خۆتە
وەگەرنا دڵ چ قابیل بەو دەری مەیخانەیە! ساقیی
منی دێوانە ئەمڕۆ هەروەکو مەجنوونی دەشت و کۆ
هەموو ئاواتی عومرم وەسڵی ئەو لەیلایەیە ساقیی
ئەگەر من شێت و (شەیدا)یی ویصالی گوڵ نەبم، بۆچی
بە دایم شین و رۆڕۆمە، حەیاتم پڕ وەیە ساقیی

***

پەیامێك بۆ گەل و دەسەڵات [*]

هەولێر- ٢٠١١/٤/٢٥

بەئومێدم لە دنیادا هەتاکو رۆژی مردن بێ
لەباتیی من کە قاصید هەر خەریکی نامە بردن بێ
پەیامی من وەهایە بۆ تەواوی دەستەڵات و گەل
ژیانی خۆشی نێو ماڵی وەتەن بۆ تۆ و بۆ من بێ
فەقیری بێ دەس و بێکەس ئەڵێ دەی کەی رەوایە خۆ
کە یاسا جێبەجێ کردن بەتەنها هەر لەسەر من بێ
لەباتیی حیکمەت و شێوەی حیوار و گفتوگۆ کردن
وەڵامی یەکتریی بۆچی بە ئاگر یا بە ئاسن بێ!
دە ئێوەش ناخودایانی وڵاتی خوێن و بەحری سوور
بترسن هەرهەموو، کەشتیی نەجاتی گەل سەرەوبن بێ
دەبا فیتنەی رەقیب و دوژمنانی دەوروبەر، یاران
لەنێو دەریایی عەقڵ و حیکمەتی گەلدا وەها ون بێ
کە تیر و شیری دەستی گەل بەتەنها روو لە دوژمن کا
رەقیبی میللەت و دینم کە جەرگی ئەنجن ئەنجن بێ
بەناهەق خوێنی رۆڵەی کورد بە پەنجە و دەستی کورد ئەرژێ
چ فەرقێکی هەیە منداڵە، پیرە، پیاوە، یا ژن بێ
لە پاداشی هەموو ئەم فەرتەنە و غەوغایەدا یارەب
بە تیری عەقڵ و ژیریی گەل، رەقیبم جەرگی کون کون بێ

[*] ئەم هۆنراوەیەم بەهۆی ئاکامە درێژخایەنەکانی رووداوی (٢٠١١/٢/١٧)ی شاری سلێمانییەوە نووسی، کە ئەم ناارامی و دڵەڕاوکێیە بۆ ماوەی چەند مانگێك هەموو کوردستانیشی گرتەوە.

ئەبوو رێگەی تفەنگ و تیر و گوللە و چەك نەدەن هەرگیز
کە دایم هەر خەڵاتی بۆ نەوەی گەل، مەرگ و کوشتن بێ
بەشێکی خاکەکەم دەریایەکی خوێنی شەهیدانە
مەلەی تێدا مەکەن توخوا، نەوەك بەم کارە لیخن بێ
بە غەیری یەکتریی یاران ئەبێ سا دڵ بە کێ خۆش کەین
کە هەر چوار دەوری خاکی نیشتیمانم گورگ و دوژمن بێ
لە گێڕانی قەڵەم بۆ سوودی خاك و میللەتم، شەرتە
کە سڵ ناکەم، مەگەر دەوری ئەجەل هەم پەیکی مردن بێ
منم (شەیدا)یی خاکی نیشتیمان و میللەتم، یاران
دەبا بەس بێ کە من تەوقی غەمم دایم لە گەردن بێ

***

دەوری خراپی راگەیاندن لە کوردستان [*]

هەولێر- ٢٠١١/٥/٥

ئەمن دەمویست لە گوڵزاری وەتەندا هەر شەماڵێ بێ
بە بۆنی گوڵ، کە بێت و روو لە هەر کۆڵان و ماڵێ بێ
کەچیی جۆگەی شەڕ و ئاژاوە هەڵبەسراوە لەم خاکە
ئەبینم دیمەنی فیتنە لە شاشەی هەر کەناڵێ بێ
لەلایێ ئەم ئەدا تانە لە ئەو، ئەو لەم لەلایێ تر
ئەمەش کاری کەسێکە دڵ پڕ و کەللە بەتاڵێ بێ
لە ئاکاری مرۆڤی رەند و عاقڵ دوورە ئەم کارە
مەگەر بێگانە بێ ئەو کەس وەیا شێت و مناڵێ بێ
ئەنا کەی باوی ئەم بەزم و بیساتە ماوە ئێستاکە
کە ئاخۆ دەنگی زبری ئەم دەهۆڵە هی چ ساڵێ بێ
وڵاتِ و خاکی من ئەمڕۆکە خەڵتانی خەم و شینە
ئەبێ ئاخۆ سبەینێ گەل کە گیرۆدەی چ حاڵێ بێ
کە ئاشی دەستەڵات ئەمڕۆ لە گێڕانی خەیاڵێکە
لەلایێ ئاشەوانی گەل لە ئاواز و خەیاڵێ بێ
خودا رەحمێ بە حاڵی میللەتی کوردی هەژارم کا
وەگەرنا هەر ئەبێ کوشتەی غەم و هەر ناڵەناڵێ بێ
دڵەی (شەیدا) کە خامەی دەستی بۆتە دەنگ و ئاوازی
ئەبێ تا ماوە وێنەی هەر دلێر و دەنگ زوڵاڵێ بێ

***

---

[*] ...هۆی رووداوەکانی پاش (٢٠١١/٢/١٧)ی شاری سلێمانی‌یەوە، کەناڵەکانی راگەیاندن لە کوردستان ...ە وێزەی یەکتر و جۆرەها وتەی نەشیاویان بەرامبەر بە یەکتر بەکار ئەهێنا، بۆیە ئەم هۆنراوەیەم نووسی.

تیفلی موعتەبەر[*]

سلێمانیی- ٢٠١١/٦/٣٠

شوکور ئەمڕۆ لە فاك و فیکی عالەم بێ‌خەبەر لە نوێ
بە ڕۆح و دڵ لە بەزم و ڕەزمی دنیا چوومە دەر لە نوێ
لەخزمەت یاری دڵدا بوومە تیفلی موعتەبەر لە نوێ
(دڵی بردم بە شۆخیی دولبەرێکی تازە سەر لە نوێ
موبارەك بێ لە دڵ سەودایەکی کەی کەوتە سەر لە نوێ)

ئەبێ لەم بەزمەدا ئاخۆ لەسەر شێوەی تەواتور کێ
هەبێ ئاه و گڕی عەشقی بە غەیری یاری دامرکێ
چ یاریێ! عاشقی دایم ئەبێ رازیی بە ئەستورکێ
(کەچ ئەبرۆ، دیدە ئاهوو، شۆرشین خوو، فیتنەجۆ، تورکێ
خورۆش و شۆر و شینی خستە ناو ئەهلی نەظەر لە نوێ)

چ شۆخێ! عالەمێکی بەند و گیرۆدەی غەمی سەر کرد
بە جۆرێ دەوری ئەهلی عەشق و یارانی مونەووەر کرد
کە وا ماڵی دڵانی پڕ لە میسك و عوود و عەنبەر کرد
(بە ناز و عیشوە پاك ئەرواحی پاکانی موسەخخەر کرد
بە غەمزە خاطرانی دایە بەر تیری نەظەر لە نوێ)

---

[*] ئەم هۆنراوەیەشم بە شێوەی پێنج خشتەکیی لەسەر پارچە شیعرێکی (مەحوی) نووسی.

لەخزمەت یاری دڵدا عەشقی مـن بـێ شـەكك و تەڕدیـدە
وتم رۆحـم لـە رێتایـە، وتـی كـوا؟ زووبـە دەی بیـدە
وتم چـی بكـەم! لـە رووتـا قامـەتم لەرزۆكـە وەك بیـدە
(صەبا كردوویە وعدەی گەردی كۆیی، مەگری ئەی دیـدە
بەئومێدم جەواهیر سورمە بـۆ نـووری بەصـەر لـە نـوێ)

بەدەس نەفسم لەسـەر جـەرگ و دڵـم دەرهـاتووە وەرهـەم
دەروونم هەرهـەموو رەش بۆتـەوە، بـێ زاد و بـێ بەرهـەم
بەتەنها هەر بە شێوەی زاهـیر و هـەم دیـمەنی سـەر هـەم
(لەبی لـەعلی شـیفا بەخشـی برینـی دڵ دەكـا مەرهـەم
ئیشارەی چاوی دەكولێنێتـەوە داغـی جگـەر لـە نـوێ)

لە گوڵشەن من كە ئەو یاری صـەفا بەخشـی دڵـەم بینـی
لە دڵ دەرچوو غـەمی دووریی، پەڕەی گوڵ بوو بە پەرژینی
منم (شەیدا)یی ئەو لەیل و دو زولفی چـین لەسـەر چـینی
(بە شـێوەی شـكڵی شـیرینی وەكـو كـاكۆڵی موشـكینی
پەشێوی كردووە ئەحواڵی (مـەحوی) دەربـەدەر لـە نـوێ)

***

هەواڵی یاران (*)

هەولێر- ١٩٩٧/٨/١١

سەلامێکی بەتین و گەرم و گوڕ بێ — ئەکەم تەقدیمی شەخصێ میسلی دوڕ بێ
لە قووڵایی دڵ و سینەی بەجۆشم — ئەگەرچی مات و مەحزوون و نەخۆشم
لە شاری غوربەت و دووریی ڕەفیقان — دەروونم پڕ لە خوێنە ئەی ڕەفیقان
لەبۆ ئەو صوحبەت و ڕەحمەی کە بوومان — وەکو ئەولادی باوکێك بووین هەمووما ن
بە شەوقی خوێندن و تەعلیم و تەدریس — موتاڵای فیقە و ئایات و ئەحادیس
بەهۆی (مزگەوتی شێخ بابە عەلیی) بوو — وەکو ڕۆژ بۆ هەموو کەس مونجەلیی بوو
کە ئەو حوبب و عەلاقەی دڵیە بوومان — بە جۆرێ ڕەنگی دابۆوە لە ڕوومان
ئەویش تەنها لەپێناوی خودا بوو — بە زاهیر گەرچی زوو لێمان جودا بوو
وەها دەوری فەلەك نەیهێشت هەتا سەر — لەگەڵ یەکتر سەرف کەین عومری بێبەر
ئەگەرچی من لە ئێوە زۆر بەعیدم — بەڵام مەسروور و دڵخۆش و سەعیدم
بە ڕەحمی بێزەواڵی حەییی مەننان — کە بیبەخشێتەوە ئەو وەسڵە پێمان
ئەگەرنا بۆ ژیانی ڕۆژی دوایی — بە ماڵی دڵ ببەخشێ ڕۆشنایی
لە کۆتایی وەڵامم بۆ حەبیبان — ئەڵێم ئەی کۆمەڵی خیلقەت نەجیبان
سەلامی ئەم هەژارەی دڵ برینداربەقەد دووریی مەسافەی بەینی دوو شار
لە (هەولێر) تا (سلێمانیی) بە کۆمەڵ — ئەکەم پێشکەش بە هاوڕێیانی ئەووەڵ
ئەگەر (شەیدا) وەفای جارانی مابێ — ئەنووسێ دەردی دڵ تا گیانی مابێ

***

(*) ئەم هۆنراوەیەم بۆ هاوڕێی خۆشەویستم: کاك (نەبەز غەریب) لە سلێمانیی نووسی، کە ماوەیەك بوو لە سلێمانی‌یەوە بە ماڵەوە هاتبووینە هەولێر و لە دۆست و برادەران دوور کەوتبوومەوە.

هەواڵپرسیی (*)

هەولێر- ١٩٩٧/٨/١١

سەلامێکی برایی و کاتی صوحبەت
لە قوولایی دڵ و کانی محەببەت
لە جەرگی پڕ لە خوێنم بۆ رەفیقان
ئەکەم پێشکەش بە گشت خاوەن طەریقان
بەوانەی صادیق و ئەهلی وەفا بوون
بە کردار و بە گوفتار بێ جەفا بوون
ئەگەرچی لاشەکەم نەشبێ لەلاتان
بە دایم هۆش و دڵ وا لە پەناتان
لە خاکی غوربەتا من بێ رەفیقم
لە بەحری بێ بنی غەمدا غەریقم
رەفیقی من (عەزیز)ە و هی ئەویش من
عەجەب موشتاقە بۆ دیداری (هێمن)
ئیتر بێدەنگ بە (شەیدا) بەس بناڵە
ویصالی تۆ بە یارانت مەحاڵە

***

(*) ...م هۆنراوەیەم لە وەڵامی نامەیەکی هاوڕێی خۆشەویستم: کاک (هێمن عەبدول) لە سلێمانیی نووسی،
... هۆی هاتنمان بۆ هەولێر لێیان دوورکەوتبووینەوە، بۆیە بە شیعر و نامە یەکترمان بەسەر ئەکردەوە.

من و دڵ

هەولێر- ٢٠٠٢/٥/٢٢

ئەرێ ئەی دڵ ئەتۆ بەدبەختی یا من!

ئەرێ ئەی دڵ ئەتۆ سەرسەختی یا من

ئەتۆ وات کرد لە من یا من لە تۆم کرد

خەتای تۆ بوو وەیا خۆم وام لە خۆم کرد

لە دنیادا بەشم هەر شین و غەم بوو

دڵم بێبەش لە بادەی نێو حەرەم بوو

دەمێکە هەمدەم و هەمڕازی یەکدین

ئیتر با لێرە بەولاوە جودا بین

نە من تاوانی تۆم بۆ هەڵدەگیرێ

نە تۆش نازی منت بۆ رادەگیرێ

ئەمن کوژراوی تیری عەشقم و، تۆش

لە سایەی حاڵی مندا مات و خامۆش

ئەتۆ بووی وا منت تووشی جەفا کرد

منیش بەم حاڵە ماڵی تۆم خرا کرد

کە گوێم گرت بۆ وەڵامی پڕ هەمی دڵ

ئەبینم زیاترە ناڵە و خەمی دڵ

وتی حەیفە کە تۆ وا بێوەفا بی

بەرابەر کاری من خاوەن جەفا بی

ئەمن رێبازی عەشقم گرتەبەر بۆت

بەبێ من نەتئەناسی دولبەری خۆت

لـــه ســـاحەی بێکەســـیدا دەربـــەدەر بـــووی

لـــه گەنجینـــەی محەببـــەت بـــێ خەبـــەر بـــووی

ئـــەمن بـــووم ئاشـــنام کـــردی بـــه رازت

دەســـم گرتـــی بـــەرەو قیبلـــەی نیـــازت

گەلـــێ رێگەم بڕیی پـــڕ خـــۆف و میحنـــەت

لـــه رێـــی تـــۆدا بـــەبێ تەقصـــیر و میننـــەت

ئەوەنـــدەم پـــێ کـــرا مـــن هـــەر کـــه کـــردم

لـــه رێگـــەی عەشـــقی تـــۆدا مـــام و مـــردم

گـــوڵێکی نـــازەنینم دایـــه دەســـتت

که پڕکا نێـــو دەمـــاخ و هەســـت و نەســـتت

لـــه بـــۆنی یاســـەمین و میســـك و عەنبـــەر

بکـــا نێـــو ســـاحەیی ســـینەت موعـــەططەر

ئیتر مـــن چی له بـــەختی ســـەختی تـــۆ کـــەم

مەگەر هەر روو له شاخ و هەرد و کۆ کـــەم

وتم مـــــەنوارە بـــــۆ شـــــێوەم، زەلـــــیلم

ئـــەمن کـــردم ئـــەتۆ نەیکـــەی، دەخـــیلم

پەشـــیمانم لـــه گوفتـــار و قســـەی خـــۆم

هەتا هەم شەرتە من هەر هەمـــدەمی تـــۆم

وەرە بـــا پێکـــەوە هـــەر شـــین و رۆ کـــەین

فوغـــان و داد و ناڵـــەی خۆبـــەخۆ کـــەین

ئەتۆ هاوبەندی من، من شێت و (شـــەیدا)م

هـــەتا مـــاوم گرفتـــارم، لـــه وەی دام

***

ساحەی دەروون

هەولێر- ٢٠٠٣/٧/٧

دەمێ بوو ساحەی دەروونی کەیلم
دوور بوو لە شێوەی شیرینی لەیلم

وەك فەرهاد بەدەم کێو و هەردەوە
بە داخ و دەرد و ڕەنگی زەردەوە

دڕکی مەینەتی وا لێ ڕوابوو
نەجاتی لە غەم، ڕەحمی خوا بوو

چونکە دڵ کون کون بووبوو بە تیرێ
تیرێکی کول بوو، هەروا زنجیرێ

لە گەردنمدا وەك باری خەم بوو
سەد باری بەڵام من لەلا کەم بوو

بەهۆی دووریی لەیل، فەسڵی دڵداران
دوورکەوتەی چەمەن، گەڕیدەی شاران

بەڵام خۆ ئەبێ وەختێ بێتە پێش
دڵ نەجاتی بێ لە ئازار و ئێش

سا سەبا ئەمڕۆ ڕۆژی چاکەیە
کاتی دڵشادیی ئەم غەمناکەیە

هەستە زوو بڕۆ بۆ خزمەت یارم
ئەو یاری دڵسەنگ، لەیلەکەی پارم

دەخیل عەرزیکە عاجز نەبێ لێم
با لەوە زیاتر من لەق نەبێ جێم

بڵێ ئەو ئەیوت مات و حەزینم
بێ مەرهەم ماوە زام و برینم

دەمێ بوو کە من چاوەڕێی ئەو بووم
بە ڕۆژ و بە شەو بێخورد و خەو بووم

کەچیی داخەکەم بۆ تەنها جارێ
نەیپرسی لە من، وەك وەفادارێ

گەرچی ئەو مەیلی بۆ من نەماوە
من لەنێو دڵدا ئەوم داناوە

چونکە تەنیا ئەو بوو بە سەرمەشقم
هەم بە ئوستادی ڕێبازی عەشقم

ئەو فێری کردم بەزمی غەمخواریی
ئەو بە نازی دوو دیدەی خوماری

ڕایکێشامە نێو خەزێنەی خەیاڵ
خستمیە سەر ڕێی زەوقی ئەهلی حاڵ

بڵێ دیدە گیان، مایەی شەوقی دڵ
بۆ خاتر وێنەی جوانت وەکو گوڵ

وا گومان نەبەی ئەو بێ وەفابێ
یا دەرهەق بە تۆ ئەهلی جەفابێ

بەڵام لە نیوەی شەوی بێ شەمدا
لە دەشت و سارای پڕ خۆف و خەمدا

کە تۆ وێڵت کرد، دەست لێ بەردا
ئەویش بە ناچار چوو دای بە هەردا

زانیــی بــەبێ عەشــق ژیــانی تاڵــە عــومری بــەبێ گــوڵ، تــەواو بەتاڵــە

ئــیتر بــەم حــاڵ و ئــا بــەم یــادەوە تینــوو بــە جامــێ بــادەی ســادەوە

رووی کردە دەشت و سارای بێکەسیی بــە داخ و دەردی بــێ فریادڕەســیی

رۆژێ لــەناکاو بــە بــێ ئاگــایی بــە ئــاهی ســەرد و بــێ پــەناگایی

کەوتــە نێــو داوی پــەری میسالــێ فیتنە هەڵگیرسێن، خاوەن جەمالــێ

دارای دوو دیدەی پڕ لە غەمزە و نــاز دڵفریب، دڵکێش بــۆ نێــو گــەنجی راز

ئــیتر بــەم حاڵــە گــیرۆدە بــوو ئــەو کە لێی حەرام بوو خۆراك و هەم خەو

ئــەمجاریش ســەبا دەســم دامێنــت بە سورعەت نومــای رێگــا شــکێنت

بە پێوانی ئەو گشت هــەرد و کێــوە بچــۆرە خزمــەت ئــەو پــەریی شــێوە

گەر پرسی لە حاڵ، وەزعی بێکەسیم لــە تــەنیایی دڵ، بــێ فریادڕەســیم

عەرزیکــە کوشــتەی کــۆنی ئــەوینت فــەرهادی کۆکــەن شــێوەی شــیرینت

(شــەیدا)ی جــەماڵی تــازە یارێکــە وەك مەجنوون وێــڵ و بــێ قەرارێکــە

***

بادەی عەشق

هەولێر- ٢٠٠٣/٩/١

عەزیزم دیدەم، رۆحی رەوانم   مایەی شەوقی دڵ، ئارامی گیانم
هێزی هەناو و بینایی چاوم   خونچەی نێو باخی عومری ژاکاوم
دەمێکە تەنیا و وێڵ و گەڕیدەم   وەك مەجنوون عاشق بە رووی تۆم دیدەم
داوام لەخزمەت ئاسانەی تۆدا   کەمێکە، بەهرەم کە رەنگ و بۆ دا
ئەزیەت بکێشە و لوتفێ ئەداکە   لایێ بەلای ئەم غەمناکەداکە
سەرخۆشە هەرکەس کە مەی نۆش ئەکا   بادەی عەشقی تۆ، دڵ سەرخۆش ئەکا
شەهادەت لەلام مایەی نەجاتە   خەڵاتی مەرگم بە دڵ ئاواتە
مەرگێ ببێتە واسیطەی وەسڵت   کۆتایی بێنێ بە وەرزی فەسڵت
هەرکەس کە کەوتە داوی عەشقەوە   ئەچێتە کۆڕی دەرس و مەشقەوە
ئەبێ هەر دیلی کۆت و زنجیر بێ   حاڵی مەجنوونی دایم لەبیر بێ
منیش هەر (شەیدا)ی شەربەتی مەرگم   تا ماوم داخی لەیلە بە جەرگم

***

موژدەی نەسیم

هەولێر ٢١-٢٢/١٠/٢٠٠٣

سەبا موژدەی نەسیمت گەیـیە دەسـتم
بە بۆی عەتر و گوڵاوت شاد و مەسـتم
دەمێ بوو دڵ فیراقی گـوڵ بەشـی بـوو
خەمی سەختی لەبەر بەختی رەشی بوو
ئـەتۆ هـاتی لەخزمـەت یـاری جـانیی
پەیامی دولبەرت بـۆ مـن کـە هـانیی
ئـەما بـازاڕی غـەم، دڵ کەوتـە شـایی
وەهـا دەرچـوو لـە دەردی بێنـەوایی
کە نـەیزانی لـە غـەم چـی دیـوە دایـم
ئەما بـاکی لـە لۆمـەی پەسـتی لایـم
شوکور ئەمشەو ستارەی طـالیعی مـن
لە سەر هەڵهات و کەوتە تەوقی گەردن
رەویی هەوری غەم و ناسۆر و میحنەت
لـە صـەفحەی دڵ رژا بـارانی رەحمـەت
دڵەی (شەیدا) شوکور وا شـادە ئـەمڕۆ
وەکـو یـاران لـە غـەم ئـازادە ئـەمڕۆ

***

تالاوی محەببەت

هەولێر- ٢٠٠٧/٦/٢٦

ئەڵێن عەشقت مەجازە یا حەقیقەت؟
ئەسیری شۆخی یا پیری طەریقەت
ئەڵێم تێکەڵ لە هەردوولایە عەشقم
لە ساحەی سینەدا سەرگەرمی مەشقم
لەلایێ دەردمەندی پیری ساقیم
لەلایێ فیتنەیی لەیلێکە باقیم
لەلایێ بێ شیفابەخش و طەبیبم
لەلایێ بەند و گیرۆدەی رەقیبم
قوتابیی مەدرەسەی عەشقی مەجازیم
بە تالاوی محەببەت بۆیە رازیم
هەتا باخی حەقیقەت بێتەبەر بۆم
بڵێم ئۆخەی نەما ناڵین و رۆڕۆم
لە ئەووەڵ دەرسی عەشقمدا خەیاڵم
لە گوڵ ئالا، نەماڵم ما نە حاڵم
ئیتر فەوتام و ژینم پڕ لە غەم بوو
بەتەنها شەوقی دڵ بوو من کە نەمبوو
چ غەم! هەم قووتی دڵ هەم قووەتی دڵ
لەبۆ عاشق ئەنیس و ئولفەتی دڵ
رەفیق و هەمدەمی دێوانە (شەیدا)
لەنێو دڵدا بە دایم دیار و پەیدا

***

دەردی گەندەڵیی

هەولێر- ٨/١/٢٠٠٨

ئـەمن عاشـق بـە خـاکی نیشـتیمانم بـەڵام بـەعزێ هەیـە، داخـی گـرانم
کـە قـەدر و رێـزی نـازانن کـەم و زۆر بـە رەنگێکـی وەهـا نەشیاو و نـاجۆر
کە هەرکەس بۆی لـوا بـەردێ بـدا لێـی لە نەخشەی گشت جیهانا لەق بکا جێـی
بە سوودی خۆی و خۆشیی دوژمنی گـەل نـەهێڵێ دەرکـەوێ ئاسـۆ لەسـەر کـەل
بـەڵام خـۆ مـن ئەوەنـد دڵسـۆز و سـازم بـە خزمـەتکردنی خـاکم ئـەنازم
لـە رەنجـانم ببـوورە نیشـتیمان لـێم کەمێ گەر دەرچووم ئـەمڕۆ لەسـەر رێـم
کە شەوق و زەوق و شووشەی دڵ شـکابێ وەیـاخود مـەیلی جـارانم نـەمابێ
ئەگەرچی من لەگـەڵ تـۆ کـاڵ و زڕ نـیم لە شەوقی عەشقی تۆدا گەرم و گوڕ نـیم
ئەوەش بـێشـك بزانـە تـۆ بـە دڵ چـاك هەموو تاوانی رۆڵـەی خۆتـە ئـەی خـاك
کـە رۆڵـەی زۆڵـی زۆرت گرتـە بـاوەش لـە ناپـاك و خـراپ و جـاش و چـاوەش
ئەمێسـتا سـەردەمی پـارە و دراوە ئـیتر بـاوی وەفـا هـەرگیز نـەماوە
بـەڵێ رۆژی دەراوە و کورسـی یـو مێـز ئەوەی هەیبوو گەلـێ دەگرێتـە ئامێـز
لە پێشی هەرهەموویان کاکی مەسئوول لە پارە و نان و بیرە و مـەی پـڕ و فـوول
لەسەر مـاڵ و حیسـابی شـانی میللـەت گەلی چەوساوە دەق گرتـوو بـە عیللـەت
بـەهۆی ئـەم کۆمەڵـە ناپـاك و زشـتە بەتـەنها هـەر ئـەوانت وا لەپشـتە
لە شار و دێ هەموو تا دەشت و کێـوت لـە عالەمـدا زڕاوە دەنـگ و نێـوت
نەخۆشیی گەندەڵیی کەوتۆتـە نێـو گـەل گـەلێکی کـردووە وێـران و پـەل پـەل
منی (شـەیدا) لـەداخی خـەڵکی ناپـاك بە کۆڵـێ غـەم ئـەبێ بخرێمـە بـن خـاك

***

دەمەتەقێیەکی شیعریی[*]

هەولێر- ٢٠٠٨/١٠/١

بە کۆڵێ باری خەم، وەك خامە ئەمشەو
حەرامم کرد لە خۆم و خامەکەم خەو
هەتا ساتێ بنووسین دەردی دڵمان
بکەین سارێژی زامی کۆن و هەم نەو

بە چەن دێڕێکی کورت و پڕ لە مانا
بە زەوقێکی سەلیم وەك پیاوی دانا
بەبێ خەرقی سنوور و رێگە لادان
بهۆنین رشتەیێ ساکار و سانا

بەراوردێ بکەین ئەمڕۆ لە بەینی
مەه و زوڵمات و فەرقی دین و دەینی
ئەوەی بۆنێکی لەم گوڵزاری شیعرە
نەکردبێ، بەش خوراوە، کوێرە زەینی

ئەسەف بۆ حاڵی کورد، داخی گرانە
وەها ئەم عالەمەی گۆڕیی زەمانە
کە کلتوور و بەهای دێرینی خۆیان
لەلایان بۆتە (مشتووی نێو هەمانە)

[*] کتێبێکم لەژێر ناونیشانی (چوار وەرزەی شیعر) وەك بەراوردێك لەنێوان شیعری کلاسیك و نوێدا نووسی و لە کۆتاییەکەیدا ئەم چەند دێڕە شیعرەشم وەك دەمەتەقێیەك لەو بوارەدا هۆنییەوە، بۆیە لێرەشدا گەرەکە خۆی بنوێنێتەوە، چونکە مادام ئەم بەرهەمەم ناوناوە (دیوانی شیعر) دەبێ سەرجەم شیعرەکانم بگرێتە خۆی.

لە بابم بیستووە من خۆم، بەبێ ناو
بەسەرهاتی کوڕ و بابێکی داماو
کە تەنها ئەو کوڕەی هەبووە لە دنیا
بە بەدبەختیی لە خێڵ و گەل بەجێماو

ئەوەند بێتاقەت و عاجز ببوو لێی
هەموو گیروگرفتێ هاتبۆ رێی
بە جۆرێ نەیئەزانی چی لەگەڵ کا
هەموو جارێ بە ناچاریی دەوت پێی:

گرانیی کوڕمە من رۆڵە، وە ئیللا
ئەتۆ کوڕ نی! لە تۆ من بووم تەوەللا
منیش ئێژم ئەگەر شیعر ئاوەها بێ
لە شیعر و شاعیریی حاشا وە کەللا

نیە ئەم دەنگ و نالەی من بەبێ هۆ
ئەبێ بۆ شیعر و هۆنە و نەوشە ئەمڕۆ
لەجیاتی شاعیرانی کۆن و دێرین
بکەین شین و فوغان و داد و رۆڕۆ

زەمانێکە، گرانیی شیعرە ئەمڕۆ
بەڵێ بازاڕی هەرزە و میعرە ئەمڕۆ
کەچیی ئەم (بەیت و بالۆرە)و قسانە
لەلایان پڕ لە نرخ و سیعرە ئەمڕۆ

ئەگەر شیعرە، ئەدی کوا وەزن و کێشی
وەیا بۆچی بەسۆیە زام و ئێشی
ئەگەر پەخشانە، بۆچی ناوی شیعرە
چ بەختێکی رەشە هاتۆتە پێشی

دەسا با بێینەوە سەر باسی خۆمان
لە رێگا لانەدەین، وا چاکە بۆمان
ئەگەرچی تێ نەگەیوم ئەم وتانە
قسەی رووتە وەیاخود شیعر و رۆمان

بەلاَم ئەمجارە خۆمم بۆ نەگیرا
خەیالێکی گرنگم هات بە بیرا
وتم با چەند وتە و دێڕێ بنووسم
لە بەرگی پیاوی دانیشمەند و ژیرا

بە جۆرێ کەس نەبێتە عیبرەت و پەند
لە خامەم کەس نەبێ زار و زەرەرمەند
بە پێنووسێ کە شیلە و شەهدی لێبێ
قسە و باسێکی وا شیرین وەکو قەند

لە گولزاری ئەدەبدا گوێ بدەن پێم
بزانن یا نەزانن چیم و من کێم
بە نەغمە و سۆز و هەم ئاواز و شێوەی
زمانی بولبول و پەروانە ئەدوێم

بەڵام چی بکەم لە شێوەی شیعری تازە
کە وا بێ ڕەونەق و بێ ڕەنگ و نازە
لەباتی بەرهەمی بەرز و دڵارا
بنەخشێنێ، کەچی هەر باسی قازە

بەدەس ئەو کۆمەڵە لاوان و گەنجە
دەروون و دڵ ئەوەندە پڕ لە ڕەنجە
لە داخی شیعری بێ مانا و ناڕێك
دەبا بشکێ سەری پێنووس و پەنجە

بەتەنها شەو دەبینێ شەمشەمەکوێر
ئەوە (ڕۆژ)ە لەلای ئەو پەست و بێ خێر
کە چاوی کوێر و بێ بەهرە و بەها بێ
چ فەرقێکی هەیە گەر مێیە یا نێر

ئەوەی دوو لەت بڵێ شیعری بەرەڵڵا
ئەڵێن ئەی ئافەرین، سەد بارەکەڵڵا
بەڵام گەر ڕەخنەیێ لەم بەزمە بگرێ
بەجارێ هەڵئەسن ئەیکەن بە هەڵڵا

جەنابی شاعیری ئازاد و نوێخواز
شتی وا هەڵئەبەستێ، پەست و لاواز
بەناوی شیعر و وێژەی جوانی کوردیی
کەچیی خاڵیی لە تام و چێژ و ئاواز

برای شاعیر ئەگەر شیعرت مەبەستە
لە کار و هەوڵ و کۆشش رامەوەستە
بەڵام کاری پەسەند و جوان و دڵگیر
بڵێن ئەم دورڕی دەریای بیر و هەستە

ئەگەر مەیلت هەیە بۆنێ لە وێژە
بکەی، جارێ قسەی بیرت ببێژە
ئیتر ئەوسا بە پەنجە و نووکی خامەت
مەبەستی جوان و بەرزت هەڵبڕێژە

ئەبێ شاعیر بە چاوی دڵ نەزەر کا
لە نارێکیی قەڵەم دایم حەزەر کا
گەلێ نەنگە وشەی نەشیاو و ناجۆر
بە زار و دەست و خامەیدا گوزەر کا

منیش وەك عاشقێکی شیعر و پەخشان
لە گەنجینەی ئەدەبدا روو درەخشان
بەئومێدم ئەوەی خاوەن قەڵەم بێ
دەرێنێ گەوهەر و لەعلی بەدەخشان

لە «چوار وەرزەی شیعر»دا بەرهەمێکم
وەبەرهێنا لە گوڵ، گەرچی کەمێکم
بە گەل بەخشی، نموونەی ئاڵەکۆکێ
وەریی ئەما منی (شەیدا) خەمێکم

پەیامێك بۆ ئازیزانم

هەولێر- ٢٠١٠/٢/١٤

دەمێ بوو دوور لە رەنگ و دیمەنی شاری سلێمانیی
هەموو هەر چاوەڕێی رۆژێکی خۆش و نەوبەهارێ بووین
من و ماڵ و منداڵم چووینەوە رۆژێ بە میوانیی
نەمانزانی موقەددەر لەو دیارە چاوەڕێی کردووین

لە رۆژی جومعە بوو هاتیف بە گوێچکەمدا درا، سەد داخ
کە (لانە)ی رۆح و دڵ، دەستی شکاوە ئەو بە سێ لادا
هەناسەم لێ بڕا، جەرگم کزەی لێهات و سووتا ناخ
کە من بیستم چڵی گوڵ وا شکاوە و دادی من نادا:

نە رۆیشتن بەرەو ئەولا، نە بوون و مانەوەم لێرە
بە ناچاریی ئیتر پێنووسی شیعرم خستەگەڕ، هەرچەند
بەتەنهام و (بینایی)م دوورە، هەردوو چاوەکەم کوێرە
لە دووریی ئەو نەمامی عومر[1] و بینە[2] و رۆڵەیی دڵبەند[3]

بەئومێدم سەبا بێ ئەم پەیامەم بۆ ببا تاوێ
لەبۆ ئەو سێ خەڵاتی ژین و ئاواتی هەموو عومرم
لە رێگا لانەدا ئەمما لە گوێ چەم یا لەسەر ئاوێ
نەوەك نامەم نەگاتە جێی مەبەست و بێت و من بمرم

---

[1] مەبەست (عبداللە)ی کوڕمە کە لە ئێستادا تەمەنی مانگ و نیوێکە.

[2] مەبەست (بینایی) هاوسەری ژیان و خێزانمە، کە ئەو وشەیە کورتکراوەی ناوەکەیەتی.

[3] مەبەست (لانە)ی کچمە، کە بە سەردانێك چووینەوە بۆ سلێمانیی و من نەوانم لەوێ بەجێ‌هێشت و خۆم ڕامەوە بۆ هەولێر، وە لە ٢٠١٠/٢/١٢دا بەهۆی کەوتنە خوارەوەی دەستی شکابوو، بۆیە ئەم شیعرەم نووسی.

لــە ژینمــدا ئــەوەم ئاواتــە مــن دایــم بــە گیــان و دڵ
ببیــنم ڕەنــگ و ڕووی ئێــوە لــە شــێوازی گــوڵی گەشــدا
کە من ئێســتاکە داد و ناڵەمــە وەك بولبــولی ســەر چــڵ
ئــەزانم هەرهــەموو تیمســالی ڕۆحــێکین لــە چــەن لەشــدا

لــە دەرد و ئافــەتی دەورانــی دنیــا دوور و بێــوەی بــن
خــودا بیکــا نــەبینن مەینــەت و ئــازار و ئەشــکەنجە
دڵــەی زارم لــە شــەوقایە هــەتا لــەم ژینــە ئێــوەی بــن
بــەبێ دیــداری ئێــوە بەرهــەمی عــومرم هــەموو ڕەنجــە

بــە مــەیلی دڵ نیــازم وایــە لــەم چــەن ڕۆژی وا دادێ
کــە ســاتێ بێمــەوە نێــو باوەشــی ئــەو شــارە دڵگــیرە
هــەتاکو بــێ بەســەرما بــۆنی گوڵشــەن، ســروەیێ، بــادێ
بــدا لــەم داری عــومری پــڕ لــە ناســۆر و بــەڵاگیرە

کــە دیــتم دیمــەنی دەســتی شــکاوی ئــەو نەمامــەی دڵ
ئەوەن ئێشی بەسۆ بوو هەر لە جەرگ و دڵ بو کــاری کــرد
لە وەسفی ئەو گوڵە وا کەوتە گەڕ پێنــووس و خامــەی دڵ
پەڕەی دڵ هەر کەمێکی مابو، ئــەم زامــە خەســاری کــرد

لــە یــادی ســەردەمی بــەزمی منــاڵیی و یادگــارانی
بــەهاری پــڕ لــە گــوڵزاری دەمــی لاوی و تەمــەنمانا
لەگــەڵ پــۆلی کــوڕانی شــار و بــەزم و ڕەزمــی جــارانی
گــەڕانی دەشــت و گەشــتی دڵ بــەنێو خــاکی وەتــەنمانا

ئەزانم مـن ئەگـەر دەمـدەم نەكـەم سـەیرانی ئـەو شـارە
هەموو عومری عەزیزم هەر بە زەردیی، بـێ بـەهار ئـەڕوا
سـەراپا گوڵشـەن و گـوڵزاری لاویـی مـن هـەموو خـارە
لە دووریی دیمەنی ئەو شاری عیشـقە، گـەر ئەكـەی بـڕوا

من و ئەو شارە هەردوو پێكـەوە وەك لـەیل و مـەجنوونین
لـە گـوڵزاری محەببەتـدا بـەڵێ مـن بولبـول و ئـەو بـاغ
لـە دووریـی یـەكتری بۆیـە وەهـا شـێواو و مـەفتوونین
بەدەس دەردی فیراقی دڵ، كە ئەو بێ ڕەنگ و مـن ناسـاغ

ئـەرێ بۆچـی قەڵـەم ئـاوا لـە ڕێ دەرچـوو، بـە نـادانیی
بـەبێ ئاگـایی مـن ڕەسمـی قـەدیمی خسـتەوە یـادم
كـە دڵ مەسـتە بـە یـادی بـەزمی جـاران و بـەهارانی
هەتا هەم هەر بـە بـۆنی دڵكەشـی ئـەو گوڵشـەنە شـادم

منی (شەیدا) بە مـەیلی دڵ ئـەبێ هـەر عاشـقی گـوڵ بم
هـەتا مـاوم لـە دنیـادا ئـەمن لـەم شـارە[1] ئـاوارەم
وەكو بولبول لە دووریی گـوڵ، ئـەبێ دایـم لەسـەر چـڵ بم
بە نەغمە و سۆزەوە تا هەم بە دڵ من عەشقی ئەو شارەم[2]

***

ەبەست شاری (هەولێر)ە، كە وا بۆ یازدە ساڵ ئەچێ من تیایدا نیشتەجێم.
ەبەست شاری (سلێمانی)یە، كە هەموو تەمەنی منالێم لە گەڕەكـەكانی (سەرچـیمەن)و (صـابونكەران)و
زەكان)و زۆرێك لە گەڕەكە دڵگیرەكانی تری ئەم شارە بەسەربرد، كە ئێستا شریتی تەمـەن ئەیانهێنێتـەوە
و پێیان شاد ئەبمەوە.

شێوانی دیمەنی شار(*)

هەولێر- ٢٠١١/٢/٢٥

ڕۆژی (حەڤدەی دوو) لە شاری هەڵمەت و قوربانییا
داخەکەم! دووبارە زرمە و دەنگی گوللەم بیستەوە
تیری غەم باریی لە جادە و کووچە و کۆڵانیا
نەمئەزانی دەست و پەنجەی کێیە! هی ئەم یا ئەوە

چوومە (بەردەرکی سەرا) تا دەنگوباسێ بشنەوم
سەیر ئەکەم شێواوە وەزعی خەڵك و شێوەی نەزمی شار
لێم زڕا سەیرانی ڕۆژ و هەم خەوی وەختی شەوم
بەم هەموو بەزم و هەرایە و بارودۆخی نالەبار

من ئیتر هەرگیز خەیاڵم وا نەبوو جارێکی تر
زرمە زرمی چەك بە دەستی ڕۆڵەیی کورد بێتە گوێم
ڕۆڵەیی ئەم شارە بێ یاخود کوڕی شارێکی تر
گەر نەزانم خەڵکی کوێیە! یا نەزانێ خەڵکی کوێم

جەرگی دایە و بابە کون کون بوو بە گوللەی دەستی کورد
گوڵ وشك بوو ئاوی ئەمجارەش لە گوڵشەن، داخەکەم
میری گەل بۆ بیر و حەل مەردانە ناکا دەست و برد!
هەڵوەریی، بەرگ و گەڵایی نەونەمامی باخەکەم

(*) ڕۆژی (٢٠١١/٢/١٧) خۆم و ماڵومناڵم بە سەردانێك چووینەوە بۆ شاری سلێمانیی، بێ ئەوەی لە هیچ دەنگوباسێك ناگادار بین، بەڵام بەداخەوە! بەسەر دەنگی گوللە و خۆپیشاندانندا چووینەوە، کە نائارامی و پشێوییەکی زۆر بارودۆخی ئەو شارەی داپۆشیبوو، پاش گەڕانەوەمان بۆ شاری هەولێر، بەو داخەوە ئەم چەند دێڕە شیعرەم نووسی.

هـــەوری رەش گرتـــی بـــەجارێ ئاسمـــانی نیشـــتمان
چـــنگی مـــەرگ و کوشـــتنم دی، دیمـــەنێکی ترسـنـاك
شـــیر و تـــیری تیـــژی زولّمـــی دا لـــە سـنـگ و پشـتمان
هەردو تێکەڵ بون بەیـەك لـەم نیشـتیمانە خـوێن و خـاك

چەندە داخ و حەسرەت و خەم چوو بـە دلّما ئـەو دەمـەی
ئاسمـــانی گوڵشـــەنی ئـــەم شـــارە ئەزرنگایـــەوە
تیفلی بەستەزمانی گەل شێوا کـە لێـی یـاری و گەمـەی
گۆمی خوێنێ بـوو، لـە عالـەم دەنـگ و رەنگـی دایـەوە

ئێستە جێگەی خۆیەتی نەفرەت لە گوللە و چـەك بکـەین
ئەو چەکانەی روو لە جەستە و سنگی رۆڵەی کورد ئەکـەن
چینی رۆشنبیر و ئـەهلی عـەقلّ و حیکمـەت بێنـە بـەین
لەت لەتی کەن ئەو چەکانەی ئێسکی میللەت ورد ئەکـەن

چـی لـە شـان و شـەوکەتی مـیری ولاّتم کـەم ئـەبێ
گوێ لە رۆڵـەی قـەومی خـۆی و مەتڵـەبی بگـرێ بـە دلّ
تـا بزانـێ کـێ لـە دەوری سـفرەیی حـەق جـەم ئـەبێ
پێشکەشی یەکتر بکـەن گوفتـاری خـۆش و چـەپکە گـوڵ

تووخـــودا ئـــیتر وەلاّمـــی بـــەرد و داری میللـــەتم
با بە چـەك نەدرێتـەوە و دوژمـن نـەبێ دڵخـۆش و شـاد
چونکە جەستەی خۆم و خـاکم کـون کونـە و پـڕ عیللـەتم
حەیفە رەنجـی پـڕ لـە گـەنجی ئـەم گەلـەم بـدرێ بـە بـاد

با رژانی خوێنی رۆڵەی کورد ببێتە هێڵی سوور
رێ مەدەن قەت دوژمنی سەرسەختی کوردستانەکەم
فرسەتێ بێنێت و دەستی زوڵمی خۆی بێنێتە ژوور
تێک بدا نەزمی وڵات و نیشتیمانە جوانەکەم

ئاخ و داخ و حەسرەتی من بۆ وڵات و میللەتە
هەر گەلێ گەر بێ حکوومەت بێت و بێ ئاڵا بژی
تا ئەمێنێ دیلی دەستی زوڵم و کوشتەی زیللەتە
رۆڵەکەت بەردێ لە تۆ دا، کەی رەوایە بیکوژی!

من ئومێدم وایە چینی خەڵکی عاقڵمەند و ژیر
روو لە ماڵی دەستەڵات و مێزی گفتوگۆ بکەن
یەك بەیەك خەمخۆر و دڵسۆزانی میللەت، گەنج و پیر
هەر لەبۆ سوودی وڵاتم بێن و جەمعێ کۆ بکەن

تاکو رەنج و بەرهەمی خوێنی شەهیدانی وڵات
زەڕڕەیێ نەڕوا بەفیڕۆ، قەترەیێکی ون نەبێ
ئەو شەهیدانەی کە بۆ گەل بوونە قوربانیی و خەڵات
بەسیەتی با جەرگی دایکانی وڵاتم کون نەبێ

من هەتا مابم لە ژینا شەرتە تا ئاخر نەفەس
عاشق و (شەیدا) بە خاکی نیشتیمان و گەل ئەبم
کەی رەوایە بێ جیهەت بکرێمە نێو بەند و قەفەس
بۆ شکۆ و بەرزیی وڵاتم چاوەڕوانی هەل ئەبم

***

هەوڵدان بۆ دەسەڵات [*]

هەولێر- ٢٠١١/٤/١٠

داخەکەم! بەینێکە فیتنە و فەرتەنە و کوشت و بڕین
گوڵشەن و ساحەی وڵات و خاکمی گرتۆتەوە
گەر لەجێی ئەم بەزمەدا خەڵکیی بکەونە گوڵ کڕین
چاترە لەم بەزمە، ئەمما گوڵ لە گوڵشەن بۆتەوە

کاکی ئیسلامیی لەگەڵ عیلمانییانی نێو وڵات
پێکەوەن هەردوو لە ریزی پێشەوەی ئەم بەزمەدا
بۆ بەدەسهێنانی کورسیی حوکم و دەسکی دەستەڵات
هەوڵ ئەدەن، ئەمما لە سایەی ئەم هەرا و نەزمەدا

کاکی رۆشنبیری عیلمانیش ئەکا سووکایەتیی
یەك بە مزگەوت و ئەوی تر سۆز و نەزمی دەنگی بانگ
ئەو موسڵمانەش لەگەڵیا هەوڵ ئەدا، هەمتایەتی
بێگومانم ئەو دەسی بڕوا ئەدا ئەم لوول و قانگ

گەر تەماشایێکی کورتی لاپەڕەی مێژوو بکەین
دەستی ئەم حیزبانە زۆری سوور و هەم خوێناوییە
دەی ئومێدم من بە کێ بێ تا بە مەیلی دڵ بگەین
پێشی رێگەی گەل سەرابە، عیللەتی بێ ئاوییە

(*) ماوەیەکە بەهۆی رووداوەکانی (٢٠١١/٢/١٧)ی شاری سلێمانییەوە، حیزبە ئیسلامییەکانی وڵات بۆ گەیشتن بە دەسەلات، دەستیان لەگەڵ عیلمانییەکاندا تێکەڵ کردووە، کە بەداخەوە لە وتەکانیشیاندا هەوڵ ئەدەن پاساوی شەرعیی بۆ ئەم کارەیان بێننەوە، بۆیە بەو هۆیەوە ئەم هۆنراوەیەم نووسی.

کــێ وڵات و نیشـــتیمانی کـــرده دۆزەخ، ســـەردەمێ
کــێ بــو رۆژانــێ گــەلی کــوردی بــە کــافر دەرئــەکرد
قــەتڵی کــوردی لا رەوا بــوو، بــۆی کرابــا هــەر دەمــێ
ســەروەتی ئــەم میللەتــەی بــۆ خــۆی و ئــەتباعی ئــەبرد

ئێسته بۆ قەصد و مەرامی خۆی و حیـزب و دەســتەکەی
هــەر بــەناوی دینــەوە هاتۆتــە ســەر جــادە و شــەقام
وا لــە ریــزی هاوەڵــە بــێ دیــن و هــۆش و مەســتەکەی
هەردو گوێ ئەگرن لــە دەنگــی هەڵهەلــە و سۆز و مــەقام

وا نیشــانی گــەل ئــەدا دڵســـۆزە بــۆ دیــن و وڵات
بــەس بــەناوی دینــەوە هاتۆتــە ســاحەی نیشــتمان
هــەر ئــەوە دینــی وەهــا هێنــاوە بــە دیــاری و خــەڵات
تــاکو مــردن واجبــە مــەمنوونی ئــەو بــین گشــتمان!

مەرکــەزی جومعــە و جەماعــەت لــەم وڵاتــەی ئێمــەدا
سەردەمێ مزگــەوت و تەکیــە و خانــەقا بــوو هەرهــەموو
ئێســـتە کاکــەم وا لــەژێر چــەتری ســەرا و خێمــەدا
واش ئــەزانێ کارەکــەی تــەطبیقــی شــەرعە مووبــەموو

چــاك ئــەزانی بــەردەمت دووکــانی ئارەقخانەیــە
کــەی شــیاوە کــاکی مــن لــەو جێگــەدا بەندایــەتیی
گــەر مەبەستیشــت سیاســەت یــا دراو و عانەیــە
بــۆ بــەناوی دیــن و قورئــان و خودایــە و ئایــەتی!

حوکمی نوێژی جومعە جیاوازە لەگەڵ نوێژی ترا
دیمەنی ئەم کاری ئێوە بیدعەیێکە ناپەسەند
چونکە نەکراوە لە عەهدی حەزرەتا هەرگیز، برا
وازی لێ بێنی بەبێ شك چاترە، بێ چوون و چەند

لای جەنابت زیکر و تەسبیحاتی صۆفیی بیدعە بوو
تۆ بە زاهیر ئەهلی عیلم و عەقڵ و دڵ بووی، ئەو عەوام!
بۆیە عیلم و عەقڵ و حیکمەت پاکی فەوتا زووبەزوو
بەم قسانە وەعزی زۆری عالەمت دا بەردەوام

خۆت موەححید بوو لەلا، دەروێش و صۆفیش بتپەرست
تۆ و دینت، کەی رەوایە ئەم گەز و پێوانەیە
ئێستە تۆ بوویتە سیاسەتبازی رێگا بست بە بست
هەر جەنابت ئەهلی عەقڵی، عالەمیش دێوانەیە!

چۆن ئەدەی فتوا کە چاوی رەحمەت و لوتفی خودا
وا لەوێدا، خۆ ئەمەش ئەڕواتە بابی عیلمی غەیب
گەوهەری دین و سیاسەت بۆ لەیەك ناکەی جودا
ئەم تەرازووبازی‌یە ئەلحەق شتێکە نەنگ و عەیب

یا یەکێکی تر ئەدا فتوا ئەڵێ سەد ساڵ ئەبێ
هیچ جیهادێ رووی نەداوە وەك ئەمەی وا لێرەدا
وا ئەزانێ هەرکەسێ لەو بەزمەدا بێ، قاڵ ئەبێ
بانگ ئەکا خەڵکیی هەتا بێبەش نەبن لەو خێرەدا

بــێ گومانـــه هـــەر وتـــارێ توندوتیـــژیی پێوەبـــێ
سەر ئەکێشێ بۆ شـەڕ و کوشـتار و فیتنـه و کێشـەکێش
تۆ ئیتر مەسئوولی، هەرکـەس لـووتی خـوێنی لێوەبـێ
یـا کەسـێکی تـر بچـێژێ ئەزیـەت و ئـازار و ئـێش

تـۆ تـەماداری کـە ئـەو عیلمانییـەی دینـی نیـە
قـەدر و رێـزی دینـی تـۆ بگرێـت و بێڵـێ سـەرکەوی
ئەو کـە بـێ ئیمانـە، شـەرحی دیـن و وەعـزی بۆچـی‌یـە
گـەر بـە قـەولی ئـەو بـەقا کـەی، دڵنیابـە وەك ئـەوی

دڵنیابـــه تـــۆی لـــەلا کۆنەپەرســـته و کەللـــەپووت
ئەو کە ئەگرێ ئێسته رێـزی مێـزەر و هـەم جوببەکـەت
هەر مەبەستێکی بە تۆیە، پێ بـە پـێ گـەر دێ لـەدووت
پێکـەنینی دێ بـە دڵ بـۆ ئـەو، عەلاقـە و حوببەکـەت

مـن خـەمی ئـەم دینـە پاکـە و ئـەم وڵاتـە جوانەمـە
حەســـرەتی رۆژ و شـــەوی مـــن بـــۆ وڵات و میللەتـــە
پـڕ بـە دڵ هـەروا خـەمی ئـەم خـاکی کوردسـتانەمە
چونکە سێ ئەنـدامی جەسـتەم بەنـد و بەسـتەی زیللەتـە

دەی لـە جێگـەی ئـەم شـەڕ و شـۆر و هـەرا و قینـەدا
پێکـــەوە بـــا هـــەوڵی رزگـــاریی ئـــەوانی تـــر بـــدەین
خـاك و میللـەت تـیری زۆری وا لـە جـەرگ و سـینەدا
بۆچـی ناگونجـێ وەکـو عالـەم لەگـەڵ یـەك هەڵبکـەین!

بەسیەتی، ئەم خاکە تامی خوێنی زۆری چەشتووە
خوێنی تر ئیتر مەڕێژن با لە رۆڵەی کەم نەبێ
دایکی خۆشیی قەت نەدیویش ئەشکی سووری رشتووە
حەیفە دەی با عومری دوو رۆژەی ژیانی غەم نەبێ

سەیرە! تێناگەم، سەدەی بیست و یەکە و هێشتاکە کورد
هەر خەریکی کێشەکێش و بەزمی بەینی خۆیەتی
میر و بەرپرسانی میللەت گەورەن و گەل بۆتە پرد
هەر ئەوانن تێر و پڕ، گەل هەوڵی نان و دۆیەتی

کەس نەماوە تێنەگا کێشەی وڵاتم کامەیە
زام و ناسۆری فەساد و نا عەدالەت کارییە
گەل هەموو کوشتە و زەلیلی ئەم برین و زامەیە
کەی ئەبێ چارێ بکەن بۆ ئەم هەموو بێزارییە

لەم وڵاتەی ئێمەدا دەردی کوشندەی گەندەڵیی
بۆتە خۆرکەی رۆح و جەستەی میللەتە داماوەکەم
ئەم بەڵایەش وا لەژێر پێی تەخت و مێز و سەندەڵیی
دەی وەرن دەرمانی دەرد و زامی گەل کەن، چاوەکەم

من بە خامەی دەست و پەنجەم یا بە گەنجی هۆش و بیر
هەوڵی خۆمم داوە بۆ بەرزیی وڵات و خاکەکەم
عاشق و (شەیدا) بە ماڵی نیشتیمانم، دڵ زویر
لەم هەرایەی بۆتە تەوقی میللەتە چالاکەکەم

***

کیچی کەوڵی من (*)

سلێمانی- ٢٨/٤/٢٠١١

چەن سالێکە کیژ کەوتۆتە کەوڵم
منیش بێ دەست و بێ هێز و هەوڵم

داخەکەم کیچی کەوڵی وڵاتم
دایم زیندووە و منیش هەر ماتم

هەڵی کۆلیوە کەللەی خاکەکەم
ڕۆژ بە ڕۆژ ئەمژێ خوێنە پاکەکەم

خوێناوی ڕەشی لاشەکەی تاڵم
بە ڕۆژ و بە شەو، چوار وەرزی ساڵم

بەڵام کیچەکان هەموو لە خۆمن
تامەزرۆی خوێنی چاڵاو و گۆمن

منیش بە دایم پێی ئەڵێم ئەی کیچ
تا کەی هەر ئەبڕیی ڕێگەی پێچاوپێچ

ئەڵێم ئەی کاك و برا گەورەکەم
تامەزرۆی خوێن و لاشە چەورەکەم

بۆ لە خوێنی خۆم بەشی من نادەی
لەپای چیی تۆ وا بێ قەول و وادەی

کەی قەرار وابوو هەمووی بۆ تۆ بێ
بەشی ئێمەش هەر بۆن و بۆسۆ بێ

تۆ قەولت دابوو بە نیشتیمانت
بەجێ بهێنی ئەرکی سەر شانت

بێڵە با لەناو لاشەکەی مندا
یا لەناو سینە و جەرگی کون کوندا

با بڕوا بەناو دەماری جەستەم
ببێ بە سارێژ بۆ جەستەی خەستەم

چون خوێنی خۆم هەر بۆ خۆم حەڵاڵە
غەیری خۆم و خۆت کێ خاوەن ماڵە

بەڵام داخەکەم قسەم بڕ ناکا
دەماغ و مێشکی کاکەم سڕ ناکا

سەیر ئەکەم ئەو هەر بە تاقی تەنیا
ئەیبا و ئەینێرێ بۆ بنی دنیا

بیری لە حاڵی من ناکاتەوە
ئاوڕ لە وەزعی گەل ناداتەوە

(*) زۆر دڵم خۆشبوو بەوەی کە نەوتی وڵاتی کورد بەرەو وڵاتانی دەرەوە ڕەوانە کرا لە بەرواری (١/٦/٢٠٠٩)، بەم بۆنەیەشەوە و بە قوڵپی گریانی خۆشییەوە هۆنراوەی (نەوتی خاو)م نووسی، بەڵام بە داخێکی زۆرەوە و ئەمجارەیان بە قوڵپی گریانی دڵ، ناچار بووم هۆنراوەی (کێچی کەوڵی من) بنووسم، کە ئاماژەیە بۆ بەفیڕۆدان و بە تاڵان بردنی نەوتی وڵاتەکەم لەلایەن هەندێك کاربەدەستی وڵاتەوە!.

ئەگەر ئەو تۆزێ لە ناو لەشی کا   بە دادپەروەری و بە رێك بەشی کا
لەنێوان خۆم و خۆیا بە باشیی   خوای ئەکرد کەللەی سەرمی ئەتاشیی
بەس ئەو بێ بیبا بۆ خاکی عەجەم   دەی قوڕی کوێ کەین بەسەرمان بە جەم
بەبێ حەد بیبا بۆ عەجەموستان   ئەویش سەوزکا پێی باغ و بوستان
ولاتی خۆی پێ بژیێنێتەوە   کاکیشم هەر بۆی دەرێنێتەوە
هەر بیبا و چۆڕیش لە لاشەم ببڕێ   ئەم هەر بفرۆشێ و ئەویش هەر بکڕێ
منیش هەر زیتەی چاوم بێ لە دوور   قافڵەی خوێنم بڕوا بۆ سنوور
لاشەم ئەوەندەی تر بێهێز ئەبێ   شکڵی ولاتم تەواو دێز ئەبێ
منیش هەتا سەر هەر بێدەنگ نابم   گەرچیی تێکەڵی شەڕ و جەنگ نابم
بەلام خوێنێکی تر شك ئەبەم من   تا دنیا مابێ قەت نایەت لە بن
ئەو خوێنەش خوێنی خامەی دەستمە   گیراوی هۆش و بیر و هەستمە
گەر خۆشم بمرم ئەو هەر ئەمێنێ   جیل بە جیل تۆڵەی مافم ئەسێنێ
هەتا هەتایە کاڵ نابێتەوە   لە رۆژ و مانگ و ساڵ نابێتەوە
ئەڕژێتە دەریای سەدان عەقڵ و بیر   بەڵکو هەزاران، زۆر قووڵتر لە بیر
سەدان هەزار بیر بەرهەم ئەهێنێ   هەریەك هەزار بیر دائەگرسێنێ
ئیتر ئەوکاتەش گەل خاوەن بیرە   خوێنمژی کۆنی دایم لەبیرە
نایەڵێ تا سەر هەر دەری بێنێ   بیبا بۆ هەرکەس یا بۆ هەر شوێنێ
چونکە تازە خۆی خاوەنی هێزە   هەویری لاشەی تەواو بەپێزە
بەرهەم و خوێنی جەستەی ولاتی   مایەی ئومێد و هەموو ئاواتی
دابەشی ئەکا بە دادپەروەریی   نایدا بە ناکەس یا بە سەرسەریی
ئەیدا بەوانەی وەك منی (شەیدا)ن   کە لەناو دڵی میللەتا پەیدان

***

زیزبوونی نیشتیمان[*]

هەولێر- ٢٠١١/٥/٨

من لە زیز بوونت دڵنیـام ئـەی خـاك ئـەی نیشـتیمانی تـۆراو و غـەمناك
تۆ لە داخی ئەم گشت بـەناو کـوردە ڕۆژێ هـەر ئـەبی زەرد و پـەژموردە
چونکە جەستەی تۆ کون کـون کـراوە چـەن هـەزار ساڵە لـە خـاچ دراوە
دوژمنان زۆریـان تـەماع تێکـردووی بـەرەو هـەزاران هەڵـدێریان بـردووی
خۆشمان زۆر کونـان کردۆتـە سینەت جەسـتەی بیمـار و پـڕ زام و پینـەت
بـەڵام بـاوەڕت هـەبێ بـە چـاکیی بە گوفتـاری مـن بـە نیـەت پـاکیی
برینـی تـیری دەسـتی دوژمنمـان لـە لاشـەی منـاڵ یـا پیـاو و ژنـان
یا لە جەستەی خۆت ئەی نیشـتیمانم مایـەی شـانازیی هـەموو ژیـانم
بەسـۆتر نیـە هـەرگیز لـەبۆمان لـە ئێشـی زامـی شمشـێری خۆمـان
تا ئێستەش دوژمـن ئـا لـەم دەورەدا لە چوار دەوری ئـەم خاکـە چـەورەدا
لە هیچ زەمان و هیچ جێگە و شوێنێ لـە رابـردوودا، ئـەمڕۆ یـا دوێنـێ
نـەیتوانیوە بـێ زەرەرمـان لێـدا یا پێی جـێگیر کـا لـە شـار و دێـدا
گـەر خۆمـان دەسمـان بـۆ نـەبردبێ پـڕ بـە دڵ رووممـان تـێ نـەکردبێ
باوەشمـان لـەبۆ نەکردبێتـەوە پێمـان نـەوتبێ دیسـان بێتـەوە
بێ مەیلی ئێمە، ئـەو بەتـەنها خـۆی هاتنی هـەرگیز ئاسـان نـەبووە بـۆی
بەڵام کـە ئێمـەی خـاوەن مـاڵ دایـم دەرگا واڵا کـەین، چـۆن ئـەبێ قـایم
ئێمە بە رێـز و بـە فـەرموو فـەرموو دەست لەسەر سنگ و بە ریشی چەرموو

---

[*] بەهۆی درێژەکێشانی رووداوەکانی دوای (٢٠١١/٢/١٧)ی شاری سلێمانی و بەجێهێشتنی کاریگـەریی خراپ لەسەر ژیان و گوزەرانی خەڵك و دروستکردنی کێشە و دووبەرەکیی لـەنێوان پێکهاتـەکانی کۆمـەڵگای کوردەواریدا، ئەم هۆنراوەیە و چەند هۆنراوەیەکی ترم وەك دڵسۆزیی و وەفا بۆ گەل و وڵاتەکەم نووسی.

بلێین دەی قوربان تۆ تەشریف بێنە   مەیلێ بفەرموو، لوتفێ بنوێنە

جەنابت ئەمڕۆ دەعوەت کراوی   خاوەنی ماڵ و هەم خاك و ئاوی

لە دەشت و چیای ماڵی وەتەندا   یا لە گوڵزار و لەنێو گوڵشەندا

هەرچی کە ئەیخۆی یا هەرچی ئەیبەی   لە میوەی بەهار لیمۆ بێ یا بەی

یا هەر بەرهەمێ لە خاکی ولات   بەکاربێ هەرکەس بیەوێ بیبات

یا لە گەنجینە و خەزێنەی خاکمان   لە خوێنی سینەی خاکی غەمناکمان

ئیتر ئەویش چۆن تەشریف ناهێنێ   لەگەڵ ئێمەدا خۆی ناگونجێنێ

پێی عەیبە جوابمان هیچ نەداتەوە   سەوقاتێ لەگەڵ خۆی نەباتەوە

بۆ خاکی وەتەن، بۆ ماڵ و مناڵ   بگەڕێتەوە بە دەستی بەتاڵ

هەر ئەبێ تۆزێ لەگەڵ دەستی خۆی   بۆ سوودی گەلی و بۆ مەبەستی خۆی

ببا لەگەڵ خۆی دیاریی خاکی کورد   بۆ ولاتی خۆی، بۆ درشت و ورد

ئێمەش هەژار و بێ دەرەتان بین   بێ پارە و ماڵ و زاد و بێ نان بین

هەر بە داماویی و بە کولەمەرگیی   رووت و رەجاڵیی و وەزعی بێ بەرگیی

رۆڵەی ولاتم بمرێ لە برسا   یا لە ترسی ژین لە کاری قورسا

هێشتا منالی هەژار بەم حاڵەش   بە رازیبوونی بەم ژینە تاڵەش

کاربەدەستانی ولات و خاکم   خواپێداوانی بێ ترس و باکم

نەیەڵن هەرگیز منالی هەژار   لە جادەی جوان و رازاوەی نێو شار

بۆ دایە و بابەی پەیداکا نانێ   دەس لەسەر سکی تێری خۆی دانێ

هەناسەیێکی خۆشیی هەڵکێشێ   بۆ نەمانی هەر ئازار و ئێشێ

بەلام منالی ولاتانی تر   قەت نەبن بێ نان، بێ ئاو، بێ ئاگر

ئەویش لە سایەی نەوتی ولاتمان   بەشی منالی داماو و لاتمان

ئەوان بە شادیی و بە خۆشیی بژین   ئێمەش دووکەڵی ئەوان هەڵمژین

منیش تا ماوم وەکو منالان   (شەیدا)م و ولات نابەم بە تالان

***

بۆ مەلای کوردی خاوەن شەهادە (*)

هەولێر- ٢٠١١/٥/١٠

عەزیزم، فەخر و شانازیی من و تۆ عیلمی مزگەوتە
بە کەم مەڕوانە بۆ زانستی دین و حوجرەکانی خۆت
ئەگەر بەو شێوە بڕوانی، بزانە ڕێگەکەت چەوتە
لەبیرت بێ ژیانی حوجرە هەم زەڕڕات و نان و دۆت

جەنابت گەر بدەی هەوڵی بەدەسهێنانی ماجستێر
هەقی خۆتە، بە شەرتێ ون نەکەی هەوڵی قەدیمانت
زەمانێ بوو کە گیرۆدەی هەژاریی بوویت و ئێستەش تێر
ئیتر مەیدانی تۆ و ویژدانی خۆت و دین و ئیمانت

شەهادەی بەرزی ماجستێر و دکتۆرا لە کۆلێژا
لە بەردەم عیلم و زانستی قەدیمی حوجرەدا نزمە
لە گوفتارم مەڕەنجێ کاکی دکتۆر و برای هێژا
ئەکا باوەڕ بە قەولی من، ئەوی بێگانە یا خزمە

کە زاد و بەرهەمی زانستی زانایانی کۆنی کورد
هەموو وەك ڕۆژی ڕووناکە ئەوەندە بەرز و باڵایە
بە قەول و شایەتیی هەر دۆس و دوژمن یا درشت و ورد
وەکو میوەی بەهارە و، ئەم لە هەر چوار وەرزی ساڵایە

(*) بەهۆی ئەوەی کە لەم چەند ساڵەی ڕابردوودا زۆرێك لە مەلا و مامۆستایانی مزگەوت، بۆ بەدەسهێنانی شەهادەی باڵا، ڕوویان ئەکردە مەڵبەندەکانی زانکۆ و لە ڕێچکەی مزگەوت دوور ئەکەوتنەوە و بە چاوێکی زۆر بەرزتر بۆ شەهادەی ماجستێر و دکتۆرا ئەیانڕوانیی، بۆیە بەو هۆیەوە ئەم هۆنراوەیەم نووسی.

کەسانێ هەن بە دایم هەر لە هەوڵی کەسبی (دال)ێکان
هەتا عالەم بڵێ خاوەن شەهادەی بەرزە ئەم کاکە
بە رۆژ و شەو لە بەحری عیلم و هەر کێشە و جیدالێکان
بڵێن ئەم ئەهلی زانستە و لە ریزی عالەما تاکە

عەزیزی من نەبێ قەصد و مەرامت هەر خودا بێ، تۆ
نەوەك لەم بەزمە هەوڵ و کۆششت بۆ نان و کورسیی بێ
بە زیکر و یادی حەق دایم دەروون و دڵ بکەی تۆتۆ
نەکەی فەرقی سکت تێرە، وەیاخود چۆڵ و برسیی بێ

بترسە لەم هەموو هەوڵە مەبەستت هەر کەش و فش بێ
وەکو من چاك ئەزانیی خاوەنی نەفسی، جەنابیشت
کە لەم شەطرەنجی دنیادا بەشت رەنجی قت و کش بێ
بە زایع چێ هەموو ئەنجامی کار و کردەوە و ئیشت

لە وەسفی گەورەیی تۆدا بڵێن خەڵکیی (مەلا)، بەستە
لە بەحری عیلم و زانستا تەماداری لەوە زیاتر
مەبە و، بۆ ئارەزوی نەفست هیلاکی قەت مەکە جەستە
بەدەر هەرگیز لە عیلمی حوجرە دەستت ناکەوێ چاتر

لەنێو بازاڕی عەشقی دڵ ئەگەر تۆ وەك منی (شەیدا)
بە دایم عاشقی زاتی ئەلەست و روویی لەیلا بی
سەلامەت هەر ئەبیت و لوتفی زاتی حەق ئەکەی پەیدا
چ باکت گەر بە یادی لەیلەوە دایم لە مەیلا بی

***

چوارینە

دڵە کاروانی تۆ وەختە سەفەرکا
خەریکە ڕۆژی عومرت وا گوزەرکا
بڵێ با لەیلی بێ ڕەحم و وەفاکەت
لە ئاهی عاشقان جارێ حەزەرکا

***

عەزیزم بۆچی دایم دێتە بەرچاوم بە تەڕ دیدەت!
وەرە دەرچۆ بە ڕەغمی واعیزت لەم وەهم و تەڕدیدەت
ببینە حاڵی وێرانەی دڵەی (شەیدا) بە داوی خۆت
کە چۆن وا بۆتە تەوقی گەردنم دوو زولفی پێچیدەت

***

لە دووریی گوڵ، برادەر چۆنە حاڵت
بە بێمەیلیی دڵت هاوار بەماڵت
لە شێوەی نازەنین و نازی دولبەر
لەدەستت دەرچووە هۆش و کەماڵت

(بۆ کاک زاهید فەقێ صاڵح لە سلێمانیی)

***

نامەیێکم دایە دەستی قاصیدێ
تاکو بیبەخشێ بە دەستی پاکی یار
هەم لەگەڵ تیپی سڵاوم پڕ بە دڵ
دەسبەجێ تەقدیمی کا ئەو با ویقار

***

سەردەمێکی زۆرە رێگەی فیرقەتم گرتۆتەبەر
رۆژ و شەو کەوتووم لە دەشتی بێکەسیدا دەربەدەر
عاجز و سەرکز، زەلیل و دەردمەندم قاصیدا
با نەبم زیاتر لە حاڵی دولبەری دڵ بێ‌خەبەر

***

مویارەك بێ لە گشت ئەولادی ئادەم
قدوومی حەزرەتی فەخری دو عالەم
بکا شەق شەق دڵ و سینە و دەروونی
هەزاران مولحید و بووجەهلی سەردەم

***

ئەی گوڵ ئەتۆ نەمام و ئەمن باخەوانتم
تۆ خونچەیی بێ‌ناز و هەناسەی بەیانتم
کوانێ نەسیمی صوبحی سەباکەم، عەزیزەکەم
من خادیمی دڵسۆزی دەری دیوەخانتم

***

لەداخی هیجری گوڵ، دڵ پڕ لە داخ و میحنەت و دەردم
بە رەنگی پایزی روو زەردی غەم، شێواو و رەنگ زەردم
وەرە ئەی شوعلەبەخشی مەجلیسی عوششاقی ئەهلی دڵ
بکە رەحمێ بە حاڵی دڵ، کە گیرۆدەی گوڵ و گەردم

***

ئومێدم وایە من خاکستەری ئەو راهی مەولا بم
غولامی دەرکی شاهی نەقشبەند و غەوسی بەغدا بم
لە عەشقی دولبەری بێ‌وێنە دەس هەڵناگرم هەرگیز
هەتا لەم بەردەر و هەیوانەدا من شێت و (شەیدا) بم

ڕەقیب ئەمڕۆ بە چنگی ماچی کردم
هەڵیپاچیم و قەطعی قاچی کردم
وەکو مەنصووری سەرداری شەهیدان
بە (شەیدا)یی حەواڵەی خاچی کردم

***

نەوید ئەی دڵ کە ئەمشەو شاد و مەستم
کە قاصید نامەیێکی دایە دەستم
سەرنجم دا پەیامی دولبەرم بوو
لەباتیی ماچی کەم هەستام وگەستم

***

مەنعی شین و شیوەنم هەرگیز مەکەن ئەی دڵبەران
با لە جەلسەی حوزنی من شادیی بگێڕن گوڵبەران
هەرکەسێ ڕێبازی عەشقی دڵ نەپێوێ پێ بەپێ
هەر بەتەنها خۆی مەحاڵە ئەو بگاتە سەروەران

***

خەیاڵی ئەمشەوی من سەردەمی بەزمی منالیی بوو
کە دیتم سەربەسەر عومرم لە خۆشیی دوور و خالیی بوو
بە یادی لەیلەوە بۆ وەسڵی ساتێکی بە ڕۆژ و شەو
لە دووریی ڕەنگی گوڵ ئەم تیفلی دڵ هەر نالەنالی بوو

***

بە ڕۆژ و شەو هەموو گریانە کارم، شیوەنە و ڕۆڕۆ
لە داخی جەوری پڕ دەردی ڕەقیبی دڵڕەق و بەدگۆ
بە دیققەت سەیری روخساری حەبیبەم کرد و نەمزانی
کە تاریکیی سەری روخساری حوسنی، ئەبرە یا ئەبرۆ!

لــە ســایەی دەنگوباســی دولبــەرم دڵ شــاد و مەســرووره

فەلەك ئەمڕۆ بە صوبحی صادیق و پڕ شــوعله مــەئمووره

ئــەبێ چــەتری صــەفا هەڵــدا لــە گــوڵزاری مەحەببەتــدا

هەتا عالەم بزانێ گــوڵ، چــەمەن، بــەو باســە مــەعمووره

***

لە بــەزمی دڵ ئەنیســێکم هەیــە سەرمەســت و بــێ‌باکــە

بە حوسنی خۆی ئەنازێ ناهەقی مــەگرن، کــە ئــەو تاکــە

لــە مــردن بــاکی مــن تــەنها فیراقــی دولبــەرە یــاران

ئــەنا وەســڵێ بــە مــردن بێتــەجێ، عاشــق چ غەمناکــە!

***

دڵــم مــــاڵێکی پـــڕ راز و نیــــازە

لــە رێگــەی عەشــقی گوڵــدا ســەرفرازە

کە سەیری من ئەکەن یــارانی مــەجلیس

ئەڵێن عەشقت یــەقین عەشــقی مــەجازە

***

نەتیجــەی حــاڵی وێرانــەی دڵــم، دەردی جــودا کــردی

کە غەرقی بەحری بێ‌پایــانی غــەم بــووم، نــاخودا کــردی

لە رێی عەشقا ئەگەرچی بێ‌جیهەت من شێت و (شەیدا) بووم

دەخیل ئەی دڵ بــە بــێ‌نرخــی مەزانــە نــا! خــودا کــردی

***

له سایەی تۆ بژیم گەر، بۆ ئەبێ لەو سایە قینت بێ
ئەگەر مردم بە تیری دەستی تۆ، ئەوسا یەقینت بێ
کە نابینی کەسێکی تر بکێشێ نازی تۆ وەك من
ئەبێ ئەوکاتە شادیی تا ئەبەد تێکەڵ بە شینت بێ

***

له بەزمی عەشقی گوڵدا هەر مەگەر غەم دەردی سەودا بێ
ئەبێ تا ماوە عاشق هەر ئەسیری زولفی سەودا بێ
بەڵێ مەعشووقە دەمدەم وا دەبێ رەحمی بەدڵدا دێ
له سووتن رادەوەستێ شەم کە پەروانە لەخەودا بێ

***

گرفتارم بەدەس دەردی فیراق و نیمە من چارێ
لەباتیی شەوقی دڵ، هەر رۆژە گیرۆدەم بە ئازارێ
کەچیی بۆ بەختی من بارانی رەحمەت بۆ دەمێکیش بێ
بە خوڕڕەم وەك سروشکم لەم دەمی زستانە نابارێ

***

وەك سەرابستانە خۆ مەیخانە گەر مەی لێ نەبێ
چیی لە رەنگی گوڵشەنی گوڵ کەم ئەگەر مەیلێ نەبێ
کێ ئەزانێ نرخی گەنجینە و خەزێنەی بەزمی عەشق
گەر لە سۆزی مەیلی لەیلا، شێت و دڵ کەیلێ نەبێ

***

دڵ بولبـــولێکی بـــێ پـــەڕ و باڵـــە و هەرایـــەتی
طالیـــب بـــە شـــەوق و رەنگـــی گـــوڵ و شەوچـــرایەتی
ئـــەگریی بـــە رۆژ و شـــەو لـــە غـــەمی فیرقـــەتا کـــە وا
مـــــەجنوونی وێڵـــــی دەشـــــت و وڵات و ســـــەرایەتی

***

قەصدی وەسڵی دولبـەرم کـرد، پێـی وتم سـا وا نەکـەی
بـێ جیهـەت تەمسـیلی تیفلـی سـادە و سـاوا نەکـەی
دەس بـە چـاکی پـیری مەیخانـەی حەقیقـەت بگـرە تـۆ
قەت بە مەیلی دڵ قبووڵی تەخت و مـولکی شـا نەکـەی

***

ئـەی سـوفلەیی گـیرۆدە بـەدەس عـەقڵی نەسـازیی
هـەرگیز مـەدە تانـە لـە گـرێ عەشـقی مـەجازیی
هـەر عەشـقی مـەجازیی بـو کـە شـیرینی حەبیبـەی
فـەرهادی وەهـا خسـتە گـڕی بـەزمی گـودازیی

***

مەبەست لەم ژینی دنیایە کە سۆز و خۆشەویستیی بـێ
ئیتر بۆچی ئەبێ فیتنـە و عـەداوەت وا بـە خەسـتیی بـێ
مـەدەن ڕێگـەی رەقیبـی دڵڕەقـی غـەم تووخـودا یـاران
کە حوکمی بێ سنووری مولکی دڵ دایـم بـە دەسـتی بـێ

***

عەجەب پەروانەیێکم دی لەنێو باخ و چەمەن دوێنێ
لە شەوقی شەمعی، دڵ ویستی کە وا پەروانە بدوێنێ
ئەوەندەی دەوری شەم دا تا پەڕ و باڵی هەموو سووتا
وەها زۆری نەمابوو گەر دڵ و سینەم بسووتێنێ

***

ئەمن چی بکەم لە دڵ یاران! ئەگەر بیمار و دەرهەم بێ
قوڕی کوێ کەم بەسەرما خۆ لە غەم نابێ بەدەر هەمبێ
سەفیهە ئەو کەسەی مەجنوونی لا دێوانە بێ یا شێت
خەتابارە ئەوەی ڕێگەی غەمی عەشقی لەلا کەم بێ

***

یاران دەخیلە با زیز نەبێ گوڵ
با لەوە زیاتر قوڕ نەپێوێ دڵ
بە زیزبوونی گوڵ ئەشێوێ چەمەن
منیش بۆچیمە لەدوای گوڵ، تەمەن

***

تاک

عەجایب گەوهەرێکە دڵ لە صەفحەی سینەدا جانا
چ فەزڵێکە خودا کردی لەگەڵ تەرکیبی ئینسانا

***

شێوەکەم شێواوە ئازیز، مەیلی جارانم نیە
وێنەکەی غەمگینەکەم تەمسیلی حاڵی من ئەکا
(بۆ کاک نەبەز غەریب لە سلێمانیی)

نیــه فــەرقی فــیراق و قــوربی قــەلبی مــن لــەبۆ قــەلبت
ئەگەر قەلبی نەکەی قەلبم بــە قــووەی قــەمعی قوللابــت

٭٭٭

لەسەر ساحەی غەمی عەشقا عەجەب سەوداسەرێکم مــن
لە دەشتی چۆڵــی ماتەمــدا شــەهیدی دولبــەرێکم مــن

٭٭٭

مــن بــە شــەوقی شیعری تۆیــە زەوقــی شــیعرم هــاتووە
گەر بەهۆی شیعرت نەبێ من کــەی دەســی شــیعرم بــووە
(بۆ کاك نەبەز غەریب لە سلێمانیی)

٭٭٭

هەر کە وێنــەی جــوان و رەنگینــت بــە مــن تەقــدیم کــرا
شــەوق و شــادی و صــوحبەتی دەورانــی زووم بیرکەوتــەوە
(بۆ کاك نەبەز غەریب لە سلێمانیی)

٭٭٭

گرفتــاری غــەمم مــن، چــونکە قــووتی دڵ لــە غەمدایــە
لە وەسڵی گوڵ بەشی من هەر کەمە، خۆشیی لە کەمدایە

٭٭٭

مــوژدەبــێ ئــەی دڵ کــە جێگــەم ســەر مــەزاری پــیرمە
پــیری خــاوەن هیممــەت و عەهــد و وەفــا دەســگیرمە
(ئەستەمبووڵ- ١٩٩٩/٨/٢٨)

٭٭٭

بەشی هەورامیی

مەولاو من فەردەن

هەولێر- ٢٠١٠/٧/٣٠

مەولاو من فەردەن مەولاو من فەردەن   پەی موریدانش خەیلێ هەم دەردەن

دوورڕێوەن عەجیب جە دەریای رەحمەت   یاقووتی رەوان، بێ تۆز و گەردەن

دڵسۆزتەر چەنیی یاران جە وێشا   هەر تەنیا مونکیر هەناسە سەردەن

منیچ چون یاران وەشی وەشیمەن   چون یاری دڵسۆز هیممەتدار، مەردەن

جە رای طەریقەت پەی طەی مەقامات   چەن ساڵێوە کەم رابیطەم کەردەن

ئەو جە عالەمی مەعنای حەقیقەت   رۆحش پەی فەوقی سەماوات بەردەن

خۆ گەر بە قەولو ئەو جێدار نەبۆ   تەصدیق مەکریۆ تا وە رۆی مەردەن

کەی دڵ لایقەن پی لوتفەش چەنیش   بێ ئاگا جە گرد بەردەن و کەردەن

من تەنیا (شەیدا)و وەسڵو لەیلەنا   وەرنا دڵ چون شێت سەحرا نەوەردەن

ئەی دڵ

هەولێر- ٢٠١٠/٨/٤

ئەی دڵ تا بەکەی وەشیت مەبۆ جەم   سایەو سەرو تۆ هەر هەم بۆ یا تەم

هەر دەردەداریێ عاشق دڵ بە مەیل   سەرئەنجام یاوان وە دیداری لەیل

بەڵام تۆ پێسەو مەجنوونی ناکام   نەیاوای وە لەیل، نە صوبحێ نە شام

پەی چێش مویەسسەر نەبی وەسڵو تۆ   ئەو لەیل دڵو تۆش جە دوور کەرد تۆتۆ

تۆیچ هەتا ئەو حەد بێ ناز و خەمبار   هەر وە ئینتیزار پەی دیداری یار

پەی ساتێ وەسڵش تەقالام کەردەن   هانام پەی جەمعی عەزیزا بەردەن

تا چەنیی دڵەی بێزار و بێدەنگ   لوتفێ فەرماوۆ ئەو لەیلی گوڵڕەنگ

من (شەیدا)و لەیلی دڵ پڕ نوورەنا   پێسەو گڕ و تین جە تەنوورەنا

***

ئازیز دەمێوەن

هەولێر- ٨/٨/٢٠١٠

ئازیز دەمێوەن سیاساڵەنا   هەر خەریك وە بەزم ناڵەناڵەنا

تا کەی لوتفێوەت نەکەرد چەنیی دڵ   نەیاونات ئی دڵ وە یاگەی مەنزڵ

پەی چێش دەوایێت نەدا وە دەردا   هەژاراو دەرتا، هەناسە سەردا

تۆ تەنیا لەیلێ، مەجنوونان کەسیر   جەمعێ دەردمەند وە داوت ئەسیر

خەیلێ شیرینتەر جە شیرینی دەور   بەعیدەن جە تۆ چەنیی یاران جەور

وێت کەرد وە پاشای شاری ئەستەمووڵ   یارانیچ سۆچیای خەم و ئاهی قووڵ

هەریۆ جە دووریی شێوەی شیرینت   یا جە نووری رووی میسال پەروینت

قوربان یارانت خەیلێ خەستە دڵ   بولبول ئاسا گرد ئی چڵ پەی ئەو چڵ

وێت لوای پەی لاو رەفیقی ئەعلا   موریدێت بێکەس، بێپەنا، بێ لا

ئەنا بێگومان هەر جە وێت ئاما   عیلاج کەردەی پەی گرد ئێش و زاما

دڵسۆزتەر چەنیی یاران جە وێشا   کەم کەس چون پێویست زەحمەتشا کێشا

بەڵام ئازیز گیان لوتفت زیاد بۆ   با قەڵاو نەفسو سەرکەش بەرباد بۆ

هەتا قیامەت شەرتەن چەنیی دڵ   تا یاوو وە رای حەقیقەت مەنزڵ

دەسبەردار جە تۆ باوەڕ مەکریۆ   وەرنا بێگومان زەکاتش دریۆ

من (شەیدا)و شەوقو جەماڵیت جە دوور   موحتاج وە لوتفی سینەت پڕ جە نوور

***

دڵەی مەجنوون

هەولێر- ٢٠١٠/٨/١٠

ئەی دڵ تۆ مەجنوون، دڵدارت لەیلەن
مەزانی پەی چێش چەنیت کەم مەیلەن

هەر هەردەن یاگێت جە دووریی شیرین
هەمدەمت ماه و ستارە و پەروین

بەڵام ماهو تۆ رۆشنتەر جە ماه
ئەگەر ئاوا بۆ، لایقەن پەی ئاه

تۆیچ ئەی ئازیزم یاری دڵ سەنگین
دارای تەخت و جاه هەم بەخت و نگین

گەر لوتفێوەت کەرد با هەتا سەر بۆ
حەیفەن جە مەجنوون روتبەم کەمتەر بۆ

ئەجیام جە دەستتەن شەرابەن طەهوور
بەڵام کە وینام سەرابەن جە دوور

یارانت ئازیز موحتاجتەر جە گرد
بە لوتفت، شمەیچ کەردێ دەسوبرد

ئەرنا شەیتان و نەفسی ئەمارە
کەرا عیلاجی دڵ پارە پارە

بەڵام مەعلوومەن عیلاجشا چێشەن
پەی دڵ، بێگومان ئازار و ئێشەن

سا ئیتر چون وێت زانیی حاڵی دڵ
لوتفێ فەرماوە یاونەش وە مەنزڵ

تا رۆی قیامەت خاکەسارەنا
جە راو عەشقو تۆ هەر یەك بارەنا

من عاشق پەی تۆ، (شەیدا)و جەماڵێت
تەمادار نەسیم سروەو شەماڵێت

***

یاڕەببی غەفوور

هەولێر- ٢٠١٠/٨/٢٨

یـاڕەببی غەفوور، یـا حەیـیی کــەریم ... ڕەحمت واسیعەن، هەم عەفوت عــەمیم

لوتفت پەی جەمعی یاران تـا سـەر بـۆ ... عــەتر و شــەمیمو لوتفــت بـدۆ بــۆ

ئەر تۆ فـەرماوی پـی جـەمعی عیبـاد ... لازمــەن طـاعــەت هـەم زەخـیرە و زاد

ئیستیغفار جە گرد عالەم مەطلـووبـەن ... عیبادەت پەی من خەیلێ مـەحبووبەن

فــەرموودەت راس و دەقیقــەن یــاڕەب ... عەبـدانت کـەرۆ جـە تـۆ موقــەڕڕەب

منــیچ چــون عەبـدێ گوناهکارەنــا ... جـە بـێ طــاعــەتیی بــێ قــەرارەنا

چــون ئیعتیرافــەن وە تەقصــیر بــارم ... هەر تەنها صیدق و تەصـدیقەن کـارم

بــەلاّم مەعلومــەن چـون ڕۆ دیــارەن ... ئیســتیغفار موحتــاج وە ئیســتیغفارەن

پەی منی شـێت و (شـەیدا)و حەقیقـەت ... خاکەســار جـە رای پـیری طـەریقـەت

***

بەشی عەرەبیی

نعمة الإيمان

أربيل- ٢٠٠٤/١٢/١٧

إلَهِــي لاَ تُحَاسِــبْنَا، بِمَــنٍّ ... بِمَا أَنْــعَمْتَ مِــنْ نِعَمٍ عَلَيْنَــا

فَنِعْمَتُكَ الَّتِي وَسِعَتْ جَمِيعَ الْـ ... ـوَرَى، نِعْمَ الْعَطَايَــا قَــدْ رَأَيْنَــا

هِيَ الْعُظْمَى مِنَ النُّعَمَاءِ طُـرّاً ... فَمِنْهَــا قَــدْ شَــرِبْنَا وَاسْــتَقَيْنَا

أَلاَ هِــيَ نِعْمَــةُ الإِيمَــانِ مِنْــهُ ... تَعَــالَى لِلْعِبَــادِ، بِهَــا ارْتَقَيْنَــا

وَمِنْهَا قَدْ سُقِينَا عِنْدَ عَطْشٍ ... وَلَكِنَّــا بِحُسْــنٍ مَــا رَعَيْنَــا

لَقَــدْ أَكْرَمْتَنَــا بِــالْجُودِ دَوْمــاً ... وَمِنْ كَأْسِ الْوَفَاءِ قَدِ ارْتَوَيْنَا

فَزِدْ مِمَّــا لَــدَيْكَ مِــنَ الْعَطَايَــا ... عَلَيْنَا، إِن شَكَرْنَــا وَاهْتَــدَيْنَا

وَلَكِــن لاَّ تُؤَاخِذنَــا جَمِيعــاً ... عَلَى الْعِصْيَانِ ثُــمَّ بِمَــا لَــدَيْنَا

مِنَ التَّقْصِيرِ وَالإِسْرَافِ شَــيْئاً ... فَشَــيْئاً، عِنْــدَمَا يَبْــدُو عَلَيْنَــا

فَأَنْــتَ إِلَهُنَــا يَــاذَا الْعَطَايَــا ... فَأَكْرِمْنَا بِلُطْفِــكَ مَــا ارْتَجَيْنَــا

***

جهلُ الفلاسفة

أربيل- ٢٠/١٢/٢٠٠٤

لَقَدْ ضَلَّتْ طَرِيقَ الْحَقِّ جَهْلاً ... بِـ(يُونَانَ) الْفَلاَسِفَةُ الْقُدَامَى

عَلَى ضَوْءِ العُقُولِ لَقَدْ أَثَارُوا ... مَسَائِلَ فِي الْعَقَائِدِ، وَالْكَلاَمَا

فَجَاءُوا بِالأَدِلَّةِ وَاهِيَاتٍ ... فَخَانُوا الْعِلْمَ، والْتَزَمُوا الْتِزَاماً

بِأَوْهَامٍ تَدُورُ عَلَى الدَّوَامِ ... بِعُمْقِ عُقُولِهِمْ جَهْلاً تَمَاماً

فَهُمْ قَالُوا بِأَنَّ الْكَوْنَ كُلَّهْ ... قَدِيمٌ عِنْدَهُمْ قِدَماً لِزَاماً

أَرَادُوا هُمْ بِذا عَنْ سُوءِ فَهْمٍ ... لَهُ، نَفْيَ الإِلَهِ، كَذا افْتِهَاماً!

فَكَلَّ الكُلُّ مِنْ عُقَلاَءِ عَصْرٍ ... وَقَلَّ الْعَقْلُ عِنْدَهُمُ انتِظَاماً

وَمَا آلُوا إِلَى نَقْلٍ بِشَيْءٍ ... فَرَدَّ عَلَيْهِمُ الْجُلُّ النَّشَامَى

مِنَ العُلَمَاءِ فِي الإِسْلاَمِ طُرّاً ... بِأَقْلاَمٍ لَهُمْ كَانَتْ سِهَاماً

***

مريضُ الحُبّ

أربيل- ٢٠٠٩/٩/٢٨

لَقَـدْ عَرَفَـتْ لَيْلَـى بِمَجْنُـونَ حَالِـهِ ... وَلَيْلاَيَ هَـلْ تَـدْرِي بِأَنِّـي حَبِيبُهَا ؟
تَفَكَّرْتُ فِـي حَـالِي وَحَـالِ حَبِيبَتِـي ... فَأَدْهَشَـنِي شَـيْبِي عَلَيْهَـا وَشَـيْبُهَا
عَلَيَّ، بِمَا كَانَـتْ عَنِ الْحُـبِّ تَجْهَـلُ ... وَحَيَّرَنِي الأَحْلَى مِنَ الْمِسْكِ طِيبُهَـا
فَلَيْلَى طَبِيبُ الْقَلْبِ، وَالشَّوْقُ رَاحَتِي ... وَإِنِّي مَرِيضُ الْحُبِّ، مَنْ ذا طَبِيبُهَا ؟
فَطُـوبَى لِـمَن نَـالَ الْمَـرَامَ بِرِفْعَـةٍ ... وَمَـنْ نَـالَ لَـيْلاَهُ وَغَـابَ رَقِيبُهَـا
عَجِبْـتُ لأَمْـرِي فِـي حَيَـاتِي بِأَنَّـهُ ... قَرِيبِـي رَقِيبِـي وَالرَّقِيـبُ قَرِيبُهَـا
وَلَوْ كَانَـتِ الأَزْمَـانُ تَـأْتِي بِبُؤْسِـهَا ... عَلَـيَّ بِـأَحْزَانِي فَلَسْـتُ أُعِيبُهَـا
فَإِنِّي اشْـتَرَيْتُ الْحُـبَّ مِنْهَـا مُوَافِقـاً ... وَآنَسْتُ نَـارَ الْحُبِّ، وَهِـيَ تُصِـيبُهَا
لِطُـولِ الْفِـرَاقِ كُنـتُ ذُقْـتُ مَـرَارَةً ... وَأَحْرَقَنِـي عِنـدَ اللِّقَـاءِ لَهِيبُهَـا
فَتِلْكَ نَصِيبِي فِـي حَيَـاتِي وَقِسْـمَتِي ... لِلَيْلاَيَ شَـوْقاً، لَيْتَ حُبِّي نَـصِيبُهَا
فَلَيْلَـى تُرِيـدُ الْعُمْـرَ مِنِّـي هَدِيَّـةً ... وَإِنِّـي بِرُوحِـي وَالْحَيَـاةِ مُجِيبُهَـا

***

سلامي إلى الحبيب المصطفى ﷺ [*]

أربيل- ٢٠٠٩/١١/١٠

يَا رِيحُ قُدْ رَكْباً إِلَى بَيْتِ الْحَرَمْ ... فِي لَيْلَةٍ خَيْرَ الْجُمُوعِ وَمَوْكِباً

بَلِّغْ سَلاَمِي رَوْضَةً لِحَبِيبِنَا ... لَيْلاً إِذا مَا نِلْتَ يَا رِيحَ الصَّبَا

فَإِذا وَصَلْتَ مَدِينَةَ الْمُخْتَارِ قُلْ ... أَهْلاً وَسَهْلاً بِالْحَبِيبِ وَمَرْحَباً

فَأَتَيْتُكُمْ بِرِسَالَةٍ مِنْ عَاشِقٍ ... يَبْكِي كَمَا يَبْكِي بِأَيَّامِ الصِّبَا

شَوْقاً إِلَى تِلْكَ الدِّيَارِ لِوَصْلِكُمْ ... يَنْوِي الزِّيَارَةَ حَافِياً مُتَأَدِّباً

ذا حَالُهُ شَوْقاً، سِنِينَ عَدِيدَةً ... بُعْدَ الْمَكَانِ يُرِيدُ عَنْهُ تَقَرُّباً

وَهُنَاكَ أَرْسَلَنِي يُرِيدُ سَعَادَةً ... فَأَتَيْتُكُمْ يَا سَادَتِي أَهْلَ الْعَبَا

مُتَوَسِّلاً بِجَنَابِكُمْ ثُمَّ الَّذِي ... قَدْ كَانَ فِي طُولِ الزَّمَانِ مُصَاحِباً

لِحَبِيبِ رَبِّ الْعَالَمِينَ مُحَمَّدٍ ... فَرَفِيقُهُ فِي الْغَارِ صِدِّيقٌ لِبَا

بِ الْغَارِ كَانَ مُحَافِظاً وَمُرَابِطاً ... قَطَعَ الْمَسَالِكَ كُلَّهَا وَمَرَاتِباً

وَبِحَضْرَةِ الْفَارُوقِ فِي الإِسْلاَمِ مَنْ ... قَدْ كَانَ لِلأَعْدَآءِ فِيهِ مُخَاطِباً

وَبِثَالِثِ الْخُلَفَاءِ مِنْهُمْ، إِنَّهُ ... أَهْلُ الْحَيَاءِ فَصَارَ فِيهِ مُرَاقِباً

وَبِحَيْدَرٍ أَسَدِ الإِلَهِ شَجَاعَةً ... مَن فِي سَبِيلِ الدِّينِ كَانَ مُحَارِباً

أَدْعُوكَ يَا رَبَّ الْبَرَايَا، إِنَّنِي ... قَدْ كُنتُ فِي عُمْرِي لِنَفْسِي عَاتِباً

فَإِلَيْكَ يَا رَبِّي أَتُوبُ بِذِلَّتِي ... مَوْلاَيَ فَاقْبَلْنِي ذَلِيلاً تَائِباً

***

---

[*] كتبتُ هذه الأبيات عند مغادرة أوّل رحلةٍ لعام (٢٠٠٩) لقاصدي بيت الله الحرام من كردستاننا الحبيبة إلى الدِّيار المقدَّسة لأداء فريضة الحجِّ بصورةٍ رسميَّة، ورجوتُ أن أكون واحداً منهم، ولكن لم يُسهِّل اللهُ لي هذا السَّفرَ المبارك، ولذلك أرسلتُ رسالةً مع ريح الصَّبا إلى الحبيب ﷺ رجاءَ الوصول إليه وقَبولِها منِّي.

من واجبنا تبجيلُ العُلماء القُدامى

أربيل- ٢٠٠٣/١٢/١٠

أَلاَ يَـا أَصْـدِقَائِي، يَـا شَـبَابُ ... وَيَـا مَـنْ خَـيْرُكُمْ لِلْعِلْـمِ بَـابُ
لَنَا الْعُلَمـآءُ فِـي الإِسْلاَمِ قَـبْلاً ... هُـمُ الأَعْـلاَمُ، إِرْثُهُـمُ الْكِتَـابُ
أُولَئِكَ كَالنُّجُومِ عَلَى سَمَآءِ الْـ ... ـعُلُومِ، وَهُـمْ لَنَـا طُـرّاً مَـآبُ
فَكَمْ حَلُّوا الْمَشَاكِلَ فِـي الْعُلُومِ ... وَعَنْ كُـلِّ الْمَسَـائِلِ قَـدْ أَجَابُوا
لَقَدْ أَفْنَـوْا شَـبَابَ الْعُمْـرِ فِيهَـا ... وَفِيهَـا قَـدْ أَطَـاعُوا ثُـمَّ شَـابُوا
وَمَا تَرَكُوا الْمَسَـائِلَ ذاتَ عُمْـقٍ ... مَشَاكِلَ لِلْـوَرَى، مِـنْهُمْ شِـهَابُ
أَنَـارُوا لِلأَنَـامِ طَرِيـقَ سَـيْرٍ ... وَأَجْلَـوْا كُـلَّ مَـا فِيـهِ الضَّـبَابُ
وَأَنْـتُمْ أَيُّهَـا الطُّـلاَّبُ جَمْعـاً ... عَلَيْكُمْ بِـالتُّقَى، فَهُـوَ النِّصَـابُ
فَكَالأَغْنَـامِ قَاصِـيَةً، جَمِيعـاً ... بِصَـحْرَاءٍ وَحَـوْلَكُمُ الـذِّئَـابُ
أَلاَ تَخْشَوْنَ مِـن سُـوءِ الْخِتَـامِ؟ ... وَفِي الدُّنْيَا إِذا كُشِـفَ النِّقَـابُ
أَطِيعُوا اللهَ فِي الإِسْلاَمِ طَوْعـاً ... لِعُقْبَـاكُمْ، فَـذا نِعْـمَ الثَّـوَابُ
وَقُومُـوا بِـاحْتِرَامِهِمُ جَمِيعـاً ... فَفِي كُلِّ الْمَسَـائِلِ هُـمْ أَصَـابُوا
فَنَـحْنُ بِسَاحَةِ الدُّنْـيَا عُـرَاةٌ ... عَلَى مَـرِّ الـدُّهُورِ، وَهُـمْ ثِيَـابُ
وَيَـا مَـن قَـالَ لِلْعُلَمَـاءِ سُـوءاً ... فَأَنتَ تَـمُوتُ حِقْداً يَـا جَنَـابُ

***

شَوقاً لِطَـيْبَة

على صاحبها أفضلُ الصَّلوات وأتمُّ التَّسليم

أربيل- ٢٠٠٤/٤/٣

أَيَا شَـوْقاً لِطَيْبَـةَ مِـن بَعِيـدٍ ... وَصَـاحِبُ طَيْبَـةٍ مِنَّـا قَرِيـبُ

وَفِيهَا رَوْضَةٌ مِنْ نَـــهْرِ خُلْدٍ ... لِسَـــاكِنِهَا صَـلاَةٌ لاَ تَغِيـبُ

إِلَى يَوْمِ اللِّقَاءِ بِنُورِ وَجْهِ الْـ ... ـحَبِيبِ فَذا بِلاَ رَيْـبٍ يَطِيـبُ

قَصَدتُ زِيَـارةً بِحَمِـيمِ قَلْبِي ... إِلَى مَنْ لِلْمُنَادِي ذا مُجِيـبُ

أَلاَ إِنَّ الزَّمَـــانَ بِـــلاَ أَمَـــانٍ ... فَعَـنْ آمَالِنَـا قَـدْ لاَ يُجِيـبُ

وَلَكِنَّ الْمُحِـبَّ يَعِـيشُ شَـوْقاً ... عَلَى مَرِّ الـدُّهُورِ لَـهُ نَصِـيبُ

قُلُـوبُ الْعَاشِـقِينَ لَـهُ تَطِـيرُ ... إِلَيْـهِ عَلَـى سَمَاءٍ ذا يَغِيـبُ

كَلَيْلٍ عَنْ عُيُونِ النَّـاسِ طُـرّاً ... وَعِنـدَهُمُ نَـــهَارٌ مُسْـتَطِيبُ

❊❊❊

خِتام العُمر

أربيل- ٢٣/٦/٢٠٠٤

يَا نَفْسُ هَلاَّ تَشْبَعِينَ مِنَ الْهَوَى؟ فَجَعَلْتِ مِنْهُ مَهَالِكاً تَتَشَعَّبُ

هَلْ تَعْلَمِينَ بِأَنَّ يَومَ الْمَوْتِ فِي حُسْنِ الْخِتَامِ وَسُوئِهِ يَتَقَلَّبُ

هَلْ تَرْجِعِينَ إِلَى الْعُلَى مَرْضِيَّةً أَمْ سَوْفَ تَلْقَيْنَ الإِلَهَ فَيَغْضَبُ

فَاللهُ يَجْمَعُ فِيهِ كُلَّ خَلاَئِقٍ بِاللهِ ذاكَ الْيَوْمُ يَوْمٌ مُرْعِبُ

تَكْفِي الذنُوبُ بِغَفْلَةٍ وَسُهُولَةٍ فَالصُّبْحُ ذا يَدْنُو إِلَيْكِ وَيَقْرُبُ

لاَ رَيْبَ أَنَّ إِلَهَنَا لَمُحَاسِبٌ فِي ذرَّةٍ مِثْقَالُهَا لاَ يَعْزُبُ

طُوبَى لِمَن قَدْ زَادَ مِن طَاعَاتِه وَعَنِ الذنُوبِ بِهِمَّةٍ يَتَهَرَّبُ

فِي دَارِهِ الدُّنْيَا لِعُقْبَاهُ الَّذي ذاكَ الْمَعَادُ، وَفِيهِ ذا لاَ يَهْرُبُ

وَالْوَيْلُ ثُمَّ الْوَيْلُ فِي الأُخْرَى لِمَنْ قَدْ كَانَ فِي الدُّنْيَا عَصِيّاً يُذنِبُ

وَكَذا أَضَاعَ الْعُمْرَ فِي سُوءِ الْهَوَى وَالْمَالَ فِي الْعِصْيَانِ، ثُمَّ يُحَارِبُ

طُولَ الْحَيَاةِ إِلَهَهُ وَنَبِيَّهُ فَهُوَ الَّذِي خَسِرَ الْهُدَى، وَيُعَاقَبُ

***

نصيحة للحكّام العرب

أربيل- ٢٠١٠/٩/١٦

يَـا قَـادَةَ الْعُـرْبِ يَـا حُكَّـامَ مَهْزَلَـةٍ ... يَا سَادَةَ النَّاسِ بَيْنَ الْخَلْقِ يَا نُخَبُ

هَـلْ تَعْلَمُـونَ بِـأَنَّ العِـزَّ لَـيْسَ لَكُـمْ ... إلاَّ بِنَصْـرِكُمْ لِلـدِّينِ يَـا عَـرَبُ

خُضْـتُمْ مَظَـاهِرَ لِلدُّنْـيَا وَزِينَتَهَـا ... أَلْهَاكُمُ الْعَيْشُ فِي الأَهْوَاءِ وَالطَّرَبُ

مِـن ذلِـكَ الـذُلِّ لاَ يُنجِـيكُمُ أَبَـداً ... لاَ الإِفْتِخَـارُ وَلاَ الأَمْـوَالُ وَالنَّسَـبُ

هَــلاَّ تَــرَوْنَ بِــأَنَّ اللهَ يَجْمَعُكُــمْ ... يَوْمَ الْحِسَابِ، أَلَيْسَ الصُّبْحُ يَقْتَرِبُ؟

فَمَا ادَّخَـرْتُمْ لِهَـذا الْيَـوْمِ مِـنْ عَمَـلٍ ... كَذا الْجَوَابِ لِمَوْلاَكُمْ وَمَـا الْخُطَـبُ؟

هَـلْ تَعْلَمُـونَ بِـأَنَّ النَّـاسَ يَوْمَئِـذٍ ... فِـي أَيِّ مُنقَلَـبٍ لِلـذُلِّ يَنقلِـبُ!

تِلْـكَ الْيَهُـودُ تَـدُورُ الأَرْضَ غَاصِـبَةً ... تِلْـكَ الـدِّيارَ، وَنَـارُ الظُّلْـمِ تَلْتَهِـبُ

بِالْغَصْبِ أَرْضَ بِـلاَدِ الْمُسْلِمِينَ كَذا ... أَرْضَ الْمَـدآئِنِ، ثُـمَّ الشَّـامُ وَالْحَلَبُ

تِلْـكَ الْمَجَـازِرُ وَالتَّـدْمِيرُ فِـي عَلَـنٍ ... دَوْمـاً بِحَـقٍّ وُجُـودِ الشَّعْبِ تُرْتَكَبُ

سَالَتْ دِمـآءُ وُجُـوهِ الْمُسْلِمِينَ عَلَـى ... أَبْدَانِهِمْ، وَدُمُـوعُ الْعَيْـنِ تَخْـتَضِبُ

هَـذِي الْعُيُـونُ يَنَـابِيعُ الـدِّمآءِ لَهُـمْ ... مَنْ ذا لَهُمْ فِي وُجُوهِ الْقَوْمِ يَكْتَسِـبُ!

فِي ذلِكَ الصَّمْتِ لاَ يَبْقَى لَكُـمْ أَبَـداً ... إلاَّ الْهَـــوَانُ وَإِلاَّ الـــذُلُّ وَالْهَـــرَبُ

تَبْقَـى فَلَسْـطِينُ ثُـمَّ الْقُـدْسُ صَـامِدَةً ... عِنْدَ الْمَخَـاطِرِ طُولَ الدَّهْرِ مَا ارْتَقَبُوا

بِـالْكُرْدِ قَـدْ رُجِعَـتْ لِلـدِّينِ نُصْـرَتُهُ ... مَنْ ذا يُقَدِّمُ فِـي ذا الْيَوْمِ أَوْ يَهَـبُ؟

رَبُّ السَّـمَاوَاتِ وَالأَرْضِـينَ عَـنْ كَـرَمٍ ... فَخْـرَ الْبِلاَدِ (صَلاَحَ الدِّينِ) يَنْتَخِـبُ

بِالْفَضْـلِ بَعْـدَ أَمِـيرِ الْمُـؤْمِنِينَ لَهَـا ... حَبِيبِنَـا عُمَـرَ الْفَـارُوقِ ذا الْعَـرَبُ

❊❊❊

صَيحة للقدس ونصيحة للحكّام

أربيل ١٠- ١١/١٠/٢٠٠٠

يَـا مَعْشَـرَ الإِسْـلاَمِ يَـا كَثْـرَةً ... فِي الأَرْضِ فَاعْلُوا ثَـوْرَةَ الثَّـائِرِ

وَلْتَنظُرُوا مَاذا جَـرَى الْيَـوْمَ مِـنْ ... أَحْدَاثِ يَـوْمِ السِّـتِّ مِـنْ عَاشِـرِ

حَيْـثُ يَجِـيءُ بَعْـدَهُ الأَلْفَـانِ ... مِن مَوْلِـدِ الْمَسِـيحِ ذِي الْخَاطِرِ

نَـارٌ تَـلَـظَّـتْ بِــهَشِيمٍ عَلَـى ... أَرْضِ فَلَسْـطِينَ لَـدَى الْكَـافِرِ

هَـلاَّ سَـمِعْتُمْ صَوْتَ إِخْـوَانِكُمْ؟ ... كَيْـفَ يُنَـادُونَ مِـنَ الْجَـازِرِ!

يَـا قَـادَةَ الأَعْـرَابِ وَيْـلٌ لَكُـمْ ... مِـنْ أَخْـذِ ذِي الْعِـزَّةِ وَالْقَـاهِرِ

يَوْمـاً تَـرَوْن النَّـاسَ فِـي ذِلَّـةٍ ... وَلاَ تَـرَوْنَ فِيـهِ مِـنْ فَـاخِرِ

إِلاَّ الَّـذِي قَـدْ زَانَ أَعْمَالَـهُ ... بِصَـالِحِ الأَعْمَـالِ لِلآخِـرِ

عَـارٌ عَلَـيْكُمْ بَعْـدُ أَن تَسْـكُتُوا ... وَأَن يَكُـونَ الْكُـلُّ كَالْعَـاثِرِ

تُنَادِي الْقُدْسُ: مَـا لَكُـمْ غَـيرَةٌ ... أَرَاكُـمْ مِثْـلَ حَالَـةِ السَّـاكِرِ

نَـرَى الْمُجَاهِدِينَ فِي الْقُدْسِ هُمْ ... يَعْلُـونَ صَـوْتاً بِفَـمٍ شَـاكِرِ

يَا نَـاسُ مَـا لَكُمْ تَخَافُونَ مِـنْ ... كَيْـدِ الْيَهُـودِ الْحَاقِـدِ الْمَـاكِرِ

بِـبَدْءِ بِسْـمِ اللهِ قُومُـوا عَلَـى ... وَجْـهِ الْعَدُوِّ الْمُعْتَـدِي الْفَـاجِرِ

تَفَكَّـرُوا لِنَصْـرِكُمْ وَحْـدَهُ ... فِـي جَبَـرُوتِ الْمَالِـكِ الْقَـادِرِ

وَأَعْلِنُـوا الْجِهَـادَ وَالْحَـرْبَ فِـي ... سَـبِيلِ اللهِ، كُونُـوا كَالْبَـادِرِ

فَـنَحْنُ كَـالأَكْرَادِ قُمْنَـا بِـهِ ... وَكَـانَ فِـي الأَيَّـامِ مِـنْ مَـاهِرِ

فِينَا صَلاَحُ الدِّينِ شَمْسُ الْهُدَى ... فَمَنْ لَكُمْ فِي الْيَوْمِ مِنْ نَاصِـرٍ؟!

فَاتِحُهَـا الْفَـارُوقُ وَالسُّـلْطَانُ ... مُحَمَّـدُ الْفَـاتِحُ ذُو الْخَـاطِرِ

نَـحْنُ نُنَـادِي النَّاسَ فِي يَوْمِنَـا ... لِلْقُـدْسِ مِـن دَائِـرَةِ الـدَّائِرِ

فَمَـنْ لَهَـا الآنَ عَلَـى عِـزَّةٍ؟ ... لِيَرْجِـعَ الْعِـزَّ إِلَـى الظَّـاهِرِ

عظمة القرآن

أربيل- ١٥/١٢/٢٠٠٣

أَلاَ يَا أَخِي هَاكَ الْكِتَابَ بِأَسْرِهِ ... فَإِنَّكَ إِن تَدْرِي، إِلَيْهِ لَسَارِعُ

فَهَذا كِتَابُ اللهِ مِنْهُ هَدِيَّةً ... إِلَى الْخَلْقِ كَالْبَدْرِ الْمُنِيرِ لَطَالِعُ

عَلَى صَاحِبِ الْقَدْرِ الْعَظِيمِ مُنَزَّلٌ ... لأُمَّتِهِ الْعُظْمَى عَلَى الْعِلْمِ سَاطِعُ

دَلِيلُ الْهُدَى لِلْمُسْلِمِينَ بِنُورِهِ ... وَعِندَ إِلَهِ الْعَرْشِ لِلْخَيْرِ شَافِعُ

وَهَذا كِتَابُ الْحَقِّ لاَ شَكَّ أَنَّهُ ... لِكُلِّ الْبَرَايَا لِلْفَضَائِلِ جَامِعُ

وَمَن كَانَ عَن نُورِ الْحَقِيقَةِ سَائِلاً ... فَذلِكَ بُرْهَانٌ عَلَيْهِ لَقَاطِعُ

وَمُعْجِزَةٌ تَعْلُو عَلَى كُلِّ ظَالِمٍ ... لِكُلِّ جُذُورِ الشِّرْكِ وَالْكُفْرِ قَالِعُ

يَفُوحُ عَلَى الدُّنْيَا نَسِيمُ رِيَاضِهِ ... حَدَائِقُهُ تَزْهُو، زُهُورٌ رَوَائِعُ

أَلاَ يَا أَخاً فِي اللهِ أَمْسِكْهُ جَيِّداً ... لَعَلَّكَ تَرْضَى، لِلنَّصَائِحِ سَامِعُ

إِذا مَا صَرَفْنَا الْعُمَرَ فِيهِ جَمِيعَهُ ... فَوَاللهِ إِنِّي ثُمَّ أَنتَ لَنَافِعُ

لِجَمْعٍ مِنَ النَّاسِ الْمُعَادِينَ خَافِضٌ ... وَلِلآخَرِينَ الْمُسْتَمِدِّينَ رَافِعُ

* * *

التوبة إلى اللّه

أربيل- ١٩٩٩/٩/١٩

يَا مَـنْ إذا نـَـادَاكَ عَبْـدٌ وَالْتَجَـى ... يَوْمــاً إِلَيْـكَ، تُجِـيرُهُ مَـا يَصْـدُقُ

إنِّــي أَتَيْتُــكَ رَاجِيــاً مُتَــذَلِّلاً ... قَلْبِــي بِعَفْــوِكَ سَــاكِنٌ مُتَعَلِّــقُ

فَشَبَابُ عُمْرِي فِـي الْهَـوَى أَفْنَيْتُـهُ ... وَهِلاَلُ سَعْدِي فِي الدُّجَى مُسْتَغْرِقُ

وَأَنَا الْمُنَاجِي الْيَوْمَ فِي أَرْضِ الْفَلاَةْ ... وَالأَرْضُ كَـادَتْ تَنتَهِـي وَتَشَـقَّقُ

مِـن تَحْـتِ أَقْـدَامِي لِثِقْـلِ ذُنُوبِيَـا ... ثِقْـلَ الْمَعَاصِـي وَالنِّعَـالُ تَمَـزَّقُ

إِن كُنتُ فِي عُمْرِي عَصَيْتُكَ خَالِقِي ... أَنتَ الَّذِي تَعْفُـو الـذُنُوبَ وَتَـرْزُقُ

عَبْـداً عَصَـاكَ كَـذا سِـنِينَ عَدِيـدَةً ... فَتَتُـوبُ أَنـتَ عَلَيْـهِ بَعْـدُ وَتُشْـفِقُ

فَأَتَيْـتُ بَابَـكَ يَـا إِلَهِـي، سَـيِّدِي ... مِــنْ غَيْـرِ زَادٍ، كَيْفَمَـا أَتَصَـدَّقُ!

***

سوادُ القلب

أربيل- ٥/٣/١٩٩٩

إِلَهي أنتَ ذُو الْفَضْلِ الْكَمَالِ ... وَكُن لِّي غَافِراً يَا ذا الْمَعَالِي

فَإِنِّي عَبْدُكَ الْعَاصِي ذلِيلاً ... حَزِيناً ثُمَّ مُلْتَمِساً لِحَالِي

صَرَفْتُ الْعُمْرَ فِي أَهْوَاءِ نَفْسِي ... وَلَمْ أَكُ خَائِفاً قَهْرَ الْجَلاَلِ

جَمَعْتُ الذنْبَ يَوْماً بَعْدَ يَوْمٍ ... سَوَادُ الْقَلْبِ حَقّاً قَدْ بَدَا لِي

أُتُوبُ إِلَيْكَ مُنكَسِراً وَلَكِنْ ... ذُنُوبِي مِثْلُ أَثْقَالِ الْجِبَالِ

فَلاَ أَدْرِي بِحَالِي يَوْمَ بَعْثِي ... وَأَعْلَمُ أَنتَ أَعْلَمُ مَا بِحَالِي

أَنَا الْعَاصِي الْفَقِيرُ إِلَيْكَ رَبِّي ... وَإِنِّي الآنَ مُعْتَرِفٌ بِمَا لِي

مِنَ التَّقْصِيرِ وَالْعِصْيَانِ دَوْماً ... وَعُمْرِي مُقْبِلٌ نَحْوَ الزَّوَالِ

أَتَيْتُكَ رَاجِياً لِلْعَفْوِ عَنِّي ... وَمُغْتَنِماً لَهُ قَبْلَ ارْتِحَالِي

فَلَيْسَ لَدَيَّ مِنْ عَمَلٍ وَزَادٍ ... إِلَيْكَ سِوَى اعْتِرَافِي بِاكْتِسَالِي

فَيَا رَبَّ الْبَرَايَا رَاحِماً، تُبْ ... عَلَيَّ وَكُنْ رَحِيماً بِالْعِيَالِ

فَأَنتَ خَلَقْتَنِي مِنْ غَيْرِ عِلْمٍ ... لَدَيَّ، وَلَمْ أَكُنْ شَيْئاً، وَمَا لِّي

مِنَ الأَعْمَالِ فِي الدُّنْيَا قَلِيلٌ ... أَنَا الْعَاصِي لأَمْرِكَ بِامْتِثَالِي

لِنَفْسِي ثُمَّ نَفْسِي ثُمَّ نَفْسِي ... كَذا ذُلِّي لأَهْوَائِي وَمَالِي

فَجُدْ لِي يَا إِلَهِي بِالْعَطَايَا ... مَعِي قَبْلَ الرَّحِيلِ كَذا انْتِقَالِي

إِلَى الْعُقْبَى بِعِصْيَانِي وَذنْبِي ... عَلَيْكَ عَزِيمَتِي ثُمَّ اتِّكَالِي

***

يوم سقوط الدكتاتورية في العراق

أربيل- ٢٠٠٣/١٢/١٢

أَلاَ يَا نَـاسُ فَرْحاً مِـن بَشِيرٍ	لَعَـلَّ اللهَ فِـي هَـذا يُطِيـلُ
فَـنَحْنُ الآنَ فِـي فَـرَحٍ وَشَـوْقٍ	وَذلِـكَ عِندَنَـا يَـوْمٌ جَمِيـلُ
وَنَـسْمَعُ هَاتِفاً يَـدْنُو إِلَيْنَـا	وَيُنْبِئُنَـا، فَـذا نِعْـمَ الـدَّلِيلُ
بِأَنْبَـاءٍ تُـثِيرُ الْقَلْـبَ شَـوْقاً	وَتُخْبِرُ كُـلَّ مَـن فِيهَا دَخِيـلُ
بِقَطْعِ رُؤُوسِ أَهْلِ الظُّلْمِ جَمْعاً	فَلَيْسَ لَهُمْ عَلَى الدُّنْـيَا مَثِيـلُ
لَقَـدْ كُنَّـا أَذِلاَّءً نُعَـانِي	عَلَى أَيْدِي الطُّغَاةِ، وَلاَ نَـمِيلُ
إِلَـيْهِمْ مَـرَّةً فِـي الْعُمْـرِ، مِنَّـا	لِنِعْمَـةِ رَبِّنَـا شُـكْرٌ جَزِيـلُ
فَكَمْ ذُقْنَا الْمَرَارَةَ مِـنْ عَـذابٍ!	وَكَـمْ مِنَّـا سَـقِيمٌ أَوْ عَلِيـلُ
وَفِـي الـدُّنْيَا فَرَاعِنَـةٌ تَعَالَـتْ	عَلَـى مَـرِّ الـدُّهُورِ وَتَسْـتَقِيلُ
فَيَنتَظِـرُونَ تَـرْحَالاً وَهُـمْ فِـي	غِيَابِ الشَّمْسِ وَاقْتَرَبَ الرَّحِيلُ
جَـدِيرٌ أَن نُطِيـعَ اللهَ طَوْعـاً	فَـإِنَّ إِلَهَنَـا رَبٌّ جَلِيـلُ
يُعَظِّـمُ مَـن يُعَظِّمُـهُ بِقَلْـبٍ	وَمَنْ أَخْـزَاهُ كَانَ هُـوَ الذلِـيلُ
وَأَنْـتُمْ يَـا جَبَـابِرَةَ الزَّمَـانِ	بَقَـاءُ الْعُمْـرِ عِنـدَكُمْ ضَـئِيلُ
لِيَـوْمٍ تَسْـمَعُ الآذانُ صَـعْقاً	وَيَشْـهَدُهُ كَـثِيرٌ أَوْ قَلِيـلُ
تَـرَوْنَ حَقِيقَـةَ الْعُقْبَـى بِعَـيْنٍ	وَلَـيْسَ أَمَـامَكُمْ طُـرّاً سَـبِيلُ
وَإِنَّ اللهَ مَالِـكَ يَـوْمِ دِيـنٍ	إِلَى نَـارِ الْجَحِيمِ لَكُـمْ مُحِيـلُ

***

تَوالَتِ الأحزان (*)

أربيل- ٢٠٠٤/١/١٧

أَرَى الآنَ فِي سَيْرٍ إِلَى بَيْتِ رَبِّهِمْ ... مَعَاشِرَ حُجَّاجٍ بِخَيْرٍ شَوَاغِلُ

وَلَكِنَّنِي أَبْقَى وَحِيداً بِفُرْقَةٍ ... وَهُمْ حِينَمَا أُنْشِي الْقَوَافِي قَوَافِلُ

فَسَارُوا مَعَ الرَّكْبِ الْمُبَارَكِ وَالصَّبَا ... يُرَافِقُهُمْ عَنِّي فَهُمْ لِي دَلاَئِلُ

ضُيُوفٌ إِلَى الرَّحْمَنِ طَوْفاً بِبَيْتِهِ ... فَيَا خَيْرَ رَكْبٍ حِينَ قَامُوا لِيَرْحَلُوا

إِلَى خَيْرِ بُنْيَانٍ عَلَى الأَرْضِ كُلِّهَا ... فَطُوبَى لِمَنْ يَحْظَى بِهِ وَهُوَ نَائِلُ

وَمِن بَعْدِهِ سَيْراً إِلَى خَيْرِ بُقْعَةٍ ... لَنَا كُلِّنَا فِيهَا نَبِيٌّ مُفَضَّلُ

فَيَا مَعْشَرَ الْحُجَّاجِ أَوْفُوا بِعَهْدِكُمْ ... إِذاً أَنْتُمُ عِنْدَ الْحَبِيبِ نَوَازِلُ

كَذا بَلِّغُوا عَنَّا بِحُسْنٍ سَلاَمَنَا ... إِلَى مَنْ لَهُ فِي الْعَالَمِينَ شَمَائِلُ

فَقُولُوا لَهُ يَا مَنْ دُفِنْتَ بِطَيْبَةٍ ... عَلَيْكَ سَلاَمُ اللهِ، فَالْكُلُّ سَائِلُ

أَتَيْنَاكُمُ تَدْعُوا الإِلَهَ لِعَفْوِنَا ... فَإِنَّ إِلَهَ الْعَرْشِ فِي ذاكَ قَائِلُ

وَمِن بَعْدِنَا كُنَّا تَرَكْنَا بِذِلَّةٍ ... مُحِبّاً وَذا شَوْقٍ إِلَيْكَ فَيَأْمَلُ

مِنَ اللهِ يَعْفُو عَنْهُ كُلَّ ذُنُوبِهِ ... قُبَيْلَ مَجِيئِ الْمَوْتِ فَالْكُلُّ رَاحِلُ

***

(*) عندما اشتغل النَّاسُ في مشارق الأرض ومغاربها بالتَّهيُّأ لزيارة بيت الله الحرام والوصولِ إلى الروضة يَّة المطهَّرة (على ساكنها ألفُ صلاةٍ وتحيَّة) حاولتُ أن أكون واحداً منهم، ولكنَّني لم يكن لي حظٌّ في هذا ر المبارَك، فلذلك مضَى عليَّ موسمُ ربيع القلوب وتدفَّقتْ ينابيعُ الحُزن من العيون، فأنشدتُ في ذلك هذه ات.

فارقني الأحبابُ إلى الحبيب ﷺ (*)

أربيل- ٢٠٠٤/١/٢٤

بِـاللهِ يَـا مَعْشَـرَ الْحُجَّـاجِ يَـا رُحَّـلُ ... يَا مَنْ إِلَى مَنزِلِ الْمَحْبُوبِ قَدْ نَـزَلُوا

تَرَكْتُمُـــونِي بِـــلاَ زَادٍ وَأَمْتِعَـــةٍ ... حَيًّـاً بِـأَرْضِ فَـلاَةٍ لَـيْسَ لِـي سُبُلُ

يَالَيْتَنِي عِنْـدَمَا قَـدْ كُنْـتُ مُلْتَمِساً ... فَـارَقْتُمُونِي عَلَـى مَـوْتٍ فَـذا بَـدَلُ

عَنِ الْهُمُـومِ الَّتِـي حَلَّـتْ بِقَلْبِـي كَمَـا ... غَطَّتْـهُ فِـي مَوْجِهَـا وَاحْتَلَّـهُ الْمَلَـلُ

وَالْعَـيْنُ تَـذرُفُ دَمْعـاً مُخْـلَطاً بِدَمٍ ... وَالدَّمْعُ عِنْدَ الْبُكَـاءِ الْمُعْتَـدِي سَيَلُ

حَتَّـى تَلَيَّنَـتِ الْأَحْجَـارُ فَـانْفَجَرَتْ ... مِنْهَـا الْعُيُـونُ وَمُبْتَـلٌّ بِهَـا الْوَحَـلُ

مَا حَالُ عَيْنٍ تَـرَى الأَحْبَـابَ فَارَقَهَـا! ... مِنْ كُلِّ مَا امْتَلَكَتْ خَيْرٌ لَهَا الأَجَلُ

مَا أَزْيَدَ الشَّوْقَ فِـي قَلْبِـي وَأَعْظَمَـهُ! ... إِلَـى الْحَبِيـبِ الَّـذِي قَـدْ زَانَـهُ الْأَزَلُ

تَـــذكُّرُونِي لِيَـــوْمٍ تَبْلُغُـــونَ إِلَـــى ... تِلْـكَ الـدِّيَارِ وَإِذ يَبْـدُو لَكُـمْ جَبَـلُ

أَحْجَـارُهُ كَحُبُـوبِ الـدُّرِّ جَامِعَـةً ... نَـفِيسَةٌ صَاغَهَا الـرَّحْمَنُ فَالْمَثَـلُ

وَلَـيْسَ مِنْهَـا عَلَـى نَـجْمٍ وَلاَ قَمَـرٍ ... شَـيءٌ وَلاَ حَوَتْهَـا شَـمْسٌ وَلاَ زُحَـلُ

مِـن رَّحْمَـةِ اللهِ قَـدْ صِيغَتْ جَـواهِرُهُ ... يَعْلُـو إِلَيْـهِ عِبَـادُ اللهِ هُـمْ ذُلُـلُ

عِنْـدَ الطَّـوَافِ بِبَيْـتِ اللهِ سَـبْعاً كَمَـا ... يُلْقُـــونَ تَلْبِيَـــةً للهِ، فَاشْـــتَغَلُوا

بِـــذِكْرِهِ وَدُعَـــآءٍ مَـــعْ بُكَـــآئِهِمْ ... كَيَـوْمِ حَشْـرٍ عَلَـى الأَهْـوَالِ مُشْـتَمِلُ

فَحِينَمَـا تُـدْرِكُونَ أَرْضَ طَيْبَـةِ مَـنْ ... لِيَـوْمِ دِيـنٍ بِـهِ يَسْتَشْـفِعُ الرُّسُـلُ

وَتَظْهَـرُ الْقُبَّـةُ الْخَـضْرَآءُ مُشْـرِقَةً ... وَمَسْـجِدٌ فَوْقَـهُ الأَنْـوَارُ تَـتَّصِلُ

(*) أنشدتُ تلك الكلمات الشعريَّة عندما تهيَّأتُ لسفر الحجِّ المبارك، وأنهيتُ المعاملة، ولكن لم يرجع اسمي ضمن المقبولين، فلذلك غلبتْ على قلبي الهمومُ وغطَّني الحزنُ والأسَى، شوقاً إلى زيارة بيت الله الحرام والوصولِ إلى لقآء مخزن الأسرار ومنبع الفيوضات الرَّبانيَّة سيِّدنا الحبيبِ المصطفى ﷺ. وقدنشرتُها في العدد (٣٦) من مجلة (المنهج) سنة ٢٠٠٤.

وَرَوْضَةٌ سَاكِنٌ فِيهَا النَّبِيُّ الَّذِي ... إِلَى زِيَارَتِهِ الْأَرْوَاحُ تَنْتَقِلُ

فَبَلِّغُوهُ سَلَامِي ثُمَّ مَعْذِرَتِي ... حُسْناً عَلَى أَدَبٍ لَمْ يَتْلُهُ الزَّلَلُ

قُولُوا لَهُ يَا رَسُولَ اللهِ شَافِعَنَا ... يَا مَنْ يَبُوءُ إِلَيْكَ الدِّينُ وَالْمِلَلُ

لَقَدْ تَرَكْنَا مُحِبّاً حِينَ رِحْلَتِنَا ... يَزْدَادُ مِنْهُ إِلَيْكَ الشَّوْقُ وَالأَمَلُ

لَكِنَّهُ مِنْ ذُنُوبٍ أَحْجَبَتْهُ عَنِ الْـ ... ـلِّقَاءِ، لَيْسَ لَهُ عِلْمٌ وَلاَ عَمَلُ

فَلَيْسَ مِنْ شَأْنِكُمْ أَن تَتْرُكُوهُ سُدىً ... تَسْرِي عَلَى قَلْبِهِ الآلاَمُ والْعِلَلُ

فَإِنَّهُ الآنَ لِلأَلْطَافِ مُنْتَظِرٌ ... بِكُحْلِ تُرْبَتِكُمْ عَيْنَيْهِ يَكْتَحِلُ

وَكَانَ مُرْتَجِياً رَدَّ السَّلاَمِ لَهُ ... مِنْ صَاحِبِ الْفَضْلِ وَالْأَحْبَابُ قَدْ سَأَلُوا

***

توديعُ الأحِبَّة(*)

أربيل- ٢٨/٦/٢٠٠٤

ألاَ يَـا أَصْـدِقَائِي فِـي الْمَـآلِ	نُـوَدِّعُكُمْ وَدَاعـاً فِـي اللَّيَـالِي
فَطَابَـتْ نَــفْسُ مَـن للهِ طَـارَتْ	إِلَـى الأَحْبَـابِ تَارِكَـةَ الْعِيَـالِ
فَـإِن شَـاءَ الإِلَـهُ كَمَـا أَرَدْنَـا	نُفَـارِقُكُمْ عَلَـى أَمَـلِ الْوِصَـالِ
فَـإِنَّ الْعُمْـرَ فِـي الدُّنْـيَا قَلِيـلٌ	وَصَـرْفٌ عَنْـهُ فِـي قِيـلٍ وَقَـالِ
فَكَمْ عَبْدٌ عَلاَ فِي الأَرْضِ وَقْتاً	وكَمْ مِن صَاحِبٍ صَحِبَ الْمَوَالِي
وَفِي الْعَيْشِ الرَّغِيدِ بَقَى زَمَاناً	عَلَى الدُّنْـيَا وَفِـي شَـوْقٍ وَمَـالِ
وَلَـمْ يَبْلُـغْ بِآمَـالٍ لَدَيْـهِ	وَفَارَقَهَـا بِحُـزْنٍ فِـي ارْتِحَـالِ
لَعَـلَّ اللهَ يُعْطِينَـا دُخُـولَ الْـ	ـجِنَانِ مَـعَ الْعَطَايَـا وَالْجَمَـالِ

***

(*) كتبت هذه الأبيات عند توديعنا للأخَـيْن الفاضلَيْن: السيِّد (محي الدِّين اللُّبناني) والسيِّد (نضال الدِّمشقي عائدَيْن إلى بلادهما حينما أتيا زائرين إلينا.

ما يحتاجه الإنسان في طلب العلم(*)

أربيل- ٢٠/١١/٢٠٠٤

سَبِيلُ الْعِلْمِ لِلإِنْسَانِ خَمْسٌ ... وَمَنْ نَالَ الْمَرَامَ بِلاَ سَبِيلِ!

فَـ(صَمْتٌ) عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ طَوْعاً ... مَعَ الأَدَبِ الْمُوَافِقِ وَالْجَمِيلِ

بُعَيْدَ الصَّمْتِ يَعْقِبُهُ (اسْتِمَاعٌ) ... وَ(حِفْظٌ) لِلْعُلُومِ عَلَى الْجَزِيلِ

كَذاَ (عَمَلٌ) بِهِ فِي غَيْرِ سُوءٍ ... كَفَانَا مِنْ هُدىً أَوْ مِنْ دَلِيلِ

وَ(نَشْرُ الْعِلْمِ) بَيْنَ النَّاسِ حُسْناً ... يُكَمِّلُهُ بِلاَ نَقْصٍ قَلِيلِ

لِيَرْضَى اللهُ عَنْكَ أَخَا الْبَلاَيَا ... فَحَاوِلْ لِلْعُلاَ مِثْلَ النَّبِيلِ

فَهَلْ تُرْمَى السِّهَامُ بِغَيْرِ قَوْسٍ ... وَيَشْتَعِلُ السِّرَاجُ بِلاَ فَتِيلِ!

كَمَا أَنَّ الدَّوَاءَ لِكُلِّ دَاءٍ ... شِفَاءٌ لِلسَّقِيمِ وَلِلْعَلِيلِ

كَذَاكَ الْعِلْمُ لِلإِنْسَانِ دَوْماً ... مَعَ التَّقْوَى وِقَاءٌ عَنْ ضَئِيلِ

فَإِنْ تَرْجُو النَّجَاةَ عَنِ الْبَلاَيَا ... تَزَوَّدْ مِنْهُمَا قَبْلَ الرَّحِيلِ

وَلاَ تَنْظُرْ إِلَيْهِ بِعَيْنِ يَأْسٍ ... فَهَذَا الأَمْرُ لَيْسَ بِمُسْتَحِيلِ

فَقَارِنْ بَيْنَ فَضْلِ الْعِلْمِ حُسْناً ... وَبَيْنَ الْمَالِ فِي عُمْرٍ طَوِيلِ

يَزِيدُ الْعِلْمُ عِنْدَ الصَّرْفِ مِنْهُ ... وَيَزْكُو ثُمَّ يُثْمِرُ كَالنَّخِيلِ

وَلَكِنْ إِن صَرَفْتَ الْمَالَ شَيْئاً ... لَيَنقُصُ مِنْهُ دَوْماً كَالْهَزِيلِ

***

ندما كان أحد أساتذتنا في كليَّة الشريعة (جامعة صلاح الدِّين- أربيل) يتأكَّدُ في عديدٍ من محاضراته أهميَّة العِلْم وكيفيَّة التزوُّد منه، خطرَتْ ببالي وأثناء المحاضرة تلك الأشعار المتواضعة.

فراق الوالد (رحمه الله)[*]

أربيل- ٢٠٠٤/١١/٢٥

تُوُفِّيتَ يَا مَـن كُنتَ بَـرّاً وَوَالِـداً ... رَحِيمـاً بِنَـا، فِينَـا كَـرِيمٌ وَمُكْـرِمُ

بِـ(لُبْنَانَ) وَافَتْـكَ الْمَنِيَّـةُ سَـالِكاً ... طَرِيـقَ التُّقَـى شِـبْراً بِشِـبْرٍ فَقَـادِمُ

إِلَـى رَبِّـكَ الْبَـرِّ الْغَفُـورِ مُلاقِيـاً ... فَسُبْحَانَ مَنْ يُرْضِي الْعِبَادَ وَيُنْعِمُ

وَلَبَّيْـتَ أَمْـرَ اللهِ سَـمْعاً وَطَاعَـةً ... فَـذاكَ قَضَـاءُ اللهِ فِينَـا وَمُبْـرَمُ

وَإِن كُنتَ فِي الشَّهْرِ الْمُبَارَكِ مُفْطِراً ... فَقَلْبُكَ عَن كُلِّ الْمَنَـاهِي لَصَائِمُ

شَـهِدْتَ بِـأَنَّ اللهَ فَـرْدٌ وَوَاحِـدٌ ... بِأَصْبُعِكَ الْيُمْنَى ثَـلاَثاً [1] وَعَالِمُ

وَذلِكَ حِينَ سَكْرَةِ الْمَوْتِ رَاحِلاً ... إِلَـى اللهِ ضَـيْفاً ثُـمَّ أَنـتَ مُكَـرَّمُ

كَفَتْـكَ لِيَـوْمِ الْبَعْـثِ طُـرّاً كَرَامَـةً ... شَـهَادَتُكَ الْعُظْمَـى لِـرَبٍّ تُعَظِّـمُ

فَأَسْـقَيْتَنَا كَـأْسَ الْمَحَبَّـةِ وَالْوَفَـا ... هَنِيئـاً سَـقَاكَ اللهُ شُـرباً فَتُكْـرَمُ

لِيَوْمِ يُنَادِي النَّاسُ خَوْفاً، كَفَيْتَنَا ... فَأَنـتَ لَنَـا ذُخْـرٌ وَكَنـزٌ مُطَلْسَـمُ

تَفَكَّرتُ فِي الدُّنْيَا بُعَيْدَ رَحِيلِكُمْ ... فَيَـا لَيْتَهَـا تُفْنَـى عَلَيْنَـا وَتُهْـدَمُ

فَلَمَّـا تَجَلَّـتْ لِـي، تَيَقَّنْـتُ أَنَّهَـا ... لأَهْلِ الطَّرِيقِ فِي الْحَقِيقَـةِ مَيْـتَمُ

وَلَكِـنَّ ظَنِّـي بِالإِلَـهِ وَلُطْفِـهِ ... قَـوِيٌّ لِخَـيْرِ النَّـاسِ وَاللهُ أَعْلَـمُ

نُلاَقِـي رَسُـولَ اللهِ قُرْبـاً وَصَـحْبَهُ ... وَمِـن بَعْـدِهِمْ فَالأَوْلِيَـآءُ الأَكَـارِمُ

وَفَوْقَ جَمِيعِ الْفَضْلِ بِالْعَبْدِ عِندَنَا ... لِقَـآءُ إِلَـهِ الْعَـالَمِينَ مُسَـلَّمُ

***

---

[*] أنشدتُ كلمات الرِّثاء الشعرية تلك لوفاة والدي المرحوم: (جناب ماموّستا ملا عبدالله الكاتب الملقَّب بـ- فَنَائي) الذي وافته المنيَّةُ يوم (٥/ رمضان ١٤٢٥ هـ) الموافق لـ(٢٠٠٤/١٠/١٩ م) في المستشفى الأمريكي بـ(لبنان) إثر عَمَليَّة القلب الجراحيَّة (رحمَهُ الله تعالى).

[1] في هذا البيت إشارةٌ إلى الحالة التي وقَعَتْ له حين وفاته (رحمَه الله) من تمثُّل أصبعِه اليُمنى كصورة التَّشهُّد في الصَّلاة، كما وقام مَنْ حوله بتقويعها ثلاث مرَّات فرجع إلى حالتها الخاصَّة، حيث شهِدتْ بوحدانيَّة الله تعالى.

أناجي ربِّي عند بيته(*)

مكّة المكرَّمة- ٢٠١١/٦/٥

إلَهِــي أنْــتَ أهْــلٌ للْعَطَايَــا ... وَنحنُ الْيَوْمَ فِي الْبَلَدِ الْحَرَامِ

وَعدتَّ الْخلْقَ بِالْغُفْرَانِ دَوْماً ... وَبِالْعَفْوِ الْعَمِيمِ مَعَ الأنَامِ

أردتَّ إلَهَنَــا منَّــا قَــدِيماً ... علَى الدُّنْيا الْمَنَاسِكَ فِي ازْدِحَامِ

نَوَيْتُ لَكَ الْعِبَادَةَ عَنْ قَرِيبٍ ... فَطُفْتُ الْيَوْمَ بِالْبَيْتِ الْحَرَامِ

وَتُبْتُ إلَيْكَ يَا رَبَّ الْعِبَادِ ... عَلَى أمَلِ اللِّقَا يَوْمَ الْقِيَامِ

وَجِئْتُكَ رَاجِياً عَفْواً عَمِيماً ... وَمَغْفِرَةً تَكُونُ عَلَى الدَّوَامِ

أنَا الْعَبْدُ الْمُسِيئُ أنَا الذلِيلُ ... وكُنْتُ طِوَالَ عُمْرِي فِي الظَّلاَمِ

صَرَفْتُ الْعُمْرَ فِي سُوءٍ وَذنْبٍ ... كَذلِكَ فِي الْخَطَايَا وَالْمَنَامِ

عَصَيْتُكَ طُولَ عُمْرِي فِي حَيَاتِي ... وَأطْلُبُ مِنْكَ تَرْكَ الإنْتِقَامِ

قَصَدتُّكَ فِيكَ مِنْ بَلَدٍ بَعِيدٍ ... فَبَلِّغْنِي قَرِيباً بِالْمَرَامِ

فَجُدْ لِي بِالْعَطَايَا يَا رَحِيمُ ... وَأكْرِمْنِي بِهَا بَيْنَ الْكِرَامِ

وَجُدْ لِي عِنْدَ بَيْتِكَ يَا إلَهِي ... بِلُطْفِكَ فِي صَلاَتِي أوْ قِيَامِي

تَقَبَّلْ مِنْ عِبَادِكَ ثُمَّ مِنِّي ... صَلاَتِي قَائِماً عِنْدَ الْمَقَامِ

وَنَرْجُو مِنْكَ فِي الدَّارَيْنِ خَيْراً ... مَعَ التَّقْوَى كَذا حُسْنَ الْخِتَامِ

***

(*) عندما سهَّل اللهُ لي مع بعض رفقآئي سَفَرَ العُمْرة وزيارة بيته الحرام، كنتُ في يومٍ من الأيَّام جالساً مُقابلَ الكَعْبَة المشرَّفة (زادها اللهُ شَرَفاً)، فكتبتُ هذه الأبيات مناجياً ربِّي، راجياً رحمَتَه، وأن يغفر لي ما فعلتُه من الذنوب والخطايا.

الإسراء والمعراج لسيِّد الخلق ﷺ

أربيل- ٢٠٠٩/٣/١١

دَعَا اللهُ فِي الدُّنْيَا وَفِيهَا كَرَامَـةٌ ... حَبِيبـاً لَــهُ لَــيْلاً بِرِفْــقٍ فَــآلَهُ

مِنَ الْمَسْجِدِ الْبَيْتِ الْحَـرَامِ سِرَايَةً ... إِلَى الْمَسْجِدِ الأَقْصَى فَنَـالَ مَنَالَـهُ

رَسُولُ إِلَـهِ الْخَــلْقِ جِبْرِيـلُ سَـيِّدُ ... مَلاَئِكَـةِ الـرَّحْمَنِ نَـــالَ جَمَالَـهُ

إِلَيْـهِ أَتَـى بِـالأَمْرِ مِـنْ عِنْـدِ رَبِّـهِ ... وَقَدْ شَدَّ فِي اللَّيْلِ الْحَبِيـبُ رِحَالَـهُ

فَكَــانَ رَسُــولُ اللهِ يَسْــأَلُ رَبَّـهُ ... لأُمَّتِـهِ عَطْفـاً عَلَـيْهِمْ خِلاَلَـهُ

وَكَانَ إِلَهُ الْخَـلْقِ فِـي مَـنْحِ عَبْدِهِ ... لِيُرْضِيهِ، لَـمْ يَـزَلْ مُجِيبـاً سُـؤَالَهُ

وَشَـرَّفَهُ ذا بِالشُّـهُودِ لَـهُ، فَقَـدْ ... رَأَى اللهَ لاَ عَيْنـاً بِعَـيْنٍ خِلاَلَـهُ

دَعَـا رَبَّـهُ هَـذا النَّبِـيُّ لِقَوْمِـهِ ... وَأَرْضَـاهُ مَـوْلاَهُ الْقَـدِيرُ بِمَـا لَـهُ

مِنَ الْفَضْلِ وَالتَّكْرِيمِ قَـدْراً وَرِفْعَـةً ... وَأَعْطَاهُ فِي الدُّنْيَا عَلَيْهِ ظِلاَلَـهُ[1]

كَمَا اخْـتَارَ فِي ذاكَ الزَّمَانِ وُجُـودَهُ ... فَـأَطْلَعَ فِـي هَـذا الظَّـلاَمِ هِلاَلَـهُ

سِوَاهُ مِنَ الْمَخْـلُوقِ فَـاللهُ لَـمْ يُـرِدْ ... عَلَـى هَـذِهِ الدُّنْـيَا حَبِيبـاً مِثَالَـهُ

فَسُـبْحَانَ مَـنْ أَسْـرَى بِلَيْـلٍ بِعَبْـدِهِ ... فَيَتْـرُكُ فِــي ذاكَ الظَّــلاَمِ عِيَالَـهُ

ظَلاَمٌ فِدَاهُ الشَّمْسُ وَالنُّـورُ سَـرْمَداً ... وَأَفْـدِي بِرُوحِــي وَالْحَيَــاةِ نِعَالَـهُ

***

[1] في هذا البيت إشارةٌ إلى إحدَى معجزاته ﷺ الّتي أعطاه اللهُ إيَّاها، وهي أنَّ له ظِلاًّ من الغمام سخَّره الله تعالى له ﷺ إجلالاً لشأنه وتعظيماً لقدره.

من فوائد العلم

أربيل- ٢٠١٠/٣/١٥

إذا كُنْتَ ذا عِلْمٍ فَفِي الْعِلْمِ خَـشْيَةٌ ... مِنَ اللهِ فِـي الدُّنْـيَا لِيَـوْمِ الْقِيَامَـةِ

فَفِي الْعِلْمِ تَقْوَى اللهِ فِي الْجَهْرِ وَالْخَفَا ... وَهَـذا يَـدُلُّ النَّـاسَ خَـيْرَ دَلاَلَـةِ

إِلَى شَـاطِئِ الْبَحْـرِ الْمُحِـيطِ هِدَايَـةً ... كَـذاكَ سَـبِيلِ الْخَـيْرِ فِـي أَيِّ غَايَـةِ

فَمَنْ كَـانَ فِـي طَـيِّ الْمَرَاتِـبِ عَالِمـاً ... فَيَبْلُـغُ دُرَّ الْبَحْـرِ ذا فِـي النِّهَايَـةِ

وَفِـي هَـذِهِ الدُّنْـيَا يَزِيـدُ سَـعَادَةً ... وَعِـزّاً لِطُـولِ الْعُمْـرِ فِـي كُـلِّ سَاعَةِ

فَـذُو الْعِلْـمِ قَلْبُـهُ قَوِيّـاً مُعَلَّـقٌ ... بِمَنْ كَانَ مَوْصُـوفاً بِوَصْـفِ الْجَلاَلَـةِ

وَإِنْ كُنْـتَ ذا جَهْـلٍ، فَجَهْلُـكَ مَـانِعٌ ... مِـنَ الْعِلْـمِ بِـالْمَولَى وَنُـورِ الْهِدَايَـةِ

لِكَيْلاَ يَكُونَ النَّاسُ فِي الْجَهْلِ دَائِماً ... عَلَـيْهِمْ بِنُـورِ الْعِلْـمِ، ذا كَالْوِقَايَـةِ

***

نصيحة لطلأب العلم في الجامعات

أربيل- ٢٠/٣/٢٠١٠

أَلاَ يَا سَادَتِي يَا أَهْلَ عِلْمٍ ... كَأَهْلِ الْعِلْمِ فِي الْمُسْتَنْصَرِيَّةْ

كَذا طُلاَّبَ نُورِ الْعِلْمِ جَمْعاً ... بِصَحْنِ الْجَامِعَاتِ عَلَى السَّوِيَّةْ

وَيَا مَنْ أَنتُمْ بَابُ الْعُلُومِ ... تَبِيتُونَ اللَّيَالِيَ فِي الأَذِيَّةْ

أَتَدْرُونَ الثَّقَافَةَ فِي الْحَيَاةِ؟ ... عَلَى عِلْمٍ بِأَعْلاَمٍ سَنِيَّةْ

فَذاكَ الْمُسْلِمُ الدَّاعِي لِدِينٍ ... يَعِيشُ حَيَاتَهُ ذا فِي الْبَلِيَّةْ

وَفِي الدُّنْيَا يُحَاوِلُ كُلَّ وَقْتٍ ... لآدَابٍ وَأَخْلاَقٍ عَلِيَّةْ

فَذا بَيْنَ الْوَرَى أَهْلُ السَّجَايَا ... وَمُتَّصِفٌ بِأَوْصَافٍ سَجِيَّةْ

تَخَلَّقَ بِالأَمَانَةِ عَن تَرَاضٍ ... كَذاكَ صِفَاتُهُ حَقّاً صَفِيَّةْ

عَفِيفٌ طَاهِرٌ، بَرٌّ تَقِيٌّ ... يَخَافُ اللهَ دَوْماً ذا بِنِيَّةْ

وَمُبْتَعِدٌ بِذاكَ عَنِ الْفَسَادِ ... فَذا أَهْلُ الْمَوَاهِبِ وَالْعَطِيَّةْ

يُمَيِّزُ بَيْنَ نُورِ الْعِلْمِ حَقّاً ... وَبَيْنَ الْجَهْلِ فِي تِلْكَ الْقَضِيَّةْ

فَيَرْبِطُ عِلْمَهُ عَن طِيبِ نَفْسٍ ... بِتَقْوَى اللهِ فِي الدُّنْيَا الدَّنِيَّةْ

بِصِدْقٍ، فَالْعُلُومُ مَعَ الْتِزَامٍ ... لَهَا شَرَفٌ عَظِيمٌ بِالتَّقِيَّةْ

أَلاَ لاَ تَتْبَعُوا الأَهْوَاءَ سُوءاً ... وَلاَ تَمْحُوا الْمَحَامِدَ بِالْخَطِيَّةْ

أَقُولُ لَكُمْ كَذا نُصْحاً لِنَفْسِي ... فَلَسْتُ بِصَاحِبِ النَّفْسِ الزَّكِيَّةْ

فَإِنَّ اللهَ مُطَّلِعٌ عَلَيْنَا ... لأَعْمَالٍ وَأَسْرَارٍ خَفِيَّةْ

فَكُونُوا مِثْلَ أَرْبَابِ الْعُلُومِ ... قُدَامَى الْقَوْمِ عِنْدَ الأَكْثَرِيَّةْ

لَقَدْ أَمَرَ الإِلَهُ بِقَوْلِ صِدْقٍ ... جَمِيعَ الْمُؤْمِنِينَ لِبِالْمَعِيَّةْ

لِنَشْكُرْ رَبَّنَا شُكْراً جَزِيلاً ... لِحِفْظِ نُفُوسِنَا بَيْنَ الشَّقِيَّةْ

صَلاَةُ اللهِ دَوْماً مَعْ سَلاَمِهْ ... بِأَنْوَارٍ عَلَى خَيْرِ الْبَرِيَّةْ

***

بعض الأصوات (*)

أربيل- ٢٠٠٤/١١/٣٠

نِبَاحُ الْكِلاَبِ صَهِيلُ الفَـرَسْ	هَدِيرُ الصُّدُورِ، رَنِـينُ الْجَـرَسْ
خُـوَارُ الْاَبْقَـارِ، رُغَـاءُ الإِبِـلْ	نَـهِيقُ الْحِمَارِ بِصَوْتٍ عَجِـلْ
صَحِيرُ الْحِمَارِ، نَـحِيمُ الْفَهْدْ	كَذا إِلَى اللَّحْـدِ بِهَـذا الْمَهْـدِ
زَئِيرُ الأُسُـودِ، مُـوَاءُ الْقِطَـطْ	وَنَـوْحُ الْحَمَامِ بِحُسْنِ النَّـمَطْ
خَـــرِيرُ الْمِيَـاهِ بِشَـكْلٍ جَلِـيّ	زَفِيـفُ الرِّيَـــاح فَـلاَ تَغْفَــلِ
أَنِـينُ الْبُكَـاءِ، كَتِيـتُ الْقِـدْرْ	كَذا حَشْرَجَةٌ لِصَـوْتِ الصَّـدْرْ
وَشَـاعَ النُّقَـاخُ لِمَـآءٍ صَـفِيّ	جَــدِيرٌ بِــذلِكَ أَن أَكْتَفِـــي

***

كَتَبتُ هذه الكلمات أثناءَ المحاضرة في كُليَّة الشريعة، وعَلى الرَّغم من أنَّها قليلةٌ لا تُروي العِطَاش نَّها خطرت ببَالِي من غير تفكُّرٍ فيها على وجه الإهتمام، فآمُلُ أن لا تَخْلُوَ من الفائدة وإن كانت قليلةً.

سُوَرُ (القرآن الكريم) بترتيبها(*)

السليمانية- ٤/١٠/٢٠٠٩

أَبْــــدَأُ بِسْــــمِ اللهِ ذِي الْجَــــلاَلِ ... هُــــوَ الَّــذِي يُوصَــفُ بِالْكَمَــالِ

أَحْمَــــدُهُ بِالْقَلْــــبِ وَاللِّسَــــانِ ... لِحُسْــنِ خَــلْقِي وَلِمَــا هَــدَانِي

إِلَــى طَرِيــقِ الْحَــقِّ وَالْــيَقِينِ ... وَرَضِــيَ الإِسْــلاَمَ لِــي بِــدِينِ

وَلِلْهُــدَى قَــدْ بَعَــثَ النَّبِيَّــا ... لِلثَّــقَلَــيْنِ مُرْسَــلاً أُمِّيَّــا

عَلَيْــهِ ذا قَــدْ أَنــزَلَ الْقُرْآنَــا ... فَصَــارَ لِلْحَــقِّ لَنَــا بَيَانَــا

وَفَصَّــلَ الْقُــرْآنَ ثُــمَّ أَكْمَلَــهْ ... فِــي سُــوَرٍ مَّعْــدُودَةٍ مُنَــزَّلَةْ

فَجِئْــتُ جَامِعــاً لِتِلْــكَ السُّــوَرِ ... فِــي سِــلْكِ أَبْيَــاتٍ وَذا فِــي السَّــفَرِ

مُصَــلِّياً عَلَــى الْحَبِيــبِ الأَعْظَــمِ ... فَصَــلِّ يَــا اَللهُ ثُــمَّ سَــلِّمِ

أَقُــولُ فِــي بَــدْءِ الْكَــلاَمِ سَــائِلاً ... رَبِّــي لأَن يُجِيبَنِــي، وَقَــائِلاً:

«فَاتِحَــةُ الْكِتَــابِ» ثُــمَّ «الْبَقَــرَةْ» ... فِــي بَــدْءِ تِلْــكَ السُّــوَرِ الْمُيَسَّــرَةْ

وَ«آلُ عِمْــرَانٍ» كَــذا «النِّسَــاءُ» عَــنْ ... أَحْكَــامِهِنَّ فَصَّــلَتْهَا بِــالْعَلَنْ

وَسُــورَةُ «الْمَائِــدَةْ» فَـــ«الأَنْعَــامُ» ... فِــي حُكْمِهَــا الْحَــلاَلُ وَالْحَــرَامُ

كَــذلِكَ «الأَعْــرَافُ» يَــومَ الآخِــرِ ... لِلنَّــارِ وَالْجَنَّــةِ ذا كَسَــاتِرِ

وَسُــورَةُ «الأَنفَــالِ» لِلْقِتَــالِ ... مَــعَ الْعَــدُوِّ تَابِــعِ الضَّــلاَلِ

وَبَعْــدَهَا «التَّوْبَــةُ» ثُــمَّ «يُونُــسُ» ... «هُــودٌ» وَ«يُوسُــفُ» كَــذا «الرَّعْــدُ» قِسُــوا

وَجَــاءَتْ «إِبْــرَاهِيمُ» وَ«الْحِجْــرُ» أَتَــتْ ... وَ«النَّحْلُ» وَ«الإِسْرَاءُ» وَ«الْكَهْــفُ» حَــوَتْ

(*) كثيراً ما يخطُر بِبَالي أن أجمَع سُوَر (القُرآن الكريم) في شَكْل مَنظومةٍ وَجيزةٍ ليسهل على الطَّالب حِفظُها، فعندما كُنتُ فِي مدينة (السُّليمانيَّة) مُسافِراً، سَنَحَتْ لي الفُرصَة، فكَتَبتُها فِي مُدَّة أقَلَّ من ساعَتَين مُسوَّدةً، وبعد ذلك بَيَّضتُها على هذا الشَّكل ولله الحمد، وأرجو من الله تعالى أن أكون واحداً ممَّن خَدَموا (القُرآنَ الكَريم) وَلَو بشيءٍ قليلٍ. ونُشِرَتْ في العدد (٥٧) من مجلة (المنهج) سنة ٢٠١٠.

قِصَّـةَ أَصْحَابٍ لِكَهْفٍ لَجَأُوا ... لِذلِكَ الْكَهْفِ فَكَانَ النَّبَأُ

وَ«مَرْيَمُ»، «طَـهَ» كَذاكَ «الأَنْبِيَا» ... وَ«الْحَجُّ» ثُمَّ «الْمُؤْمِنُونَ» الأَتْقِيَا

وَ«النُّورُ» وَ«الْفُرقَانُ» ثُمَّ «الشُّعَرَا» ... فِي هَذِهِ أَحْكَامَ الأَشْعَارِ تَرَى

وَ«النَّمْلُ» بَعْدُ ثُمَّ تَأْتِي «الْقَصَصُ» ... فِيهَا حِكَايَاتٌ لِقَوْمٍ خُصِّصُوا

بِذِكْرِهِمْ فِي ذلِكَ الْكِتَابِ ... فَكُلُّهَا جَاءَتْ عَلَى الصَّوَابِ

وَ«الْعَنكَبُوتُ» تَأْتِي ضَرْباً لِلمَثَلْ ... وَذا لِوَهْنِ الْبَيْتِ مِن سُوءِ الْعَمَلْ

وَ«الرُّومُ»، «لُقْمَانُ» كَذاكَ «السَّجْدَةُ» ... وَسُورَةُ «الأَحْزَابِ» تِلْكَ النَّجْدَةُ

لِلْمُؤْمِنِينَ دَاخِلَ الْجِهَادِ ... فَاللهُ ذُو لُطْفٍ مَعَ الْعِبَادِ

وَ«سَبَأٌ» وَ«فَاطِرٌ»، «يَاسِينُ» فِي ... وَصْفِ الْحَبِيبِ الْمُصْطَفَى حُسْناً تَفِي

كَذلِكَ «الصَّافَّاتُ»، «صَادٌ» وَ«زُمَرْ» ... وَ«غَافِرٌ» وَ«فُصِّلَتْ» ذاكَ اسْتَقَرّ

وَبَعْدَهَا «الشُّورَى» وَتَأْتِي «الزُّخْرُفُ» ... فِي هَذِهِ أَهْلُ الْغَبَاءِ وُصِفُوا

وَسُورَةُ «الدُّخَانِ» ثُمَّ «الْجَاثِيَةْ» ... فَكُلُّ أُمَّةٍ لِكُلِّ رَاثِيَةْ

كَذلِكَ «الأَحْقَافُ» ثُمَّ «مُحَمَّدُ» ... وَ«الْفَتْحُ» جَاءَتْ لِحَبِيبٍ، أَحْمَدُ

وَ«الْحُجُرَاتُ» ثُمَّ «قَافٌ» بَعْدَهَا ... وَ«الذارِيَاتُ» قَد أَتَتْ تِلْواً لَهَا

وَ«الطُّورُ» وَ«النَّجْمُ» كَذاكَ «الْقَمَرُ» ... فَهَذِهِ السُّورَةُ فِيهَا النُّذُرُ

وَسُورَةُ «الرَّحْمَنِ» ثُمَّ «الْوَاقِعَةْ» ... فِي وَصْفِ سَاعَةِ الْقِيَامِ وَاقِعَةْ

وَبَعْدَهَا «الْحَدِيدُ» وَ«الْمُجَادَلَةْ» ... وَ«الْحَشْرُ» لِلْعُقْبَى لِمَن قَدْ عَادَ لَهْ

كَذاكَ تَأْتِي بَعْدَهَا «الْمُمْتَحَنَةْ» ... وَ«الصَّفُّ» فِي يَوْمِ الْجِهَادِ مَأْمَنَةْ

وَسُورَةُ «الْجُمُعَةِ» الَّتِي رَعَتْ ... بَيَانَهَا لِكُلِّ أُمَّةٍ سَعَتْ

إِلَى الصَّلاَةِ وَاسْتِمَاعِ الْخُطْبَةِ ... وَتَرْكِ غَيْرِهَا وَلَوْ لِخِطْبَةِ

كَذلِكَ «الْمُنَافِقُونَ» الْكَفَرَةْ ... لِهَؤُلاَءِ الْقَوْمِ ثُمَّ الْفَجَرَةْ

مِن بَعْدِهَا قَدْ أَتَتِ «التَّغَابُنُ» ... فَذاكَ يَوْمُ الدِّينِ ثُمَّ مُعْلَنُ

وَسُورَةُ «الطَّلاَقِ» فَـ«التَّحْرِيمُ» ... لِلْحِلِّ، فَاللهُ بِنَا رَحِيمُ

وَجَاءَتِ «الْمُلْكُ» وَبَعْدُ «الْقَلَمُ» ... فَذا لِمَنبَعِ الْعُلُومِ عَلَمُ

وَتِلْوَهَا «الْحَاقَّةُ» وَ«الْمَعَارِجُ» ... «نُوحٌ» لَهُ رَبُّ الْعِبَادِ فَارِجُ

وَ«الْجِنُّ» وَ«الْمُزَّمِّلُ» «الْمُدَّثِّرُ» ... كَذا «الْقِيَامَةُ» لِمَن يَعْتَبِرُ

وَسُورَةُ «الْإِنْسَانِ» هُمْ أُولَئِكَ ... وَ«الْمُرْسَلَاتُ» تِلْكَ لِلْمَلَآئِكَةْ

وَ«النَّبَأُ» الْعَظِيمُ ذَاكَ لِلنَّبِي ... فِي وَصْفِ يَوْمٍ مُدْهِشٍ وَمُرْعِبِ

وَ«النَّازِعَاتُ» ثُمَّ تَأْتِي «عَبَسَ» ... كَذلِكَ «التَّكْوِيرُ» لَيْلٌ عَسْعَسَ

وَ«الْإِنفِطَارُ» وَ«الْمُطَفِّفِينَا» ... لِكَوْنِهِمْ لِلْوَزْنِ مُخْسِرِينَا

وَ«الْإِنشِقَاقُ» وَ«الْبُرُوجُ» لِلسَّمَا ... أَصْحَابُ الأُخْدُودِ بِهَا قَدْ وُسِمَا

وَ«الطَّارِقُ» «الأَعْلَى» كَذَاكَ «الْغَاشِيَةْ» ... فَذَاكَ يَوْمٌ كُلُّ نَفْسٍ مَاشِيَةْ

وَ«الْفَجْرُ» ثُمَّ «الْبَلَدُ» وَ«الشَّمْسُ» ... وَ«اللَّيْلُ» وَ«الضُّحَى» لِوَقْتٍ، هَمْسُ

وَ«الشَّرْحُ» وَ«التِّينُ» كَذَاكَ «الْعَلَقُ» ... بِذَاكَ عَيْشُ الْخَلْقِ ذا مُعَلَّقُ

وَ«الْقَدْرُ» وَ«الْبَيِّنَةُ» وَ«الزَّلْزَلَةْ» ... فَالنَّاسُ هُمْ عِندَئِذٍ فِي هَرْوَلَةْ

وَ«الْعَادِيَاتُ» ثُمَّ تَأْتِي «الْقَارِعَةْ» ... كَذا «التَّكَاثُرُ» لِنَفْسٍ بَارِعَةْ

وَ«الْعَصْرُ» وَ«الْهُمَزَةُ» وَ«الْفِيلُ» ... كَذا «قُرَيْشُ» مَا لَهُمْ سَبِيلُ

إلاَّ اتِّبَاعُ حَضْرَةِ النَّبِيِّ ... وَمَنْ عَصَاهُ صَارَ كَالْغَبِيِّ

كَذلِكَ «الْمَاعُونُ» ثُمَّ «الْكَوْثَرُ» ... ذا لِلْحَبِيبِ جَا إِلَيْنَا الْأَثَرُ

وَبَعْدَمَا أَتَى إِلَيْهِ وَالْتَمَسْ ... مِن بَعْدِهِ النَّاسُ إِذا فِيهِ انْغَمَسْ

وَ«الْكَافِرُونَ» هُمْ أُولَآءِ الْحُسَّدُ ... وَ«النَّصْرُ» لِلإِسْلاَمِ ثُمَّ «الْمَسَدُ»

كَذلِكَ «الإِخْلاَصُ» ثُمَّ «الْفَلَقُ» ... وَ«النَّاسُ» تَأْتِي فِي انتِهَاءٍ، فَثِقُوا

فَهَذِهِ الأَبْيَاتُ قَدْ نَظَمْتُهَا ... بَدَأْتُ بِالْحَمْدِ كَذا خَتَمْتُهَا

بِهِ وَبِالصَّلاَةِ لِلْحَبِيبِ ... سِتِّينَ بَيْتاً قَدْ أَتَتْ بِطِيبِ

* * *

پێڕست

❊❊❊